

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΜΕΡΟΣ Α΄	
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	
ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Α΄	
Άρθρο 1	Σκοπός Μέρους Α΄
Άρθρο 2	Αντικείμενο Μέρους Α΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
Άρθρο 3	Έννοια και περιεχόμενο του προϋπολογισμού
Άρθρο 4	Έσοδα
Άρθρο 5	Έξοδα
Άρθρο 6	Υποχρεωτικές δαπάνες
Άρθρο 7	Γενικό και ειδικά αποθεματικά
Άρθρο 8	Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού
Άρθρο 9	Εναλλακτικές προτάσεις επί του προϋπολογισμού
Άρθρο 10	Έλεγχος του προϋπολογισμού
Άρθρο 11	Ανάρτηση στο διαδίκτυο και δημοσίευση του προϋπολογισμού
Άρθρο 12	Ανάρτηση στο διαδίκτυο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού
Άρθρο 13	Αναμόρφωση του προϋπολογισμού
Άρθρο 14	Διάρκεια ισχύος προϋπολογισμού
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	
Άρθρο 15	Διακανονισμός οφειλών για ισοσκέλιση προϋπολογισμού
Άρθρο 16	Ισοσκέλιση ανταποδοτικών υπηρεσιών
Άρθρο 17	Ισοσκέλιση ανταποδοτικών υπηρεσιών μικρών δήμων
Άρθρο 18	Συμψηφισμός λειτουργικών δαπανών δήμων και περιφερειών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών
Άρθρο 19	Τήρηση Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης από τους δήμους και τις περιφέρειες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄	
ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Α΄	
Άρθρο 20	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Α΄
ΜΕΡΟΣ Β΄	
ΕΣΟΔΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	
ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Β΄	
Άρθρο 21	Σκοπός Μέρους Β΄
Άρθρο 22	Αντικείμενο Μέρους Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	

Άρθρο 23	Προσδιορισμός εσόδων των δήμων
Άρθρο 24	Προσδιορισμός εσόδων των περιφερειών
Άρθρο 25	Καθορισμός τελών και εισφορών
Άρθρο 26	Εναλλακτικές προτάσεις τελών και εισφορών
Άρθρο 27	Διοικητικές – χρηματικές κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΕΝΙΑΙΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ - ΦΩΤΙΣΜΟΥ	
Άρθρο 28	Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του ενιαίου τέλους καθαριότητας - φωτισμού
Άρθρο 29	Φορολογικοί συντελεστές
Άρθρο 30	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 31	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΤΕΛΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
Άρθρο 32	Φορολογική βάση Τέλους Τοπικής Ανάπτυξης
Άρθρο 33	Φορολογικός συντελεστής
Άρθρο 34	Υπόχρεοι καταβολής
Άρθρο 35	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 36	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	
Άρθρο 37	Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους
Άρθρο 38	Φορολογικός συντελεστής
Άρθρο 39	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 40	Κυρώσεις αυθαίρετης χρήσης κοινόχρηστων χώρων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΥΝΤΩΝ	
Άρθρο 41	Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους διαμονής παρεπιδημούντων
Άρθρο 42	Φορολογικός συντελεστής
Άρθρο 43	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 44	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΤΕΛΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	
Άρθρο 45	Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους ακαθάριστων εσόδων
Άρθρο 46	Φορολογικός συντελεστής
Άρθρο 47	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 48	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ	

Άρθρο 49	Φορολογική βάση, συντελεστής και υπόχρεοι καταβολής του τέλους χρήσης ιαματικών πηγών
Άρθρο 50	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 51	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ ΤΕΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΟΣΙΜΩΝ ΥΔΑΤΩΝ	
Άρθρο 52	Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους εμπορίας πόσιμων υδάτων
Άρθρο 53	Φορολογικός συντελεστής
Άρθρο 54	Διαδικασία είσπραξης
Άρθρο 55	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ ΔΗΜΩΝ	
Άρθρο 56	Τέλος λειτουργίας νεκροταφείων
Άρθρο 57	Τέλος ύδατος
Άρθρο 58	Λιμενικά Τέλη
Άρθρο 59	Τέλος χρήσης σφαγείων
Άρθρο 60	Τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης
Άρθρο 61	Τέλος οικοδομικών αδειών
Άρθρο 62	Τέλος βοσκής
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
Άρθρο 63	Ανταποδοτικό τέλος απαλλοτρίωσης
Άρθρο 64	Τέλος χρήσης κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών
Άρθρο 65	Δυνητικά τέλη
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄ ΤΕΛΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	
Άρθρο 66	Έννοια διαφήμισης
Άρθρο 67	Χώροι στους οποίους απαγορεύεται η υπαίθρια διαφήμιση
Άρθρο 68	Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση
Άρθρο 69	Γενικοί όροι για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης
Άρθρο 70	Άδεια για την υπαίθρια διαφήμιση και την τοποθέτηση πλαισίων διαφημίσεων
Άρθρο 71	Επιγραφές
Άρθρο 72	Φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους διαφήμισης
Άρθρο 73	Φορολογικός Συντελεστής και είσπραξη του τέλους
Άρθρο 74	Κυρώσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	
Άρθρο 75	Απαλλαγές από δημοτικά και περιφερειακά τέλη και εισφορές
Άρθρο 76	Απαλλαγές λόγω εξαιρετικών συνθηκών
Άρθρο 77	Επίλυση με συμβιβασμό φορολογικών διαφορών σε δήμους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ΄ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	
Άρθρο 78	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι δήμων
Άρθρο 79	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι περιφερειών
Άρθρο 80	Συνυπολογισμός ποσών στους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους
Άρθρο 81	Προκαταβολές Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων
Άρθρο 82	Συμψηφισμός οφειλών των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων δήμων και περιφερειών με οφειλές τους στο Ελληνικό Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία
Άρθρο 83	Επιχορήγηση δήμων για περιβαλλοντικές παρεμβάσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ΄ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	
Άρθρο 84	Σκοποί και προϋποθέσεις δανεισμού
Άρθρο 85	Διαδικασία συνομολόγησης δανείου
Άρθρο 86	Ασφάλεια και εξυπηρέτηση του δανείου
Άρθρο 87	Δάνεια με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου
Άρθρο 88	Ομολογιακά δάνεια
Άρθρο 89	Λοιπά τραπεζικά προϊόντα
Άρθρο 90	Δαπάνες για τη συνομολόγηση δανείων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΣΤ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ - ΤΕΛΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Β΄	
Άρθρο 91	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β΄
Άρθρο 92	Τελικές διατάξεις Μέρους Β΄
Άρθρο 93	Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Β΄
Άρθρο 94	Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Β΄
ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Γ΄	
Άρθρο 95	Σκοπός Μέρους Γ΄
Άρθρο 96	Αντικείμενο Μέρους Γ΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
Άρθρο 97	Γενικές διατάξεις Κεφαλαίου Β΄
Άρθρο 98	Έννοια βεβαίωσης εσόδων
Άρθρο 99	Τίτλοι βεβαίωσης
Άρθρο 100	Κατάρτιση βεβαιωτικών καταλόγων
Άρθρο 101	Περιεχόμενο βεβαιωτικών καταλόγων
Άρθρο 102	Γνωστοποίηση της βεβαίωσης
Άρθρο 103	Αποστολή βεβαιωτικών καταλόγων στο ταμείο
Άρθρο 104	Ταμειακή βεβαίωση εσόδων
Άρθρο 105	Ατομικές ειδοποιήσεις οφειλετών

Άρθρο 106	Ταμειακή βεβαίωση διοικητικών προστίμων
Άρθρο 107	Οίκοθεν βεβαίωση εσόδων
Άρθρο 108	Βεβαίωση δαπάνης κατασκευής και επισκευής πεζοδρομίων σε βάρος των υπόχρεων ιδιοκτητών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	
Άρθρο 109	Έννοια των πιστώσεων
Άρθρο 110	Ειδικότητα των πιστώσεων
Άρθρο 111	Μεταφορά πιστώσεων
Άρθρο 112	Ανάληψη υποχρεώσεων δήμων και περιφερειών
Άρθρο 113	Ειδικές κατηγορίες δαπανών
Άρθρο 114	Συμβάσεις
Άρθρο 115	Λοιπές ρυθμίσεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ	
Άρθρο 116	Έννοια, έλεγχος και εκκαθάριση δαπανών
Άρθρο 117	Αρμόδια υπηρεσία
Άρθρο 118	Δικαιολογητικά
Άρθρο 119	Απώλεια ή καταστροφή δικαιολογητικών
Άρθρο 120	Πράξη εκκαθάρισης
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ	
Άρθρο 121	Έκδοση χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 122	Τύπος και περιεχόμενο των χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 123	Δικαιολογητικά χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 124	Καταχώρηση χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 125	Φύλαξη χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 126	Ακύρωση χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 127	Απώλεια χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 128	Εξόφληση χρηματικών ενταλμάτων
Άρθρο 129	Συμψηφιστικά χρηματικά εντάλματα
Άρθρο 130	Ευθύνες οργάνων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΗΣ – ΠΑΓΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ	
Άρθρο 131	Έννοια και προϋποθέσεις έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής
Άρθρο 132	Προθεσμία απόδοσης λογαριασμού
Άρθρο 133	Υποχρεώσεις υπολόγων
Άρθρο 134	Απόδοση λογαριασμού
Άρθρο 135	Έλεγχος των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής από το Ελεγκτικό Συνέδριο
Άρθρο 136	Πάγια προκαταβολή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	
Άρθρο 137	Διεξαγωγή Ταμειακής Υπηρεσίας
Άρθρο 138	Οργάνωση της ταμειακής υπηρεσίας δήμων και περιφερειών
Άρθρο 139	Καθήκοντα δημοτικού και περιφερειακού ταμία
Άρθρο 140	Καθήκοντα υπηρετούντων στο τμήμα εσόδων
Άρθρο 141	Καθήκοντα υπηρετούντων στο τμήμα εξόδων
Άρθρο 142	Καθήκοντα υπηρετούντων στο τμήμα ταμειακών διαχειριστών
Άρθρο 143	Ημερήσια τακτοποίηση της διαχείρισης
Άρθρο 144	Αρχεία (Βιβλία) ταμείου και ετήσιο κλείσιμο αυτών
Άρθρο 145	Είσπραξη εσόδων
Άρθρο 146	Αποδεικτικά είσπραξης
Άρθρο 147	Είσπραξη εσόδων εντός του ταμείου
Άρθρο 148	Ακύρωση του διπλοτύπου είσπραξης
Άρθρο 149	Έσοδα εισπραττόμενα οίκοθεν εκτός του ταμείου
Άρθρο 150	Βεβαίωση και είσπραξη Τέλους ύδατος
Άρθρο 151	Βεβαίωση και είσπραξη λιμενικών τελών
Άρθρο 152	Είσπραξη εσόδων μέσω των λογαριασμών ύδρευσης-αποχέτευσης
Άρθρο 153	Είσπραξη εσόδων μέσω Φορέων Είσπραξης
Άρθρο 154	Είσπραξη βάσει γραμματίων
Άρθρο 155	Απώλεια αποδεικτικών είσπραξης
Άρθρο 156	Πληρωμή δαπανών
Άρθρο 157	Δικαιολογητικά νομιμοποίησης δικαιούχων
Άρθρο 158	Είσπραξη και απόδοση κρατήσεων
Άρθρο 159	Δημοσιονομικός έλεγχος
Άρθρο 160	Έντοκη κατάθεση εσόδων των δήμων και των περιφερειών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ - ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ	
Άρθρο 161	Απαλλαγή από επιβαρύνσεις εκπρόθεσμης καταβολής
Άρθρο 162	Αποσβεστικές προθεσμίες είσπραξης εσόδων
Άρθρο 163	Διαγραφή παραγεγραμμένων απαιτήσεων
Άρθρο 164	Διαγραφή βεβαιωμένων οφειλών
Άρθρο 165	Διευκολύνσεις οφειλετών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	
Άρθρο 166	Λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	
Άρθρο 167	Ετήσιος Οικονομικός Απολογισμός - Χρηματοοικονομικές Αναφορές
Άρθρο 168	Κατάσταση προϋπολογισμού/απολογισμού

Άρθρο 169	Χρηματοοικονομικές καταστάσεις
Άρθρο 170	Έλεγχος, έγκριση και δημοσίευση χρηματοοικονομικών αναφορών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ – ΒΡΑΒΕΙΑ – ΚΙΝΗΤΡΑ	
Άρθρο 171	Επιχορηγήσεις και βοηθήματα δήμων
Άρθρο 172	Βραβεία και χορηγίες δήμων και περιφερειών
Άρθρο 173	Επιχορηγήσεις κρατικών υπηρεσιών και δομών από δήμους, περιφέρειες και νομικά τους πρόσωπα
Άρθρο 174	Παροχή κινήτρων σε εργαζομένους από δήμους, περιφέρειες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ -ΕΙΔΙΚΕΣ -ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ- ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Γ΄	
Άρθρο 175	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Γ΄
ΜΕΡΟΣ Δ΄ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Δ΄	
Άρθρο 176	Σκοπός Μέρους Δ΄
Άρθρο 177	Αντικείμενο Μέρους Δ΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	
Άρθρο 178	Κόμβος Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Άρθρο 179	Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Άρθρο 180	Παρακολούθηση εκτέλεσης προϋπολογισμών από το Παρατηρητήριο
Άρθρο 181	Διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας
Άρθρο 182	Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Άρθρο 183	Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης
Άρθρο 184	Μηχανισμός αποτροπής συσσώρευσης ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τρίτους από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ	
Άρθρο 185	Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Άρθρο 186	Βραβεία Επιδόσεων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΜΕΡΟΥΣ Δ΄	
Άρθρο 187	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Δ΄
ΜΕΡΟΣ Ε΄ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄	
Άρθρο 188	Σκοπός Μέρους Ε΄

Άρθρο 189	Αντικείμενο Μέρους Ε΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	
Άρθρο 190	Γενικές υποχρεώσεις – προστασία
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	
Άρθρο 191	Καταγραφή ακίνητης περιουσίας δήμων και περιφερειών
Άρθρο 192	Πρόγραμμα διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας των δήμων και περιφερειών
Άρθρο 193	Δωρεά ακινήτων
Άρθρο 194	Δωρεάν παραχώρηση χρήσης ακινήτων
Άρθρο 195	Εκποίηση ακινήτων
Άρθρο 196	Ανταλλαγή ακινήτων
Άρθρο 197	Αγορά ακινήτων
Άρθρο 198	Εκμίσθωση ακινήτων
Άρθρο 199	Μίσθωση ακινήτων
Άρθρο 200	Δικαίωμα εκμετάλλευσης κυλικείων εντός κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των δήμων και περιφερειών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	
Άρθρο 201	Εκποίηση κινητών πραγμάτων
Άρθρο 202	Δωρεά κινητών πραγμάτων
Άρθρο 203	Δωρεάν παραχώρηση χρήσης κινητών πραγμάτων
Άρθρο 204	Εκμίσθωση κινητών πραγμάτων
Άρθρο 205	Καταστροφή κινητών πραγμάτων
Άρθρο 206	Οχήματα
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	
Άρθρο 207	Χρηματοδοτική μίσθωση
Άρθρο 208	Επιτροπές αξιολόγησης περιουσιακών στοιχείων
Άρθρο 209	Μεταγραφή συμβάσεων
Άρθρο 210	Συγκυριότητα
Άρθρο 210,5	Παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων σε δήμους ή περιφέρειες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΔΗΜΩΝ	
Άρθρο 211	Ακίνητη περιουσία σε περίπτωση προσάρτησης δημοτικής κοινότητας σε δήμο
Άρθρο 212	Διάθεση βοσκοτόπων
Άρθρο 213	Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων
Άρθρο 214	Εκμίσθωση καλλιεργήσιμης γης
Άρθρο 215	Εκμετάλλευση δημοτικών δασών
Άρθρο 216	Εκμετάλλευση δημοτικών λατομείων

Άρθρο 217	Στεγαστική αποκατάσταση δημοτών
Άρθρο 218	Δωρεάν παραχώρηση κυριότητας δημοτικών ακινήτων
Άρθρο 219	Δωρεάν παραχώρηση χρήσης δημοτικών οικημάτων
Άρθρο 220	Παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων
Άρθρο 221	Προσθήκη περιπτώσεων για αναστολή κυρώσεων του άρθρου 128 του ν. 4759/2020- Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 128 ν. 4759/2020
Άρθρο 222	Σχολική περιουσία
Άρθρο 223	Αξιοποίηση σχολικών χώρων, υποδομών και λοιπών εγκαταστάσεων
Άρθρο 224	Εκμετάλλευση κυλικίων δημοσίων σχολείων
Άρθρο 225	Ίδρυση και λειτουργία νεκροταφείων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ	
Άρθρο 226	Δικαίωμα εκμετάλλευσης περιπτέρου
Άρθρο 227	Παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου με δημόσια κλήρωση
Άρθρο 228	Παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου με δημοπρασία
Άρθρο 229	Διαδοχή – Εκμίσθωση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου
Άρθρο 230	Μετατόπιση περιπτέρου
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΕΣ	
Άρθρο 231	Όργανα δημοπρασιών
Άρθρο 232	Τόπος διεξαγωγής δημοπρασιών
Άρθρο 233	Όροι διακήρυξης πλειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 234	Δημοσίευση διακήρυξης πλειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 235	Διενέργεια πλειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 236	Επανάληψη πλειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 237	Όροι διακήρυξης μειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 238	Δημοσίευση διακήρυξης μειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 239	Διενέργεια μειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 240	Επανάληψη μειοδοτικής δημοπρασίας
Άρθρο 241	Ηλεκτρονικές δημοπρασίες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄	
Άρθρο 242	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Ε΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄	
Άρθρο 243	Μεταβίβαση σχολικής περιουσίας
Άρθρο 244	Μεταβίβαση νεοανεγειρόμενων σχολικών μονάδων στους δήμους
Άρθρο 245	Διατήρηση διατάξεων που προβλέπουν την παραχώρηση ακινήτου
Άρθρο 246	Ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄	

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄	
Άρθρο 247	Εφαρμοστέο δίκαιο συμβάσεων
Άρθρο 248	Παράταση μισθώσεων ακινήτων τρίτων
Άρθρο 249	Άδειες περιπτέρων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄	
Άρθρο 250	Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Ε΄
ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΥΤΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤ΄	
Άρθρο 251	Σκοπός Μέρους ΣΤ΄
Άρθρο 252	Αντικείμενο Μέρους ΣΤ΄
Άρθρο 253	Ορισμοί Μέρους ΣΤ΄
Άρθρο 254	Πεδίο Εφαρμογής Μέρους ΣΤ΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ-ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	
Άρθρο 255	Διευθύνουσα Υπηρεσία ή Επιβλέπουσα Υπηρεσία
Άρθρο 256	Αρμόδια όργανα που αποφασίζουν κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης και κατά την εκτέλεση των συμβάσεων έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών
Άρθρο 257	Τεχνικό Συμβούλιο
Άρθρο 258	Απευθείας ανάθεση - Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας
Άρθρο 259	Εκτέλεση έργων με αυτεπιστασία
Άρθρο 260	Σύσταση επιτροπών παραλαβής έργων
Άρθρο 261	Διοικητική και δικαστική επίλυση συμβατικών διαφορών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	
Άρθρο 262	Αρμόδια όργανα για τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών
Άρθρο 263	Απευθείας ανάθεση – Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας
Άρθρο 264	Σύσταση επιτροπών παραλαβής και παρακολούθησης συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών
Άρθρο 265	Διοικητικές προσφυγές κατά τη διαδικασία εκτέλεσης των συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών
Άρθρο 266	Μελέτες και τεύχη προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών
Άρθρο 267	Διαδικασίες σύναψης, εποπτεία και παρακολούθηση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄	

ΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΥΤΩΝ	
Άρθρο 268	Σύνταξη και θεώρηση μελετών από το προσωπικό της τεχνικής υπηρεσίας δήμων και περιφερειών
Άρθρο 269	Σύνταξη και θεώρηση μελετών από το προσωπικό της τεχνικής υπηρεσίας νομικών προσώπων των δήμων και περιφερειών
Άρθρο 270	Αδυναμία σύνταξης μελέτης
Άρθρο 271	Όρια θεώρησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με γνωμοδότηση τεχνικού συμβουλίου
Άρθρο 272	Συγκρότηση Τεχνικού Συμβουλίου Αποκεντρωμένης Διοίκησης
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΥΤΩΝ	
Άρθρο 273	Αρμόδια όργανα για τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων καλλιτεχνικών έργων
Άρθρο 274	Επιτροπή κρίσης καλλιτεχνικών έργων
Άρθρο 275	Απευθείας ανάθεση
Άρθρο 276	Διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΛΟΙΠΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	
Άρθρο 277	Ανάδειξη προμηθευτών – χορηγητών προμηθειών δήμων, περιφερειών και νομικών προσώπων αυτών
Άρθρο 278	Συμπράξεις δήμων και περιφερειών με τον ιδιωτικό τομέα
Άρθρο 279	Υποστήριξη τεχνικών υπηρεσιών δήμων
Άρθρο 280	Έλεγχος Ασφάλειας και Λειτουργίας των Έργων
Άρθρο 281	Παρεκκλίσεις έργων και εγκαταστάσεων από πολεοδομικές διατάξεις
Άρθρο 282	Διενέργεια τομών ή εκσκαφών στο οδικό δίκτυο των δήμων και των περιφερειών
Άρθρο 283	Συμβάσεις παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών δήμων, περιφερειών και νομικών προσώπων αυτών
Άρθρο 284	Ανάθεση συμβάσεων όμοιων ή ομοειδών δαπανών
Άρθρο 285	Ανάθεση συμβάσεων δημοτικών έργων ανά δημοτική κοινότητα ή οργανωμένους οικισμούς νησιωτικών δήμων
Άρθρο 286	Κατηγοριοποίηση έργων περιφερειών
Άρθρο 287	Εκτέλεση έργου και εκπόνηση μελέτης ή παροχής τεχνικής υπηρεσίας από φυσικό ή νομικό πρόσωπο χωρίς επιβάρυνση Δημοσίου
Άρθρο 288	Τεχνική υποστήριξη νησιωτικών δήμων της Περιφερειακής Ενότητας Νήσων της Περιφέρειας Αττικής
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	
Άρθρο 289	Απαλλοτρίωση, δουλεία, εξαγορά επιχειρήσεων
Άρθρο 290	Κήρυξη απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας

Άρθρο 291	Προϋποθέσεις κήρυξης απαλλοτρίωσης και σύστασης δουλείας
Άρθρο 292	Δημοσίευση απόφασης κήρυξης απαλλοτρίωσης και σύστασης δουλείας
Άρθρο 293	Λοιπές επεμβάσεις στην ιδιοκτησία
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	
Άρθρο 294	Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων
Άρθρο 295	Προγραμματικές συμβάσεις με Αναπτυξιακούς Οργανισμούς
Άρθρο 296	Προγραμματικές συμβάσεις πολιτισμικής ανάπτυξης
Άρθρο 297	Σύναψη προγραμματικών συμβάσεων στο τομέα πολιτικής προστασίας σε νησιωτικούς δήμους
Άρθρο 298	Συμμετέχοντες φορείς στις προγραμματικές συμβάσεις
Άρθρο 299	Συμβάσεις έργου της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
Άρθρο 300	Περιεχόμενο προγραμματικών συμβάσεων
Άρθρο 301	Χρηματοδότηση και προϋπολογισμός
Άρθρο 302	Λοιπά αντικείμενα προγραμματικών συμβάσεων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ – ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ – ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤ΄	
Άρθρο 303	Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους ΣΤ΄
Άρθρο 304	Μεταβατική διάταξη ανάθεσης συμβάσεων όμοιων ή ομοειδών δαπανών ανά δημοτική ενότητα
Άρθρο 305	Καταργούμενες διατάξεις Μέρους ΣΤ΄

**ΜΕΡΟΣ Α΄
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Α΄**

Άρθρο 1

Σκοπός Μέρους Α΄

Σκοπός του Μέρους Α΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι ο προσδιορισμός του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών και των διαδικασιών κατάρτισης, ψήφισης, ελέγχου δημοσιοποίησης και αναμόρφωσής του.

Άρθρο 2

Αντικείμενο Μέρους Α΄

Αντικείμενο του Μέρους Α΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αποτελεί η ενοποίηση και αναμόρφωση του συνολικού θεσμικού πλαισίου κατάρτισης του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 3

Έννοια και περιεχόμενο του προϋπολογισμού

(άρ.155,156 ΚΔΚ, αρ. 87 πδ 30/1996, άρ. 1,2 β.δ. 1959)

1. Προϋπολογισμός είναι η διοικητική πράξη με την οποία προσδιορίζονται τα έσοδα που προβλέπονται να εισπραχθούν και καθορίζονται τα έξοδα για το οικονομικό έτος αναφοράς. Το οικονομικό έτος αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.
2. Τα έσοδα και τα έξοδα ταξινομούνται κατά τον ενιαίο τύπο που καθορίζεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.
3. Οι προϋπολογισμοί των δήμων και περιφερειών καταρτίζονται με βάση τις κοινές αρχές του ν.4270/2014 (Α΄143) για τους προϋπολογισμούς όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Κατ' εξαίρεση, ο κανόνας του μη ειδικού προσορισμού των εσόδων δεν έχει εφαρμογή στα έσοδα των δήμων και περιφερειών με ειδικό προσορισμό, νομοθετικά προσδιορισμένο. Τυποποιημένη ανάλυση πέραν του πέμπτου βαθμού και πρόσθετη ταξινόμηση δύνανται να ορίζονται με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Α).
4. Στον προϋπολογισμό εγγράφονται μόνον έσοδα και έξοδα που προβλέπονται από το νόμο. Εγγράφονται επίσης έξοδα που δεν προβλέπονται μεν ρητά από το νόμο, εξυπηρετούν όμως τις λειτουργικές ανάγκες του δήμου ή της περιφέρειας ή συντελούν στην εκπλήρωση της αποστολής τους. Δαπάνες που δεν πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις δεν νομιμοποιούνται με την εγγραφή τους στον προϋπολογισμό, έστω και αν ο τύπος του προϋπολογισμού περιλαμβάνει αντίστοιχους αναλυτικούς λογαριασμούς.
5. Οι ετήσιοι προϋπολογισμοί καταρτίζονται σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο και τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Κατά την παροχή των οδηγιών κατάρτισης των ετήσιων προϋπολογισμών λαμβάνεται μέριμνα ώστε αυτοί να εντάσσονται στο συνολικό πλαίσιο επίτευξης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου ή της πορείας προσαρμογής προς αυτόν. Το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ), το οποίο είναι αρμόδιο για τη συμμόρφωση των προϋπολογισμών με τους ετήσιους στόχους οικονομικών αποτελεσμάτων, αξιολογεί και διατυπώνει γνώμη επί των σχεδίων των προϋπολογισμών και μέσω της μηνιαίας παρακολούθησης διασφαλίζει την ορθή εκτέλεσή τους.
6. Η εκτός προϋπολογισμού διαχείριση δεν επιτρέπεται. Έσοδα που εισπράττονται ή πληρωμές που διενεργούνται χωρίς να εμφανίζονται στον προϋπολογισμό, συνιστούν έλλειμμα που καταλογίζεται σε βάρος των υπαιτίων, ανεξαρτήτως αν επήλθε ή όχι θετική ζημία σε βάρος του δήμου και της περιφέρειας.

Άρθρο 4

Έσοδα

(αρ. 157 ΚΔΚ, αρ.82 πδ30/1996)

1. Έσοδα του ετήσιου προϋπολογισμού είναι τα ποσά που προβλέπεται ότι θα εισπραχθούν κατά τη διάρκεια του αντίστοιχου οικονομικού έτους, ανεξαρτήτως της χρονικής περιόδου από την οποία προέρχονται.

2. Έσοδα προερχόμενα από παρελθόντα οικονομικά έτη, εφόσον βεβαιώνονται και εισπράττονται για πρώτη φορά μετά τη λήξη του έτους από το οποίο προέρχονται, καταχωρούνται στους οικείους λογαριασμούς ανάλογα με την προέλευσή τους.

3. Τα έσοδα των δήμων και περιφερειών προέρχονται από:

- α) θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους,
- β) τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας,
- γ) ανταποδοτικά τέλη ,
- δ) φόρους, τέλη και εισφορές,
- ε) τοπικά δυνητικά τέλη και εισφορές,
- στ) δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες,
- ζ) διάθεση, εκποίηση και εν γένει εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων,
- η) συμμετοχή σε επιχειρηματική δραστηριότητα κατά τις ειδικότερες διατάξεις του παρόντος Κώδικα,
- θ) τα κάθε είδους πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις,
- ι) τέλη για χρήση έργων που γίνονται με δανεισμό και για παροχή υπηρεσιών και κατασκευή έργων και
- ια) κάθε άλλη πηγή.

Άρθρο 5

Έξοδα

(παρ. 1 και 2 άρ.158 ΚΔΚ, παρ. 10 άρ. 78 ν.4172/2013)

1. Έξοδα του προϋπολογισμού είναι οι δαπάνες που πρέπει να εξοφληθούν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους στο οποίο αφορά ο προϋπολογισμός, ανεξάρτητα από τον χρόνο κατά τον οποίο δημιουργήθηκε η υποχρέωση πληρωμής.

2. Στους προϋπολογισμούς εγγράφονται μόνο δαπάνες που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το χρηματικό υπόλοιπο της προηγούμενης χρήσης και τα έσοδα που αναμένεται να εισπραχθούν. Συγκεκριμένα, εγγράφονται κατά προτεραιότητα οι υποχρεωτικές δαπάνες δήμων και περιφερειών του άρθρου (Υποχρεωτικές δαπάνες) και εν συνεχεία οι προαιρετικές δαπάνες.

3. Οι πιστώσεις για την πληρωμή οφειλών, οι οποίες έχουν ενταλματοποιηθεί και δεν έχουν εξοφληθεί μέχρι τη λήξη του προηγούμενου έτους ή για τις οποίες το προβλεπόμενο κατά περίπτωση φορολογικό στοιχείο εκδόθηκε μέχρι την ημερομηνία αυτή χωρίς η δαπάνη να έχει ενταλματοποιηθεί, εγγράφονται στον λογαριασμό του προϋπολογισμού του επόμενου οικονομικού έτους και πληρώνονται κατά προτεραιότητα έναντι των ομοειδών υποχρεώσεων του έτους αυτού.

4. Υποχρεώσεις που ανάγονται σε προηγούμενα οικονομικά έτη και δεν εμπίπτουν στην παρ. 3, εγγράφονται στους οικείους λογαριασμούς του προϋπολογισμού, ανάλογα με το αντικείμενό τους. Οι πιστώσεις που αντιστοιχούν στις υποχρεώσεις αυτές δεσμεύονται εκ νέου με την έναρξη του έτους, ώστε νέες υποχρεώσεις να αναλαμβάνονται μόνον εάν απομένει υπόλοιπο της πίστωσης στον οικείο λογαριασμό.

Άρθρο 6

Υποχρεωτικές δαπάνες

(παρ. 1,2 άρ.158 ΚΔΚ, παρ. 10 άρ. 78 ν.4172/2013)

Υποχρεωτικές δαπάνες από την έναρξη κάθε δημοτικής και περιφερειακής περιόδου κατά λόγο αρμοδιότητας των δήμων και περιφερειών είναι:

- α) οι κάθε είδους προβλεπόμενες οικονομικές απολαβές των αιρετών, καθώς και οι δαπάνες μετακίνησης εκτός έδρας,
- β) οι κάθε είδους προβλεπόμενες οικονομικές απολαβές του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των αποζημιώσεων για υπερωριακή απασχόληση, και των συμβασιούχων έργου, του ιατρού εργασίας, του τεχνικού ασφαλείας, των πληρεξούσιων δικηγόρων, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για τον διορισμό ειδικών συμβούλων, ειδικών συνεργατών, επιστημονικών συνεργατών και γενικών γραμματέων, καθώς και οι προβλεπόμενες δαπάνες μετακίνησης εκτός έδρας,
- γ) οι παροχές σε είδος και σε χρήμα για την προστασία των εργαζομένων,
- δ) η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, κάθε είδους καύσιμο και ελαιολιπαντικό, τα ανταλλακτικά και η συντήρηση των μηχανημάτων και των οχημάτων, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης, τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, καθώς και οι δαπάνες υποχρεωτικών δημοσιεύσεων,
- ε) τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες του δήμου και της περιφέρειας,
- στ) τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης, καθώς και οι δαπάνες που απορρέουν από φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις,
- ζ) τα τοκοχρεολύσια των δανείων,
- η) τα έξοδα υποχρεωτικής από τον νόμο ασφάλισης και διενέργειας τεχνικού ελέγχου σε Κέντρο Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων των οχημάτων, και των τελών κυκλοφορίας και διοδίων,
- θ) οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων των δήμων και των περιφερειών,
- ι) οι δαπάνες υλοποίησης των συμβάσεων διαδημοτικής και διαβαθμιδικής συνεργασίας και των προγραμματικών συμβάσεων,
- ια) οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει ο δήμος και η περιφέρεια,
- ιβ) οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών,
- ιγ) οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους. Αυτές υπολογίζονται ως ποσοστό επί των κεντρικών αυτοτελών πόρων για κάλυψη των λειτουργικών αναγκών με τους οποίους επιχορηγήθηκε ο δήμος και η περιφέρεια την προηγούμενη χρήση. Το ποσοστό της παρούσας και τυχόν κριτήρια καθορισμού αυτού, ορίζεται με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Α),
- ιδ) τα ποσά για την καταβολή επιδομάτων και η προμήθεια υλικών και τροφίμων για την άσκηση της αρμοδιότητας κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης,
- ιε) οι δαπάνες που απορρέουν από συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης έργων, εργασιών, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών,
- ιστ) τα υλικά και το κόστος επισκευής βλαβών στο οδικό δίκτυο και στο δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης και ηλεκτροφωτισμού,

ιζ) η επισκευή του εξοπλισμού των παιδικών σταθμών και των παιδικών χαρών και η εν γένει συντήρηση αυτών,

ιη) οι πάσης φύσεως δαπάνες που αφορούν τις σχολικές μονάδες, περιλαμβανομένων των πάγιων προκαταβολών της παρ. 9 του άρθρου (πάγια προκαταβολή του παρόντος Κώδικα) περί σύστασης πάγιας προκαταβολής στους διευθυντές των σχολικών μονάδων κατόπιν έναρξης της ισχύος της παρ. 1 του άρθρου 28 του ν.5056/2023 (Α'163), περί μεταφοράς αρμοδιοτήτων σχολικών επιτροπών και σύστασης πάγιας προκαταβολής στους διευθυντές των σχολικών μονάδων και

ιθ) οι δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος και την πολιτική προστασία.

Άρθρο 7

Γενικό και ειδικά αποθεματικά

(άρ.161 ΚΔΚ, άρ. 87 π.δ. 30/1996, παρ. 2 άρ. 64 ν.4270/2014)

1. Για την ενίσχυση των πιστώσεων που αποδεικνύονται κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού ανεπαρκείς ή για τη δημιουργία νέων πιστώσεων προς αντιμετώπιση δαπανών που δεν έχουν προβλεφθεί, εγγράφεται στον προϋπολογισμό του δήμου και της περιφέρειας ειδική πίστωση με τον τίτλο «Αποθεματικό» (Γενικό Αποθεματικό). Το ύψος των πιστώσεων που εγγράφονται ως γενικό αποθεματικό κεφάλαιο καθορίζεται από το δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο με την απόφαση ψήφισης του προϋπολογισμού.

2. Με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού) καθορίζεται το ελάχιστο ύψος των πιστώσεων που εγγράφονται στον προϋπολογισμό ως ειδικό αποθεματικό, για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και την αποκατάσταση των επιπτώσεων τους.

3. Εγγραφή πίστωσης ειδικού αποθεματικού στους προϋπολογισμούς των δήμων και των περιφερειών δύναται να προβλέπεται για κάθε οικονομικό έτος με την απόφαση της παρ. 3 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Α).

Άρθρο 8

Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού

(άρ. 159 ΚΔΚ, άρ. 77 και 78 του ν.4172/2013, άρ. 87 π.δ. 30/1996, άρ. 208

ΚΔΚ)

1. Ο προϋπολογισμός των δήμων και των περιφερειών καταρτίζεται, εκτελείται και αναμορφώνεται σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται με τις αποφάσεις της παρ. 4 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Α).

2. Έως το τέλος Σεπτεμβρίου, ο δήμαρχος και ο περιφερειάρχης καταρτίζουν το σχέδιο του προϋπολογισμού με τη συνοδευτική αιτιολογική έκθεση, μέσω της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου και της περιφέρειας. Η δαπάνη των προς εκτέλεση έργων εκτιμάται, σύμφωνα με προκαταρκτικές εκθέσεις, προμελέτες, μελέτες ή άλλα στοιχεία. Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού των δήμων, αναφέρονται οι δράσεις που αφορούν στις δημοτικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των έργων και των υπηρεσιών τους και σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού των περιφερειών αναφέρονται οι δράσεις, καθώς και οι λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες, που αφορούν τις περιφερειακές ενότητες κάθε

περιφέρειας. Το σχέδιο του προϋπολογισμού μπορεί να συνοδεύεται από χρηματοοικονομικούς και άλλους δείκτες κατά την κρίση της υπηρεσίας.

3. Η οικονομική υπηρεσία, έως την ίδια ημερομηνία της παρ. 2, ενσωματώνει το σχέδιο του προϋπολογισμού στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου (Κόμβος Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης), προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός, βάσει κριτηρίων που καθορίζονται με απόφασή του, τα οποία υποχρεωτικά παραπέμπουν στις οδηγίες της απόφασης της παρ. 1. Στη γνώμη, εφόσον συντρέχει περίπτωση, περιλαμβάνονται και τα ποσά που πρέπει να εγγραφούν σε επιμέρους αναλυτικούς λογαριασμούς ή ομάδες αναλυτικών λογαριασμών του σχεδίου του προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Η γνώμη του Παρατηρητηρίου κοινοποιείται στους δήμους και τις περιφέρειες, στις επιλεγείσες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας (Α.Υ.Ε.) Ο.Τ.Α. και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού. Κατόπιν της κατάλληλης διαμόρφωσής του, υποβάλλεται από τον δήμαρχο και τον περιφερειάρχη στο δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα, προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών και από την αιτιολογική έκθεση, στην οποία συμπεριλαμβάνονται και οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν μετά τις ως άνω οδηγίες.

4. Το δημοτικό και το περιφερειακό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό σε μία ειδική γι' αυτόν τον σκοπό συνεδρίαση, στην οποία παρίσταται ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών του δήμου και της περιφέρειας. Η συζήτηση και η ψήφιση του προϋπολογισμού διεξάγεται επί της εισήγησης του δημάρχου και του περιφερειάρχη, αντίστοιχα, και επί των εναλλακτικών προτάσεων του άρθρου (εναλλακτικές προτάσεις επί του προϋπολογισμού) που τυχόν υποβλήθηκαν στο δημοτικό και στο περιφερειακό συμβούλιο.

Άρθρο 9

Εναλλακτικές προτάσεις επί του προϋπολογισμού

(άρ. 77 και 78 του ν.4172/2013)

1. Εναλλακτικές προτάσεις παρατάξεων ή συμβούλων δύνανται να υποβάλλονται στο δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο, κατά τη συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού και γίνονται δεκτές μόνο εφόσον συνοδεύονται:

- α) από αιτιολογική έκθεση, η οποία συντάσσεται από αυτούς που τις καταθέτουν και
 - β) από εισήγηση της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα.
2. Οι εναλλακτικές προτάσεις συντάσσονται από τις ενδιαφερόμενες παρατάξεις ή συμβούλους με τη συνδρομή παροχής κάθε σχετικού στοιχείου από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και της περιφέρειας. Το αίτημα για την έκδοση της εισήγησης της περ. β) υποβάλλεται στην οικονομική υπηρεσία τουλάχιστον μια (1) πλήρη εργάσιμη ημέρα πριν την ημέρα της συνεδρίασης του συμβουλίου.

3. Οι εναλλακτικές προτάσεις συζητούνται διακριτά και τίθενται σε ψηφοφορία κατά την ίδια συνεδρίαση που συζητείται το σχέδιο του προϋπολογισμού. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού και του περιφερειακού συμβουλίου συνιστά τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο (2) πρώτων σε ψήφους προτάσεων και θεωρείται εγκεκριμένη η πρόταση που λαμβάνει τις περισσότερες ψήφους επί των παρόντων. Έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε υπέρ της κατατεθείσας από τον δήμαρχο και τον περιφερειάρχη είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας.

Άρθρο 10

Έλεγχος του προϋπολογισμού

(άρ. 162 ΚΔΚ, άρ. 77 και 78 του ν.4172/2013, άρ. 266 ν.3852/2010)

1. Η απόφαση ψήφισης του προϋπολογισμού αναρτάται για έλεγχο νομιμότητας στο Πληροφοριακό Σύστημα Ελέγχου Νομιμότητας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.) του άρθρου P+12,(Πληροφοριακό σύστημα ελέγχου νομιμότητας Τ.Α.) μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη συνεδρίαση. Εντός της ίδιας προθεσμίας, η οικονομική υπηρεσία ενσωματώνει τον ψηφισμένο προϋπολογισμό στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου (Κόμβος Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης). Απαραίτητα συνοδευτικά στοιχεία της απόφασης του προϋπολογισμού αποτελούν η αιτιολογική έκθεση και οι αποφάσεις του δημοτικού και του περιφερειακού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών και εισφορών.

2. Κατά τον έλεγχο νομιμότητας, σύμφωνα με τα άρθρα P+30 (Περιεχόμενο ελέγχου νομιμότητας, P+31 και P+32 (κατηγορίες πράξεων που εμπίπτουν στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας, Διαδικασία υποχρεωτικού ελέγχου), εξετάζεται εάν:

α) οι δαπάνες αφορούν σε αρμοδιότητες των δήμων και των περιφερειών ή εξυπηρετούν τις λειτουργικές ανάγκες ή συντελούν στην εκπλήρωση της αποστολής τους,

β) τα έσοδα και οι δαπάνες προβλέπονται από τυπικό νόμο ή κανονιστική διοικητική πράξη,

γ) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και

δ) τηρούνται οι οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού).

Κατά την άσκηση του ελέγχου, η επιλεγείσα Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας (Α.Υ.Ε.) Ο.Τ.Α. έχει πρόσβαση σε αναφορές στοιχείων που αναπτύσσονται για αυτόν το σκοπό στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας με μέριμνα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται τα άρθρα P+33 έως P+47) του Κεφαλαίου Β' του Δεύτερου Μέρους του Πέμπτου Βιβλίου.

Άρθρο 11

Ανάρτηση στο διαδίκτυο και δημοσίευση του προϋπολογισμού

(άρ. 159 ΚΔΚ, άρ. 87 πδ 30/1996, άρ. 268 ν.3852/2010, άρ. 76, 77 ν.4727/2020)

Μετά από την έκδοση της απόφασης περί της νομιμότητας του προϋπολογισμού, σύμφωνα με το άρθρο 8 (έλεγχος του προϋπολογισμού), η οικονομική υπηρεσία του δήμου και της περιφέρειας, αντίστοιχα, αναρτά τον προϋπολογισμό και συνοπτική κατάσταση αυτού στην ιστοσελίδα του φορέα και στο πρόγραμμα «Διαύγεια». Η ίδια συνοπτική κατάσταση δημοσιεύεται από τον δήμο και την περιφέρεια σε εφημερίδα σύμφωνα με το άρθρο (Δημοσίευση αποφάσεων των δήμων και των περιφερειών σε εφημερίδα). Η παράλειψη δημοσίευσης σε εφημερίδα δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού και του περιφερειακού συμβουλίου, ο προϋπολογισμός όμως δεν ισχύει και δεν εκτελείται πριν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του φορέα και στο πρόγραμμα «Διαύγεια».

Άρθρο 12

Ανάρτηση στο διαδίκτυο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού

(παρ. 1β άρ. 72 ν. 3852/2010, άρ. 82 ν.4727/2020)

Οι οικονομικές υπηρεσίες του δήμου και της περιφέρειας, αναρτούν στην ιστοσελίδα τους, καθώς και στο πρόγραμμα «Διαύγεια», μηνιαία στοιχεία για την εκτέλεση του προϋπολογισμού τους, τα οποία αφορούν:

- α) ως προς τα έσοδα, τα προϋπολογισθέντα, τα βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα ποσά ανά αναλυτικό λογαριασμό εσόδου,
- β) ως προς τα έξοδα τα προϋπολογισθέντα, τα ενταλματοποιηθέντα και τα πληρωθέντα ποσά ανά αναλυτικό λογαριασμό εξόδου.

Η ανάρτηση γίνεται μέσα σε δέκα (10), το αργότερο, ημέρες από τη λήξη κάθε ημερολογιακού μήνα.

Άρθρο 13

Αναμόρφωση του προϋπολογισμού

(άρ. 8 β.δ. 17-5/1959, παρ. 9, αρ. 266 ν.3852/2010)

1.Για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 8 (Έλεγχος του προϋπολογισμού).

2. Αναμόρφωση του προϋπολογισμού δύναται να πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) όταν παραστεί ανάγκη εγγραφής εσόδου,
- β) για τη μεταφορά πιστώσεων από το αποθεματικό ή από αναλυτικό λογαριασμό σε αναλυτικό λογαριασμό μέσω του «Αποθεματικού» (Γενικό Αποθεματικό), προκειμένου να δημιουργηθούν νέες πιστώσεις ή να ενισχυθούν πιστώσεις που αποδείχθηκαν ανεπαρκείς, υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται ο ανταποδοτικός ή εξειδικευμένος χαρακτήρας των

πιστώσεων και με την επιφύλαξη ειδικότερων προβλέψεων για τις πιστώσεις αυτές καθώς και αυτών του άρθρου (Γενικό και Ειδικά Αποθεματικά),

γ) κατόπιν υπόδειξης του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και του Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο (Παρακολούθηση εκτέλεσης προϋπολογισμών από το Παρατηρητήριο),

δ) όταν διαπιστωθεί από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών και κατόπιν σχετικής εισήγησής του στον δήμαρχο και τον περιφερειάρχη, αντίστοιχα, ότι στον προϋπολογισμό έχουν εγγραφεί υπερεκτιμημένα έσοδα ή έσοδα που εκτιμάται ότι δεν θα εισπραχθούν έως το τέλος της χρήσης, ώστε να μην καταστεί σε καμία περίπτωση ελλειμματικός ο προϋπολογισμός. Σχετική εισήγηση για ανάγκη αναμόρφωσης ή μη του προϋπολογισμού υποβάλλεται, επίσης, στον δήμαρχο και τον περιφερειάρχη υποχρεωτικά από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών μετά το πέρας του δεύτερου και τρίτου τριμήνου κάθε οικονομικού έτους,

ε) σε κάθε άλλη περίπτωση που προβλέπεται στην απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού).

3. Στο πληροφοριακό σύστημα ελέγχου νομιμότητας Τ.Α. του άρθρου P+12 (Πληροφοριακό σύστημα ελέγχου νομιμότητας Τ.Α) αναρτάται προς έλεγχο νομιμότητας ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

4. Για την αποδοχή πάσης φύσεως χρηματοδοτήσεων, επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων, συμπεριλαμβανομένων των κατανομών από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους, δεν απαιτείται απόφαση μονομελούς ή συλλογικού οργάνου του δήμου και της περιφέρειας, εφόσον οι σχετικές πιστώσεις είναι ήδη εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό και δεν απαιτείται αναμόρφωσή του.

5. Εάν η χρηματοδότηση, επιδότηση και επιχορήγηση, αφορά σε απόφαση ένταξης πράξης σε κάθε είδους προγράμματα, η οποία εκδόθηκε κατόπιν αιτήματος του δήμου και της περιφέρειας, αντίστοιχα, η εγγραφή των σχετικών πιστώσεων στον προϋπολογισμό του δήμου και της περιφέρειας γίνεται από την οικονομική υπηρεσία κατόπιν εντολής του δημάρχου και του περιφερειάρχη. Σε αυτήν την περίπτωση ο προϋπολογισμός εκτελείται άμεσα και το δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο ενημερώνεται για τις εγγραφές των πιστώσεων που διενεργήθηκαν.

Άρθρο 14

Διάρκεια ισχύος προϋπολογισμού

(άρ. 160 ΚΔΚ, άρ. 87 π.δ. 30/1996, παρ. 10 άρ. 78 ν.4172/2013)

1. Μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου προϋπολογισμού και, πάντως, όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους:

α) ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, για την είσπραξη κάθε είδους εσόδου και για τη διενέργεια και την πληρωμή μόνο:

αα) των υποχρεωτικών δαπανών που αναφέρονται στο άρθρο (Άρθρο Υποχρεωτικές δαπάνες),

αβ) των δαπανών που γίνονται για ειδικούς σκοπούς, βάσει νόμου, κατόπιν αποφάσεων χρηματοδότησης από την Κρατική Διοίκηση, καθώς και αυτών που γίνονται στο πλαίσιο της υλοποίησης εγκεκριμένων έργων ή δράσεων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

β) των δαπανών που γίνονται για την άσκηση των αρμοδιοτήτων νομικών προσώπων που έχουν λυθεί ή καταργηθεί το οικονομικό έτος που έληξε.

2. Μετά την πάροδο των προθεσμιών της παρ. 1 απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους, πλην των περ. β), γ), δ), η), ιδ), ιστ), ιζ), ιη) και ιθ) του άρθρου(Υποχρεωτικές δαπάνες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 15

Διακανονισμός οφειλών για ισοσκέλιση προϋπολογισμού

(παρ. 3 άρ. 15 ν.4915/2022)

Σε περίπτωση αδυναμίας κατάρτισης ή αναμόρφωσης ισοσκελισμένου προϋπολογισμού, παρέχεται η δυνατότητα στους δήμους και τις περιφέρειες, κατόπιν απόφασης του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, να προβαίνουν σε συμφωνία με πιστωτές τους για τον διακανονισμό οφειλών τους.

Άρθρο 16

Ισοσκέλιση ανταποδοτικών υπηρεσιών

(παρ. 4 άρ. 43 ν.4325/2015)

Σε περίπτωση που η αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού του δήμου οφείλεται σε μη ισοσκέλιση ανταποδοτικών υπηρεσιών, εξαιτίας χρεών ή πραγματοποίησης επενδύσεων, και υπάρχει το δημοσιονομικό περιθώριο σε λογαριασμούς εσόδων αυτού, από λοιπά μη ειδικευμένα έσοδα ή και μη ειδικευμένο χρηματικό υπόλοιπο, παρέχεται η δυνατότητα πρόσκαιρης κάλυψης των δαπανών και ισοσκέλισης των ανταποδοτικών υπηρεσιών από τους εν λόγω λογαριασμούς. Το χρηματικό ποσό που απαιτείται κάθε φορά για την ισοσκέλιση των ανταποδοτικών υπηρεσιών, λογίζεται ως δαπάνη της οικείας ανταποδοτικής υπηρεσίας, κατά τη συζήτηση και ψήφιση των ετήσιων αποφάσεων επιβολής των σχετικών τελών προκειμένου να καλυφθεί, βάσει συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, το οποίο αποτελεί συστατικό στοιχείο των ως άνω αποφάσεων, το αργότερο εντός πέντε (5) ετών, αρχής γενομένης από το επόμενο οικονομικό έτος από αυτό της εφαρμογής του παρόντος. Τα επιπλέον εισπραττόμενα έσοδα της οικείας ανταποδοτικής υπηρεσίας, που αφορούν το κάθε έτος της πενταετίας, προορίζονται να καλύψουν κάθε είδους δαπάνες, εξαιρουμένων των ανταποδοτικών δαπανών εν γένει. Οι προϋποθέσεις του παρόντος εξετάζονται κατά τον έλεγχο νομιμότητας της σχετικής πράξης.

Άρθρο 17

Ισοσκέλιση ανταποδοτικών υπηρεσιών μικρών δήμων

(άρ. 47 ν.4483/2017)

1. Για την ισοσκέλιση ανταποδοτικών υπηρεσιών κατά την κατάρτιση των προϋπολογισμών τους, οι δήμοι με πληθυσμό κάτω των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων, δύνανται, όταν τα έσοδα των ανταποδοτικών τους υπηρεσιών δεν επαρκούν για να καλύψουν τις αντίστοιχες δαπάνες, να τις καλύπτουν από κάθε είδους τακτικά και έκτακτα έσοδά τους, που δεν προορίζονται για ειδικό σκοπό.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση, η οποία εξετάζεται κατά τον έλεγχο νομιμότητας της οικείας πράξης, είναι να έχουν ληφθεί:

α) σχετική απόφαση επιβολής τελών, που να αφορά το έτος στο οποίο αναφέρεται ο προϋπολογισμός και

β) απόφαση αναπροσαρμογής των τελών για το επόμενο οικονομικό έτος.

Το ύψος των τελών σε αυτήν την περίπτωση δύναται να καθοριστεί, εάν απαιτείται, έως το ύψος των αντίστοιχων τελών του δήμου της έδρας του νομού.

Άρθρο 18

Συμψηφισμός λειτουργικών δαπανών δήμων και περιφερειών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών

(άρ. 46 ν.4483/2017)

Τα χρηματικά ποσά που αφορούν δαπάνες κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων, και των περιφερειών τα οποία εξοφλούνται με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος του προϋπολογισμού του δήμου ή της περιφέρειας που τα έχει συστήσει, με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, παρακρατούνται και συμψηφίζονται με τους προς απόδοση από το δήμο ή την περιφέρεια προβλεπόμενους πόρους υπέρ αυτών.

Άρθρο 19

Τήρηση Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης από τους δήμους και τις περιφέρειες

(άρ 33 ν. 4257/2014 περί εφαρμογής π.δ. 315/1999)

1. Για τις ανάγκες τήρησης του π.δ. 54/2018 (Α'103), οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να αναθέτουν σε εξωτερικούς συνεργάτες που διαθέτουν τα απαιτούμενα από τον νόμο προσόντα ή σε λογιστικά γραφεία που πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις, τη διεξαγωγή κάθε εργασίας απαραίτητης για την εφαρμογή του ως άνω π.δ.

2. Ανάθεση των υπηρεσιών αυτών σε εξωτερικούς συνεργάτες επιτρέπεται σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας πλήρους και λυσιτελούς εφαρμογής του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης, είτε επειδή δεν υπηρετεί στον δήμο ή την περιφέρεια προσωπικό με τα κατάλληλα τυπικά ή και ουσιαστικά προσόντα είτε επειδή το υφιστάμενο προσωπικό δεν καλύπτει τις αντίστοιχες οργανικές θέσεις της οικείας υπηρεσίας. Τη σχετική αδυναμία διαπιστώνει η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, αντίστοιχα, μετά από εισήγηση της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας. Με την πρώτη τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής

Υπηρεσίας, εφόσον δεν υπάρχουν αντίστοιχες θέσεις για την κάλυψη των σχετικών αναγκών, καθίσταται υποχρεωτική η συμπερίληψή τους σε αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ **ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Α΄**

Άρθρο 20

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, δύναται να ορίζεται τυποποιημένη ανάλυση πέραν του πέμπτου (5^{ου}) βαθμού για μέρος ή το σύνολο των εσόδων και εξόδων του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών, όπως και πρόσθετη ταξινόμηση αυτών για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 2 (**Έννοια και περιεχόμενο του προϋπολογισμού**).
2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) και της Κεντρικής Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (Ε.Ν.Π.Ε.), αντίστοιχα, καθορίζεται το ποσοστό επί των κεντρικών αυτοτελών πόρων της περ. ιγ) του άρθρου 5 (**Υποχρεωτικές δαπάνες**) για τους δήμους και τις περιφέρειες, τυχόν κριτήρια επί τη βάσει των οποίων προκύπτει το εν λόγω ποσοστό καθώς και κάθε άλλο ζήτημα για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής.
3. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, δύναται να προβλέπεται για κάθε οικονομικό έτος η εγγραφή πίστωσης ειδικού αποθεματικού στους προϋπολογισμούς των δήμων και των περιφερειών. Από το αποθεματικό αυτό δεν μεταφέρονται πιστώσεις για ενίσχυση άλλων πιστώσεων εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό ή για εγγραφή νέων που δεν είχαν προβλεφθεί. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το ύψος των ως άνω πιστώσεων, το οποίο μπορεί να μεταβάλλεται εντός της χρήσης, ανάλογα με την επίτευξη των στόχων που αναλογούν στον ενοποιημένο προϋπολογισμό των δήμων και περιφερειών, στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Προγραμματισμού καθώς και κάθε σχετικό αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.
4. Με αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, οι οποίες εκδίδονται τον Ιούλιο κάθε έτους, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε. και της Ε.Ν.Π.Ε., αντίστοιχα, παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του άρθρου (**Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού**). Με τις ίδιες αποφάσεις, δύνανται να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επιμέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.

ΜΕΡΟΣ Β΄ **ΕΣΟΔΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ **ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΡΟΥΣ Β΄**

Άρθρο 21

Σκοπός Μέρους Β΄

Σκοπός του Μέρους Β΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αποτελεί η διαμόρφωση ενός συνεκτικού και δομημένου θεσμικού πλαισίου όσον αφορά στα έσοδα των δήμων και των περιφερειών, του οποίου η ύλη καταστρώνεται με τρόπο που να το καθιστά εύχρηστο και αποτελεσματικό προς χρήση εργαλείο.

Άρθρο 22

Αντικείμενο Μέρους Β΄

Αντικείμενο του Μέρους Β΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αποτελεί:

- α) ο προσδιορισμός των εσόδων των δήμων και η διαδικασία θέσπισής τους,
- β) η κατά είδος εσόδου ρύθμιση των ζητημάτων φορολογικής βάσης και επιβολής του, ο καθορισμός των υποχρεων, των διαδικασιών είσπραξης και των επιβαλλόμενων κυρώσεων,
- γ) ο προσδιορισμός των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων και άλλων επιχορηγήσεων που κατανέμονται στους δήμους και τις περιφέρειες,
- δ) η εισαγωγή προβλέψεων απαλλαγών και επίλυσης με συμβιβασμό φορολογικών διαφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 23

Προσδιορισμός εσόδων των δήμων

Τα έσοδα των δήμων προέρχονται από:

1. Επιχορηγήσεις - κατανομές - χρηματοδοτικά προγράμματα, ως ακολούθως;

- α) Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι του άρθρου (ΚΑΠ δήμων),
- β) κατανομή σε δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων λειτουργούν αλυκές, από τα μισθώματα κάθε έτους που καταβάλλονται από την εταιρεία «Ελληνικές Αλυκές Α.Ε.» προς το Ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 25 του ν.3066/2002 (Α΄252), περί παραχώρησης εκτάσεων από το Ελληνικό Δημόσιο προς την ανώνυμη εταιρία «Ελληνικές Αλυκές Α.Ε.» και την παρ. 2 του άρθρου 38 του ν.4484/2017 (Α΄110), περί ειδικών ρυθμίσεων για τη σύμπραξη του Υπουργού Οικονομικών στην έκδοση κανονιστικών διοικητικών πράξεων,
- γ) κατανομή ποσού εσόδων από το Τέλος Διαφήμισης, Κατηγορίας Δ και Ε, του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής και είσπραξη του τέλους- Διαφήμισης),
- δ) στο Δήμο Παύλου Μελά για τις ανάγκες του μητροπολιτικού πάρκου του πρώην Στρατοπέδου Παύλου Μελά, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 115 του ν.5225/2025 (Α΄152), περί επιχορήγησης δήμων της χώρας για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών,
- ε) στο Δήμο Αθηναίων για τη λειτουργία και συντήρηση του Εθνικού Κήπου και την αντιμετώπιση της μισθοδοσίας του προσωπικού του, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 115 του ν.5225/2025,
- στ) το «Ειδικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης Δήμων» του άρθρου 71 του ν.4509/2017 (Α΄201) και την υπ΄ αρ. 4748/2018 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών «Ειδικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης

Δήμων: Σκοπός, κριτήρια ένταξης, διαδικασία αξιολόγησης καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα» (Β'612),

ζ) το «Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Εσωτερικών 2021 -2025», του άρθρου 125 του ν.4635/2019 (Α'167), περί Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων ΕΠΑ (ΤΠΑ και ΠΠΑ) και την υπ' αρ. 142052/2021 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Έγκριση Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών προγραμματικής περιόδου 2021-2025» (Β'6319),

η) το «Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, συνδέσμων Δήμων και Νομικών Προσώπων ΟΤΑ: Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης»» του άρθρου 69 του ν.4509/2017 (Α'201) και την υπ' αρ. 22766/2020 απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, συνδέσμων Δήμων και Νομικών Προσώπων: ΟΤΑ Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης»» (Β'1386),

θ) το «Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο», σύμφωνα με την υπό στοιχεία 82467 ΕΞ 2022/14.06.2022 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «Ένταξη του Έργου «Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5180769) στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΑΔΑ: 94Γ2Η-ΗΓΩ) ».

2. Μισθώματα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) δημοτικών ακινήτων, του άρθρου (εκμίσθωση ακινήτων..),

β) βοσκήσιμων εκτάσεων της παρ. 2 του άρθρου 11 ν.4351/2015 (Α'164), περί εξουσιοδοτικών διατάξεων και της παρ. 2 του άρθρου 3 της υπ' αρ. 1058/71977/2017 απόφασης των Αναπληρωτών Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν.4351/2015 (Α'164)» (Β'2331), περί προσάρτησης των προδιαγραφών και του περιεχομένου των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης,

γ) καλλιεργήσιμης γης του άρθρου (εκμίσθωση καλλιεργήσιμης γης..),

δ) παραχώρησης κοινόχρηστων χώρων για τοποθέτηση διαφημιστικών μέσων του άρθρου (εκμίσθωση ακινήτων),

ε) πάγια και αναλογικά μισθώματα δημοτικών λατομείων του άρθρου (εκμετάλλευση δημοτικών λατομείων) και της παρ. 4 του άρθρου 45 του ν.4512/2018 (Α'5), περί παραχώρησης του δικαιώματος εκμετάλλευσης και πάγιων και αναλογικών μισθωμάτων,

στ) δημοσίων λατομείων της παρ. 6 του άρθρου 45 ν.4512/2018,

ζ) εκμετάλλευσης δημοτικών δασών και δασικών εκτάσεων του άρθρου (εκμετάλλευση δημοτικών δασών) και του άρθρου 39 του ν.998/1979 (Α'289), περί εκμίσθωσης δημοσίων εκτάσεων προς αναδάσωση,

η) αναδασωτέων εκτάσεων του άρθρου 40 του ν.998/1979, περί διάθεσης εκτάσεων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου προς αναδάσωση,

θ) ιχθυοτροφείων σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν.127/1975 (Α'175), περί εκμίσθωσης ιχθυοτροφείων που ανήκουν σε Ο.Τ.Α., το άρθρο 75 ν. 2065/1992 (Α'113), περί παραχωρήσεων ιχθυοτροφείων σε Ο.Τ.Α και της υπ' αρ. 32489/1982 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως και Εσωτερικών «Αναμόρφωση Συλλογικών Οργάνων Γνωμοδοτικής και Αποφασιστικής αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών.»(Β'213),

ι) θαλάσσιων και λιμναίων υδάτινων εκτάσεων για μονάδες υδατοκαλλιέργειας, του άρθρου 12 του ν.4282/2014 (Α'182), περί εισπράξεως και αποδόσεως μισθωμάτων,

ια) περιπτέρων του Κεφαλαίου (Περίπτερα),

ιβ) κυλικείων εντός κτηρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των δήμων του άρθρου (Άδεια εκμετάλλευσης κυλικείων εντός κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των δήμων και περιφερειών),

ιγ) χρήσης αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων του άρθρου (Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων),

ιδ) χρήσης δημοτικών κατοικιών του άρθρου (Στεγαστική αποκατάσταση δημοτών),

ιε) κινητών πραγμάτων των δήμων του άρθρου (Εκμίσθωση κινητών πραγμάτων),

ιστ) αλυκών του άρθρου 25 του ν.3066/2002,

ιζ) εκμίσθωση δικαιωμάτων μεταλλειοκτησίας Δημοσίου του άρθρου 84 του ν.δ. 210/1973 (Α'277).

2. Τέλη, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) καθαριότητας - φωτισμού του Κεφαλαίου (Ενιαίο Τέλος Καθαριότητας-Φωτισμού),

β) τοπικής ανάπτυξης του Κεφαλαίου (Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης),

γ) επί των ακαθαρίστων εσόδων των κέντρων διασκέδασης, εστιατορίων και συναφών καταστημάτων του Κεφαλαίου (Τέλος επί των ακαθαρίστων εσόδων),

δ) διαμονής παρεπιδημούντων του Κεφαλαίου (Τέλος Διαμονής Παρεπιδημούντων),

ε) χρήσης κοινόχρηστων χώρων του Κεφαλαίου (Τέλος Χρήσης Κοινόχρηστων Χώρων),

στ) εμπορίας ποσίμων υδάτων του άρθρου (Εμπορία πόσιμων υδάτων),

ζ) χρήσης ιαματικών πηγών του Κεφαλαίου (Τέλος χρήσης ιαματικών πηγών),

η) δυνητικά ανταποδοτικά του άρθρου (Δυνητικά τέλη),

θ) ύδατος του άρθρου (Τέλη ύδατος),

ι) βοσκής του άρθρου (Τέλος βοσκής),

ια) χρήσης δημοτικών κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών του άρθρου (Τέλος χρήσης κτημάτων έργων ή υπηρεσιών),

ιβ) χρήσης σφαγείων του άρθρου (Τέλος χρήσης σφαγείων),

ιγ) λειτουργίας νεκροταφείων του άρθρου (Τέλος λειτουργίας νεκροταφείων),

ιδ) διαφήμισης του Κεφαλαίου (Τέλη Διαφήμισης),

ιε) συγκοινωνιακών φορέων για διαφημίσεις σε στάσεις και στεγαστρα λεωφορείων της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν.4974/2022 (Α'185), περί στάσεων - στεγαστρων αναμονής επιβατών, εσόδων από διαφημίσεις επί στεγαστρων, στάσεων και λεωφορείων,

ιστ) συγκοινωνιακών φορέων για διαφημίσεις σε εσωτερικές και εξωτερικές επιφάνειες (ολικά ή μερικά) των αστικών και υπεραστικών λεωφορείων, της παρ. 4 του άρθρου 13 του ν.4974/2022,

ιζ) οικοδομικών αδειών του άρθρου (Τέλος αδειών οικοδομών),

ιη) ανανεώσιμων πηγών ενέργειας του άρθρου 87 του ν.4964/2022 (Α'150), περί Ειδικού Τέλους Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας,

ιθ) λατομικών προϊόντων της παρ. 2 του άρθρου 62 του ν.4512/2018, περί παραβόλων και ειδικού τέλους υπέρ πρωτοβαθμίων Ο.Τ.Α.,

κ) παροπλιζομένων πλοίων του άρθρου 3 του ν.995/1979 (Α'279), περί κατανομής τελών και της υπ' αρ. 42760/1899/1980 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας «Βεβαίωση τέλους παραπλιζομένων πλοίων »(Β'421),

κα) επιβατών και οχημάτων του άρθρου 2 του π.δ. 242/2003 (Α'219), περί τροποποίησης του άρθρου 6 του ν.2399/1996 (Κ 90) και του άρθρου 20 του ν.3622/2007 (Α'281), περί λιμενικών τελών επιβατών και οχημάτων, σκοπού και τρόπου επιβολής τους,

κβ) παροχής υπηρεσιών ενίσχυσης ασφάλειας πλοίων, λιμενικών εγκαταστάσεων και λιμένων του ν.3622/2007 (Α'281) και της υπ' αρ. 3113.11/43730/2017 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής «Καθορισμός ανταποδοτικών τελών για την παροχή υπηρεσιών ενίσχυσης της ασφάλειας πλοίων, λιμενικών εγκαταστάσεων και λιμένων.» (Β'2127),

κγ) δραστηριοποίησης υπαίθριου εμπορίου του άρθρου 23 του ν.4849/2021 (Α'207), περί καθορισμού τέλους θέσης και δικαιώματος δραστηριοποίησης στο υπαίθριο εμπόριο,

κδ) απαλλοτρίωσης του άρθρου (Τέλος απαλλοτρίωσης)

κε) αμμοληψίας του άρθρου (Τέλος χρήσης κτημάτων, έργων),

κστ) χρήσης αποκαλυπτομένων καλλιεργητικών εκτάσεων του άρθρου (Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων),

κζ) ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων του άρθρου 8 του ν.2515/1997 (Α'154) και της παρ. 2 του άρθρου 49 του ν.5177/2025 (Α'21), περί ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων,

κη) έρευνας λιγνίτη του άρθρου 7 του ν.4533/2018 (Α'75), περί ειδικού τέλους δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης λιγνίτη, και της υπ' αρ. 74784/1070/2021 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Ειδικό τέλος δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης λιγνίτη του άρθρου 7 του ν.4533/2018» (Β'3730),

κθ) επανάχρησης κτηρίων τουριστικών καταλυμάτων της υποερ. β) της περ. 3 της παρ. 7 του άρθρου 21 του ν. 1577/1985 (Α'210), περί παρεκκλίσεων της υποπερ. β) της περ. 3 της παρ. 7 του άρθρου 21 του ν.15577/1985 (Α'210),

λ) κατανάλωσης φυσικού αερίου των παρ. 1 και 2 του άρθρου 229 του ν.4920/2022 (Α'74), περί ειδικού τέλους υπέρ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού για το έτος 2021,

λα) διέλευσης και τέλη χρήσης δικαιωμάτων διέλευσης, σε παρόχους δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών του άρθρου 151 του ν.4727/2020 (Α'184), περί δικαιωμάτων διέλευσης και της, υπ' αρ. 874/2/2018 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων «Κανονισμός καθορισμού των τελών διέλευσης και των τελών χρήσης δικαιωμάτων διέλευσης, κατ' εφαρμογή της παρ. 9 του άρθρου 28 του ν. 4070/2012.» (Β'6168),

λβ) κρουαζιέρας σε δήμους εντός των διοικητικών ορίων των οποίων ευρίσκονται οι λιμένες αποβίβασης του άρθρου 27 του ν.5162/2024 (Α'198),

λγ) μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) επί των καταστημάτων των Ολυμπιακών Συγκροτημάτων του άρθρου 32 του ν 4179/2013 (Α'175), περί ρύθμισης θεμάτων ειδικών φόρων και τελών σε ακίνητα του ν.3342/2005,

λδ) ελεγχόμενης στάθμευσης του άρθρου (Τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης),

λε) λιμενικά τέλη του άρθρου (Λιμενικά Τέλη),

λστ) παραλαβής και επεξεργασίας αποβλήτων από πλοία του άρθρου 8 της υπ' αρ. 3122.3-15/71164/2021 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/59/ΕΚ.» (Β'4790) και

λζ) ειδικό πολιτιστικό τέλος Δήμου Ζαγορίου του άρθρου 94 του ν.5179/2025 (Α'26),
λη). ειδικό τέλος φορέα εξερεύνησης διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς της παρ. 6 του άρθρου 12 του (σχέδιο νόμου Ρυθμίσεις για τη δέσμευση, χρήση, μεταφορά και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα – Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2009/31/ΕΚ..).

3. Εισφορές, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

α) Εισφορές / έσοδα πολεοδομικής νομοθεσίας (άρθρο 24 του Συντάγματος 1975/2001, των άρθρων της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 21 του ν.4280/2014 (Α'159), των άρθρων 12,13, 16, 20,21 και 22 του ν. 2508/1997 (Α'124), του άρθρου 58 του ν.947/1979 (Α'169), του άρθρου 8 του ν.1337/1983 (Α'33), του π.δ.5/1986 (Α'2), του άρθρου 16 του ν.2508/1997 (Α'124), του άρθρου 33 του ν.4067/2012 (Α'140), των άρθρων 8 και 34 του ν.1337/1983 (Α'33), του άρθρου 33 του ν.4067/2012 (Α'79), της παρ. 2 του άρθρου 62 του ν.947/1979 (Α'169),
β) ειδική εισφορά διυλιστηρίων πετρελαίου σε δήμους στην περιφέρεια των οποίων είναι εγκατεστημένα και λειτουργούν διυλιστήρια του άρθρου 19 του ν.3054/2002 (Α'230), περί ειδικού λογαριασμού πετρελαιοειδών.

4. Πρόστιμα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) παραβάσεων Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας του άρθρου 107 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025, Α'100), περί επιβολής διοικητικών προστίμων από αστυνομικά όργανα,

β) παραβάσεων της νομοθεσίας για το υπαίθριο εμπόριο των άρθρων 52, 62 και 63 του ν.4264/2014(Α 118),

γ) παραβάσεων της νομοθεσίας για την καθαριότητα και τη διαχείριση των αποβλήτων του άρθρου 66 του ν.4819/2021 (Α'129), περί επιβολής της εφαρμογής και κυρώσεων,

δ) παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας του άρθρου 30 του ν.1650/1986 (Α'160), περί διοικητικών κυρώσεων,

ε) λειτουργίας θεάτρων χωρίς άδεια του άρθρου 6 του ν.4229/2014 (Α'8), περί κυρώσεων,

στ) παράνομης λειτουργίας εμπορικής έκθεσης των άρθρων 113 και 116 του ν.4512/2018 (Α'5),

ζ) μη καθαριότητας κτήματος σε αντιτυρική περίοδο του άρθρου 167 του ν.4662/2020 (Α'27), περί πυροσβεστικών διατάξεων και πυροπροστασίας και της υπ' αρ. 21837 οικ. Φ.700.20/2024 απόφασης του Υφυπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας «Έγκριση της υπ' αρ. 20/2024 Πυροσβεστικής Διάταξης «Καθορισμός προληπτικών μέτρων πυροπροστασίας οικοπεδικών και λοιπών ακάλυπτων χώρων που βρίσκονται σε περιοχές εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων, εντός ορίων οικισμών χωρίς εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, σε εκτάσεις που βρίσκονται εντός ακτίνας 100 μ. από τα όρια των ανωτέρω περιοχών, καθώς και σε εκτός σχεδίου γήπεδα με κτίσμα»» (Β' 2695),

η) παραβάσεων κοινής ησυχίας και καθαριότητας του άρθρου (αρμοδιότητες Δημοτικής Αστυνομίας του Βιβλίου Γ' Αρμοδιοτήτες),

θ) παραβάσεων του ν.3868/2010 (Α'129),

ι) παράνομης εγκατάστασης σκηνών και στάθμευση τροχόσπιτων του άρθρου 7 του ν.4276/2014 (Α'155), περί ελεγκτικής διαδικασίας και κυρώσεων και του άρθρου 107 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, περί επιβολής διοικητικών προστίμων από αστυνομικά όργανα,

ια) παραβάσεων νομοθεσίας δραστηριοποίησης υπαίθριου εμπορίου των άρθρων 58 και 63 του ν.4849/2021 (Α'207),

ιβ) παραβάσεων νομοθεσίας περί προστασίας των ζώων συντροφιάς και εξασφάλισης της ευζωίας τους του άρθρου 35 του ν.4830/2021 (Α'169), περί διοικητικών κυρώσεων,
ιγ) παράλειψης γνωστοποίησης για άσκηση οικονομικής δραστηριότητας με γνωστοποίηση του άρθρου 15 του ν.4442/2016 (Α'230), περί διοικητικών κυρώσεων σε ασκούντες οικονομική δραστηριότητα,

ιδ) λειτουργίας χωρίς την απαιτούμενη έγκριση του άρθρου 117 του ν.4442/2016, περί παραβάσεων και κυρώσεων,

ιε) παραβάσεων των διατάξεων που θεσπίζονται με τοπικές κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων, όπως η τήρηση της καθαριότητας σε κοινόχρηστους και ιδιωτικούς υπαίθριους χώρους, διασφάλιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.

5. Αντισταθμιστικά οφέλη, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) σε δήμους που φιλοξενούν ή επιβαρύνονται από τη λειτουργία εγκαταστάσεων μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων και χώρων υγειονομικής ταφής του άρθρου 243 του ν.4555/2018 (Α'133), περί αντισταθμιστικού οφέλους,

β) του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς Α.Ε. της παρ. 3 του άρθρου 10 του ν.4404/2016 (Α'126), περί εσόδων λιμένα και τιμολογιακής πολιτικής,

γ) των Οργανισμών Λιμένων Α.Ε. των οποίων οι Συμβάσεις Παραχώρησης κυρώθηκαν με το νόμο 4597/2019 (Α'35) και ειδικά της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν.4597/2019, περί ρυθμίσεων Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. για τον ηλεκτροφωτισμό, την αποκομιδή απορριμμάτων και το εργασιακό καθεστώς σε περιοχές δικαιοδοσίας τους και αυξημένου αντισταθμιστικού τέλους,

δ) του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης Α.Ε των παρ. 3 και 4 του άρθρου 11 του ν.4522/2018 (Α'39), περί φορολόγησης και σχετικών θεμάτων,

ε) μετεγκατάστασης εγκαταστάσεων κράτησης Κορυδαλλού της παρ. 1 του άρθρου 186 του ν.4662/2020, περί αντισταθμιστικών οφελών για τοπικές κοινωνίες,

στ) του αεροδρομίου Ελευθέριος Βενιζέλος υπέρ όμορων δήμων, του άρθρου 25.6 της Σύμβασης Ανάπτυξης Αεροδρομίου (Σ.Α.Α.), όπως αυτή κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.2338/1995 (Α'202),

ζ) αντιστάθμισμα διέλευσης αγωγού τροφοδοσίας αεροπορικού καυσίμου του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 25 του ν.3054/2002 (Α'230), περί αγωγού αεροπορικών καυσίμων.

6. Παράβολα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) χορήγησης αδειών ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος της υπ' αρ. 61167/2007, απόφασης των Υφυπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών «Καθορισμός ύψους παραβόλου έκδοσης και αντικατάστασης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος.» (Β'2438),

β) άσκησης οικονομικής δραστηριότητας υπό καθεστώς γνωστοποίησης ή και έγκρισης του άρθρου 11 του ν.4442/2016, περί παραβόλων,

γ) χορήγησης άδειας κυκλοφορίας ζωήλατων οχημάτων του άρθρου 92 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, περί άδειας κυκλοφορίας οχήματος και της υπ' αρ. 14119/22.04.2002 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Διαδικασία χορήγησης Αδειας Κυκλοφορίας Ζωήλατων Οχημάτων.» (Β'535),

δ) πλειστηριασμών των άρθρων 932 και 959 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α'182).

7. Λοιπά έσοδα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- α) εκποίησης ακινήτων του άρθρου (εκποίηση ακινήτων)
- β) εκποίησης κινητών πραγμάτων του άρθρου (εκποίηση κινητών πραγμάτων)
- γ) από την παραχώρηση της απλής χρήσης αιγιαλού-παραλίας σε τρίτους της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν.5092/2024 (Α'33), περί καθορισμού φορέα που παραχωρεί την απλή χρήση,
- δ) καταβολή δημοτικών τελών στους δήμους όπου λειτουργούν μονάδες φιλοξενίας μεταναστών και χρηματοδότηση δήμων που επιβαρύνονται με μεταναστευτικές ροές του άρθρου 195 του ν.4662/2020, περί καταβολής δημοτικών τελών στους δήμους όπου λειτουργούν μονάδες φιλοξενίας μεταναστών και χρηματοδότηση δήμων που επιβαρύνονται με μεταναστευτικές ροές για την κάλυψη έκτακτων αναγκών,
- ε) εγκατάστασης αυτόματων μηχανήματων παραλαβής και παράδοσης ταχυδρομικών αντικειμένων του άρθρου 55 του ν.4796/2021 (Α'63), περί αυτόματων μηχανημάτων παράδοσης ταχυδρομικών αντικειμένων,
- στ) της νομοθεσίας περί προστασίας των ζώων συντροφιάς και εξασφάλισης της ευζωίας τους των άρθρων 11, 14 και 35 του ν.4830/2021 (Α'169),
- ζ) κατασκευής, ανακατασκευής, επισκευής ή συντήρησης πεζοδρομίων της παρ. 4 του άρθρου 23 της υπ' αρ. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/66006/2360/2023 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Έγκριση Κτιριοδομικού Κανονισμού.» (Β'3985), περί πεζοδρομίων,
- η) μεταβολής χρήσης κτηρίου συνεπαγόμενη αύξηση των απαιτούμενων χώρων στάθμευσης και για αυθαίρετη μεταβολή της χρήσης των χώρων στάθμευσης του άρθρου 6 του ν.960/1979 (Α'194).
8. Θέσπιση νέου ή κατάργηση υφιστάμενου εσόδου δήμου, το οποίο προβλέπεται με ειδική διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης, λογίζεται και καταγράφεται ως έσοδο του παρόντος άρθρου, με ρητή σχετική παραπομπή της διάταξης που το θεσπίζει, στο παρόν.

Άρθρο 24

Προσδιορισμός εσόδων των περιφερειών

Τα έσοδα των περιφερειών προέρχονται από:

1. Επιχορηγήσεις - μεταβιβασθείσες πιστώσεις, ως ακολούθως:

- α) Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι του άρθρου (ΚΑΠ περιφερειών),
- β) μεταβιβασθείσα πίστωση, για την ανταποδοτική υποστήριξη και ανατροφοδότηση του ελεγκτικού μηχανισμού της παρ. 4 του άρθρου 16 του ν.4633/2019 (Α'161), περί απαγόρευσης χρήσης προϊόντων καπνού,
- γ) μεταβιβασθείσα πίστωση, για την κάλυψη πάσης φύσεως αναγκών που αφορούν τις εξετάσεις και τη διενέργεια δοκιμασιών προσόντων και συμπεριφοράς υποψήφιων οδηγών του άρθρου 13 του ν.4599/2019 (Α'40),
- δ) το «Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Εσωτερικών 2021 -2025», του άρθρου 125 του ν.4635/2019 (Α'167), περί τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων ΕΠΑ (ΤΠΑ και ΠΠΑ) και την υπ' αρ. 142052/2021 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Έγκριση Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών προγραμματικής περιόδου 2021-2025» (Β'6319),
- ε) το «Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, συνδέσμων Δήμων και Νομικών Προσώπων ΟΤΑ: Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης»» του άρθρου 69 του ν.4509/2017 (Α'201) και την υπ' αρ. 22766/2020

απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, συνδέσμων Δήμων και Νομικών Προσώπων: ΟΤΑ Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης»» (Β' 1386),

στ) το «Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο», σύμφωνα με την υπό στοιχεία 82467 ΕΞ 2022/14.06.2022 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «Ένταξη του Έργου «Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5180769) στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (ΑΔΑ: 94Γ2Η-ΗΓΩ),

ζ) το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του ν.5140/2024 (Α'154),

η) επιχορήγηση για δαπάνες λειτουργίας των πάσης φύσεως προνοιακών ιδρυμάτων του άρθρου 5 του ν.2646/1998 (Α'236), περί μητρών και ειδικής πιστοποίησης,

θ) επιχορήγηση από κατανομή των καθαρών εσόδων Ειδικού Κρατικού Λαχείου Κοινωνικής Αντίληψης σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου τρίτου του ν.4183/2013 (Α'186), περί διάθεσης ποσών.

2. Μισθώματα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) ακινήτων των περιφερειών του άρθρου (εκμίσθωση ακινήτων..του παρόντος),

β) βοσκήσιμων γαιών του άρθρου 6 και της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν.4351/2015 (Α'164), περί δικαιώματος χρήσης βόσκησης και μισθώματος δικαιώματος χρήσης βόσκησης, αντίστοιχα,

γ) κυλικίων εντός κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των περιφερειών του άρθρου (άδεια εκμετάλλευσης κυλικίων εντός κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των δήμων και περιφερειών...του παρόντος),

δ) κινητών πραγμάτων των περιφερειών του άρθρου (Εκμίσθωση κινητών πραγμάτων),

ε) πάγια και αναλογικά μισθώματα δημοτικών λατομείων του άρθρου 45 του ν.4512/2018.

3. Τέλη, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) δυνητικά τέλη του άρθρου (δυνητικά τέλη..του παρόντος),

β) χρήσης –περιφερειακών κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών του άρθρου (τέλος χρήσης κτημάτων έργων ή υπηρεσιών..του παρόντος),

γ) άδειας και μεταβίβασης οχημάτων του άρθρου 27 του ν.3220/2004 (Α'15), περί είσπραξης τέλους αδειας και τέλους μεταβίβασης αυτοκινήτων οχημάτων,

δ) διέλευσης και χρήσης δικαιωμάτων διέλευσης, σε παρόχους δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών του άρθρου 151 του ν.4727/2020 (Α'184), περί δικαιώματος διέλευσης και της υπ' αρ. 874/2/2018 απόφασης της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων «Κανονισμός καθορισμού των τελών διέλευσης και των τελών χρήσης δικαιωμάτων διέλευσης, κατ' εφαρμογή της παρ. 9 του άρθρου 28 του ν. 4070/2012.» (Β'6168),

ε) δραστηριοποίησης υπαίθριου εμπορίου του άρθρου 23 του ν.4849/2021, περί καθορισμού τέλους θέσης και δικαιώματος δραστηριοποίησης στο υπαίθριο εμπόριο,

στ) ανταποδοτικό τέλος απαλλοτριώσεων του άρθρου (ανταποδοτικό τέλος απαλλοτριώσεων),

ζ) έκδοσης, τροποποίησης, ή επέκτασης των αδειών άσκησης των δραστηριοτήτων λιανικής εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων και εμφιάλωσης υγραερίων του άρθρου 4 του ν.3054/2002 (Α'230), περί αδειών.

4. Πρόστιμα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) παραβάσεων νομοθεσίας δραστηριοποίησης υπαίθριου εμπορίου των άρθρων 52, 62 και 63 του ν.4849/2021,

β) παράνομης λειτουργίας εμπορικής έκθεσης των άρθρων 113 έως 116 του ν.4512/2018,

γ) μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές των άρθρων 23 έως 25 του ν.4235/2014,

δ) λειτουργίας κτηνιατρικών, κτηνιατρικών κλινικών και ενδιαιτημάτων ζώων του άρθρου 12 του ν.607/1977 (Α'163),

ε) λειτουργίας καταστημάτων λιανικής πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων του άρθρου 10 του ν.2538/1997, περί κυρώσεων,

στ) σε μελισσοκόμους για μη συμμόρφωση με το πλαίσιο της υπ' αρ. 140/106513/2023 απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εθνικό Ηλεκτρονικό Μελισσοκομικό Μητρώο» (Β'1560),

ζ) σε φορείς κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων για μη συμμόρφωση με το πλαίσιο του άρθρου 12 του ν.4056/2012 (Β'52), περί διοικητικών κυρώσεων και μέτρων,

η) παραβάσεων περιβαλλοντικής νομοθεσίας της παρ. 3 του άρθρου 30 του ν.1650/1986, περί διοικητικών κυρώσεων,

θ) παραβάσεων εγκατάστασης και λειτουργίας μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων του άρθρου 29 του ν.3982/2011, περί κυρώσεων,

ι) παράλειψης γνωστοποίησης της παρ. 4 του άρθρου 15 του ν.4442/2016 , περί διοικητικών κυρώσεων σε ασκούντες οικονομική δραστηριότητα,

ια) παραβάσεων που αφορούν στην εγκατάσταση και λειτουργία Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής του άρθρου 48ΙΑ του ν.4442/2016, περί εξουσιοδότησης,

ιβ) παράλειψης γνωστοποίησης άσκησης οικονομικής δραστηριότητας με γνωστοποίηση του άρθρου 15 του ν.4442/2016,

ιγ) λειτουργίας χωρίς την απαιτούμενη έγκριση του άρθρου 117 του ν.4442/2016, περί παραβάσεων και κυρώσεων,

ιδ) παραβάσεων που αφορούν στις άδειες πετρελαιοειδών προϊόντων του άρθρου 17 του ν.3054/2002 (Α'230), περί διοικητικών κυρώσεων,

ιε) παραβάσεων της αρτοποιητικής νομοθεσίας του άρθρου 18 του ν.3526/2007 Α'24), περί ποινικών και διοικητικών κυρώσεων,

ιστ) παραβάσεων αναφορικά με το Μητρώο επιχειρήσεων ναυπήγησης, μετατροπής, επισκευής και συντήρησης πλοίων του άρθρου 7 του ν.3551/2007 (Α'76), περί ελέγχου και διοικητικών κυρώσεων,

ιζ) παραβάσεων που αφορούν σε άδειες εγκατάστασης για ίδια χρήση ενεργειακών συστημάτων θέρμανσης – ψύξης χώρων της υπό στοιχεία Δ9Β,Δ/Φ166/οικ13068/ΓΔΦΠ2488/2009 απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης «Άδειες εγκατάστασης για ίδια χρήση ενεργειακών συστημάτων θέρμανσης - ψύξης χώρων μέσω εκμετάλλευσης της θερμότητας των γεωλογικών σχηματισμών και των νερών, επιφανειακών και υπόγειων, που δεν χαρακτηρίζονται γεωθερμικό δυναμικό» (Β'1249),

ιη) παραβάσεων που αφορούν στον καθορισμό προδιαγραφών λειτουργίας, διαδικασίας και δικαιολογητικών που απαιτούνται για την υπαγωγή υπαίθριων και στεγασμένων χώρων παιδικής αναψυχής, αντίστοιχα, στο καθεστώς του ν.4442/2016, του άρθρου 15 του ν.4442/2016,

ιθ) παραβάσεων των κανόνων ρύθμισης της αγοράς προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών του άρθρου 22 του ν.4177/2013 (Α'173), περί διοικητικών κυρώσεων,

κ) παραβάσεων του προγράμματος ενημέρωσης και παροχής πληροφοριών προς τους καταναλωτές σχετικά με την οικονομία καυσίμου και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) των προς εμπορία νέων επιβατηγών αυτοκινήτων του άρθρου 24 του ν.4177/2013, περί διαδικασίας επιβολής προστίμου,

κα) παραβάσεων για υποχρέωση αποδοχής μέσων πληρωμής με κάρτα του άρθρου 65 του ν.4446/2014, περί υποχρέωσης αποδοχής μέσων πληρωμής με κάρτα,

κβ) σε Κέντρα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος σε περίπτωση μη συμμόρφωσης σε σχέση με τις απαιτήσεις των διατάξεων στους τομείς των τροφίμων των άρθρων 24 και 25 του ν.4235/2014 (Α'32),

κγ) παραβάσεων της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών του άρθρου 13Α του ν.2251/1994, περί κυρώσεων,

κδ) παραβάσεων σχετικά με την εγκατάσταση, επίβλεψη λειτουργίας και συντήρηση ατμολεβήτων, της υπ' αρ. 10735/651 απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Εγκατάσταση, Λειτουργία και Έλεγχος Ατμολεβήτων» (Β'2656),

κε) παραβάσεων άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας (παροχής υπηρεσιών κακής ποιότητας) των άρθρων 3, 11 και 12 του ν.3982/2011 (Α'143),

κστ) παραβάσεων ιδιοκτητών-διαχειριστών, φορέων ελέγχου και επαγγελματιών κατά την άσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας στους ανελκυστήρες του άρθρου 13 της υπό στοιχεία Α/9.2/ΟΙΚ. 28425/2008 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Συμπλήρωση διατάξεων σχετικά με την εγκατάσταση, λειτουργία, συντήρηση και ασφάλεια των ανελκυστήρων» (Β'2604),

κζ) παραβάσεων που αφορούν την γνωστοποίηση λειτουργίας των κέντρων δεδομένων (Data Centers) του άρθρου 328 του ν.4442/2016, περί παραβάσεων - κυρώσεων,

κη) από Μικτά Κλιμάκια Ελέγχου Οχημάτων του άρθρου 1 του ν.3446/2006,

κθ) οδηγών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών, υποκαταστημάτων αυτών και Κέντρων Θεωρητικής Εκπαίδευσης Υποψήφιων Οδηγών (ΚΕ.Θ.Ε.Υ.Ο.) των άρθρων 15 και 220 του ν.4446/2016,

κι) για πειθαρχικά παραπτώματα οδηγών επιβατηγών δημόσιας χρήσης (Ε.Δ.Χ.) αυτοκινήτων του άρθρου 8 του ν.4530/2018, περί πειθαρχικών ποινών,

λ) παραβάσεων νομοθεσίας περί ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας των παρ. 5 έως 16 του άρθρου 40 του ν.4070/2012, περί τυποποίησης και πιστοποίησης εξοπλισμού και υπηρεσιών και ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας,

λα) γνωστοποίησης λειτουργίας των πλυντηρίων και λιπαντηρίων οχημάτων των άρθρων 15 και 187 του ν.4446/2016,

λβ) γνωστοποίησης λειτουργίας χώρων στάθμευσης βαρέων οχημάτων των άρθρων 15 και 204 του ν.4446/2016,

λγ) γνωστοποίησης λειτουργίας χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων των άρθρων 15 και 179 του ν.4446/2016,

λδ) πρόστιμα που επιβάλλονται για παραβάσεις του ν.3868/2010 (Α'129),

λε) λειτουργίας συνεργείων συντήρησης και επισκευή αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων του άρθρου 17 του π.δ. 78/1988 (Α'34), περί κυρώσεων,

λστ) γνωστοποίησης λειτουργίας συνεργείων συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων των άρθρων 15 και 171 του ν.4446/2016,

λζ) στους φορείς Ιδιωτικών Κέντρων Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων (ΚΤΕΟ), για παραβάσεις που αφορούν ελλείψεις οχημάτων ή παραβάσεις που αφορούν διοικητικής ή οικονομικής φύσης υποχρεώσεις των ιδιωτικών ΚΤΕΟ, των οργάνων και της διαδικασίας είσπραξης των προστίμων του άρθρου 41 του ν.2963/2001 (Α'268), περί διοικητικών κυρώσεων και ποινών, λη) λειτουργίας συνεργείων ψηφιακού ταχογράφου του άρθρου 12 του ν.3534/2007, περί κυρώσεων,

λθ) παραβάσεων των διατάξεων που αφορούν στα ολοκληρωμένα συστήματα παρακολούθησης εισροών-εκροών στα πρατήρια υγρών καυσίμων της παρ. 9 του άρθρου 31 του ν.3784/2009 (Α'137), περί Εθνικού Μητρώου Αδειών Πετρελαιοειδών Προϊόντων,

λι) στα πρατήρια καυσίμων του άρθρου 17 του ν.3054/2002, περί διοικητικών κυρώσεων,

λκ) σε Επιβατηγά Δημόσιας Χρήσης (ΕΔΧ) του άρθρου 95 του ν.4070/2012, περί ειδικής άδειας οδήγησης Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτου,

μ) διακοπής λειτουργίας - ανάκλησης βεβαίωσης καλής λειτουργίας Ιδιωτικών Κλινικών των άρθρων 19 και 21 του ν.4600/2019 (Α'43),

μα) διακοπής λειτουργίας - ανάκλησης βεβαίωσης καλής λειτουργίας Ιδιωτικών Μονάδων Ημερήσιας Φροντίδας του άρθρου 19 της υπό στοιχεία Γ1β/Γ.Π./οικ.46632/2018 απόφασης του Υπουργού Υγείας «Όροι, προϋποθέσεις και προδιαγραφές λειτουργίας των αυτοτελών ιδιωτικών Μονάδων Ημερήσιας Νοσηλείας (Μ.Η.Ν.) ειδικότητας α) οφθαλμολογίας, β) πλαστικής/επανορθωτικής χειρουργικής, γ) ωτορινολαρυγγολογίας και δ) δερματολογίας/αφροδισιολογίας» (Β'2283),

μβ) υπέρβασης του ωραρίου λειτουργίας φαρμακείων του άρθρου 257 του ν.4512/2018 (Α'5), περί ωραρίου λειτουργίας φαρμακείου,

μγ) πρόστιμο σε φαρμακείο που μένει κλειστό χωρίς άδεια αρμόδιου Περιφερειάρχη, του άρθρου 11 του ν.5607/1932 (Α'300),

μδ) σε φαρμακοποιό περί παράβασης νομοθεσίας ναρκωτικών του άρθρου 8 του ν.4139/2013 (Α'74), περί συνταγών χορήγησης ναρκωτικών και παραβατών αυτών,

με) αντιποίησης επαγγέλματος φαρμακοποιού του άρθρου 34 του ν. 5607/1932 (Α'300),

μστ) παραβάσεων για αυτοτελή διαιτολογικά γραφεία και πολυδύναμες διαιτολογικές μονάδες του άρθρου 239 του ν.4442/2016,

μζ) παραβάσεων για εργαστήρια αισθητικής του άρθρου 247 του ν.4442/2016,

μη) για τους ασκούντες το επάγγελμα του οπτικού ή διατηρούντες κατάσταση οπτικών ειδών άνευ της σχετικής βεβαίωσης / άδειας του άρθρου 16 του ν.971/1979 (Α'223),

μθ) κυρώσεις αντιποίησης φυσικοθεραπευτικού επαγγέλματος του άρθρου 118 του ν.4600/2019 (Α'118),

μι) σε Μονάδες/Κέντρα Φροντίδας Ηλικιωμένων του άρθρου 2 του ν.2345/1995 (Α'213), περί εποπτείας και κυρώσεων,

μκ) επιβολή προστίμου σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν.4756/2020 (Α'235),

μλ) σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Ατόμων και Παιδιών με Αναπηρία της παρ. 6 του άρθρου 2 του ν.4756/2020,

ν) σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρίες του άρθρου 2 του ν.2345/1995,

να) σε Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για Άτομα με Αναπηρία του άρθρου 127 του ν.4442/2016,

νβ) σε Κέντρα Αποθεραπείας- Αποκατάστασης των άρθρων 18 και 19 του π.δ. 395/1993 (Α'166), περί λειτουργίας χωρίς άδεια και ποινών, αντίστοιχα,

νγ) σε Βρεφονηπιακούς Σταθμούς Ολοκληρωμένης Φροντίδας του άρθρου 2 του ν.2345/1995,

νδ) σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας του άρθρου 2 του ν.2345/1995,

νε) σε παιδικές κατασκηνώσεις της παρ. 4 του άρθρου 17 του ν.2556/1997 (Α'270), περί εσόδων Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

5. Παράβολα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) έγκρισης ίδρυσης κτηνιατρικών και κτηνιατρικών κλινικών του άρθρου 92 του ν.4442/2016,

β) έγκρισης ίδρυσης δραστηριοτήτων εκτροφής, αναπαραγωγής και εμπορίας ζώων συντροφιάς του άρθρου 99 του ν.4442/2016,

γ) εξέτασης για έκδοση αδειών άσκησης επαγγέλματος και αναγγελίας άσκησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων του άρθρου 5 του ν.3982/2011 (Α'143), περί έκδοσης αδειών και βεβαιώσεων αναγγελίας,

δ) άσκησης οικονομικής δραστηριότητας υπό καθεστώς γνωστοποίησης ή και έγκρισης των άρθρων 11, 75, 76, 78, 79, 127 και 239 του ν.4442/2016 (Α'230),

ε) χορήγησης έγκρισης εγκατάστασης μεταποιητικών επιχειρήσεων του άρθρου 28 του ν.3982/2011, περί παραβόλων,

στ) αντικατάστασης βοηθητικών αδειών με βεβαίωσης αναγγελίας του άρθρου 32 του ν.4608/2019 (Α'66), περί αντιστοίχισης υφιστάμενων αδειών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων,

ζ) έγκρισης/γνωστοποίησης λειτουργίας έργων και δραστηριοτήτων «Συστημάτων Περιβαλλοντικών Υποδομών» του άρθρου 78 του ν.4549/2018 (Α'105), περί απλούστευσης εγκατάστασης και λειτουργίας Συστημάτων Περιβαλλοντικών Υποδομών,

η) εγγραφής στο Ειδικό Μητρώο επιχειρήσεων ναυπήγησης, μετατροπής, επισκευής και συντήρησης πλοίων της παρ. 7 του άρθρου 6 του ν.3551/2007 (Α'76), περί διαδικασίας και δικαιολογητικών εγγραφής,

θ) ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Αποθεραπείας Αποκατάστασης του άρθρου 10 του π.δ. 395/1993 περί απαιτούμενων δικαιολογητικών για την χορήγησης άδειας ίδρυσης,

ι) αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων του άρθρου 28 του ν.3982/2011, περί παραβόλων,

ια) έγκρισης/γνωστοποίησης λειτουργίας έργων και δραστηριοτήτων «Συστημάτων Περιβαλλοντικών Υποδομών» του άρθρου 78 του ν.4549/2018,

ιβ) γνωστοποίησης συνεργείων επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων των άρθρων 11 και 171 του ν.4442/2016,

ιγ) γνωστοποίησης χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων των άρθρων 11 και 179 του ν.4442/2016,

ιδ) γνωστοποίησης χώρων στάθμευσης βαρέων οχημάτων των άρθρων 11 και 204 του ν.4442/2016,

ιε) γνωστοποίησης πλυντηρίων ή/και λιπαντηρίων οχημάτων των άρθρων 11 και 187 του ν.4442/2016,

ιστ) γνωστοποίησης σταθμών υπεραστικών λεωφορείων των άρθρων 11 και 195 του ν.4442/2016,

ιζ) γνωστοποίησης της έναρξης λειτουργίας Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης Οδηγών Οχημάτων Μεταφοράς Επικίνδυνων Εμπορευμάτων (Σ.Ε.Κ.Ο.Ο.Μ.Ε.Ε.) των άρθρων 11, 158 και 162 του ν.4442/2016,

ιη) γνωστοποίησης της λειτουργίας επιχειρήσεων οδικής βοήθειας οχημάτων και συνεργατών οδικής βοήθειας οχημάτων των άρθρων 11 και 209 του ν.4442/2016,

ιθ) γνωστοποίησης ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρου Θεωρητικής Εκπαίδευσης Υποψήφιων Οδηγών (Κ.Ε.Θ.Ε.Υ.Ο.) και Σχολής Οδηγών των άρθρων 11 και 221 του ν.4442/2016,

κ) έγκρισης λειτουργίας σχολών/κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης για τη χορήγηση πιστοποιητικού επαγγελματικής ικανότητας σε οδηγούς οχημάτων μεταφοράς επιβατών και εμπορευμάτων των άρθρων 11 και 230 του ν.4442/2016,

κα) γνωστοποίησης της ίδρυσης και λειτουργίας αυτοτελών διαιτολογικών γραφείων και πολυδύναμων διαιτολογικών μονάδων των άρθρων 11 και 236 ν.4442/2016,

κβ) γνωστοποίησης της ίδρυσης και λειτουργίας εργαστηρίων αισθητικής των άρθρων 11 και 244 του ν.4442/2016,

κγ) χορήγησης έγκρισης άσκησης δραστηριοτήτων Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η) και Κέντρων Διημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για άτομα με αναπηρία (Κ.Δ.Η.Φ) των άρθρων 11 και 127 του ν.4442/2016,

κδ) ίδρυσης και λειτουργία Κέντρων Αποθεραπείας Αποκατάστασης του άρθρου 10 του π.δ.395/1993,

κε) έκδοσης αδειών και συμμετοχή στις εξετάσεις για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας της εκτέλεσης, συντήρησης, επισκευής και λειτουργίας ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων του άρθρου 5 του ν.3982/2011,

κστ) έκδοσης των αδειών και τη συμμετοχή στις εξετάσεις για την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων που ρυθμίζονται με τα π.δ. 112/2012, 114/2012 και 115/2012 και του άρθρου 5 του ν.3982/2011, περί έκδοσης αδειών και βεβαίωσης αναγγελίας,

κζ) έκδοσης αδειών και συμμετοχή στις εξετάσεις για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας του χειρισμού μηχανημάτων έργου του άρθρου 5 του ν.3982/2011,

κη) έκδοσης αδειών και συμμετοχή στις εξετάσεις για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας της εκτέλεσης, συντήρησης, επισκευής και επιτήρησης της λειτουργίας ψυκτικών εγκαταστάσεων του άρθρου 5 του ν.3982/2011,

κθ) υποβολής γνωστοποίησης εγκατάστασης και λειτουργίας μεταποιητικών επιχειρήσεων των άρθρων 11 και 48Α του ν.4442/2016,

κι) χορήγησης έγκρισης εγκατάστασης μεταποιητικών επιχειρήσεων του άρθρου 28 του ν. 3982/2011,

λ) χορήγησης έγκρισης εγκατάστασης, ή υποβολή γνωστοποίησης λειτουργίας Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής των άρθρων 11 και 48Α του ν.4442/2016,

λα) έκδοσης απόφασης χορήγησης προθεσμίας για τη μεταφορά ή την τεχνική ανασυγκρότηση των εγκαταστάσεων των μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων του άρθρου 28 του ν.3982/2011,

λβ) έκδοσης της βεβαίωσης αναγγελίας άσκησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων κατά την έννοια των άρθρων 2 και 3 του ν.3982/2011 και του άρθρου 5 του ν.3982/2011,

λγ) έκδοσης της βεβαίωσης αναγγελίας άσκησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων του π.δ. 108/2013 (Α' 141) και του άρθρου 5 του ν.3982/2011,

λδ) αντικατάστασης βοηθητικών αδειών τεχνίτη υδραυλικού, τεχνίτη ψυκτικού, τεχνίτη εγκαταστάσεων καύσης, τεχνίτη μηχανικού εγκαταστάσεων με βεβαίωση αναγγελίας του άρθρου 32 του ν.4608/2019, περί αντιστοίχισης υφιστάμενων αδειών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων,

λε) χορήγησης έγκρισης λειτουργίας υπαίθριων και στεγασμένων χώρων παιδικής αναψυχής του άρθρου 78 του ν.4442/2016,

λστ) γνωστοποίησης λειτουργίας των κέντρων δεδομένων του άρθρου 321 του ν.4442/2016 των άρθρων 11 και 331 του ν.4442/2016,

λζ) περιπτώσεις επιβολής πάγιου Ψηφιακού Τέλους Συναλλαγής επί αδειών του άρθρου 30 του ν.5135/2024 (Α'147),

λη) παραβόλα χορήγησης οποιασδήποτε έγκρισης που προβλέπεται από τον ν. 4512/2018 (Α'5).

6. Λοιπά έσοδα, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

α) εκποίησης ακινήτων του άρθρου (εκποίηση ακινήτων),

β) εκποίησης κινητών πραγμάτων του άρθρου (εκποίηση κινητών πραγμάτων),

γ) έσοδα του κατηργημένου λογαριασμού πρώτων κοινωνικών βοηθειών του άρθρου 7 του ν.δ. 57/1973 (Α'149), περί συστάσεως Λογαριασμού Πρώτων Κοινωνικών Βοηθειών,

δ) έσοδα από διάθεση κυκλοφοριακών στοιχείων, της υπό στοιχείο Αριθ. ΤΚΦΣΤ 2004/ οικ. 0188/ΦΚ 351 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθμ. ΤΚΦ- ΣΤ2004/οικ/0766/ΦΚ351/26.7.2005 απόφασης Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., που αφορά στην «Παροχή κυκλοφοριακών στοιχείων από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σε τρίτους» (Β'600),

ε) έσοδο είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) επί των εισπράξεων από τα τέλη περιοδικού ελέγχου μέτρων και σταθμών των Διευθύνσεων Ανάπτυξης των Περιφερειών, της παρ. 9 του άρθρου 1 της υπό στοιχείο Φ2-2312/2012 απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης «Περιοδικός Έλεγχος Μέτρων και Σταθμών» (Β'3460).

7. Θέσπιση νέου ή κατάργηση υφιστάμενου εσόδου περιφέρειας, το οποίο προβλέπεται με ειδική διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης, λογίζεται και καταγράφεται ως έσοδο του παρόντος άρθρου, με ρητή σχετική παραπομπή της διάταξης που το θεσπίζει, στο παρόν.

Άρθρο 25

Καθορισμός τελών και εισφορών

(άρ. 1 ν.25/1975)

1. Η διαδικασία καθορισμού των τελών και εισφορών υπέρ δήμων και περιφερειών, σε όσες περιπτώσεις απαιτείται, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια περί της εφαρμογής αυτής, ρυθμίζεται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα.

2. Η απόφαση της παρ. 1 λαμβάνεται τουλάχιστον δύο (2) μήνες πριν από την έναρξη κάθε οικονομικού έτους στο οποίο αφορά, και ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του έτους αναφοράς, με την επιφύλαξη των ειδικότερων προβλέψεων του παρόντος Κώδικα, όπως αυτές του άρθρου (φορολογικός συντελεστής του Κεφαλαίου Τέλος Διαμονής Παρεπιδημούντων) και του άρθρου (φορολογικός συντελεστής του Κεφαλαίου Τέλος επί των ακαθαρίστων), με τις οποίες ορίζεται διαφορετική έναρξης ισχύος των σχετικών αποφάσεων.

3. Η συζήτηση και η ψήφιση για τη λήψη της απόφασης της παρ. 1 διεξάγεται επί της εισήγησης του δημάρχου ή του περιφερειάρχη, η οποία συντάσσεται μέσω της οικονομικής υπηρεσίας, και επί των εναλλακτικών προτάσεων παρατάξεων ή συμβούλων του άρθρου

(εναλλακτικές προτάσεις τελών και εισφορών) που τυχόν υποβλήθηκαν στο δημοτικό και στο περιφερειακό συμβούλιο. Στη συνεδρίαση του συμβουλίου παρίσταται ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα.

4. Η απόφαση της παρ. 1 αναρτάται για έλεγχο νομιμότητας στο Πληροφοριακό Σύστημα Ελέγχου Νομιμότητας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.) του άρθρου Ρ+12 (Πληροφοριακό σύστημα ελέγχου νομιμότητας Τ.Α.).

5. Τα τέλη, όπως καθορίζονται με τις αποφάσεις της παρ. 3 και κατόπιν του ελέγχου της παρ. 4, αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου ή της περιφέρειας διακεκριμένα ανά κατηγορία τέλους και παραμένουν διαθέσιμα καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος τους. Για το κάθε τέλος παρατίθενται, κατά τρόπο πλήρη και διαφανή, τα στοιχεία που συγκροτούν τη βάση υπολογισμού και τη μεθοδολογία καθορισμού του και περιλαμβάνονται ιδίως:

α) το ύψος των συντελεστών και η κατηγοριοποίησή τους,

β) οι κατηγορίες της φορολογικής ή λουπής βάσης επιβολής,

γ) τυχόν ζώνες διαφοροποιημένης επιβολής,

δ) οι προβλεπόμενες μειώσεις, απαλλαγές ή λουπές ειδικές ρυθμίσεις ανά κατηγορία τέλους.

Άρθρο 26

Εναλλακτικές προτάσεις τελών και εισφορών

1. Εναλλακτικές προτάσεις παρατάξεων ή συμβούλων δύνανται να υποβάλλονται στο δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα κατά τη συζήτηση και ψήφιση των αποφάσεων καθορισμού τελών και εισφορών και γίνονται δεκτές εφόσον:

α) προβλέπουν ισοσκέλιση εσόδων - δαπανών,

β) συνοδεύονται από αιτιολογική έκθεση, η οποία συντάσσεται από αυτούς που τις καταθέτουν και

γ) συνοδεύονται από εισήγηση της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα.

2. Οι εναλλακτικές προτάσεις συντάσσονται από τις ενδιαφερόμενες παρατάξεις ή συμβούλους με τη συνδρομή παροχής κάθε σχετικού στοιχείου από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και της περιφέρειας. Το αίτημα για την έκδοση της εισήγησης της περ. γ) της παρ. 1 υποβάλλεται στην οικονομική υπηρεσία τουλάχιστον μια (1) πλήρη εργάσιμη ημέρα πριν την ημέρα της συνεδρίασης του συμβουλίου.

3. Οι εναλλακτικές προτάσεις συζητούνται διακριτά, ανά γενικό ή ειδικό συντελεστή και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του συμβουλίου συνιστά και τον εγκεκριμένο, γενικό ή ειδικό συντελεστή. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία του δεύτερου εδαφίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο (2) πρώτων σε ψήφους προτάσεων και θεωρείται εγκεκριμένη η πρόταση που λαμβάνει τις περισσότερες ψήφους επί των παρόντων. Έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε υπέρ της κατατεθείσας από το δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας.

Άρθρο 27

Διοικητικές – χρηματικές κυρώσεις

(άρθρο 73 β.δ. 10-10-1958)

1. Στις περιπτώσεις μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς ή εκπρόθεσμης υπεύθυνης δήλωσης όταν για βεβαίωση εσόδου των δήμων και των περιφερειών απαιτείται η υποβολή δήλωσης, ή μη εκπλήρωσης άλλων προβλεπόμενων σε νόμο υποχρεώσεων, και εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από ειδικότερες προβλέψεις, επιβάλλεται χρηματική κύρωση (πρόστιμο ή προσαύξηση) ως εξής:

α) σε περίπτωση μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς υπεύθυνης δήλωσης, ή μη εκπλήρωσης άλλων προβλεπόμενων σε νόμο υποχρεώσεων, πρόστιμο ίσο προς το οφειλόμενο ποσό,

β) σε όλες τις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής υπεύθυνης δήλωσης ή άλλων απαιτούμενων στοιχείων, προσαύξηση δύο τοις εκατό (2%) επί του οφειλόμενου ποσού, για κάθε μήνα καθυστέρησης, η οποία όμως δεν μπορεί να ξεπεράσει το εκατό τοις εκατό (100%) του οφειλόμενου κάθε φορά χρέους.

2. Σε περίπτωση μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς υπεύθυνης δήλωσης, καθώς και σε όλες τις περιπτώσεις μη εκπλήρωσης άλλων προβλεπόμενων σε νόμο υποχρεώσεων, το πρόστιμο επιβάλλεται με αιτιολογημένη πράξη του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών βάσει σχετικής έκθεσης της αρμόδιας υπηρεσίας και εισπράττεται όπως τα λοιπά έσοδα των δήμων και περιφερειών, σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις του παρόντος Κώδικα.

3. Σε όλες τις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής υπεύθυνης δήλωσης ή άλλων απαιτούμενων στοιχείων, επιβάλλεται αυτοδίκαια προσαύξηση δύο τοις εκατό (2%) επί του οφειλόμενου ποσού, για κάθε μήνα καθυστέρησης, η οποία όμως δεν μπορεί να ξεπεράσει το εκατό τοις εκατό (100%) του οφειλόμενου κάθε φορά χρέους.

4. Πριν από την έκδοση πράξης επιβολής προστίμου της παρ. 2, καλείται σε ακρόαση ο υπόλογος, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση προς αυτόν αντιγράφου της έκθεσης της παρ. 2, σύμφωνα με τα άρθρο (Ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις). Εφόσον παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου ή απορριφθούν οι αντιρρήσεις του υπόλογου, εκδίδεται η πράξη επιβολής προστίμου. Η πράξη κοινοποιείται στον υπόλογο, ο οποίος δικαιούται να ασκήσει τα προβλεπόμενα ένδικα μέσα.

5. Τα χρέη προς τους δήμους και τις περιφέρειες καθίστανται ληξιπρόθεσμα σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α'190) και υπόκεινται σε τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ίδιου Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΝΙΑΙΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ - ΦΩΤΙΣΜΟΥ

(άρ. 21 δ/τος 20-10-1958, άρ.7 ν.δ. 703/1970, άρ.1 και επ. ν.25/1975, άρ.10 ν.215/1975, άρ.1 ν.429/1976, άρ.23 ν.1080/1980, άρ.23 ν.1326/1983 (κατάργηση επί αυτοκινήτων) άρ.60 ν.1416/1984, άρ.25 ν.1828/1989, άρ.16 παρ.6 και 27παρ.4 ν.2130/1993, άρ.7παρ.3 και 7 παρ.26 ν.2307/1995, άρ.9 παρ.14 ν.2503/1997, άρ.25 παρ.3 ν.2539/1997, άρ.5 ν.3345/2005, αρ.222 ν.4555/2018, άρ. 33 ν.5143/2024)

Άρθρο 28

Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του ενιαίου τέλους καθαριότητας - φωτισμού

1. Επί των κάθε είδους ακινήτων που βρίσκονται εντός της εδαφικής περιφέρειας του δήμου επιβάλλεται υπέρ αυτού ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας - φωτισμού (Τ.Κ.Φ.). Τα εισπραττόμενα έσοδα από το τέλος διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη των πάσης φύσεως δαπανών που απαιτεί η παροχή:

α) υπηρεσιών καθαριότητας, δηλαδή αποκομιδής και διαχείρισης των παραγόμενων απορριμμάτων,

β) υπηρεσιών φωτισμού των οδών, των πλατειών και όλων των κοινόχρηστων χώρων και

γ) κάθε άλλης υπηρεσίας που σχετίζεται ή είναι συναφής με αυτές και η οποία πάγια παρέχεται από τον δήμο.

2. Το Τ.Κ.Φ. υπολογίζεται επί της επιφάνειας του κάθε ακινήτου και προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων αυτής επί του συντελεστή του Τ.Κ.Φ., ο οποίος ορίζεται, ανά κατηγορία χρήσης των ακινήτων, με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο (καθορισμός τελών και εισφορών) και παρέχει ακριβή, επίκαιρη και πλήρη αιτιολογία του καθορισμού των συντελεστών του τέλους στο προσήκον ύψος.

Άρθρο 29

Φορολογικοί συντελεστές

1. Οι συντελεστές του τέλους καθαριότητας-φωτισμού (Τ.Κ.Φ.), που καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου (Φορολογική Βάση και Υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους), διακρίνονται σε γενικούς και ειδικούς συντελεστές. Οι γενικοί συντελεστές είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους, πέντε (5) κατ' ανώτατο αριθμό και διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χρήση κάθε ακινήτου ως εξής:

α) Πρώτος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κατοικία.

β) Δεύτερος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κατοικία δημοτών και κατοίκων, οι οποίοι αναγνωρίζονται ως ευάλωτοι με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, στη βάση της κατηγοριοποίησης και των κριτηρίων της παρ. 6 του άρθρου (Επιχορηγήσεις και βοηθήματα δήμων). Ο συντελεστής αυτός υπολογίζεται στο είκοσι τοις εκατό (20%) του πρώτου συντελεστή.

γ) Τρίτος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση πάσης φύσης οικονομικών δραστηριοτήτων οι οποίες λόγω της φύσης των εργασιών τους επιφέρουν σημαντική όχληση στο περιβάλλον.

δ) Τέταρτος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση πάσης φύσης οικονομικών δραστηριοτήτων, οι οποίες λόγω της φύσης των εργασιών τους δεν επιφέρουν σημαντική όχληση στο περιβάλλον. Ο συντελεστής αυτός υπολογίζεται στο πενήντα τοις εκατό (50%) του τρίτου συντελεστή.

ε) Πέμπτος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για κοινωφελείς, μη κερδοσκοπικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Για τον προσδιορισμό του βαθμού όχλησης του περιβάλλοντος και τη μετέπειτα κατάταξη μιας δραστηριότητας στον τρίτο ή στον τέταρτο συντελεστή λαμβάνονται υπόψη τόσο το πεδίο άσκησης οικονομικής δραστηριότητας όσο και η γενική κατηγοριοποίηση της δραστηριότητας παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών και η φύση των χρησιμοποιούμενων εργαλείων - υλικών. Η συνδυαστική χρήση των προηγούμενων κριτηρίων και η τελική επιλογή ένταξης μιας οικονομικής δραστηριότητας αιτιολογούνται

στην απόφαση της παρ. 2 του άρθρου (Φορολογική Βάση και Υπόχρεοι καταβολής του τέλους).

2. Το δημοτικό συμβούλιο δύναται να ορίσει και ειδικούς συντελεστές, ως διαβαθμίσεις των γενικών συντελεστών της παρ. 1, για συγκεκριμένες κατηγορίες ακινήτων, υπό την προϋπόθεση, ότι αυτό αιτιολογείται ειδικά λόγω της επιφάνειας, της χρήσης τους ή της γεωγραφικής ζώνης στην οποία βρίσκονται τα ακίνητα ή άλλων ιδιαίτερων αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους.

3. Κατά τον καθορισμό των γενικών και ειδικών συντελεστών λαμβάνονται υπόψη οι ιδιότητες των ακινήτων, όπως το εμβαδό, στεγασμένο ή μη, ο χρόνος χρήσης, ο βαθμός κατά τον οποίο τα ακίνητα επιβαρύνουν τις παρεχόμενες από τον οικείο δήμο ανταποδοτικές υπηρεσίες, καθώς και την ευρύτερη λειτουργία αυτού. Σε κάθε περίπτωση, ο εκάστοτε ανώτατος σε ύψος γενικός ή ειδικός συντελεστής δεν μπορεί να οριστεί πέραν του δεκαπλάσιου του πρώτου γενικού συντελεστή της κατοικίας.

4. Για χώρους που διαθέτουν ηλεκτρική εγκατάσταση, στεγασμένους ή μη και χρησιμοποιούνται για την άσκηση πάσης φύσης οικονομικής δραστηριότητας, ο συντελεστής του Τ.Κ.Φ. δύναται να ορίζεται μειωμένος για επιφάνειες συνολικού εμβαδού άνω των χιλίων (1.000) και μέχρι έξι χιλιάδων (6.000) τετραγωνικών μέτρων λαμβανομένης υπόψη της πραγματικής χρήσης του εξυπηρετούμενου χώρου, κατόπιν διαπίστωσης από τις δημοτικές υπηρεσίες. Ομοίως, ο συντελεστής του Τ.Κ.Φ. δύναται να ορίζεται μειωμένος και για επιφάνειες συνολικού εμβαδού άνω των έξι χιλιάδων (6.000) τετραγωνικών μέτρων με κατώτατο όριο το εξήντα τοις εκατό (60%) του ορισθέντος συντελεστή για ανάλογους χώρους, οι οποίοι έχουν εμβαδόν μέχρι χίλια (1.000) τετραγωνικά μέτρα.

Ειδικά:

α) για υπαίθριους και στεγασμένους χώρους που λειτουργούν ως χώροι στάθμευσης δημόσιας χρήσης οχημάτων, το Τ.Κ.Φ. υπολογίζεται κατ' ανώτατο όριο στο είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της συνολικής επιφάνειάς τους,

β) για στεγασμένους ή μη χώρους, που αναγνωρίζονται ως Ελεύθερα Τελωνειακά Συγκροτήματα σύμφωνα με το άρθρο 34 του ν.5222/2025 (Α'134), περί Ελευθέρων Ζωνών και Ελευθέρων Τελωνειακών Συγκροτημάτων, ο συντελεστής του Τ.Κ.Φ. δεν μπορεί να ορίζεται σε ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50%) του ορισθέντος συντελεστή για τους αντίστοιχους χώρους άνω των έξι χιλιάδων (6.000) τετραγωνικών μέτρων.

5. Για στεγασμένους χώρους που δεν διαθέτουν ηλεκτρική εγκατάσταση και τελούν σε χρήση, το Τ.Κ.Φ. υπολογίζεται από την οικονομική υπηρεσία του δήμου στο ένα δέκατο (1/10) εκείνου που θα όφειλε εάν διέθετε παροχή ηλεκτρικού ρεύματος.

6. Στο μειωμένο συντελεστή της παρ. 5 εντάσσονται:

α) οι στεγασμένοι χώροι με ηλεκτρική σύνδεση που χρησιμοποιούν ελάχιστο ρεύμα για λόγους ασφαλείας,

β) τα ακίνητα, τα οποία διαθέτουν ηλεκτροδότηση, η οποία διακόπτεται. Η ένταξη στον μειωμένο συντελεστή γίνεται αυτοδικαίως, από την ημερομηνία διακοπής της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, για την οποία ο Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.) ενημερώνει αμελλητί τον οικείο δήμο, η αρμόδια υπηρεσία του οποίου πραγματοποιεί τη μετάπτωση εντός μηνός από τη γνωστοποίηση.

7. Ο προσδιορισμός της επιφάνειας των κάθε είδους και χρήσης χώρων που υπόκεινται στο Τ.Κ.Φ. ενεργείται ως ακολούθως:

α) για χώρους κάθε είδους και χρήσης, στεγασμένους ή μη, που διαθέτουν παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το εμβαδόν, το οποίο σημειώνεται από τους υπόχρεους στις υποβαλλόμενες προς τον Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. για τη σύνδεσή τους υπεύθυνες δηλώσεις. Ομοίως και για τους χώρους, οι οποίοι ηλεκτροδοτούνται για πρώτη φορά. Με την περιέλευση της υπεύθυνης δήλωσης στον αρμόδιο δήμο, οι υπηρεσίες του ενεργούν έλεγχο, είτε ζητώντας τη χορήγηση στοιχείων σύμφωνα με το άρθρο (Παροχή στοιχείων στους δήμους και τις περιφέρειες), είτε πραγματοποιώντας επιτόπιο έλεγχο, προκειμένου να επαληθεύσουν το ακριβές εμβαδόν. Κατά τον υπολογισμό των τετραγωνικών μέτρων, προσμετράται η συνολικά φωτιζόμενη επιφάνεια και ως στεγασμένοι χώροι νοούνται όλοι οι εσωτερικοί χώροι των κτηρίων, πλην των παταριών,

β) για στεγασμένους χώρους κάθε είδους και χρήσης που δεν διαθέτουν παροχή ρεύματος, οι υπηρεσίες του δήμου αναζητούν στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο (Παροχή στοιχείων στους δήμους και τις περιφέρειες), ή πραγματοποιούν επιτόπιο έλεγχο, προκειμένου να διαπιστώσουν το ακριβές εμβαδόν,

γ) για τον υπολογισμό σε τετραγωνικά μέτρα της επιφάνειας των κατοικιών, οι οποίες βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, δεν λαμβάνονται υπόψη οι χώροι σταυλισμού των κάθε είδους ζώων και οι λοιποί χώροι εκτός της κυρίας κατοικίας, οι οποίοι δεν προορίζονται για κατοικία,

δ) για τον υπολογισμό σε τετραγωνικά μέτρα της επιφάνειας των θερμοκηπίων δεν λαμβάνονται υπόψη οι χώροι που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη δημιουργία αγροτικών εκμεταλλεύσεων με ελεγχόμενες συνθήκες κλιματισμού,

ε) για τον υπολογισμό σε τετραγωνικά μέτρα της επιφάνειας των ξενοδοχείων, οι μεν χώροι οι διατιθέμενοι για ύπνο όπως και οι βοηθητικοί αυτών θεωρούνται ως κατοικίες και το τέλος υπολογίζεται με τον ισχύοντα για τις κατοικίες συντελεστή. Οι λοιποί χώροι θεωρούνται ως χώροι οικονομικής δραστηριότητας και το Τ.Κ.Φ. υπολογίζεται με τον αντίστοιχο συντελεστή, που καθορίζεται για την εν λόγω κατηγορία με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 30

Διαδικασία είσπραξης

1. α) Η ταμειακή βεβαίωση και είσπραξη του τέλους καθαριότητας - φωτισμού (Τ.Κ.Φ.) για τα ακίνητα που έχουν μετρητή παροχής ηλεκτρικής ενέργειας του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.) πραγματοποιείται ως εξής:

Οι δήμοι τηρούν μητρώα με τα ακίνητα της εδαφικής τους περιφέρειας, λαμβάνοντας τα απαραίτητα στοιχεία από τις δηλώσεις των υπόχρεων, καθώς και τα στοιχεία άλλων μητρώων που τηρούνται και παρέχονται σε αυτούς σύμφωνα με το άρθρο (Παροχή στοιχείων στους δήμους και τις περιφέρειες). Για την εξασφάλιση της ακρίβειας των στοιχείων τους, οι υπηρεσίες των δήμων δύνανται να πραγματοποιούν ελέγχους με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Με βάση τα μητρώα ακινήτων, οι ταμειακές υπηρεσίες τηρούν πίνακες Τ.Κ.Φ. όπου καταχωρούν κατά υπόχρεο καταναλωτή τα στοιχεία του ακινήτου, συμπεριλαμβανομένου του μετρητή που αντιστοιχεί σε αυτό, την κατηγορία στην οποία αυτό εντάσσεται, τον συντελεστή στον οποίο εμπίπτει και το ποσό που οφείλει να πληρώσει ο υπόχρεος. Οι υπόχρεοι καταγράφονται είτε έχουν υποβάλει είτε όχι δήλωση ακινήτου.

Τα στοιχεία των πινάκων και η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου περί καθορισμού του συντελεστή του Τ.Κ.Φ., ο οποίος ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους,

καταχωρίζονται στη σχετική ηλεκτρονική εφαρμογή του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. μέχρι τις 30 Νοεμβρίου εκάστου έτους, προκειμένου αυτός να ενημερώσει τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας. Η ταμειακή βεβαίωση του Τ.Κ.Φ. συντελείται με την καταχώρηση του προηγούμενου εδαφίου.

β) Το Τ.Κ.Φ. βαρύνει τον υπόχρεο στην πληρωμή του λογαριασμού ηλεκτρικού ρεύματος και συνεισπράττεται μαζί με αυτόν ενιαία, από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας, σε δόσεις ίσες προς τον αριθμό των εκδιδόμενων κατ' έτος λογαριασμών.

γ) Το Τ.Κ.Φ. συνεισπράττεται από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας, με δόσεις ίσες προς τον αριθμό των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος, που εκδίδονται από αυτόν κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου στην οποία εκτείνεται ο κύκλος καταμέτρησης που εφαρμόζεται από αυτόν, ανεξάρτητα εάν ο κύκλος αυτός συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος και ανεξάρτητα από τυχόν μεταβολή των συντελεστών. Για λογαριασμούς που εκδίδονται για χρονικό διάστημα μικρότερο ή μεγαλύτερο της εκάστοτε κανονισμένης χρονικής περιόδου, ενεργείται από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας ανάλογη χρέωση του Τ.Κ.Φ.

δ) Τα ποσά του Τ.Κ.Φ. που εισπράττει ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας αποδίδονται στους δικαιούχους δήμους εντός του τρίτου μήνα από τη λήξη του μήνα στον οποίο αφορούν λογιστικά οι σχετικοί λογαριασμοί. Τα οφειλόμενα ποσά προσαυξάνονται με τον νόμιμο τόκο, εάν καθυστερήσει η απόδοσή τους. Οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας δύνανται να χορηγούν στους δικαιούχους δήμους χρηματικές προκαταβολές έναντι των ποσών που πρέπει να αποδώσουν από τις εισπράξεις του Τ.Κ.Φ. και μέχρι ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) του προς είσπραξη ποσού. Για την αντιμετώπιση των δαπανών είσπραξης του Τ.Κ.Φ. οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας παρακρατούν από τις εισπράξεις ποσοστό δύο τοις εκατό (2%).

ε) Όταν ο υπόχρεος αρνείται να καταβάλλει το Τ.Κ.Φ., μη πληρώνοντας τρεις (3) συνεχόμενους μηνιαίους λογαριασμούς ή έναν τριμηνιαίο, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας προβαίνει σε διακοπή της σύνδεσης και δεν την επαναφέρει μέχρι να εξοφληθεί το οφειλόμενο ποσό, προς τον ίδιο προμηθευτή και τον δικαιούχο δήμο. Εάν ο υπόχρεος δεν ενδιαφερθεί για την επαναχορήγηση ηλεκτρικού ρεύματος, ο προμηθευτής το γνωστοποιεί στον οικείο δήμο και ταυτόχρονα διαγράφει τον υπόχρεο από τους καταναλωτές.

στ) Στις περιπτώσεις διαδοχής του οφειλέτη καταναλωτή στη χρήση του ακινήτου από τρίτο, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας γνωστοποιεί στον οικείο δήμο τη διαδοχή, μαζί με το τυχόν, από τον αποχωρήσαντα, απομένον ανεξόφλητο ποσό από το Τ.Κ.Φ.

2. α) Για τα ακίνητα που δεν έχουν μετρητή του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. η ταμειακή βεβαίωση και είσπραξη του Τ.Κ.Φ. γίνεται σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις για τη βεβαίωση και είσπραξη των εσόδων των δήμων του Μέρους Γ' του παρόντος Βιβλίου.

Στις περιπτώσεις αυτές, με βάση τα στοιχεία του μητρώου ακινήτων της εδαφικής τους περιφέρειας, οι ταμειακές υπηρεσίες των δήμων τηρούν πίνακες Τ.Κ.Φ., όπου καταχωρούν κατά υπόχρεο καταναλωτή τα στοιχεία του ακινήτου, την κατηγορία στην οποία αυτό εντάσσεται, τον συντελεστή στον οποίο εμπίπτει και το ποσό που οφείλει να πληρώσει ο υπόχρεος. Οι ταμειακές υπηρεσίες των δήμων συντάσσουν βεβαιωτικούς καταλόγους τόσο για τα δηλωθέντα όσο και για τα αδήλωτα ακίνητα με βάση τα στοιχεία που διαθέτουν οι δήμοι στα μητρώα τους ή με αυτά που προκύπτουν ύστερα από έλεγχο για τον προσδιορισμό των αδήλωτων ακινήτων.

β) Το Τ.Κ.Φ. καταβάλλεται από τον υπόχρεο σε τρεις (3) τετραμηνιαίες δόσεις μέχρι τη λήξη του αντίστοιχου οικονομικού έτους, εκτός αν ο υπόχρεος επιθυμεί την εφάπαξ καταβολή του.

Αν το Τ.Κ.Φ. δεν καταβληθεί μέσα στις ανωτέρω προθεσμίες εφαρμόζονται ανάλογα οι ειδικότερες προβλέψεις περί εκπρόθεσμης καταβολής χρεών της παρ. 5 του άρθρου (Διοικητικές - Χρηματικές Κυρώσεις).

3. Από τη στιγμή της κοινοποίησης στους δήμους, τελεσιδίκων δικαστικών αποφάσεων, με τις οποίες αναγνωρίζεται η υποχρέωση τους να επιστρέψουν τα εισπραχθέντα ποσά, οφείλουν να το πράξουν εντός ενός (1) μήνα.

Άρθρο 31

Κυρώσεις

1. Οι υπόχρεοι σε καταβολή τέλους καθαριότητας - φωτισμού (Τ.Κ.Φ.), υποχρεούνται σε υποβολή συμπληρωματικής δήλωσης, εντός δύο (2) μηνών από τη αύξηση ή τη μείωση της επιφάνειας που υπόκειται στο τέλος.

2. Σε περίπτωση μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς δήλωσης, ο υπόχρεος υπόκειται σε χρηματικό πρόστιμο διπλάσιο του οφειλόμενου Τ.Κ.Φ. που αντιστοιχεί στο ακίνητο. Το πρόστιμο επιβάλλεται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου (διοικητικές χρηματικές κυρώσεις). Η απόφαση επιβολής προστίμου καταχωρείται στην ηλεκτρονική εφαρμογή του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, προκειμένου αυτός να ενημερώσει τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας για χρέωση του υπόχρεου με το συνολικό ποσό του Τ.Κ.Φ. και του προστίμου που αναφέρεται στην απόφαση, το οποίο αποδίδεται από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας στον οικείο δήμο σύμφωνα με την περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου (διαδικασία είσπραξης τέλους).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΤΕΛΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Άρθρο 32

Φορολογική βάση Τέλους Τοπικής Ανάπτυξης

(παρ. 1 του άρθρου 10 του ν.1080/1980, άρθρο 24 του ν.2130/1993, άρθρο.51 του ν.4647/2019, άρθρο 21 του ν.4674.2020, άρθρο. 375 του ν.4700/2020, άρθρο 51 του ν.4722/2020, άρθρο 7 του ν.4728/2020, άρθρο.173 του ν.4764/2020, άρθρο 66 του ν.4830/2021, άρθρο.19 του ν.4915/2022, άρθρο 76 του ν.4921/2022, άρθρο 43 του ν.4954/2022, άρθρο 42 του ν.5028/2023, άρθρο 6 του ν.5043/2023 και άρθρο 24 του ν.5076/2023)

1. Επί της συνολικής αξίας της κάθε είδους ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται εντός της εδαφικής περιφέρειας των δήμων, επιβάλλεται υπέρ αυτών τέλος τοπικής ανάπτυξης (Τ.Α.Α.), σύμφωνα με τα παρακάτω οριζόμενα:

α) στα πάσης φύσεως ακίνητα που βρίσκονται εντός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή εντός των ορίων οικισμών υφιστάμενων προ του έτους 1923 ή εντός ορίων οικισμών πληθυσμού κάτω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων,

β) στα κάθε είδους κτίσματα που βρίσκονται εκτός του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή εκτός ορίων οικισμών υφιστάμενων προ του έτους 1923 ή εκτός ορίων οικισμών πληθυσμού κάτω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων. Σε αυτήν την περίπτωση, για τον υπολογισμό της αξίας

λαμβάνεται υπόψη, από το δημοτικό συμβούλιο, η αξία των κτισμάτων συν την αξία της διπλάσιας έκτασης από εκείνης που καταλαμβάνουν τα κτίσματα,

γ) στο δικαίωμα υψούν («αέρας»), εφόσον έχει συμπεριληφθεί σε συμβόλαιο μεταβίβασης ακινήτου και όπως καταγράφεται σε αυτό.

2. Στο Τ.Τ.Α. δεν υπόκεινται τα πάσης φύσεως ακίνητα που ανήκουν:

α) στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με την περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014, περί ορισμών,

β) στους Ναούς, στις Ιερές Μονές, στο Ιερό Κοινό του Παναγίου Τάφου, στην Ιερά Μονή του Θεοβαδίστου Όρους Σινά, στο Άγιο Όρος, στην Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος και στα θρησκευτικά γενικά ιδρύματα,

γ) στα αναγνωρισμένα ξένα θρησκευτά και δόγματα, όταν τα χρησιμοποιούν αποκλειστικά για την άσκηση δημόσιας λατρείας και τη διεξαγωγή υποστηρικτικών υπηρεσιών θρησκευτικής φύσης,

δ) στα φιλανθρωπικά ιδρύματα δημόσιου χαρακτήρα,

ε) στα ημεδαπά νομικά πρόσωπα που υπάρχουν ή θα συσταθούν και δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα, καθώς και στις περιουσίες του άρθρου 50 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπών διατάξεων (ν.4182/2013, Α'185), εφόσον με τη λειτουργία τους επιδιώκονται από αυτά σκοποί εθνοφελείς ή φιλανθρωπικοί ή εκπαιδευτικοί ή καλλιτεχνικοί ή κοινωφελείς,

στ) στα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν σκοπούς όμοιους με αυτούς της περ. ε) υπό τον όρο της αμοιβαιότητας όπως αυτά καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Β'),

ζ) στα αθλητικά σωματεία, ενώσεις, ομοσπονδίες που έχουν νόμιμα αναγνωρισθεί από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού δυνάμει της εγγραφή τους στη διαδικτυακή ηλεκτρονική πλατφόρμα με τίτλο «Ηλεκτρονικό Μητρώο Αθλητικών Σωματείων με Ειδική Αθλητική Αναγνώριση» που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, και τα οποία χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ως γήπεδα ή χώροι αθλητικών εγκαταστάσεων για την πραγματοποίηση των αθλητικών τους σκοπών,

η) στα ξένα κράτη, όταν αυτά χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση πρεσβειών και προξενείων αυτών υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, τον οποίο διασφαλίζει το Υπουργείο Εξωτερικών με βεβαίωσή του.

3. Του Τ.Τ.Α. απαλλάσσονται:

α) οι χαρακτηρισμένοι ως κοινόχρηστοι χώροι πολυκατοικιών, ανεξαρτήτως παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και

β) τα ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί:

βα) ως δημόσιοι χώροι ταφής (νεκροταφεία),

ββ) ως διατηρητέα, με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού, και δεν ιδιοχρησιμοποιούνται ή δεν αποφέρουν εισόδημα, σύμφωνα με τη φορολογική δήλωση του υπόχρεου,

βγ) ως χώροι ιστορικών ή αρχαιολογικών μνημείων, με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού,

βδ) τα κτίσματα που βρίσκονται εκτός οικισμού ή σε αγροτικές περιοχές και χρησιμοποιούνται για τον σταυλισμό ζώων,

βε) τα ακίνητα για τα οποία υφίσταται απαγόρευση οποιασδήποτε χρήσης, σύμφωνα με τον ισχύοντα Πολεοδομικό Σχεδιασμό, ιδίως ρυμοτομικό βάρος, ρυμοτομική απαλλοτρίωση, δέσμευση ακινήτου για κοινωφελή ή κοινόχρηστο σκοπό ή για λόγους προστασίας μνημείων και αρχαιοτήτων, ιδίως αρχαιολογική δέσμευση για ανασκαφές, κήρυξη αρχαιολογικού

χώρου, καθώς και για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, που έχει επιβληθεί από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, αποκλειστικά κατά το μέρος για το οποίο υφίσταται η ως άνω απαγόρευση.

4. Ειδικότερα για τα κτίσματα οικοδομής και τα διαμερίσματα πολυκατοικίας:

α) δεν επιβάλλεται Τ.Τ.Α. στα κτίσματα οικοδομής που ανεγείρεται για περίοδο επτά (7) ετών από τη χορήγηση της οικοδομικής άδειας, ενώ μετά την πάροδο της επταετίας το τέλος επιβάλλεται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου **(Φορολογικός Συντελεστής)**. Εάν κατά τη χρονική αυτή περίοδο τα διαμερίσματα εκμισθωθούν ή κατά οιονδήποτε τρόπο χρησιμοποιηθούν, τότε επιβάλλεται το Τ.Α.Α., σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο.

β) Επιβάλλεται Τ.Τ.Α. στα διαμερίσματα πολυκατοικίας που ανεγείρεται τα οποία δεν έχουν πωληθεί και τα οποία συμφωνήθηκε να μεταβιβαστούν στον εργολάβο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός θα υποδείξει, θεωρούνται, κατ' αμάχητο τεκμήριο, ότι έχουν μεταβιβαστεί στον εργολάβο μαζί με το ποσοστό του οικοπέδου που τους αναλογεί.

γ) Επιβάλλεται Τ.Τ.Α. εάν ο εργολάβος υποσχέθηκε με συμβολαιογραφικό προσύμφωνο τη μεταβίβαση διαμερίσματος σε τρίτο πρόσωπο, το διαμέρισμα αυτό, θεωρείται, κατ' αμάχητο τεκμήριο, ότι μεταβιβάστηκε στον αγοραστή μαζί με το ποσοστό του οικοπέδου που αναλογεί από την παράδοση του σε αυτόν, η οποία αποδεικνύεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο που καταρτίζεται μέσα σε δυο (2) μήνες από την παράδοση.

5. Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ελληνικό Κτηματολόγιο», με την ολοκλήρωση καταχώρισης κάθε εγγραφτέας πράξης με την οποία μεταβιβάζεται η κυριότητα ή νομή ή επικαρπία ακίνητου, ενημερώνει εντός δέκα (10) ημερών τον δήμο, στην εδαφική περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο,

α) για το εμβαδόν του ακίνητου, του οποίου η κυριότητα ή νομή ή επικαρπία μεταβάλλεται και

β) για τα στοιχεία του δικαιοπάροχου και του αποκτώντα την κυριότητα ή νομή ή επικαρπία του ακινήτου, όπως αυτά καταχωρήθηκαν στη βάση δεδομένων του Ελληνικού Κτηματολογίου.

Μετά από την ενημέρωση του πρώτου εδαφίου της παρούσας, τυχόν οφειλή Τ.Τ.Α. βεβαιώνεται και εισπράττεται από τον υπόχρεο δικαιοπάροχο του αποκτώντα στην ταμειακή υπηρεσία του δικαιούχου δήμου.

Άρθρο 33

Φορολογικός συντελεστής

1. Ο συντελεστής του τέλους τοπικής ανάπτυξης καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο **(καθορισμός τελών και εισφορών)**, κυμαίνεται από μηδέν κόμμα ογδόντα τοις χιλίοις (0,80%) μέχρι ένα τοις χιλίοις (1%) και μπορεί να διαφοροποιείται ανά δημοτική ενότητα.

2. Για τον υπολογισμό της αξίας των ακινήτων λαμβάνονται υπόψη μόνο το ύψος της τιμής ζώνης και ο συντελεστής παλαιότητας, όπως καθορίζονται με την κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 14 του ν.1249/1982 (Α'43), περί φορολογίας υπεραξίας και παρακράτησης του φόρου, απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Στις περιοχές που δεν έχει γίνει καθορισμός της τιμής των ακινήτων με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατά την ανωτέρω διαδικασία, ο υπολογισμός της αξίας τους γίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, το οποίο λαμβάνει υπόψη και τα τηρούμενα στην αρμόδια Φορολογική Αρχή στοιχεία καθώς και τα στοιχεία των άλλων μητρώων που

τηρούνται και παρέχονται στους δήμους σύμφωνα με το άρθρο (Παροχή στοιχείων στους δήμους και τις περιφέρειες).

Άρθρο 34

Υπόχρεοι καταβολής

1. Το τέλος τοπικής ανάπτυξης (Τ.Τ.Α.) βαρύνει τον κύριο του ακινήτου κατά την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους και σε περίπτωση επικαρπίας ή νομής τον επικαρπωτή ή νομέα.
2. Το Τ.Τ.Α. υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των ακινήτων της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογική Βάση Τέλους Τοπικής Ανάπτυξης) που ανήκουν στον ίδιο υπόχρεο και βρίσκονται μέσα στην εδαφική περιφέρεια του δήμου κατά τις διακρίσεις της παρ. 1 του άρθρου (Διαδικασία είσπραξης τέλους) και της παρ. 1 του άρθρου (Κυρώσεις). Σε περίπτωση συνιδιοκτησίας το ποσό του Τ.Τ.Α. υπολογίζεται κατά τον λόγο της μερίδας κάθε συνιδιοκτήτη.
3. Ο καθιστάμενος για πρώτη φορά, ιδιοκτήτης ή επικαρπωτής ή νομέας ακινήτων, οφείλει να υποβάλει στον δήμο που βρίσκονται τα ακίνητα, μέσα σε έναν (1) μήνα από την πράξη αναγνώρισης του δικαιώματός του, δήλωση ακινήτων. Ομοίως, οφείλει να υποβάλλει νέα δήλωση, για τα ακίνητα εκείνα στα οποία έχει επέλθει μεταβολή στα στοιχεία της αρχικής δήλωσης, εντός δύο (2) μηνών από τη μεταβολή αυτή.

Άρθρο 35

Διαδικασία είσπραξης

1. Η ταμειακή βεβαίωση και είσπραξη του τέλους τοπικής ανάπτυξης (Τ.Τ.Α.) για τα ακίνητα που έχουν μετρητή παροχής ηλεκτρικής ενέργειας του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.) πραγματοποιείται με βάση τα μητρώα ακινήτων, τα οποία οι δήμοι τηρούν και στα οποία περιλαμβάνονται τα ακίνητα της εδαφικής τους περιφέρειας, λαμβάνοντας τα απαραίτητα στοιχεία από τις δηλώσεις των υπόχρεων, καθώς και τα στοιχεία που τηρούνται και παρέχονται σε αυτούς σύμφωνα με το άρθρο (Παροχή στοιχείων στους δήμους και τις περιφέρειες). Για την εξασφάλιση της ακρίβειας των στοιχείων τους, οι υπηρεσίες των δήμων δύνανται να πραγματοποιούν ελέγχους με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Οι ταμειακές υπηρεσίες τηρούν καταστάσεις υπόχρεων όπου καταχωρούν κατά υπόχρεο καταναλωτή τον αριθμό του μετρητή προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας που αντιστοιχεί στο ακίνητο, την αξία του εν λόγω ακινήτου ανά μετρητή και το ποσό που οφείλει να πληρώσει ο υπόχρεος. Το ποσό προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της αξίας κάθε ακινήτου επί του συντελεστή του τέλους. Οι υπόχρεοι καταγράφονται είτε έχουν υποβάλει είτε όχι δήλωση ακινήτου.

Τα στοιχεία των καταστάσεων και η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου περί καθορισμού του συντελεστή του Τ.Τ.Α., ο οποίος ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους, καταχωρίζονται στη σχετική ηλεκτρονική εφαρμογή του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. μέχρι τις 30 Νοεμβρίου εκάστου έτους, προκειμένου αυτός να ενημερώσει τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας. Η ταμειακή βεβαίωση του Τ.Τ.Α. συντελείται με την ως άνω καταχώρηση στη σχετική ηλεκτρονική εφαρμογή του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε..

2. Το Τ.Τ.Α. βαρύνει τον υπόχρεο στην πληρωμή του λογαριασμού ηλεκτρικού ρεύματος και συνεισπράττεται μαζί με αυτόν ενιαία, από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας, σε δόσεις

ίσες προς τον αριθμό των εκδιδόμενων κατ' έτος λογαριασμών. Εάν ο λογαριασμός ηλεκτρικού ρεύματος εκδίδεται στο όνομα του μισθωτή του ακινήτου, το Τ.Τ.Α. καταβάλλεται απ' αυτόν μαζί με το λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος και αφαιρείται από το καταβαλλόμενο μίσθωμα.

3. Το Τ.Τ.Α. συνεισπράττεται από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας, με δόσεις ίσες προς τον αριθμό των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος, που εκδίδονται από αυτόν κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου στην οποία εκτείνεται ο κύκλος καταμέτρησης που εφαρμόζεται από αυτόν, ανεξάρτητα εάν ο κύκλος αυτός συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος και ανεξάρτητα από τυχόν μεταβολή των συντελεστών. Για λογαριασμούς που εκδίδονται για χρονικό διάστημα μικρότερο ή μεγαλύτερο της εκάστοτε κανονισμένης χρονικής περιόδου, ενεργείται από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας ανάλογη χρέωση του Τ.Τ.Α..

4. Τα ποσά του Τ.Τ.Α. που εισπράττει ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας αποδίδονται στους δικαιούχους δήμους εντός του τρίτου μήνα από τη λήξη του μήνα στον οποίο αφορούν λογιστικά οι σχετικοί λογαριασμοί. Σε περίπτωση αργοπορίας απόδοσης τα οφειλόμενα ποσά προσαυξάνονται με τον νόμιμο τόκο. Οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας δύνανται να χορηγούν στους δικαιούχους δήμους χρηματικές προκαταβολές έναντι των ποσών που πρέπει να αποδώσουν από τις εισπράξεις του Τ.Τ.Α. και μέχρι ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) του προς είσπραξη ποσού. Για την αντιμετώπιση των δαπανών είσπραξης του Τ.Τ.Α. οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας παρακρατούν από τις εισπράξεις ποσοστό δύο τοις εκατό (2%).

5. Όταν ο υπόχρεος αρνείται να καταβάλλει το τέλος, μη πληρώνοντας τρεις (3) συνεχόμενους μηνιαίους λογαριασμούς ή έναν τριμηνιαίο, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας προβαίνει σε διακοπή της σύνδεσης και δεν την επαναφέρει μέχρι να εξοφληθεί το οφειλόμενο ποσό, προς τον ίδιο προμηθευτή και τον δικαιούχο δήμο. Εάν ο υπόχρεος δεν ενδιαφερθεί για την επαναχορήγηση ηλεκτρικού ρεύματος, ο προμηθευτής γνωστοποιεί τούτο στον οικείο δήμο, ταυτόχρονα με την διαγραφή του υπόχρεου από τους καταναλωτές.

6. Στις περιπτώσεις διαδοχής του οφειλέτη καταναλωτή στη χρήση του ακινήτου από τρίτο, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας γνωστοποιεί αμελλητί στον οικείο δήμο τη διαδοχή, μαζί με το τυχόν, από τον αποχωρήσαντα, απομένον ανεξόφλητο ποσό από το Τ.Τ.Α..

7. Για τα ακίνητα που δεν έχουν μετρητή του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.:

α) η ταμειακή βεβαίωση και είσπραξη του τέλους γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη βεβαίωση και είσπραξη των εσόδων των δήμων του Μέρους Γ' του παρόντος Βιβλίου.

Στις περιπτώσεις αυτές, με βάση τα στοιχεία του μητρώου ακινήτων της εδαφικής τους περιφέρειας, οι ταμειακές υπηρεσίες των δήμων τηρούν πίνακες Τ.Τ.Α., όπου καταχωρούν κατά υπόχρεο καταναλωτή τα στοιχεία του ακινήτου, την κατηγορία στην οποία αυτό εντάσσεται, τον συντελεστή στον οποίο εμπίπτει και το ποσό το οποίο οφείλει να πληρώσει ο υπόχρεος. Οι ταμειακές υπηρεσίες των δήμων συντάσσουν βεβαιωτικούς καταλόγους τόσο για τα δηλωθέντα όσο και για τα αδήλωτα ακίνητα με βάση τα στοιχεία που διαθέτουν οι δήμοι στα μητρώα τους ή με αυτά που προκύπτουν ύστερα από έλεγχο για τον προσδιορισμό των αδήλων ακινήτων.

β) Το Τ.Τ.Α. καταβάλλεται από τον υπόχρεο σε τρεις (3) τετραμηνιαίες δόσεις μέχρι τη λήξη του αντίστοιχου οικονομικού έτους, εκτός αν ο υπόχρεος επιθυμεί την εφάπαξ καταβολή του. Αν το Τ.Τ.Α. δεν καταβληθεί μέσα στις ανωτέρω προθεσμίες εφαρμόζεται ανάλογα η παρ. 5 του άρθρου (Διοικητικές - Χρηματικές κυρώσεις).

3. Οι δήμοι υποχρεούνται, εντός μηνός από την κοινοποίηση σε αυτούς τελεσιδίκων δικαστικών αποφάσεων, με τις οποίες δικαιώνονται πολίτες, να επιστρέψουν τα αχρεωστήτως εισπραχθέντα από αυτούς ποσά.

4. Τα έσοδα του Τ.Τ.Α διατίθενται για την κάλυψη πάσης φύσης δαπανών του δήμου.

Άρθρο 36

Κυρώσεις

1. Σε περίπτωση μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς δήλωσης, ο υπόχρεος αυτής υπόκειται σε χρηματικό πρόστιμο διπλάσιο του οφειλόμενου τέλους τοπικής ανάπτυξης (Τ.Τ.Α.) που αντιστοιχεί στο ακίνητο. Το πρόστιμο επιβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο (Διοικητικές Χρηματικές Κυρώσεις). Η απόφαση επιβολής προστίμου καταχωρείται στη σχετική ηλεκτρονική εφαρμογή του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, προκειμένου αυτός να ενημερώσει τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας για χρέωση του υπόχρεου με το συνολικό ποσό του τέλους και του προστίμου που αναφέρεται στην απόφαση, το οποίο αποδίδεται από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας στον οικείο δήμο μαζί με τις λουπές εισπράξεις.

2. Εάν δεν καταβληθεί το Τ.Τ.Α., ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας προβαίνει στη διακοπή της ηλεκτροδότησης και δεν την επαναφέρει μέχρι να εξοφληθεί το τέλος που οφείλεται. Αν δεν ζητηθεί η επανασύνδεση του ηλεκτρικού ρεύματος, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας, αφού διαγράψει τον υπόχρεο πελάτη, γνωστοποιεί τη διαγραφή στον οικείο δήμο, ώστε να μεριμνήσει εκείνος για την είσπραξη του οφειλόμενου Τ.Τ.Α. σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου (Διαδικασία είσπραξης τέλους).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 37

Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους

(13 β.δ.20-10-1958, άρ.3 ν.1080/80, άρ.54 ν. 1416/84, άρ.26 ν. 1828/89, άρ.6 ν. 1900/90, άρ.9παρ.1 2251/1994, άρ.1παρ.6 2323/1995, άρ.13παρ.5 ν.2971/2001, αρ. 16 ν.3254/2004, αρ.1 ν.3377/2005, αρ. 6 παρ.4 π.δ. 254/2005, αρ. 79παρ.1 ν.3463/2006, αρ. 12 ν.3557/2007, αρ.16 ν.3769/2009, αρ. 30 ν.4442/2016, αρ. 65 ν.4688/2020, αρ. 61 ν.4795/2021, αρ.105 ν.4876/2021, αρ. 3 ν.5043/2023, αρ. 31 ν.5143/2024)

Οι κοινόχρηστοι χώροι ή τα τμήματα αυτών των οποίων επιτρέπεται η παραχώρηση χρήσης, καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου (παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων). Για την πρόσκαιρη ή διαρκή χρήση αυτών επιβάλλεται τέλος χρήσης κοινόχρηστων χώρων σε βάρος των χρηστών.

Άρθρο 38

Φορολογικός συντελεστής

1. Με την απόφαση του άρθρου (Φορολογική βάση και υπόχρεοι) ή με όμοια απόφαση καθορίζεται το ύψος του τέλους χρήσης κοινόχρηστων χώρων ανά τετραγωνικό μέτρο (τ.μ.) διατιθέμενης προς χρήση επιφάνειας, το οποίο ορίζεται ετήσιο ανεξάρτητα από τη διάρκεια της άδειας που προβλέπεται στο άρθρο (παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων - Μέρος Ε΄) και δύναται να διαφοροποιείται:

- α) κατά χρονικές περιόδους που προσδιορίζονται επακριβώς,
- β) κατά οικιστικές περιοχές που οριοθετούνται σαφώς με την εν λόγω απόφαση και
- γ) κατά κατηγορίες καταστημάτων.

2. Ειδικά και μόνο για περιπτώσεις κατάληψης πεζοδρομίου ή οδού για εκτέλεση οποιασδήποτε φύσης τεχνικοοικοδομικών εργασιών, το τέλος ορίζεται μηνιαίο, κατά ζώνες και κατά τ.μ. κατειλημμένου χώρου. Για την πληρωμή του τέλους της παρούσας ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο και εκείνος που πήρε την άδεια οικοδομής και ο ιδιοκτήτης του ακινήτου.

3. Δεν υπόκεινται στο τέλος χρήσης κοινόχρηστων χώρων, οι χρησιμοποιούντες κοινοχρήστους χώρους δήμων ή το υπέδαφος αυτών δυνάμει ειδικής διάταξης νόμου ή σύμβασης με το δημόσιο η οποία κυρώθηκε με νόμο, σε εκτέλεση των οποίων γίνεται χρήση των ως άνω δημοτικών χώρων εφόσον από τις διατάξεις αυτές προβλέπεται απαλλαγή από το τέλος.

Άρθρο 39

Διαδικασία είσπραξης

1. Το τέλος χρήσης κοινόχρηστων χώρων καταβάλλεται στον οικείο δήμο, πριν από την παράδοση της άδειας που προβλέπεται στο άρθρο (παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων - Μέρος Ε΄). Η είσπραξη πραγματοποιείται κατόπιν σχετικού σημειώματος του δικαιούχου δήμου και ο αριθμός του σχετικού γραμματίου είσπραξης, αναγράφεται επί της άδειας. Με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής) για την επιβολή του τέλους, δύναται:

α) να προβλέπεται η καταβολή του τέλους εντός του έτους σε ισόποσες δόσεις, χωρίς να απαιτείται η κατάθεση εγγυητικής επιστολής, εφόσον πριν από την παράδοση της άδειας καταβληθεί από τον υπόχρεο, ποσοστό του τέλους. Το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, το οποίο δεν δύναται να είναι μικρότερο του τριάντα τοις εκατό (30%) της οφειλής, καθώς και ο αριθμός των δόσεων για την εξόφληση του υπολειπόμενου ποσού καθορίζονται με την ίδια απόφαση. Η άδεια χορηγείται υπό την αίρεση εξόφλησης όλων των δόσεων εντός των τασσόμενων προθεσμιών, και στο σώμα αυτής αυτήν αναγράφονται τα στοιχεία του γραμματίου είσπραξης που αντιστοιχεί στο ποσό που καταβλήθηκε πριν από τη χορήγησή της, ο αριθμός των δόσεων που απομένουν προς εξόφληση και οι προθεσμίες καταβολής τους. Η εκπρόθεσμη καταβολή ή μη καταβολή έστω και μίας (1) δόσης συνεπάγεται αυτοδίκαια την ανάκληση της άδειας και αυθαίρετη χρήση του κοινόχρηστου χώρου εκ μέρους του υπόχρεου, ενώ ήδη καταβληθείσες δόσεις δεν επιστρέφονται. Η καταβολή των δόσεων, αποδεικνύεται με την αναγραφή των στοιχείων των σχετικών γραμματίων είσπραξης, στο σώμα της άδειας, που θεωρείται από το δήμο, ή

β) να προβλέπονται η προκαταβολή ποσοστού είκοσι τοις εκατό (20%) της οφειλής έως την 31η Μαρτίου και η εξόφληση του υπόλοιπου ποσού έως την 31η Οκτωβρίου του έτους χρήσης. Οι καταβολές αποδεικνύονται με την αναγραφή των στοιχείων των σχετικών

γραμματίων είσπραξης, στο σώμα άδεια. Από την ημερομηνία κατάθεσης της προκαταβολής της περ. α) ή της προκαταβολής της περ. β) και έως την 31η Δεκεμβρίου του έτους χρήσης, η χρήση του κοινόχρηστου χώρου θεωρείται νόμιμη.

2. Σε περίπτωση ανανέωσης της άδειας, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου (παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων Μέρος Ε) και εφόσον η απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής) έχει τροποποιηθεί, το ποσό του τέλους αναπροσαρμόζεται.

3. Η χορηγηθείσα άδεια ανακαλείται υποχρεωτικά από τον δήμαρχο εντός δέκα (10) ημερών από την έγγραφη ειδοποίησή του από την αστυνομική αρχή, ότι συντρέχουν λόγοι ασφαλείας της κυκλοφορίας πεζών ή οχημάτων ή λόγω μέτρων που λαμβάνονται από δημόσια ή δημοτική ή περιφερειακή αρχή ή κατόπιν δικαστικής απόφασης. Η ανάκληση συνεπάγεται επιστροφή μόνον του καταβληθέντος ποσού τέλους, το οποίο καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και αντιστοιχεί στη χρονική περίοδο για την οποία ανακλήθηκε η χορηγηθείσα άδεια.

Άρθρο 40

Κυρώσεις αυθαίρετης χρήσης κοινόχρηστων χώρων

Αρ. 13 Β.Δ. 24/1958, Π.Δ. 180 της 19.2/10.3.1979 Αρ. 2)

1. Σε περίπτωση παράβασης των όρων χορηγηθείσας άδειας χρήσης κοινόχρηστων χώρων επιβάλλεται σε βάρος του παραβάτη εκτός από το αναλογούν τέλος, και χρηματικό πρόστιμο τριπλάσιο αυτού.

2. Σε περίπτωση χρήσης κοινόχρηστου χώρου άνευ άδειας, επιβάλλεται σε βάρος του παραβάτη πρόστιμο, ίσο με το τριπλάσιο του μεγαλύτερου κατά τετραγωνικό μέτρο ποσού που καθορίσθηκε με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής), για τους χώρους για τους οποίους έχει επιτραπεί η παραχώρηση όμοιας χρήσης. Αν η αυθαίρετη χρήση χώρου του προηγούμενου εδαφίου αφορά οδούσεις τυφλών ή ελεύθερη ζώνη πλάτους τριών κόμματος πέντε (3,5) μέτρων σε πεζόδρομο, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το τετραπλάσιο του μεγαλύτερου κατά τετραγωνικό μέτρο ποσού που καθορίσθηκε με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής) για τους χώρους για τους οποίους έχει επιτραπεί η παραχώρηση όμοιας χρήσης.

3. Η χρήση κοινόχρηστου χώρου άνευ άδειας διαπιστώνεται από τον δήμο ή τις άλλες αρμόδιες για τον έλεγχο αρχές, που είναι η οικεία αστυνομική αρχή και η οικεία υπηρεσία δημοτικής αστυνομίας, μετά από διενέργεια αυτοψίας. Στην οικεία έκθεση περιγράφονται αναλυτικά:

- α) η κατάσταση του χώρου,
- β) οι επεμβάσεις που έχουν γίνει σε αυτόν,
- γ) το είδος της χρήσης και
- δ) τα αντικείμενα που έχουν τοποθετηθεί.

Επισυνάπτεται δε σχετικό σχεδιάγραμμα και, αν απαιτείται, φωτογραφίες, ή ηλεκτρονικό αρχείο τους. Αντίγραφο της έκθεσης παραδίδεται στον ενεργούντα την αυθαίρετη χρήση του χώρου αυτού ή θυροκολλείται στο κατάστημα σε κάθε άλλη περίπτωση. Παράλληλα, επιδίδεται σύμφωνα με τα άρθρα (Ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις και Εξαιρέσεις από τις ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις), στον παραβάτη εντολή να άρει την αυθαίρετη κατάληψη του κοινόχρηστου χώρου, αφαιρώντας τα κάθε είδους αντικείμενα που έχουν τοποθετηθεί σε αυτόν μέσα σε επτά (7) ημέρες από την επομένη της επιδόσεως. Αν ο παραβάτης δεν συμμορφωθεί, τα εν λόγω αντικείμενα απομακρύνονται άμεσα από

συνεργείο του δήμου, ο οποίος μπορεί να ζητήσει, την άμεση συνδρομή των Αστυνομικών Αρχών.

Τα αντικείμενα που αφαιρούνται καταγράφονται σε ειδική έκθεση, η οποία υπογράφεται από τον επικεφαλής του συνεργείου του δήμου που τα απομακρύνει και δεν επιστρέφονται αν προηγουμένως δεν καταβληθεί ειδικό πρόστιμο για τα έξοδα μεταφοράς και αποθηκεύσεως αυτών, το οποίο καθορίζεται με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της παρ. 1 του άρθρου **(Φορολογικός Συντελεστής)**. Αν το ανωτέρω ειδικό πρόστιμο δεν εξοφληθεί εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία της αφαίρεσης, τα αφαιρεθέντα αντικείμενα κατάσχονται άμεσα και μπορεί να διατίθενται, να εκποιούνται ή να καταστρέφονται από τον δήμο, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κεφαλαίου **(Αξιοποίηση και διαχείριση κινητής περιουσίας)** του Μέρους Ε' του παρόντος Βιβλίου.

4. Αν, μετά την παρέλευση επτά (7) ημερών από την επομένη της επίδοσης της εντολής άρσης της αυθαίρετης κατάληψης, και εντός του έτους, ανεξάρτητα αν έχουν απομακρυνθεί ή όχι από τον δήμο τα εν λόγω αντικείμενα, διαπιστωθεί δεύτερη παράβαση, αφαιρείται η άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών. Ειδικά στην περίπτωση των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, επιπλέον της αφαίρεσης της άδειας χρήσης για έξι μήνες, επιβάλλεται είτε το διπλάσιο του προστίμου της παρ. 1 ή 2 κατά περίπτωση ή σφράγιση από μία (1) έως δέκα (10) ημέρες. Σε περίπτωση παραβίασης της σφράγισης του καταστήματος, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, και θέσης του σε λειτουργία, αφαιρείται οριστικά η άδεια λειτουργίας του καταστήματος ή εφόσον λειτουργεί με γνωστοποίηση σφραγίζεται για χρονικό διάστημα από τριάντα (30) έως ενενήντα (90) ημέρες, χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο χώρος του καταστήματος δεν μπορεί να τεθεί σε γνωστοποίηση. (Για κάθε επόμενη παράβαση, οι κυρώσεις επιβάλλονται εκ νέου. Αν το ανωτέρω χρονικό διάστημα των έξι (6) μηνών δεν συμπληρώνεται εντός του ημερολογιακού έτους που αφορά η άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου, δεν χορηγείται στον παραβάτη νέα αντίστοιχη άδεια στο επόμενο ημερολογιακό έτος μέχρι συμπλήρωσης του χρονικού διαστήματος αυτού.

5. Το τέλος και τα πρόστιμα του παρόντος επιβάλλονται με απόφαση του δημάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΥΝΤΩΝ

Άρθρο 41

Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους διαμονής παρεπιδημούντων

(παρ. 1-3_άρθρα 30 και 42 ν.5143/2024)

1. Επί του καταβαλλόμενου μισθώματος κλίνης, ενοικιαζόμενου δωματίου, διαμερίσματος, χώρου ή θέσης σε οργανωμένη κατασκήνωση, και επί της τιμής κλίνης για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και τα τουριστικά καταλύματα κάθε λειτουργικής μορφής, όπως προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.4276/2014 (Α'155), περί τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και επί του μισθώματος καταλύματος κάθε κατηγορίας βραχυχρόνιας μίσθωσης, επιβάλλεται τέλος διαμονής παρεπιδημούντων όταν η διαμονή διαρκεί λιγότερο από έξι (6) μήνες.

2. Το τέλος του παρόντος μπορεί να διατίθεται για την πληρωμή οποιασδήποτε δαπάνης.

Άρθρο 42

Φορολογικός συντελεστής

Το ποσοστό του τέλους του άρθρου (φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής) ορίζεται σε μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%). Το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου δύναται να αυξάνεται σε μηδέν κόμμα εβδομήντα πέντε τοις εκατό (0,75%), με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία ισχύει τρεις (3) μήνες μετά από τη δημοσίευσή της. Με την ίδια απόφαση το τέλος δύναται να διαφοροποιείται είτε κατά οικιστικές περιοχές που οριοθετούνται σαφώς είτε κατά τις μορφές-κατηγορίες καταλυμάτων.

Άρθρο 43

Διαδικασία είσπραξης

1. Το τέλος διαμονής παρεπιδημούντων βαρύνει τον διαμένοντα πελάτη, αναγράφεται επί των εκδιδόμενων φορολογικών στοιχείων, εισπράττεται από τον εκμισθωτή και αποδίδεται από αυτόν στον δικαιούχο δήμο, μέσα στην προθεσμία απόδοσης του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.). Για τους μη υπόχρεους σε υποβολή δήλωσης Φ.Π.Α., η δήλωση των τελών υποβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα που ακολουθεί κάθε ημερολογιακό τρίμηνο.

2. Από το συνολικό ποσό των εισπραχθέντων κάθε μήνα εσόδων, ορίζεται ποσοστό παρακράτησης και απόδοσης στον Αναλυτικό Λογαριασμό Εξόδων (ΑΛΕ) 1440103001 του κρατικού προϋπολογισμού ύψους πέντε τοις εκατό (5%), κατά παρέκκλιση του άρθρου 98 του ν.4270/2014 (Α'143), περί απόδοσης εσόδων υπέρ τρίτων. Επιπλέον, ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) μεταβιβάζεται σε ειδικό λογαριασμό που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Λογαριασμός Αρωγής Δήμων), προκειμένου να αποδοθεί σε οικονομικά ασθενέστερους δήμους.

Άρθρο 44

Κυρώσεις

Στις περιπτώσεις μη υποβολής δήλωσης για το τέλος διαμονής παρεπιδημούντων επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου πρόστιμο σύμφωνα με το άρθρο (διοικητικές χρηματικές κυρώσεις δήμων). Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης ή μη καταβολής των τελών, αντί του τόκου εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 6 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α'190), επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου προσαύξηση δύο τοις εκατό (2%) επί του οφειλόμενου τέλους, για κάθε μήνα καθυστέρησης, η οποία όμως δεν μπορεί να υπερβεί το εκατό τοις εκατό (100%) του οφειλόμενου κάθε φορά χρέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΤΕΛΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Άρθρο 45

Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους ακαθάριστων εσόδων

1.Επί των ακαθαρίστων εσόδων των:

α) κάθε είδους, μορφής και ονομασίας καταστημάτων, στα οποία πωλούνται για κατανάλωση εντός των χώρων δραστηριοποίησης του καταστήματος ή σε πακέτο, φαγητά, ποτά, καφές, αναψυκτικά, γαλακτοκομικά προϊόντα και γλυκίσματα, εφόσον διαθέτουν πάγκους ή τραπεζοκαθίσματα,

β) ζυθοπωλείων και μπαρ, ανεξαρτήτως ιδιαίτερης ονομασίας και κατηγορίας,

γ) καντινών,

δ) νυχτερινών κέντρων, αιθουσών χορού και άλλων καταστημάτων με ποτά και θέαμα, καφωδείων, κέντρων διασκέδασης και χορευτικών κέντρων με μουσική,

ε) επιχειρήσεων καζίνο και των επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός αυτού,

επιβάλλεται τέλος ακαθάριστων εσόδων υπέρ των δήμων, στην εδαφική περιφέρεια των οποίων ισχύει το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων

2. Στους δήμους και στις περιοχές-τμήματα δήμων, όπου δεν ισχύει το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, το τέλος δύναται να επιβάλλεται με απόφαση του δημοτικού τους συμβουλίου.

3. Στο τέλος του παρόντος υπάγονται και τα κέντρα διασκέδασης και τα καταστήματα, των αναφερόμενων σε αυτή περιπτώσεων, που λειτουργούν μέσα σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, κάθε λειτουργικής μορφής και κατηγορίας, τα καταστήματα των πιο πάνω περιπτώσεων που λειτουργούν μέσα σε εμπορικά κέντρα, καθώς και στα οργανωμένα τμήματα των υπεραγορών (Super Markets) και των πολυκαταστημάτων, στα οποία πωλούνται έτοιμα φαγητά.

4. Το τέλος του παρόντος δύναται να επιβάλλεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου στα καταστήματα ειδών λαϊκής τέχνης, ενθυμίων και δώρων, ενοικιάσεως σκαφών αναψυχής τοπικού χαρακτήρα, θαλάσσιων ποδηλάτων, ιστιοσανίδων, ειδών χρησιμοποιούμενων στην παραλία, σχολών εκμάθησης θαλάσσιων σπορ και καταδύσεων, γενικότερα ειδών που χρησιμοποιούνται στη θάλασσα από τους λουόμενους, ειδών χειμερινών σπορ, σκι και ορειβασίας, σχολών εκμάθησης χειμερινών σπορ, ενοικιάσεων αυτοκινήτων, μοτοποδηλάτων, ποδηλάτων και ελαφρών προσωπικών ηλεκτρικών οχημάτων (Ε.Π.Η.Ο.) και παρόχων Ε.Π.Η.Ο. προς κοινή χρήση και τουριστικών προϊόντων-αναμνηστικών κάθε είδους.

5. Το τέλος του παρόντος δύναται να διατίθεται για την πληρωμή οποιασδήποτε δαπάνης.

Άρθρο 46

Φορολογικός συντελεστής

1. Τα ποσοστά του τέλους επί των ακαθάριστων εσόδων για τα καταστήματα της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους), υπολογίζονται ως εξής:

α) μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) για τα καταστήματα των περ. α), β) και γ), β) πέντε τοις εκατό (5%) για τα καταστήματα της περ. δ),

γ) δύο τοις εκατό (2%) για τα καταστήματα της περ. ε).

2. Το τέλος επί των ακαθάριστων εσόδων των καταστημάτων της παρ. 1 δύναται να αυξάνεται σε ποσοστό μηδέν κόμμα εβδομήντα πέντε τοις εκατό (0,75%) με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η ισχύς της οποίας αρχίζει τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευσή της. Με την ίδια απόφαση το τέλος δύναται να διαφοροποιείται είτε κατά οικιστικές περιοχές που οριοθετούνται σαφώς είτε κατά κατηγορίες καταστημάτων.

3. Στα καταστήματα της παρ. 4 του άρθρου (Φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους) το ποσοστό του τέλους καθορίζεται σε μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%).

Άρθρο 47

Διαδικασία εισπραξης

1. Το τέλος επί των ακαθάριστων εσόδων βαρύνει τον πελάτη και αναγράφεται ξεχωριστά στα εκδιδόμενα στοιχεία, εισπράττεται δε από αυτόν που εκδίδει τον λογαριασμό, ο οποίος υποχρεούται να το καταβάλλει, είτε είναι είτε δεν είναι υπόχρεος στην πληρωμή φόρου προστιθέμενης αξίας, με υποβολή δήλωσης προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

2. Σε περίπτωση διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών στο πλαίσιο άσκησης πολλαπλών οικονομικών δραστηριοτήτων από τα καταστήματα της παρ. 4 του άρθρου (φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους) για τον προσδιορισμό του οφειλόμενου τέλους λαμβάνονται υπόψη τα ακαθάριστα έσοδα, τα οποία προέρχονται μόνο από τη λιανική πώληση των προϊόντων και των υπηρεσιών των καταστημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ανωτέρω άρθρου.

3. Από το συνολικό ποσό των εισπραχθέντων κάθε μήνα εσόδων, ορίζεται ποσοστό παρακράτησης και απόδοσης στον Αναλυτικό Λογαριασμό Εξόδων (ΑΛΕ) 1440103001 του κρατικού προϋπολογισμού ύψους πέντε τοις εκατό (5%), κατά παρέκκλιση του άρθρου 98 του ν.4270/2014 (Α' 143), περί απόδοσης εσόδων υπέρ τρίτων. Επιπλέον, ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) μεταβιβάζεται σε ειδικό λογαριασμό που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Λογαριασμός Αρωγής Δήμων), προκειμένου να αποδοθεί σε οικονομικά ασθενέστερους δήμους.

Άρθρο 48

Κυρώσεις

Στις περιπτώσεις μη υποβολής δήλωσης για το τέλος επί των ακαθάριστων εσόδων επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου πρόστιμο σύμφωνα με το άρθρο (διοικητικές χρηματικές κυρώσεις δήμων). Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης ή μη καταβολής των τελών, αντί του τόκου εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 6 του Κώδικα Εισπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α' 190), επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου προσαύξηση δύο τοις εκατό (2%) επί του οφειλόμενου τέλους, για κάθε μήνα καθυστέρησης, η οποία όμως δεν μπορεί να υπερβεί το εκατό τοις εκατό (100%) του οφειλόμενου κάθε φορά χρέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Άρθρο 49

Φορολογική βάση, συντελεστής και υπόχρεοι καταβολής του τέλους χρήσης ιαματικών πηγών

(Παρ. 8 του άρθρου 30 του ν.5143/24)

1. Επί του αντίτιμου χρήσης των φυσικών ιαματικών πηγών δύναται να επιβάλλεται τέλος σε ποσοστό μέχρι δεκαπέντε τοις εκατό (15%), με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η ισχύς της οποίας αρχίζει τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευσή της.

2. Το τέλος του παρόντος μπορεί να διατίθεται για την πληρωμή οποιασδήποτε δαπάνης.

Άρθρο 50

Διαδικασία είσπραξης

1. Το τέλος χρήσης ιαματικών πηγών βαρύνει τον χρήστη της υπηρεσίας και αναγράφεται ξεχωριστά στα εκδιδόμενα στοιχεία, εισπράττεται δε από αυτόν που εκδίδει τον λογαριασμό, ο οποίος υποχρεούται να το καταβάλλει στον οικείο δήμο.
2. Από το συνολικό ποσό των εισπραχθέντων κάθε μήνα εσόδων, ορίζεται ποσοστό παρακράτησης και απόδοσης στον Αναλυτικό Λογαριασμό Εξόδων (ΑΛΕ) 1440103001 του κρατικού προϋπολογισμού ύψους πέντε τοις εκατό (5%), κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στο άρθρο 98 του ν.4270/2014 (Α'143), περί απόδοσης εσόδων υπέρ τρίτων. Επιπλέον, ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) μεταβιβάζεται σε ειδικό λογαριασμό που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Λογαριασμός Αρωγής Δήμων), προκειμένου να αποδοθεί σε οικονομικά ασθενέστερους δήμους.

Άρθρο 51

Κυρώσεις

Στις περιπτώσεις μη υποβολής δήλωσης για το τέλος επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου πρόστιμο σύμφωνα με το άρθρο (διοικητικές χρηματικές κυρώσεις). Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης ή μη καταβολής των τελών, αντί του τόκου εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 6 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων εσόδων (ν. 4978/2022, Α'190), επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου προσαύξηση δύο τοις εκατό (2%) επί του οφειλόμενου τέλους, για κάθε μήνα καθυστέρησης, η οποία όμως δεν μπορεί να υπερβεί το εκατό τοις εκατό (100%) του οφειλόμενου κάθε φορά χρέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΤΕΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΟΣΙΜΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Άρθρο 52

Φορολογική βάση και υπόχρεοι καταβολής του τέλους εμπορίας πόσιμων υδάτων

(άρ. 12 του ΒΔ 24/9 1958)

1. Η εμπορία των ποσίων ιαματικών ή μη ιαματικών νερών που διατίθενται είτε σε φυσική κατάσταση, είτε με ανάμειξη με χημικές ή άλλες ουσίες ή χυμούς και με οποιαδήποτε ονομασία, κατάσταση και συσκευασία, επιτρέπεται μόνο έπειτα από άδεια που χορηγείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, στην εδαφική περιφέρεια του οποίου βρίσκονται τα νερά. Η άδεια χορηγείται κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου, η οποία συνοδεύεται από την απόφαση περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου ή της δραστηριότητας, εφόσον απαιτείται, καθώς και από σύμφωνη γνώμη του προϊσταμένου της υγειονομικής υπηρεσίας της οικείας περιφέρειας για την καταλληλότητα του νερού.
2. Στην απόφαση της παρ. 1 προσδιορίζεται και η χρονική διάρκεια της άδειας, σύμφωνα με τη διάρκεια ισχύος της υποβληθείσας απόφασης περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου ή της δραστηριότητας. Αν τέτοια αδειοδότηση δεν απαιτείται, η διάρκεια της άδειας εμπορίας καθορίζεται με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Η απόφαση της παρ. 1 εκδίδεται εντός προθεσμίας πενήντα (50) ημερών από την υποβολή της αίτησης και του πλήρους φακέλου από τον ενδιαφερόμενο. Σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της ως άνω προθεσμίας, η άδεια εμπορίας τεκμαίρεται ότι εκδόθηκε με διάρκεια ισχύος ισόχρονη με την περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου ή της δραστηριότητας και αν τέτοια δεν απαιτείται, με διετή διάρκεια ισχύος. Η απόδειξη ύπαρξης του σχετικού τεκμηρίου προκύπτει από την επίδειξη της αίτησης και των συνημμένων δικαιολογητικών, μετά την πάροδο της προθεσμίας της παρούσας.

3. Όταν το δικαίωμα εκμετάλλευσης των υδάτων που διατίθενται ανήκει στο δήμο, με την απόφαση της παρ. 1, προσδιορίζονται η ελάχιστη ποσότητα νερού, για την οποία καταβάλλεται το ανάλογο τέλος ανεξάρτητα από τη λήψη ή μη της ποσότητας αυτής, ο χρόνος καταβολής του τέλους και κάθε όρος που διασφαλίζει τα συμφέροντα του δήμου. Σε αντίθετη περίπτωση, ο αρμόδιος να χορηγήσει την άδεια, να ορίσει τη διάρκεια της, κατά την παρ. 1 και να προσδιορίσει μόνο το τέλος, κατά το άρθρο (Φορολογικός Συντελεστής και είσπραξη του τέλους), είναι ο δήμος, στην περιφέρεια του οποίου γίνεται η υδροληψία.

Άρθρο 53

Φορολογικός συντελεστής

1. Το ύψος του τέλους καθορίζεται με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους) σε ποσοστό:

- α) από τρία τοις χιλίοις (3‰) έως πέντε τοις χιλίοις (5 ‰),
- β) από τρία τοις χιλίοις (3‰) έως τρία κόμμα πέντε τοις χιλίοις (3,5 ‰), όταν γίνεται πρόσμιξη του νερού με χυμούς,
- γ) σε περίπτωση άρνησης ή παράλειψης του δημοτικού συμβουλίου να εκδώσει την απόφαση καθορισμού του ποσοστού του τέλους εντός προθεσμίας πενήντα (50) ημερών από την έκδοση άδειας εμπορίας, το ύψος του τέλους εμπορίας τεκμαίρεται σε ποσοστό πέντε τοις χιλίοις (5‰) και τρία κόμμα πέντε τοις χιλίοις (3,5 ‰), όταν γίνεται πρόσμιξη του νερού με χυμούς.

Άρθρο 54

Διαδικασία είσπραξης

1. Το ποσό του τέλους που προκύπτει βάσει του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής και είσπραξη του τέλους), καταβάλλεται από τον υπόχρεο στην ταμειακή υπηρεσία του δικαιούχου δήμου μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του επόμενου μήνα από την έκδοση των παραστατικών των πωλήσεων.

2. Ο λήπτης της άδειας, της παρ. 1 του άρθρου (Φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους) υποχρεούται να καταβάλει υπέρ του δήμου για τις ποσότητες νερού που εμφιαλώνονται τέλος επί της συνολικής αξίας των αντίστοιχων πωλήσεων, όπως προκύπτουν από τα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) της οντότητας και τα αποτελέσματα του ελέγχου από τη Φορολογική Αρχή. Η αξία των προϊόντων που διατίθενται δωρεάν υπολογίζεται με τιμή αναφοράς τη μέση τιμή πώλησης αυτών.

Ο λήπτης της άδειας υποχρεούται να τηρεί τους όρους που διασφαλίζουν τη γνησιότητα και την υγιεινή κατάσταση των υδάτων.

Άρθρο 55

Κυρώσεις

(παρ. 4 – 8 αρ 12 βδ 24/9.1958,

1. Σε περίπτωση μη καταβολής ή ελλιπούς ή εκπρόθεσμης καταβολής του τέλους, επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, το αναλογούν τέλος εμπορίας πόσιμων υδάτων, προσαυξημένο με ισόποσο πρόστιμο. Η δημοτική αρχή υποχρεούται να διεξάγει ελέγχους περί της κανονικής έκδοσης του σχετικού παραστατικού και της καταβολής του τέλους.
2. Στους παραβάτες των προβλέψεων του άρθρου (Διαδικασίας Είσπραξης) και της παρ. 1 του παρόντος επιβάλλεται χρηματική ποινή μέχρι χίλια (1.000) ευρώ.
3. Για οποιαδήποτε βεβαιωμένη παράβαση των όρων που περιέχονται στην απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία χορηγείται η άδεια εμπορίας υδάτων που ανήκουν στο δήμο, το συμβούλιο με αιτιολογημένη απόφασή του δύναται να προβαίνει σε ανάκληση της άδειας.
4. Σε όποιον προβαίνει σε εμπορία ποσίμων υδάτων χωρίς άδεια, επιβάλλεται σε βάρος του, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, το ανάλογο με την ποσότητα του ύδατος τέλος και ισόποσο πρόστιμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄

ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 56

Τέλος λειτουργίας νεκροταφείων

(άρ. 4 α.ν.582/1968 και άρ.35 ν.3448/2006)

1. Επί του συνόλου των ενεργειών ταφής ή αποτέφρωσης και διατήρησης της μνήμης, οι δήμοι επιβάλλουν με τον κανονισμό λειτουργίας του νεκροταφείου και του κέντρου αποτέφρωσης νεκρών αντίστοιχα, τέλη, τα οποία διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών λειτουργίας των νεκροταφείων και των κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.
2. Ως ενέργειες ταφής και διατήρησης μνήμης νοούνται:
 - α) η σύσταση οικογενειακού τάφου,
 - β) ο ενταφιασμός,
 - γ) η παράταση της ταφής πέραν του προβλεπόμενου από τον κανονισμό χρονικού ορίου,
 - δ) η ανακομιδή λειψάνων,
 - ε) η φύλαξη οστών σε οστεοφυλάκιο,
 - στ) η ανέγερση και χρήση ταφικού μνημείου,
 - ζ) η περιποίηση του περιβάλλοντος χώρου των τάφων και η γενικότερη ευταξία του νεκροταφείου.
3. Ως ενέργειες αποτέφρωσης νοούνται τόσο η αποτέφρωση νεκρού όσο και η αποτέφρωση οστών νεκρού.
4. Απαγορεύεται η επιβολή και η είσπραξη οποιουδήποτε είδους τελών από τους δήμους και τα νομικά τους πρόσωπα, για τις ιεροτελεστίες που τελούνται από θρησκευτικούς λειτουργούς εντός των νεκροταφείων.

Άρθρο 57

Τέλος ύδατος

(παρ. 2 άρθρο 19 ΒΔ 24-5/1958)

1. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι αρμοδιότητες ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης ασκούνται από τον δήμο, επιβάλλονται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο (διαδικασία καθορισμού των εσόδων δήμων και περιφερειών), ανταποδοτικά τέλη χρήσης των υπηρεσιών αυτών.

2. Τα τέλη των υπηρεσιών ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης αποτελούνται από σειρά επιμέρους τελών και δαπανών, που αντιστοιχούν στις δραστηριότητες παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών. Ο τρόπος υπολογισμού τους καθορίζεται με βάση την υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΓρΓΓΦΠΥ/103755/2994/26.9.2024 απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Καθορισμός γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος, μέτρα βελτίωσης αυτών. Διαδικασίες και μέθοδος ανάκτησης κόστους των υπηρεσιών ύδατος στις διάφορες χρήσεις του.» (Β' 5438), τις δαπάνες που προκύπτουν από την παροχή των σχετικών υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες και διακρίνεται σε σταθερά και μεταβλητά στοιχεία κόστους.

3. Ειδικότερα το τέλος κάθε υπηρεσίας δύναται να διαμορφώνεται από επιμέρους τέλη και δαπάνες που επιβάλλονται και συνυπολογίζονται, κατά περίπτωση και είναι:

α) «Τέλος υπηρεσίας ύδρευσης»

αα) η αξία του νερού που καταναλώνεται,

αβ) μηνιαίο πάγιο τέλος ύδρευσης, για την κάλυψη μέρους του ελάχιστου κόστους λειτουργίας του δικτύου ύδρευσης,

αγ) τέλος σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης,

αδ) δαπάνη εσωτερικών εγκαταστάσεων και διακλάδωσης,

αε) εγγύηση χρήσης υδρομετρητή,

αστ) τέλος αντικατάστασης υδρομετρητή,

αζ) δαπάνη μετατόπισης αγωγών, διακλαδώσεων και συνδέσεων ύδρευσης, υδρομετρητών, ή άλλων συναφών εργασιών,

αη) ειδικό τέλος για τη μελέτη, κατασκευή και επέκταση έργων ύδρευσης.

β) «Τέλος υπηρεσίας αποχέτευσης»

βα) η αξία του νερού για τη χρήση αποχέτευσης,

ββ) μηνιαίο πάγιο τέλος κάλυψης μέρους του ελάχιστου κόστους λειτουργίας του δικτύου αποχέτευσης,

βγ) δαπάνη διακλάδωσης και σύνδεσης προς τον αγωγό αποχέτευσης,

βδ) τέλος σύνδεσης με το δίκτυο αποχέτευσης,

βε) τέλος χρήσης αποχέτευσης,

βστ) τέλος χρήσης δικτύων αποχέτευσης – ομβρίων

βζ) δαπάνη μετατόπισης αγωγών διακλάδωσης και συνδέσεων αποχέτευσης ή άλλων συναφών εργασιών,

βη) ειδικό τέλος για τη μελέτη, κατασκευή και επέκταση έργων αποχέτευσης.

γ) «Τέλος υπηρεσίας άρδευσης»

γα) η αξία του νερού που καταναλώνεται,
γβ) μηνιαίο πάγιο τέλος κάλυψης μέρους του ελάχιστου κόστους λειτουργίας του δικτύου άρδευσης,
γγ) δαπάνη διακλάδωσης και σύνδεσης προς το δίκτυο άρδευσης,
γδ) τέλος σύνδεσης με το δίκτυο άρδευσης,
γε) τέλος χρήσης δικτύου άρδευσης,
γστ) εγγύηση χρήσης υδρομετρητή,
γζ) τέλος αντικατάστασης υδρομετρητή,
γη) δαπάνη μετατόπισης αγωγών, διακλαδώσεων και συνδέσεων άρδευσης, υδρομετρητών, ή άλλων συναφών εργασιών,
γθ) ειδικό τέλος για τη μελέτη, κατασκευή και επέκταση έργων άρδευσης.

5. Για την επιβολή του ειδικού τέλους των υποπερ. αη), βη) και γθ), η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων Ενέργειας και Υδάτων. Το ειδικό τέλος της παρούσας υπολογίζεται σε ποσοστό μέχρι ογδόντα τοις εκατό (80%) επί της αξίας του καταναλισκόμενου ύδατος, αποτελεί ειδικευμένο έσοδο για την πραγματοποίηση μελέτης, κατασκευής, ανακατασκευής, συντήρησης ή επέκτασης έργων ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης.

6. Η κατά προτεραιότητα εκτέλεση έργων ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης προϋποθέτει την καταβολή σχετικών συνεισφορών από τους ωφελούμενους χρήστες, το ύψος των οποίων καθορίζεται κάθε φορά με την απόφαση της παρ. 1 του παρόντος ή με όμοια απόφαση.

7. Με την απόφαση της παρ. 1 δύναται να καθορίζονται χωριστά τιμολόγια για κάθε υπηρεσία ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης, να εξειδικεύονται τα επιμέρους ποσά, να διαφοροποιούνται κατά περιοχές ανάλογα με τα εκτελούμενα έργα ή το κόστος λειτουργίας των εγκαταστάσεων, τις χρήσεις ύδατος, του καταναλισκόμενου όγκου ύδατος και άλλα συναφή κριτήρια και να καθορίζονται ειδικά τέλη και τιμολόγια για κατοίκους του δήμου ή των Δημοτικών Ενοτήτων, οι οποίοι εξυπηρετούνται με δίκτυο ανεξάρτητο από το ενιαίο δίκτυο του δήμου, υπό την επιφύλαξη της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΓρΓΓΦΠΥ/103755/2994/26.9.2024 απόφασης. Με την ίδια ή όμοια απόφαση δύναται να καθορίζονται ειδικά τέλη και τιμολόγια για δημότες και κατοίκους που αναγνωρίζονται ως ευάλωτοι σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση και τα κριτήρια της παρ. 6 του άρθρου **(«Επιχορηγήσεις και βοηθήματα δήμων»)**.

8. Η οργάνωση, λειτουργία, και εκμετάλλευση των συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης του δήμου, οι όροι χρήσης αυτών, οι υπόχρεοι καταβολής, η συχνότητα καταμέτρησης της κατανάλωσης, η προθεσμία και ο τρόπος εξόφλησης των σχετικών λογαριασμών, το πρόγραμμα άρδευσης, οι επιθεωρήσεις και οι έλεγχοι των δικτύων, οι παραβάσεις και οι αντίστοιχες από αυτές κυρώσεις, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του δήμου και των καταναλωτών, η ορθολογική χρήση των δικτύων και των συστημάτων, η αειφόρος διαχείριση και προστασία των επιφανειακών και υπογείων υδάτων των υδατικών πόρων της περιοχής σύμφωνα με τους όρους που τίθενται από υπερκείμενα πλαίσια σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο, και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την παροχή των υπηρεσιών ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης, ρυθμίζεται με κανονισμούς, οι οποίοι ψηφίζονται από το δημοτικό συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο **(δημοτικές κανονιστικές αποφάσεις τοπικού ενδιαφέροντος/Βιβλίο Γ του παρόντος)**.

9. Η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης των τελών του παρόντος διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο (Βεβαίωση και είσπραξη Τέλους ύδατος).

10. Τα έσοδα από τα τέλη της παρ. 1 καθώς και κάθε τιμολόγιο που αφορά σε αντικείμενο που περιλαμβάνεται στις δραστηριότητες των υπηρεσιών ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης οφείλουν υποχρεωτικά να καλύπτουν τις αναγκαίες λειτουργικές δαπάνες, το κόστος επενδύσεων, το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος ανάκτησης υπηρεσιών ύδατος, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν.3199/2003 (Α' 24), περί ανάκτησης κόστους για υπηρεσίες ύδατος, του άρθρου πέμπτου του ν.4117/2013 (Α' 29), περί θεμάτων τιμολογιακής πολιτικής των υδάτων και λοιπών διατάξεων, και της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΓρΓΓΦΠΥ/103755/2994/26.9.2024 απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Καθορισμός γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος, μέτρα βελτίωσης αυτών. Διαδικασίες και μέθοδος ανάκτησης κόστους των υπηρεσιών ύδατος στις διάφορες χρήσεις του.» (Β' 5438).

Άρθρο 58 **Λιμενικά Τέλη**

(υπ' αρ. 8122/2014 απόφαση Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας και Αιγαίου)

1. Επιβάλλονται, ανταποδοτικά τέλη προσόρμισης, παραβολής πρυμνοδέτησης και ειδικά τέλη ελλιμενισμού, το ύψος των οποίων και οι κατηγορίες των υπόχρεων καθορίζονται με την υπ' αρ. 8122/2014 απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας και Αιγαίου «Αναπροσδιορισμός δικαιωμάτων Λιμενικών Ταμείων και Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων» (Β' 2032).

2. Τα τέλη της παρ. 1 αποτελούν έσοδο των δήμων, κατόπιν της μεταφοράς των αρμοδιοτήτων των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων στους δήμους, κατά την περ. β) της παρ. 3 του άρθρου(Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου των Δήμων και των Περιφερειών) βεβαιώνονται και εισπράττονται από αυτούς και διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη δαπανών εκτέλεσης, συντήρησης και βελτίωσης των λιμενικών έργων εγκαταστάσεων και των παρεχόμενων λιμενικών υπηρεσιών προς τους χρήστες.

3. Οι δήμοι δύνανται με κανονισμούς, οι οποίοι ψηφίζονται από το δημοτικό συμβούλιο, να ρυθμίζουν ζητήματα διαδικασίας επιβολής, προθεσμιών και τρόπου καταβολής των τελών της παρ. 1, τα απαιτούμενα κατά περίπτωση έγγραφα, πιστοποιητικά, άδειες και τον εν γένει χειρισμό θεμάτων που σχετίζονται με τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των ζωνών λιμένων (χερσαίων και θαλάσσιων), της περιοχής δικαιοδοσίας τους.

4. Οι δήμοι οφείλουν να συνεργάζονται αρμονικά με τις Λιμενικές Αρχές για την εφαρμογή του παρόντος και των συναφών διοικητικών πράξεων που κάθε φορά εκδίδονται.

Άρθρο 59 **Τέλος χρήσης σφαγείων**

(άρ.3 β.δ.24-9/1958)

1. Οι δήμοι δύνανται να ιδρύουν και να λειτουργούν σφαγεία, τα οποία διέπονται από το π.δ.79/2007 (Α' 95) και τον ν.4442/2016 (Α' 230).

2. Η λειτουργία των σφαγείων ρυθμίζεται με κανονισμό, ο οποίος ψηφίζεται από το δημοτικό συμβούλιο, ύστερα από γνώμη της αρμόδιας κτηνιατρικής αρχής.
3. Για τη χρήση των σφαγείων επιβάλλεται τέλος, το ύψος, οι όροι καταβολής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια του οποίου καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο (καθορισμός τελών και εισφορών).

Άρθρο 60

Τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης

(άρ. 59 ν.1416/1984)

1. Τα τέλη στάθμευσης, τα οποία καταβάλλονται μέσω μετρητών χρόνου στάθμευσης ή με οποιοδήποτε άλλο σύστημα χρονομέτρησης, καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο (καθορισμός τελών και εισφορών), και διατίθενται αποκλειστικά για τη βελτίωση των κυκλοφοριακών συνθηκών του δήμου.
2. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις που ισχύουν στους χώρους ελεγχόμενης στάθμευσης επιβάλλεται στον παραβάτη διοικητικό πρόστιμο κατά την παρ. 11 του άρθρου 7 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025, Α'100).

Άρθρο 61

Τέλος οικοδομικών αδειών

(άρ. 23 β.δ.24-9/1958)

1. Υπέρ των δήμων στους οποίους υφίσταται εγκεκριμένο σχέδιο πόλης επιβάλλεται τέλος σε κάθε άδεια ανέγερσης, συμπλήρωσης, προσθήκης, επέκτασης ή διαρρύθμισης οικοδομών.
2. Το τέλος υπολογίζεται επί της αξίας των οικοδομικών εργασιών, για τις οποίες εκδίδεται η άδεια, όπως αυτή προκύπτει από τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό δαπάνης, και ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) επί του τμήματος του προϋπολογισμού το οποίο υπερβαίνει σε κάθε περίπτωση το ποσό των διακοσίων ενενήντα (290) ευρώ. Η καταβολή του τέλους ενεργείται βάσει επισήμου αντιγράφου του εγκεκριμένου προϋπολογισμού δαπάνης, το οποίο χορηγείται από την αρμόδια Υπηρεσία Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.)
3. Η οικοδομική άδεια δεν χορηγείται από την Υ.ΔΟΜ., ούτε θεωρείται έγκυρη, εάν δεν προσκομισθεί από τον ενδιαφερόμενο διπλότυπο είσπραξης του τέλους υπέρ του οικείου δήμου, ο αριθμός και η χρονολογία του οποίου αναγράφονται στην άδεια.
4. Το τέλος καταβάλλεται στην ταμειακή υπηρεσία του δήμου βάσει σημειώματος θεωρημένου από την Υ.ΔΟΜ.
5. Τα έσοδα το τέλους του παρόντος διατίθενται αποκλειστικά για την εκτέλεση έργων και την πραγματοποίηση απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή εγκεκριμένου σχεδίου πόλης.
6. Από την υποχρέωση καταβολής του τέλους απαλλάσσεται η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης για την ανέγερση, συμπλήρωση, προσθήκη, επέκταση ή διαρρύθμιση οικοδομών που διαθέτει για τη στεγαστική προστασία του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Άρθρο 62

Τέλος βοσκής

(άρ. 6 ΒΔ 24/9/1958, άρ. 3,4, και 5 ΝΔ 318/1969, Ν.4351/2015)

1. Δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους, ο δήμαρχος δημοσιεύει προκήρυξη, με την οποία καλεί τους δημότες να υποβάλουν στον δήμο δήλωση, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση, για τον αριθμό των μικρών και μεγάλων ζώων που θα οδηγήσουν για βοσκή στους βοσκήσιμους τόπους του δήμου κατά το επόμενο έτος. Στη δήλωση περιλαμβάνονται και τα ζώα των τυχόν προσληφθέντων ετεροδημοτών ποιμένων ή επίμορτων καλλιεργητών των αγρών που ανήκουν στους δημότες. Η δήλωση πρωτοκολλείται αυθημερόν κατά το άρθρο 12 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999, Α'45). Η προκήρυξη δημοσιεύεται με κάθε τρόπο πρόσφορο να καταστήσει γνωστό το περιεχόμενό της στους ενδιαφερόμενους.

2. Με βάση τις δηλώσεις που υποβλήθηκαν, η αρμόδια για τη βεβαίωση των εσόδων υπηρεσία του δήμου, μέσα σε πέντε (5) το αργότερο ημέρες από την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, καταρτίζει κατάσταση με τα ονόματα των δημοτών και των τυχόν προσληφθέντων ετεροδημοτών ή επίμορτων καλλιεργητών και τον αριθμό των μικρών και μεγάλων ζώων που έχει δηλώσει ο καθένας ότι θα οδηγήσει στις βοσκήσιμες εκτάσεις.

Η κατάσταση αυτή υποβάλλεται από το δήμαρχο στο δημοτικό συμβούλιο, προκειμένου να εκδοθεί απόφαση με την οποία:

α) ορίζονται λεπτομερώς κατά θέση και έκταση οι βοσκήσιμοι τόποι, ο τρόπος χρήσης αυτών και ο αριθμός των μικρών και μεγάλων ζώων των οποίων επιτρέπεται η βοσκή,

β) ορίζεται το τυχόν περίσσευμα βοσκήσιμων τόπων που διατίθεται σε κτηνοτρόφους όμορων περιοχών και

γ) καθορίζεται ο συνολικός αριθμός των μικρών και μεγάλων ζώων που δικαιούται ο καθένας να εισάγει στις βοσκές.

Για την οδήγηση των ζώων στις βοσκήσιμες εκτάσεις ισχύουν κατά περίπτωση τα άρθρα 18, 20, 33, 36 38 και 39 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025, Α'100).

3. Κατόπιν έκδοσης της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου συντάσσεται βεβαιωτικός κατάλογος, στον οποίο αναγράφονται, πέραν των στοιχείων του άρθρου **(Περιεχόμενο βεβαιωτικών καταλόγων)**, οι αριθμοί των μικρών και μεγάλων ζώων που δικαιούται ο οφειλέτης να εισάγει στις βοσκήσιμες εκτάσεις, το καθορισμένο κατά κεφαλή ζώου τέλους βοσκής και το συνολικό οφειλόμενο ποσό.

4. Ο δήμαρχος εκδίδει την άδεια βόσκησης μετά την πληρωμή του καταβλητέου ποσού τα στοιχεία δε του σχετικού τριπλοτύπου είσπραξης καταχωρούνται στο σώμα της άδειας.

5. Σε περίπτωση αυθαίρετης βοσκής εκδίδεται απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, βάσει σχετικής έκθεσης του αρμοδίου οργάνου, αντίγραφο της οποίας, μαζί με την απόφαση του συμβουλίου, κοινοποιείται με απόδειξη στον υπόχρεο κατά τις ισχύουσες ρυθμίσεις. Η αυθαίρετη βοσκή διαπιστώνεται από υπαλλήλους του δήμου ή από τη δασική υπηρεσία ή από την επιτροπή της παρ. 6. Με την απόφαση της παρ. 2 συγκροτείται τριμελής επιτροπή ελέγχου από υπαλλήλους του δήμου και δημοτικούς συμβούλους ή μέλη του οικείου συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, η οποία μεταβαίνει περιοδικά στις βοσκές και συντάσσει σχετική έκθεση την οποία υποβάλλει στο δημοτικό συμβούλιο.

Εάν από την έκθεση προκύπτει ανακρίβεια των δηλώσεων που υποβλήθηκαν, επιβάλλεται με απόφαση του συμβουλίου σε βάρος των υποχρέων το τέλος που αντιστοιχεί στα μη δηλωθέντα ζώα και το ανάλογο πρόστιμο.

Η απόφαση του συμβουλίου, μαζί με αντίγραφο της έκθεσης, κοινοποιείται στους υπόχρεους με απόδειξη.

7. Όταν πρόκειται για δημοτικές βοσκήσιμες εκτάσεις, οι οποίες, κατόπιν επιλογής του δήμου, περιλαμβάνονται στα διαχειριστικά σχέδια βόσκησης που εκπονούνται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.4351/2015 (Α'164), οι όροι χρήσης των εν λόγω εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένου του μισθώματος, καθορίζονται με τα σχέδια αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ' **ΊΔΙΑ ΕΣΟΔΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Άρθρο 63

Ανταποδοτικό τέλος απαλλοτριώσεως

(παρ. 5 άρθρο 18 ν.3870/2010)

1. Για τις απαλλοτριώσεις των άρθρων (... έως ... **1.Απαλλοτριώση, δουλεία, εξαγορά επ/σεων, 2.Κήρυξη και σύσταση, 3. Προϋποθέσεις έως δημοσίευση απόφασης**), δύναται να επιβάλλεται, με απόφαση του δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, ανταποδοτικό τέλος. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται το ύψος του τέλους, οι υπόχρεοι και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής αυτού.
2. Τα έσοδα του τέλους διατίθενται αποκλειστικά για την αποζημίωση των ιδιοκτητών των απαλλοτριούμενων ακινήτων.
3. Το τέλος του παρόντος δεν επιβάλλεται στα ακίνητα που βαρύνονται με την ειδική εισφορά της παρ. 2 του άρθρου 33 του ν.4067/2012, περί χρηματοδότησης και ειδικής εισφοράς εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων.

Άρθρο 64

Τέλος χρήσης κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών

(παρ. 1 και 5 άρθρο 19 β.δ. 24-5/-1958)

1. Επί της χρήσης δημοτικών ή περιφερειακών κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών, δύναται να επιβάλλονται τέλη υπέρ του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα, που ορίζονται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Υπόχρεοι για την καταβολή των τελών είναι εκείνοι που κάνουν χρήση των κτημάτων, των έργων ή των υπηρεσιών.
2. Για τις περιπτώσεις χρήσης δημοτικού ή περιφερειακού κτήματος, έργου ή υπηρεσίας, χωρίς την πληρωμή του τέλους της παρ. 1, ο δήμος ή η περιφέρεια υποχρεούνται σε σχετική ενημέρωση της εισαγγελικής Αρχής και επιβολής προστίμου μέχρι του διπλασίου του αναλογούντος για τη χρήση τέλους. Το πρόστιμο της παρούσας επιβάλλεται με απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη, αντίστοιχα.

Άρθρο 65

Δυνητικά τέλη

(αρ 25 παρ.14 ν.1828/1989)

1. Επί των υπηρεσιών που αναλαμβάνουν να παρέχουν οι δήμοι ή οι περιφέρειες και των έργων / δράσεων που αναλαμβάνουν να πραγματοποιήσουν, με σκοπό, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, την ανάπτυξη της περιοχής τους, ή την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών από τις διάφορες τοπικές δομές, δύναται να επιβάλλουν τέλη ή εισφορές.

2. Ως υπηρεσίες ή έργα που εμπίπτουν στην έννοια του παρόντος, νοούνται οι κάθε είδους δράσεις / ενέργειες που αναλαμβάνουν οι δήμοι ή οι περιφέρειες επιπλέον των όσων απαιτούνται για την κατ' ελάχιστο ικανοποίηση των αναγκών των κατοίκων της περιοχής τους. Οι υπηρεσίες αυτές ή τα έργα δύνανται να παρέχονται ή να αναφέρονται αντίστοιχα, στα πεδία των κάθε κατηγορίας κρατικών αρμοδιοτήτων, τη διοίκηση των οποίων έχουν οι δήμοι ή οι περιφέρειες, είτε επειδή τους ανήκει είτε επειδή τους έχει εκχωρηθεί, όπως και στα πεδία δραστηριοποίησης φορέων της οικονομίας, της κοινωνίας πολιτών και του πολιτισμού.
3. Το τέλος ή η εισφορά έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα και επιβάλλεται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, στην οποία προσδιορίζεται με σαφήνεια η παρεχόμενη υπηρεσία ή το προς εκτέλεση έργο, καθώς και η συγκεκριμένη ωφέλεια που θα προκύψει από αυτά. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται επίσης οι πραγματικοί και δυνητικοί ωφελούμενοι, οι οποίοι καθίστανται υπόχρεοι καταβολής, το ύψος του τέλους ή της εισφοράς, η χρονική διάρκεια επιβολής τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
4. Ως δαπάνη για την παροχή της υπηρεσίας ή την πραγματοποίηση του έργου υπολογίζεται οποιοδήποτε κόστος απαιτείται για την υλοποίησή τους, συμπεριλαμβανόμενου και του διοικητικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄ ΤΕΛΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Άρθρο 66

Έννοια διαφήμισης

(παρ. 1 και 2 του άρθρου 2 του ν.2946/2001 και παρ. 1 άρ. 219 ν.4782/2021)

1. Στην δραστηριότητα της προβολής διαφήμισης κατά το παρόν Κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι διαφημίσεις που αναλαμβάνονται από πολίτη ή συλλογικό φορέα κάθε κατηγορίας, με οποιονδήποτε τρόπο, μέσο και μορφή, μηνυμάτων κάθε μορφής, για τη γνωστοποίηση στο κοινό κάποιου προϊόντος, γεγονότος ή δραστηριότητας, με απώτερο σκοπό την προώθηση στόχων οικονομικού ή κοινωνικού ή πολιτιστικού χαρακτήρα σε ανοιχτό ή κλειστό χώρο.
2. Στη δραστηριότητα της προβολής υπαίθριας διαφήμισης κατά την παρ. 1 περιλαμβάνονται:
- α) οι έντυπες, οι χειρόγραφες, οι φωτεινές ή φωτιζόμενες και οι ηλεκτρονικές ή άλλες διαφημίσεις σε:
 - αα) κοινόχρηστους, δημοτικούς χώρους, στάδια ή γήπεδα,
 - αβ) χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών,
 - αγ) σε ιδιωτικά κτήρια, οικόπεδα και περίπτερα,
 - αδ) σε εθνικές και επαρχιακές οδούς και σε αυτοκινητοδρόμους πρόσβασης εντός της ζώνης αεροδρομίου,
 - β) οι διαφημίσεις από τον αέρα, με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο,
 - γ) οι διαφημίσεις σε οχήματα σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων και κάθε τύπου χρήσης οχημάτων που εκτελούν δημόσια συγκοινωνία ή στην εξωτερική επιφάνειά τους, σε στέγαστρα αφετηριών ή στάσεων αναμονής επιβατών, αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών.

Άρθρο 67

Χώροι στους οποίους απαγορεύεται η υπαίθρια διαφήμιση

(Άρθρο 2 ν. 2946/2001 (όπως τροποποιήθηκε με το άρ. 116 ν. 5209/2025 και άρ. 7 του ν.2946/2001)

1. Η δραστηριότητα προβολής υπαίθριας διαφήμισης απαγορεύεται σε:

- α) αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και στις ζώνες προστασίας γύρω από αυτούς, σε παραδοσιακούς οικισμούς, στον περιβάλλοντα χώρο τους, καθώς και σε τόπους που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, εξαιρουμένων των μέσων της περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου (Έννοια Διαφήμισης)
- β) μνημεία, στον περιβάλλοντα χώρο τους ή και στις ζώνες προστασίας τους και παραδοσιακά κτήρια,
- γ) κτίρια στα οποία στεγάζονται δημόσιες υπηρεσίες και υπηρεσίες των δήμων, των περιφερειών και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,
- δ) νεκροταφεία, κτήρια ναών κάθε θρησκείας και δόγματος, καθώς και στον περιβάλλοντα χώρο τους,
- ε) επιφάνειες τεχνικών έργων φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α'143), περί ορισμών, όπως τοίχοι αντιστήριξης, γέφυρες, σήραγγες, το κατάστρωμα δρόμων και πεζοδρομίων, καθώς και στύλοι και υποσταθμοί εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας,
- στ) στοές κτιρίων,
- ζ) πινακίδες δημόσιας πληροφόρησης, σε πινακίδες οδικής σήμανσης και στους φωτεινούς σηματοδότες οδικής κυκλοφορίας,
- η) πεζοδρόμια, με εξαίρεση τα πεζοδρόμια μέσα σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών και σε πεζοδρόμια που φέρουν στέγαστρα αφετηριών ή στάσεις αναμονής επιβατών, αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών, σύμφωνα με την υποπερ. αβ) της περ. α) και την περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου (Έννοια Διαφήμισης),
- θ) οχήματα, εξαιρουμένων των οχημάτων σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων και κάθε τύπου οχημάτων που εκτελούν δημόσια, δημοτική, αστική και υπεραστική συγκοινωνία σύμφωνα με την περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου 1 (Έννοια Διαφήμισης), καθώς και των οχημάτων της παρ. 5 του άρθρου 36 του ν.3710/2008 (Α'216), περί θέσης σε κυκλοφορία ειδικών τουριστικών λεωφορείων, δημόσιας χρήσης, ανοικτού τύπου, αστικής περιήγησης πόλεων, συμβατικών ή προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία,
- ι) θαλάσσια μέσα, με εξαίρεση τα επιβατηγά και οχηματαγωγά πλοία, δρομολογημένα σε τακτική γραμμή επιβατικών μεταφορών.

2. Εξακολουθούν να ισχύουν οι απαγορευτικές διατάξεις:

- α) της παρ. 8 του άρθρου 14 και του άρθρου 15 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025 Α'100), περί εγκατάστασης μέσων σήμανσης και σηματοδότησης και επιγραφών και διαφημίσεων, αντίστοιχα,
- β) του άρθρου 80 του ν.86/1969 (Α'7), περί απαγορεύσεων εντός του πυρήνα εθνικών δρυμών και των διατηρητέων μνημείων της φύσης και οργάνωσης της περιφερειακής ζώνης εθνικών δρυμών και των αισθητικών δασών,

γ) των άρθρων 16, περί ειδικών δασοτεχνικών έργων, 20, περί πινακίδων, 45, περί γενικών διατάξεων και 61, περί άδειας κτήσης γης από οικοδομικό συνεταιρισμό του ν.998/1979 (Α' 289),

δ) των άρθρων 16 και 20 του ν.1577/1985 (Α' 216), περί κατασκευών πάνω από το κτήριο και επιγραφών και διαφημίσεων, αντίστοιχα,

ε) του άρθρου 15 του ν.1650/1986 (Α' 160), περί επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων, στ) του ν.4030/2011 (Α' 249),

ζ) του άρθρου 2 του ν.2833/2000 (Α' 150), περί θεμάτων υπαίθριων διαφημίσεων.

3. Απαγορεύονται επιπλέον οι ακόλουθες δραστηριότητες προβολής διαφήμισης:

α) η ανάρτηση πανό, αεροπανό ή άλλων όμοιων αντικειμένων για οποιονδήποτε λόγο, σε οδούς, πλατείες ή άλλους κοινόχρηστους χώρους, στις προσόψεις των κτιρίων) σε κάθε επιφάνεια ορατή από τους χρήστες των παρακείμενων οδών και στους ακάλυπτους χώρους, καθώς και επί της ρυμοτομικής γραμμής, όταν υπάρχει πρασιά. Εξαιρείται η περίπτωση ανάρτησης διαφημίσεων επί του είκοσι τοις εκατό (20%) της επιφάνειας των καλυμμάτων των ικριωμάτων σε κτήρια των οποίων οι όψεις ανακαινίζονται κατ' εφαρμογή προγράμματος αποκατάστασης και συντήρησης των όψεων κτιρίων της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 34 του ν.3164/2003 (Α' 176), περί ανάρτησης διαφημίσεων επί των καλυμμάτων των ικριωμάτων σε κτίρια των οποίων οι όψεις ανακαινίζονται κατ' εφαρμογή προγράμματος αποκατάστασης και συντήρησης των όψεων κτιρίων,

β) η τοποθέτηση σε κατοικημένες περιοχές ενδεικτικών πινακίδων που προσδιορίζουν τη θέση ή τη διεύθυνση ιδιωτικών επιχειρήσεων ή καταστημάτων, με εξαίρεση τα καταστήματα που πωλούν είδη ή παρέχουν υπηρεσίες άμεσης ανάγκης, ιδίως φαρμακεία, κέντρα υγείας, διαγνωστικά εργαστήρια, πολυϊατρεία και νοσοκομεία, στα οποία η τοποθέτηση ενδεικτικών πινακίδων επιτρέπεται, μετά από προηγούμενη άδεια του οικείου δημοτικού συμβουλίου,

γ) η προβολή έντυπων, χειρόγραφων, φωτεινών ή φωτιζόμενων και ηλεκτρονικών ή άλλων διαφημίσεων, πάνω στην οροφή, σε κάθε εσωτερική ή εξωτερική επιφάνεια ορατή από τους χρήστες των οδών, περιμετρικά του κτιρίου, σε εσωτερικές βιτρίνες ορατές από την οδό όψεως, όταν αφορούν σε προϊόντα που δεν σχετίζονται με τη δραστηριότητα της επιχείρησης που κατέχει τη βιτρίνα, όπως και εντός των ορίων του ιδεατού στερεού του οικοπέδου.

4. Κατά περίπτωση εξαιρέσεις από την εφαρμογή του παρόντος δύνανται να προβλέπονται με την απόφαση της παρ. 9 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β').

Άρθρο 68

Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση

(άρ. 3 ν.2946/2001 όπως τροπ. με το άρ.117 ν.5209/2025, παρ. 2, 3 και 4 άρ. 219 ν.4782/2021)

1. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο (δημοτικές κανονιστικές αποφάσεις τοπικού ενδιαφέροντος/Βιβλίο Γ του παρόντος), δύνανται να καθορίζονται οι κατάλληλοι χώροι εντός της εδαφικής περιφέρειας των δήμων, στους οποίους και μόνον επιτρέπεται να τοποθετούνται ειδικά διαμορφωμένα πλαίσια για την προβολή των υπαίθριων διαφημίσεων. Η απόφαση δύνανται να ισχύει:

α) για τα επόμενα τρία (3) έως πέντε (5) έτη, εφόσον λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία, και

β) για τα επόμενα δώδεκα (12) έτη, εφόσον λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του. Κατά την έκδοση της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου εξετάζεται η ομαλή ένταξη των πλαisiών προβολής της υπαίθριας διαφήμισης στον περιβάλλοντα χώρο καθώς το ενδεχόμενο υποβάθμισης της αισθητικής του από την εν λόγω δραστηριότητα. Με όμοια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να αποφασίζεται και ο μη καθορισμός χώρων προβολής υπαίθριας διαφήμισης.

2. Το δικαίωμα παραχώρησης της χρήσης των χώρων του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 ανήκει στον οικείο δήμο, σύμφωνα με το άρθρο (εκμίσθωση ακινήτων). Εφόσον η παραχώρηση της χρήσης γίνεται σε συνδυασμό με την ανάληψη εκ μέρους του μισθωτού της υποχρέωσης προμήθειας ειδών ή της παροχής υπηρεσιών προς τον δήμο τότε εφαρμόζεται αναλογικά ο ν.4412/2016 (Α'147). Το δεύτερο εδάφιο εφαρμόζεται και για την παραχώρηση χώρων για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης στους χώρους και τα οχήματα-που αναφέρονται στην περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου (Υπαίθρια Διαφήμιση). Στις μισθώσεις που καταρτίζονται σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, δύναται να εφαρμόζεται αναλογικά η παρ. 3 του άρθρου (Εκμίσθωση ακινήτων), περί ρύθμισης εμπορικών μισθώσεων, υπό την επιφύλαξη ότι η διάρκεια της παράτασης δεν υπερβαίνει την αρχική διάρκεια της μίσθωσης.

Ζητήματα εφαρμογής της παρούσας ρυθμίζονται με την απόφαση της παρ. 10 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β').

3. Ο καθορισμός των κατάλληλων χώρων για την προβολή διαφημίσεων γίνεται:

α) με απόφαση του περιφερειάρχη όταν αυτοί βρίσκονται κατά μήκος των εθνικών και επαρχιακών οδών και σε αυτοκινητόδρομους πρόσβασης εντός της ζώνης αεροδρομίου,

β) με απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης όταν αυτοί βρίσκονται εκτός κατοικημένων περιοχών, του σιδηροδρομικού δικτύου, των αυτοκινητοδρόμων, των οδών ταχείας κυκλοφορίας και των χώρων των σταθμών εξυπηρέτησης αυτοκινήτων (Σ.Ε.Α.).

4. Για την έκδοση των αποφάσεων των περ. α) και β) της παρ. 3 ζητείται η γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.) ή του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (Ο.Σ.Ε.) κατά περίπτωση. Η γνώμη της ΕΛ.ΑΣ. ζητείται για τον καθορισμό των χώρων σε τμήματα εθνικών οδών που βρίσκονται εκτός κατοικημένων περιοχών, ανεξαρτήτως του φορέα εκμετάλλευσής τους.

5. Για την έκδοση των αποφάσεων των περ. α) και β) της παρ. 3 εφαρμόζεται το άρθρο (Άδεια για την υπαίθρια διαφήμιση και την τοποθέτηση πλαisiών διαφημίσεων).

6. Το δικαίωμα παραχώρησης της χρήσης των χώρων των περ. α) και β) της παρ. 3 που καθορίζονται για υπαίθρια διαφήμιση, με την επιφύλαξη εκείνων των οποίων η εκμετάλλευση και η διαχείριση έχει παραχωρηθεί με σύμβαση παραχώρησης σε άλλο φορέα, ανήκει στην χωρικά αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Στις συμβάσεις παραχώρησης που συνάπτει η οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση, για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης, ο αντισυμβαλλόμενος υποχρεούται να προβαίνει στη γενική καθαριότητα του αντίστοιχου τμήματος της οδού και του περιβάλλοντος χώρου, μέχρι τη ρυμοτομική γραμμή για τις κατοικημένες περιοχές ή μέχρι και το ακρότατο έρεισμα για τις οδούς εκτός κατοικημένων περιοχών, με την απειλή ποινικής ρήτρας ή και εκπτώσεως από τα συμβατικά δικαιώματα σε περίπτωση παραβίασης της ανωτέρω υποχρέωσης.

7. Το δικαίωμα παραχώρησης της χρήσης των χώρων που βρίσκονται εντός των ζωνών αεροδρομίων και καθορίζονται για υπαίθρια διαφήμιση, ανήκει στον φορέα όπου ανήκει η εκμετάλλευση και η διαχείριση του αεροδρομίου. Για τη διενέργεια της διαφήμισης του

πρώτου εδαφίου εφαρμόζονται οι όροι που προβλέπονται με απόφαση της παρ. 11 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β).

8. Η προβολή έντυπων, χειρόγραφων, φωτεινών ή φωτιζόμενων και ηλεκτρονικών ή άλλων διαφημίσεων σε ιδιωτικό κτήριο ή οικόπεδο, επιτρέπεται μετά από την έκδοση άδειας του οικείου δήμου υπό τους όρους του άρθρου (Γενικοί όροι για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης) καθώς και των όρων που προβλέπονται στην απόφαση της παρ. 12 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β).

9. Οι φορείς του δημοσίου τομέα όπως ορίζονται στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α' 143), περί ορισμών, όταν καταχωρούν υπαίθριες διαφημίσεις έναντι άμεσου ή έμμεσου αντιτίμου, οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που διενεργούν κατ' επάγγελμα υπαίθρια διαφήμιση:

α) πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται για τη χρήση διαφημιστικών πλασιών από την απόφαση της παρ. 12 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β) και
β) αναπτύσσουν τα διαφημιστικά μέσα σε χώρους εγκατάστασης στους οποίους είναι επιτρεπτή η διαφήμιση και οι οποίοι έχουν νομίμως παραχωρηθεί στους διαφημιστές στο πλαίσιο εν ισχύ σύμβασης.

Άρθρο 69

Γενικοί όροι για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης

(δεύτερο εδάφιο περ. η άρ. 2, παρ. 3, 9 άρ. 3 και άρ. 4 ν.2946/2001 όπως τροποπ. από τροπ. άρ. 116 και 118 ν.5209/2025)

1. Η υπαίθρια διαφήμιση γίνεται υποχρεωτικά σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια που κατασκευάζονται με βάση τις προδιαγραφές οι οποίες ορίζονται με την απόφαση της παρ. 12 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β). Τα πλαίσια τοποθετούνται με δαπάνες και φροντίδα είτε εκείνου που έχει το δικαίωμα παραχώρησης της χρήσης του χώρου είτε των διαφημιστικών εταιρειών οπότε η κυριότητα επ' αυτών καθορίζεται σύμφωνα με τους όρους των συμβάσεων των παρ. 2 και 6 του άρθρου (Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση).

2. Σε κάθε υπαίθρια διαφήμιση πρέπει να αναγράφεται, σε εμφανές σημείο, το ονοματεπώνυμο ή η επωνυμία και η διεύθυνση του διαφημιστή ή του διαφημιζομένου και ο αριθμός της άδειας που χορηγήθηκε. Υπαίθριες διαφημίσεις στις οποίες δεν αναγράφονται τα ανωτέρω αφαιρούνται αμέσως με ευθύνη του δημάρχου ή, για τους χώρους της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου (Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση) του περιφερειάρχη ή για τους χώρους της περ. β) της παρ. 3 του Γραμματέα της αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

3. Τα φωτιζόμενα ή φωτεινά διαφημιστικά πλαίσια, στα οποία η προβολή των διαφημιστικών μηνυμάτων πραγματοποιείται μέσω οθονών οπίσθιου φωτισμού, πέραν των προδιαγραφών που ορίζονται σύμφωνα με την παρ. 1, πρέπει να έχουν υποχρεωτικά δυνατότητα:

α) επικοινωνίας έκτακτης ανάγκης μέσω πλήκτρου (με τον ενιαίο ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης (112) ή με την Ελληνική Αστυνομία),
β) προβολής μηνυμάτων πολιτικής προστασίας,
γ) προβολής μηνυμάτων εξαφάνισης παιδιών και ηλικιωμένων,
δ) διαμοιρασμού ασύρματου δικτύου (hot spot wi-fi).

4. Ειδικότερα για τις εγκαταστάσεις υπαίθριων διαφημίσεων σε πεζοδρόμια πλευράς πόλης αεροσταθμών, επιπλέον των ειδικότερων περί αεροδρομίων διατάξεων που προβλέπονται

στο παρόν Κεφάλαιο καθώς και στην απόφαση της παρ. 11 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β) εξασφαλίζεται με μέριμνα του φορέα λειτουργίας, ότι τηρούνται οι προϋποθέσεις των περ. γ) και δ) του άρθρου 9 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 139/2014 της Επιτροπής της 12ης Φεβρουαρίου 2014 για τη θέσπιση απαιτήσεων και διοικητικών διαδικασιών για τα αεροδρόμια σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 216/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 44) και οι απαιτήσεις των προδιαγραφών πιστοποίησης CS ADR. OPS.B.075 «Διαφύλαξη αεροδρομίων», όπως προβλέπονται στο Παράρτημα II του ίδιου Κανονισμού.

Άρθρο 70

Άδεια για την υπαίθρια διαφήμιση και την τοποθέτηση πλαισίων διαφημίσεων

(Άρ. 5 ν.2946/2001)

1. Για την προβολή της υπαίθριας διαφήμισης στους καθορισμένους χώρους απαιτείται ενιαία άδεια προβολής υπαίθριας διαφήμισης και τοποθέτησης διαφημιστικών πλαισίων. Η άδεια χορηγείται με απόφαση δημάρχου, ύστερα από αίτηση του διαφημιστή ή του διαφημιζόμενου που συνοδεύεται από:

- α) τα απαραίτητα στοιχεία για τον προσδιορισμό του τέλους σύμφωνα το άρθρο (Φορολογικός Συντελεστής και είσπραξη του τέλους) και
- β) βεβαίωση μηχανικού για τις προδιαγραφές των υπό εγκατάσταση διαφημιστικών πλαισίων.

Η αρμόδια υπηρεσία του δήμου, εξετάζει αν τα πλαίσια πληρούν τις προδιαγραφές που προβλέπονται στην απόφαση της παρ. 12 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β). Εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την έκδοση της άδειας, καταβάλλεται το οφειλόμενο τέλος διαφήμισης από τον δικαιούχο αυτής. Σε διαφορετική περίπτωση, η άδεια θεωρείται αυτοδίκαια ως μηδέποτε εκδοθείσα.

2. Για τη χορήγηση άδειας προβολής υπαίθριας διαφήμισης ή για την τοποθέτηση πλαισίων διαφημίσεων σε περιφράξεις οικοπέδων, γηπέδων εκτός σχεδίου, ακάλυπτων μεσοτοιχιών και τυφλών όψεων κτηρίων εκτός σχεδίου, απαιτείται επίσης και η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, που εξετάζει αν περιορίζεται η θέα και προκαλείται υποβάθμιση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, καθώς και η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής, το οποίο, εξετάζει αν θίγεται η αισθητική της περιοχής, αν επιβαρύνεται στατικά το κτήριο ή αν δημιουργείται τεχνικό πρόβλημα σε αυτό από τη διαφημιστική κατασκευή. Οι γνώμες του προηγούμενου εδαφίου παρέχονται μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης. Σε περίπτωση μη παροχής της σύμφωνης γνώμης εντός ενός (1) μηνός, η άδεια δεν εγκρίνεται. Η άδεια της παραγράφου αυτής ισχύει μέχρι τρία (3) έτη και μπορεί να ανανεώνεται μία ή περισσότερες φορές, για ίσο χρονικό διάστημα, με την ίδια διαδικασία.

3. Για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης και την τοποθέτηση πλαισίων διαφημίσεων στους χώρους και τα οχήματα που αναφέρονται στην περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου (Εννοια διαφήμισης) απαιτείται προηγούμενη άδεια, κατά τα οριζόμενα της παρ. 1 του παρόντος, η οποία ισχύει μέχρι τρία (3) έτη και δύναται να ανανεώνεται μία ή περισσότερες φορές, για ίσο χρονικό διάστημα, με την ίδια διαδικασία. Για διαφημίσεις και πλαίσια που τοποθετούνται ή προβάλλονται μέσα ή στην εξωτερική επιφάνεια των οχημάτων της

ανωτέρω περίπτωσης, αρμόδιος δήμος για τη χορήγηση της άδειας είναι εκείνος στα διοικητικά όρια του οποίου εδρεύει η επιχείρηση που εκμεταλλεύεται τα οχήματα.

4. Για διαφημίσεις οι οποίες διενεργούνται από τον αέρα, αρμόδιος για τη χορήγηση της άδειας δήμος είναι εκείνος στα διοικητικά όρια του οποίου έχει την έδρα της η επιχείρηση του διαφημιζόμενου. Η άδεια χορηγείται υπό τους όρους ότι:

α) τα πτητικά μέσα, επιχειρώντας πτήσεις είτε κατά μόνας είτε σε ομαδικούς σχηματισμούς, δεν είναι φωτεινά ή φωτιζόμενα,

β) έχει ληφθεί η σχετική άδεια από την Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας σύμφωνα με τις διατάξεις περί εκτέλεσης πτήσεων, και

γ) τηρούνται οι διατάξεις περί εκτέλεσης πτήσεων, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που ισχύουν για την τήρηση της γενικής ασφάλειας σε συγκεντρώσεις προσώπων κατά τη διενέργεια της διαφήμισης.

Άρθρο 71

Επιγραφές

(άρ. 6 ν.2946/2001)

Οι επιγραφές με τις οποίες προσδιορίζεται η θέση, η διεύθυνση, η ιδιότητα ή η επαγγελματική δραστηριότητα φυσικού προσώπου, ή η επωνυμία και το αντικείμενο δραστηριότητας, ένωσης φυσικών προσώπων ή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου γράφονται υποχρεωτικώς στην ελληνική γλώσσα. Επιτρέπεται επιπρόσθετη αναγραφή της επιγραφής σε άλλη γλώσσα με μικρότερα στοιχεία.

Άρθρο 72

Φορολογική βάση και υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους

(εισαγωγικό εδάφιο παρ. 1, παρ. 2 άρ. 15 και άρ. 18 ΒΔ 24/1958)

1. Στις δραστηριότητες προβολής της διαφήμισης του άρθρου (Εννοια διαφήμισης) επιβάλλεται τέλος υπέρ του δήμου εντός των χωρικών ορίων του οποίου διενεργούνται.

Εξαιρούνται του τέλους οι διαφημίσεις που γίνονται στις εφημερίδες, στα περιοδικά, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση και στα κάθε είδους ψηφιακά και κοινωνικά δίκτυα και οι κάθε είδους ενέργειες προβολής και προώθησης μηνυμάτων πολιτικού χαρακτήρα.

2. Του τέλους διαφήμισης απαλλάσσονται:

α) επιγραφές του άρθρου (Επιγραφές),

β) επιγραφή περιορισμένου μεγέθους του παραγωγού κάποιου προϊόντος ή υπεύθυνου κάποιας δραστηριότητας, που προσαρτάται ή σημειώνεται διακριτά επί της συσκευασίας του προϊόντος ή της ανακοίνωσης της δραστηριότητας και

γ) κάθε επιγραφή γραμμένη ή προσηρτημένη ή αναρτημένη σε στέγες, τοίχους, παράθυρα, προθήκες, πόρτες καταστήματος, γραφείου ή οίκου που αφορά τις εργασίες αυτού.

3. Η παραχώρηση χρήσης των χώρων των οποίων οι δήμοι και οι περιφέρειες έχουν είτε την ιδιοκτησία είτε την εκμετάλλευση είτε τη συντήρηση τους, δύναται να παραχωρείται με απόφαση του οικείου συμβουλίου χωρίς αντάλλαγμα, σε νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, για την προβολή των δραστηριοτήτων και των μηνυμάτων τους. Για την προβολή αυτή, δεν οφείλεται τέλος διαφήμισης.

Άρθρο 73

Φορολογικός Συντελεστής και είσπραξη του τέλους

(άρθρο 15, παρ. 2 άρ. 16ΒΔ 24/1958)

1. Το ύψος του τέλους και η χρονική διάρκειά του διαφοροποιείται κατά κατηγορίες διαφήμισης, ως εξής:

α) Κατηγορία Α΄: Διαφημίσεις με επιγραφές κάθε μορφής σε ανοιχτούς χώρους. Το τέλος υπολογίζεται από δύο (2) έως (5) πέντε ευρώ εβδομαδιαίως το τετραγωνικό μέτρο (τ.μ.), για διαφημίσεις που αναγράφονται ή αναρτώνται ή επικολλώνται:

αα) μέσα σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια, τα οποία τοποθετούνται σε πλατείες, οδούς, πεζοδρόμια, δημόσιους και κοινόχρηστους γενικά χώρους, που καθορίζονται με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου,

αβ) σε ιδιωτικά κτίρια και οικόπεδα, στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και ανεγειρόμενων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών με συναίνεση του ιδιοκτήτη ή νομέα ή του διαχειριστή αυτών,

αγ) σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών καθώς και σε χώρους σταδίων και γηπέδων, που καθορίζονται από τη διοίκηση των αντίστοιχων φορέων,

αδ) σε περίπτερα, στέγαστρα αφετηριών και στάσεων αναμονής επιβατών λεωφορείων αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών,

β) Κατηγορία Β΄: Διαφημίσεις με επιγραφές κάθε μορφής σε κλειστούς χώρους και σε οχήματα.

Το τέλος υπολογίζεται από μισό (0,5) έως δύο (2) ευρώ μηνιαίως, ανεξαρτήτως του πραγματικού χρόνου λειτουργίας ή χρήσης του χώρου, για διαφημίσεις που προβάλλονται σε κάθε είδους κλειστούς χώρους με δημόσια πρόσβαση, όπως εστιατόρια, καφεενεία, καταστήματα, κινηματογράφοι, θέατρα, γυμναστήρια, αθλητικά κέντρα κ.α., καθώς και για τις διαφημίσεις στα οχήματα σιδηροδρόμων, τροchioδρόμων, ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και κάθε τύπου οχήματα δημόσιας χρήσης ή στην εξωτερική επιφάνεια αυτών, διαστάσεων μέχρι τριάντα (30) επί πενήντα (50) εκατοστόμετρα (εκατ.). Για διαφημίσεις μεγαλύτερων διαστάσεων καταβάλλεται ανάλογο πολλαπλάσιο τέλος.

Όταν δεν προκύπτει σαφώς η χωρική αρμοδιότητα, δικαιούχος του τέλους είναι ο δήμος στον οποίο βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης που εκμεταλλεύεται το όχημα.

γ) Κατηγορία Γ΄: Ειδικά για διαφημίσεις φωτεινές ή φωτιζόμενες.

γα) Για διαφημίσεις φωτεινές με ηλεκτρονικές εφημερίδες, από διακόσια (200) μέχρι χίλια (1.000) ευρώ ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.

γβ) Για φωτεινές σε οποιουδήποτε άλλους χώρους, από εκατό (100) μέχρι χίλια (1.000) ευρώ ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.

Τα τέλη των υποπερ. γα) και γβ) δεν επιβάλλονται εκ νέου όταν μεταβάλλεται, εντός του έτους, το διαφημιστικό μήνυμα.

δ) Κατηγορία Δ΄: Διαφημίσεις σε δώρα-αναμνηστικά κάθε μορφής και διαφημίσεις από αέρος.

Για διαφημίσεις που γίνονται σε κάθε είδους δώρα, όπως ημερολόγια, μπρελόκ, τετράδια, βιβλία, έντυπα άλλου τύπου, με παραστάσεις ή λέξεις σε αυτοκόλλητα ή είδη με διαφημιστικές παραστάσεις ή λέξεις, για διαφημίσεις που γίνονται από αέρος με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και για διαφημίσεις που γίνονται με προβολή προϊόντων σε χώρους καταστημάτων, είτε με την τοποθέτησή τους σε εμφανή σημεία εντός του καταστήματος είτε με διακριτές παραστάσεις είτε με έντυπα, δώρα, επιγραφές κάθε είδους

είτε με παροχή διευκολύνσεων, όπως αποθήκευση, διανομή προϊόντων ή άλλο τρόπο. Το τέλος της παρούσας ορίζεται σε ποσοστό δυο τοις εκατό (2%), επί της δαπάνης της διαφήμισης.

Τα ένθετα διαφημιστικά φυλλάδια, που διανέμονται μαζί με τις εφημερίδες και τα περιοδικά, υπόκεινται στο παραπάνω τέλος διαφήμισης.

Ως δαπάνη διαφήμισης για την κατηγορία της παρούσας λογίζεται το ποσό που καταβάλλεται από τον διαφημιζόμενο για τη διενέργεια της διαφήμισης, στο οποίο περιλαμβάνεται και οποιαδήποτε άλλης φύσης δαπάνη που έγινε χάρη της διαφήμισης.

Επί των διαφημίσεων της παρούσας, το τέλος χρεώνεται επί του εκδιδόμενου τιμολογίου της δαπάνης της διαφήμισης.

Για τις διαφημίσεις της παρούσας κατηγορίας που προβάλλονται σε συνέχειες, το τέλος υπολογίζεται μόνον επί των νέων, δηλαδή των προστιθέμενων δαπανών αυτών και όχι επί των αρχικών.

ε) Κατηγορία Ε': Διαφημίσεις μέσω προβολής προϊόντων και παροχής συναφών υπηρεσιών χάριν της διεξαγωγής της.

Το τέλος υπολογίζεται με συντελεστή δύο τοις εκατό (2%) επί της διαφημιστικής δαπάνης που καταβάλλεται για διαφημίσεις που γίνονται με προβολή προϊόντων σε χώρους καταστημάτων, είτε με την τοποθέτησή τους σε εμφανή σημεία εντός του καταστήματος είτε με διακριτές παραστάσεις είτε με έντυπα, δώρα, επιγραφές κάθε είδους είτε με παροχή διευκολύνσεων, όπως αποθήκευση, διανομή προϊόντων ή άλλο τρόπο. Το τέλος της παρούσας κατηγορίας βαρύνει το διαφημιζόμενο και εισπράττεται από τον παρέχοντα την υπηρεσία της διαφήμισης κατά τον χρόνο έκδοσης του σχετικού φορολογικού στοιχείου, ο οποίος και το αποδίδει στον δικαιούχο δήμο.

στ) Κατηγορία ΣΤ': Διαφημίσεις σε εκθέσεις.

Τέλος ένα τοις εκατό (1%) επί του μισθώματος του ειδικού χώρου (περιπτέρου) για διαφημίσεις που γίνονται στο πλαίσιο οργανωμένης επιχείρησης, και για ορισμένο χρόνο (εκθέσεων), καταβάλλεται από κάθε διαφημιζόμενο-μισθωτή του ειδικού χώρου.

2. Για τις διαφημίσεις των περ. α), β), και γ) της παρ. 1 απαιτείται άδεια του δημάρχου, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο **(Άδεια για την υπαίθρια διαφήμιση και την τοποθέτηση πλαισίων διαφημίσεων)**.

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, τα τέλη των περιπτώσεων της παρούσας δύνανται να αναπροσαρμόζονται μέχρι δεκαπέντε τοις εκατό (15%) ετησίως.

3. Για διαφημίσεις των περ. δ), ε) και στ) της παρ. 1 καθώς και για κάθε διαφήμιση από αέρος με οποιοδήποτε τρόπο, δεν απαιτείται άδεια.

4. Η προβολή έντυπων, χειρόγραφων, φωτεινών ή φωτιζόμενων και ηλεκτρονικών ή άλλων διαφημίσεων, στους χώρους και τα οχήματα της περ. β) της παρ. 1 (Κατηγορία Β') επιτρέπεται μετά από την έκδοση άδειας του άρθρου **(Άδεια για την υπαίθρια διαφήμιση και την τοποθέτηση πλαισίων διαφημίσεων)**. Τα άρθρα 14, 15 και 87 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025, Α'100) εφαρμόζονται και για τις διαφημίσεις της παρούσας παραγράφου.

5. Η καταβολή των τελών διενεργείται από τους υπόχρεους ως εξής:

α) στις περ. α), β), γ) και στ) της παρ. 1, δικαιούχος είναι ο δήμος στα όρια του οποίου πραγματοποιήθηκε η διαφήμιση και τα σχετικά ποσά καταβάλλονται στην ταμειακή του υπηρεσία ή με κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό που ο δήμος τηρεί σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

β) στην περ. δ) της παρ. 1, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, κατά τα προβλεπόμενα της υπ' αρ. 25538/2022 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Εσωτερικών και Επικρατείας «Καταβολή τέλους διαφήμισης μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.» (Β'2004). Το σύνολο των ποσών που καταβάλλονται αποτελούν πόρο του λογαριασμού του Υπουργείου Εσωτερικών που τηρείται σε αυτό και αποδίδονται στους δήμους με την απόφαση της παρ. 14 του άρθρου **(εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β).**

γ) στην περ. ε) της παρ. 1 δικαιούχος είναι ο δήμος στη χωρική αρμοδιότητα του οποίου βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης του διαφημιζόμενου και τα σχετικά ποσά καταβάλλονται στην ταμειακή του υπηρεσία ή με κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό που ο δήμος τηρεί σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα,

δ) στην περ. στ) της παρ. 1, το τέλος εισπράττεται από την επιχείρηση-διοργανωτή της έκθεσης μαζί με το δικαίωμα συμμετοχής-μίσθωμα του ειδικού χώρου και αποδίδεται από αυτήν στον οικείο δήμο, εντός έξι (6) μηνών. Μαζί με τα εισπραχθέντα από τους συμμετέχοντες διαφημιζόμενους μισθωτές, οι επιχειρήσεις διοργάνωσης εκθέσεων καταβάλλουν επιπλέον μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) επί των ακαθαρίστων εσόδων τους ως δική τους συμμετοχή στη διενέργεια διαφήμισης.

6. Σε κάθε περίπτωση, για την καταβολή του τέλους και του τυχόν προστίμου, είναι υπόχρεοι σε ολόκληρο ο διαφημιστής, ο διαφημιζόμενος, καθώς και ο κύριος, ο νομέας και ο επικαρπωτής του χώρου στον οποίο γίνεται η διαφήμιση.

7. Η δαπάνη διαφήμισης δεν αναγνωρίζεται ως δαπάνη της διαφημιζόμενης επιχείρησης, για τον προσδιορισμό των κερδών αυτής, των υπαγομένων σε φορολογία εισοδήματος, εάν δεν αποδεικνύεται η καταβολή του αναλογούντος τέλους είτε με παραστατικό από τον δικαιούχο δήμο είτε με παραστατικό ή οποιοδήποτε έγγραφο που εκδίδεται από τράπεζες ή άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών για συναλλαγές που πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικά μέσα, μέσω των συστημάτων τους.

Άρθρο 74

Κυρώσεις

(άρ. 8, 9 και 10 ν.2946/2001)

1. Στους διαφημιστές καθώς και σε όσους μισθώνουν και εκμεταλλεύονται χώρους υπαίθριας διαφήμισης επιβάλλεται πρόστιμο, σύμφωνα με τις παρ. 2 έως 14 σε περίπτωση παράβασης του παρόντος Κεφαλαίου, καθώς και των κατ' εξουσιοδότησή εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων. Το ίδιο πρόστιμο επιβάλλεται και στους υπαίτιους εκμισθωτές για τις περιπτώσεις της υποπερ. αγ) της περ α) της παρ. 2 του άρθρου **(έννοια διαφήμισης)** καθώς και στους υπευθύνους για τις επιγραφές του άρθρου **(Επιγραφές).**

Το πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση: α) του δημοτικού συμβουλίου του δήμου, στα διοικητικά όρια του οποίου τελέστηκε η παράβαση,

β) του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αν η παράβαση τελέστηκε εντός των ζωνών απαγόρευσης που ορίζονται στον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ., ν.5209/2025, Α'100), του σιδηροδρομικού δικτύου, των αυτοκινητοδρόμων, των οδών ταχείας κυκλοφορίας, καθώς και στους χώρους των σταθμών εξυπηρέτησης αυτοκινήτων (Σ.Ε.Α.),

γ) του οικείου περιφερειάρχη, για παραβάσεις που τελούνται κατά μήκος των εθνικών οδών, των επαρχιακών οδών, και σε αυτοκινητόδρομους πρόσβασης εντός της ζώνης αεροδρομίου, στους οδικούς άξονες, των οποίων την αρμοδιότητα συντήρησης έχουν οι περιφέρειες καθώς

και στους οδικούς άξονες της περιφέρειας Αττικής και της περιφερειακής ενότητας Θεσσαλονίκης. Ειδικότερα, από τον οικείο περιφερειάρχη επιβάλλεται πρόστιμο για παραβάσεις στις επιφάνειες τεχνικών έργων, στις διαχωριστικές νησίδες, στις λωρίδες έκτακτης ανάγκης, στους χώρους προσωρινής στάθμευσης, σε τοίχους αντιστήριξης, γέφυρες, σήραγγες, στο κατάρσρωμα των οδών, σε στύλους και υποσταθμούς εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας, σε πινακίδες δημόσιας πληροφόρησης, σε πινακίδες οδικής σήμανσης και στους φωτεινούς σηματοδότες οδικής κυκλοφορίας αρμοδιότητάς τους.

2. Το ύψος του προστίμου ανέρχεται από χίλια πεντακόσια (1.500) έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ και επιβάλλεται ανάλογα με τον βαθμό διακινδύνευσης της ασφάλειας των χρηστών, σύμφωνα με τον Κ.Ο.Κ.

3. Πρόστιμο σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 επιβάλλεται και σε βάρος των διαφημιζομένων, στις περιπτώσεις που προβάλλεται υπαίθρια διαφήμιση εκτός των χώρων που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με το παρόν Κεφαλαίο για την προβολή της.

4. Η αφαίρεση των παράνομων διαφημιστικών πλαισίων και διαφημίσεων και των παράνομων επιγραφών γίνεται, με απόφαση του φορέα που έχει την αρμοδιότητα επιβολής προστίμου. Ειδικότερα:

α) πλαίσια και διαφημίσεις που τοποθετούνται σε δημοτικούς ή κοινόχρηστους χώρους χωρίς ή κατά παρέκκλιση των αδειών της παρ. 2 του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής) ή στα οποία δεν αναγράφονται τα απαιτούμενα στοιχεία, καθώς και σε κολώνες φωτισμού ή στύλους κατά μήκος δημοτικών οδών, θεωρούνται ρύποι και απομακρύνονται εντός πέντε (5) ημερών από την καθ' οιονδήποτε τρόπο ενημέρωση του οικείου δήμου και με ευθύνη αυτού, χωρίς να απαιτείται η έκδοση απόφασης του εισαγωγικού εδαφίου της παρούσας. Εάν τοποθετούνται πλαίσια και διαφημίσεις σε χώρους αρμοδιότητας της περιφέρειας ή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αυτά απομακρύνονται εντός πέντε (5) ημερών, με ευθύνη αυτών,

β) σε διαφημιστές και διαφημιζόμενους των οποίων τα διαφημιστικά πλαίσια και οι διαφημίσεις θεωρούνται ρύποι και απομακρύνονται σύμφωνα με την περ. α), επιβάλλονται με απόφαση δημάρχου τα τέλη που προβλέπονται στον οικείο κανονισμό καθαριότητας. Εξαιρούνται από την εφαρμογή της παρούσας τα παραχωρημένα εθνικά δίκτυα, για τα οποία ισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις της σύμβασης παραχώρησης.

5. Οι φορείς της παρ. 1 υποχρεούνται να διαθέτουν στην ιστοσελίδα τους ειδική φόρμα υποβολής ηλεκτρονικής αναφοράς παράνομων διαφημιστικών πινακίδων.

6. Κατόπιν έκδοσης της απόφασης επιβολής προστίμου της παρ. 1, ο δήμος ή η περιφέρεια ή η Αποκεντρωμένη Διοίκηση, κατά περίπτωση, υποχρεούνται να αφαιρέσουν είτε με ίδια μέσα είτε μέσω ανάθεσης σε εργολάβο, τις παράνομες υπαίθριες διαφημίσεις ή επιγραφές ή τα παράνομα πλαίσια και υποστηρίγματα των διαφημίσεων στους χώρους αρμοδιότητάς τους, στους οποίους συντελέστηκαν οι παραβάσεις και ασχέτως του ιδιοκτησιακού καθεστώτος αυτών. Η αφαίρεση κατά τα παραπάνω, πραγματοποιείται ανεξάρτητα από την επιβολή προστίμου, χωρίς να δημιουργείται καμία ευθύνη των ανωτέρω οργάνων για την τύχη των αφαιρούμενων διαφημίσεων, κατασκευών και υλικών ή επιγραφών.

7. Οι κύριοι και οι κάτοχοι των χώρων στους οποίους συντελέστηκε η παράβαση υποχρεούνται να επιτρέπουν την είσοδο και να ανέχονται την παραμονή των συνεργείων σε αυτόν, καθώς και τη διενέργεια κάθε απαραίτητης πράξης για την αφαίρεση των διαφημίσεων, των πλαισίων, των υποστηρίγμάτων και των επιγραφών. Οι αστυνομικές αρχές υποχρεούνται να παρέχουν άμεσα τη συνδρομή τους, εφόσον τους ζητηθεί.

8. Αν ο δήμος ή η περιφέρεια δεν διαθέτουν συνεργεία για την αφαίρεση, μπορούν να αναθέτουν την εκτέλεσή της σε ιδιώτη. Κατά μήκος των εθνικών οδών, του σιδηροδρομικού δικτύου, των αυτοκινητοδρόμων, των οδών ταχείας κυκλοφορίας, καθώς και στους χώρους των σταθμών εξυπηρέτησης αυτοκινήτων (Σ.Ε.Α.) η αφαίρεση δύναται να γίνεται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση ή από τον Οργανισμό Σιδηροδρόμων Ελλάδος κατά περίπτωση και η παραγγελία γίνεται με την απόφαση της παρ. 4.

9. Οι δαπάνες αφαίρεσης, οι δαπάνες αποκαταστάσεως του χώρου και κάθε άλλη συναφής με την αφαίρεση δαπάνη, καταλογίζονται σε βάρος των υπαιτίων με απόφαση του περιφερειάρχη ή του δημάρχου ή του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και εισπράττεται σύμφωνα με τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α'190) υπέρ εκείνου που πραγματοποίησε τις δαπάνες.

10. Κατά της απόφασης της παρ. 4 επιτρέπεται προσφυγή από τον καθ' ου η απόφαση, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίησή της, ενώπιον του αρμόδιου κατά τόπο Διοικητικού Εφετείου, η οποία επιδίδεται μέσα στην ίδια προθεσμία, με επιμέλεια του προσφεύγοντα στην περιφέρεια ή τον δήμο ή την Αποκεντρωμένη Διοίκηση που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, διαφορετικά απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης. Η συζήτηση της προσφυγής προσδιορίζεται υποχρεωτικά μέσα σε ένα μήνα από την κατάθεσή της και η σχετική απόφαση δημοσιεύεται μέσα σε δέκα ημέρες μετά τη συζήτηση.

11. Ο παραβάτης των περ. α) και δ) της παρ. 1 του άρθρου (Χώροι στους οποίους απαγορεύεται η υπαίθρια διαφήμιση) τιμωρείται με φυλάκιση ένα (1) μήνα και χρηματική ποινή έως τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Η χρηματική ποινή μπορεί να αυξηθεί έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, αν χρησιμοποιήθηκαν ανεξίτηλες ουσίες.

12. Ο παραβάτης των περ. β), γ), ε) και στ) της παρ. 1 καθώς και των περ. α) και γ) της παρ. 3 του άρθρου (Χώροι στους οποίους απαγορεύεται η υπαίθρια διαφήμιση) τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι (6) μήνες και με χρηματική ποινή έως τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Με την ίδια ποινή, τιμωρείται όποιος προβάλλει υπαίθρια διαφήμιση σε χώρους που δεν έχουν καθοριστεί ειδικά για το σκοπό αυτό, σύμφωνα με το άρθρο (Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση) καθώς και όποιος προβάλλει υπαίθρια διαφήμιση ή εγκαθιστά πλαίσια, χωρίς, την προβλεπόμενη άδεια του άρθρου (Άδεια για την υπαίθρια διαφήμιση και την τοποθέτηση πλαισίων).

13. Οι πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, οι εντεταλμένοι ή διευθύνοντες σύμβουλοι ανώνυμων εταιρειών, οι διαχειριστές εταιριών περιορισμένης ευθύνης, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση ή τη διαχείριση άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και δημοτικών επιχειρήσεων, που αναθέτουν διαφημιστικές πράξεις κατά παράβαση του παρόντος Κεφαλαίου, τιμωρούνται ως αυτουργοί, ανεξάρτητα από την τυχόν ποινική ευθύνη άλλου φυσικού προσώπου.

14. Οι ποινές του παρόντος επιβάλλονται εφόσον δεν προβλέπονται ποινές αυστηρότερες από άλλες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ' ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 75

Απαλλαγές από δημοτικά και περιφερειακά τέλη και εισφορές

(άρθρο 82 β.δ. 24/1958, άρθρο 46 παρ 2 ν.4301/2014, άρθρο 135 ν.4483/2017)

1. Απαλλάσσονται από κάθε δημοτικό ή περιφερειακό τέλος και εισφορά:
 - α) οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης της περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α' 143), περί ορισμών,
 - β) οι ιεροί ναοί,
 - γ) εκείνοι οι οποίοι έχουν φορολογικές απαλλαγές και συμβάσεις που έχουν συνάψει με το ελληνικό Δημόσιο και κυρώθηκαν με νόμο και αναφέρουν ρητά την απαλλαγή από δημοτικά και περιφερειακά τέλη και εισφορές.
2. Δεν απαλλάσσονται από τα ανταποδοτικά τέλη, που επιβάλλουν οι δήμοι, οι αναφερόμενοι στην περ. γ) της παρ. 1.
3. Δεν απαλλάσσονται από τα τέλη του άρθρου (τέλη ύδατος του παρόντος), που επιβάλλουν οι δήμοι, οι φορείς της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014.
4. Δεν επιβάλλονται ανταποδοτικά τέλη καθαριότητας από δήμους σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες προς τους οποίους το ελληνικό Δημόσιο ή η Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (Ε.Ε.ΣΥ.Π.) ή δήμοι και περιφέρειες ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ελέγχονται από το ελληνικό Δημόσιο, έχουν αναθέσει την παροχή υπηρεσίας ή την εκτέλεση έργου με σύμβαση παραχώρησης, που κυρώνεται από τη Βουλή με τυπικό νόμο, εφόσον στην εν λόγω σύμβαση προβλέπεται ότι οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται από τα ανωτέρω πρόσωπα ή οντότητες.
5. Δεν επιβάλλονται ανταποδοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού από τους δήμους στις ανώνυμες εταιρείες με την επωνυμία Οργανισμός Κεντρικών Αγορών και Αλιείας Α.Ε. και Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης Α.Ε., για υπηρεσίες ηλεκτροφωτισμού, αποκομιδής και διαχείρισης απορριμμάτων, που έχουν αναληφθεί με ίδια μέσα ή έχουν ανατεθεί σε ιδιώτες εργολάβους, με έξοδα που βαρύνουν τις ως άνω ανώνυμες εταιρείες.

Άρθρο 76

Απαλλαγές λόγω εξαιρετικών συνθηκών

(άρ.82 β.δ. 10-10-1958, άρ.60 ν.1416/1984 και άρ.20 ν.4566/2018)

1. Απαλλάσσονται από το ενιαίο Τέλος Καθαριότητας - Φωτισμού του Κεφαλαίου (Ενιαίο Τέλος Καθαριότητας και Φωτισμού) και το Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης του Κεφαλαίου (Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης) ακίνητα, τα οποία βρίσκονται σε περιοχές που έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας λόγω φυσικής καταστροφής όπως σεισμού, πυρκαγιάς ή πλημμύρας και έχουν αποδεδειγμένα ολοσχερώς καταστραφεί ή υποστεί λειτουργικές ζημιές που τα καθιστούν μη κατοικήσιμα. Η απαλλαγή του πρώτου εδαφίου ισχύει για όσο χρονικό διάστημα τα ακίνητα είναι μη κατοικήσιμα και ως εκ τούτου δεν χρησιμοποιούνται. Για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, το έλλειμμα που εμφανίζεται στο ισοζύγιο της ανταποδοτικής υπηρεσίας, εξαιτίας της απαλλαγής, δύναται να καλύπτεται από κάθε είδους, γενικά και μη προοριζόμενα για την κάλυψη συγκεκριμένης δαπάνης, έσοδα του προϋπολογισμού του οικείου δήμου.
2. Οι υπηρεσίες δόμησης των δήμων στην εδαφική περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα ακίνητα της παρ. 1 αναζητούν αυτεπαγγέλτως τις εκθέσεις αυτοψίας του Υπουργείου

Υποδομών και Μεταφορών για τα μη κατοικήσιμα ακίνητα, ενημερώνουν τις αρμόδιες για την επιβολή και είσπραξη των παραπάνω εσόδων υπηρεσίες του δήμου και παρακολουθούν τυχόν μεταβολές σε ότι αφορά την κατάστασή τους.

Άρθρο 77

Επίλυση με συμβιβασμό φορολογικών διαφορών σε δήμους

(άρθρο 72 β.δ. 10-10-1958, άρθρο 32 ν.1080/1980, άρθρο 7 παρ.8 ν.2307/1995, άρθρο 18 ν.4456/2017)

1. Συνιστάται σε κάθε δήμο επιτροπή συμβιβαστικής επίλυσης φορολογικών διαφορών και αμφισβητήσεων, για τη βεβαίωση ή αναγνώριση φορολογικής απαλλαγής ή μείωσης οποιουδήποτε αυτοτελούς τέλους, εισφοράς, και προστίμου μεταξύ δήμου ή συνδέσμου δήμων και φορολογουμένων.

Σε δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους μπορεί να συνιστώνται περισσότερες από μία επιτροπές.

2. Η επιτροπή της παρ. 1 συγκροτείται τον Ιανουάριο κάθε έτους, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, και αποτελείται από έναν δημοτικό σύμβουλο, έναν υπάλληλο της οικονομικής υπηρεσίας και από τον Συμπαραστάτη του Δημότη. Στην περίπτωση μη συμμετοχής του Συμπαραστάτη στην επιτροπή, αυτός αντικαθίσταται από έναν φορολογούμενο δημότη, ο οποίος υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, είτε από το τοπικό εργατικό κέντρο, είτε από το τοπικό παράρτημα του επαγγελματικού επιμελητηρίου, είτε από σύλλογο καταναλωτών. Στην περίπτωση αδυναμίας εξεύρεσης προτεινόμενου εκπροσώπου, επιλέγεται δημότης από το δημοτικό συμβούλιο. Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου ορίζεται ο πρόεδρος της επιτροπής με τον αναπληρωτή του καθώς και ο δημοτικός υπάλληλος που εκτελεί χρέη γραμματέα με τον αναπληρωτή αυτού.

Η επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα όλα τα μέλη ή οι αναπληρωτές τους.

3. Κάθε φορολογούμενος που ασκεί προσφυγή στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, δικαιούται να ζητήσει, με το ίδιο δικόγραφο της προσφυγής και τη διά συμβιβασμού επίλυση της μεταξύ αυτού και του δήμου υφισταμένης διαφοράς ή αμφισβήτησης. Σε αυτή την περίπτωση, η υπηρεσία του δήμου που παραλαμβάνει την προσφυγή υποχρεούται να διαβιβάσει χωρίς καθυστέρηση, αντίγραφο αυτής στην επιτροπή της παρ. 1.

4. Η επιτροπή υποχρεούται εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή του δικογράφου της προσφυγής, να ορίσει ημερομηνία συζήτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες από τη λήψη της απόφασης προσδιορισμού και να καλέσει τον προσφεύγοντα ή τον αντίκλητό του τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ορισθείσα για τη συζήτηση της υπόθεσης ημερομηνία. Η πρόσκληση αποστέλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση ή στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του προσφεύγοντα ή του αντίκλητού του, όπως αυτές αναφέρονται στο δικόγραφο της προσφυγής.

5. Εάν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, η επιτροπή διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι μείωσης ή διαγραφής του ποσού που βεβαιώθηκε, προτείνει στον προσφεύγοντα τη δέουσα μείωση ή τη διαγραφή και, αν εκείνος συμφωνήσει, συντάσσει πρακτικό εντός είκοσι (20) ημερών από τη συζήτηση της υπόθεσης, που υπογράφεται και από τον προσφεύγοντα ή τον αντίκλητό του.

6. Εάν η επιτροπή διαπιστώσει ότι δεν συντρέχουν λόγοι διαγραφής του ποσού που βεβαιώθηκε στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και πρόστιμο ή πρόκειται για αυτοτελές

πρόστιμο, εφόσον εκτιμά πως συντρέχουν λόγοι επιεικείας, η μείωση του προστίμου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του πενήντα τοις εκατό (50%) αυτού.

7. Το πρακτικό της παρ. 5 διαβιβάζεται στο δημοτικό συμβούλιο εντός πέντε (5) ημερών από τη λήξη των είκοσι (20) ημερών της παρ. 5, προκειμένου αυτό κατά την πρώτη συνεδρίασή του να αποφασίσει για την αποδοχή ή μη της πρότασης της επιτροπής.

8. Ο συμβιβασμός ολοκληρώνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου περί αποδοχής της πρότασης της επιτροπής και η ασκηθείσα προς τα Δικαστήρια προσφυγή ανακαλείται με ευθύνη του προσφεύγοντος.

9. Εάν δεν επιτευχθεί συμβιβασμός κατά την παρ. 5 ή δεν ολοκληρωθεί η διαδικασία της παρ.

8, η οικονομική υπηρεσία του δήμου διαβιβάζει χωρίς καθυστέρηση την προσφυγή στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ΄ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Άρθρο

Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι δήμων (άρ. 259 ν.3852/2010)

Άρθρο 79

Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι περιφερειών

Άρθρο 80

Συνυπολογισμός ποσών στους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, παύει να ισχύει ο προβλεπόμενος τρόπος απόδοσης των ποσών:

α) της υποπερ. ββ της περ. γ της παρ. 1 του άρθρου 18 του ν.3870/2010 (Α΄138), περί ειδικών ρυθμίσεων, που αφορά στην κάλυψη της μισθολογικής δαπάνης για τον καθαρισμό των σχολικών μονάδων, των Δημόσιων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.) και των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), από προσωπικό που απασχολείται με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου,

β) της παρ. 7 του άρθρου 91 του ν.4583/2018 (Α΄212), περί κάλυψης της μισθολογικής δαπάνης του προσωπικού που στελεχώνει το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» και εντάχθηκε σε οργανικές μονάδες των δήμων ή μεταφέρθηκε από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και

γ) της παρ. 5 του άρθρου 41 του ν.5056/2023 (Α΄163), περί ποσού για την άσκηση της αρμοδιότητας αποκομιδής απορριμμάτων στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο.

Τα ποσά των περ. 1 έως 3 εφεξής συνυπολογίζονται και αποδίδονται ενσωματωμένα στους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους του άρθρου (ΚΑΠ δήμων).

Άρθρο 81

Προκαταβολές Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων

(παρ. 3 άρθρο 25 ν.3852/2010)

Προκαταβολές από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) προς τους δήμους και τις περιφέρειες από το Υπουργείο Εσωτερικών, καταβάλλονται εφόσον συντρέχουν τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) το αντικείμενο της προπληρωμής αφορά στην κάλυψη ανελαστικής δαπάνης,
- β) υπάρχει δυνατότητα οικονομικής αναπλήρωσης εντός ενός ημερολογιακού έτους,
- γ) η προκαταβολή δε θα υπερβαίνει το ποσοστό του εκατόν πενήντα τοις εκατό (150%) του ύψους της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης του δήμου ή της περιφέρειας από τους Κ.Α.Π.

Άρθρο 82

Συμψηφισμός οφειλών των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων δήμων και περιφερειών με οφειλές τους στο Ελληνικό Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία

(άρθρο 79 ν.4316/2014)

1. Βεβαιωμένες και ληξιπρόθεσμες οφειλές δήμων και περιφερειών στο ελληνικό Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και όσες έχουν υπαχθεί σε ρυθμίσεις ή διευκολύνσεις τμηματικής καταβολής που είναι εν ισχύ, επί του εναπομείναντος ποσού, καθώς και όσες τελούν σε αναστολή, δύνανται να συμψηφίζονται με ποσά που αναλογούν σε ποσοστό τουλάχιστον πέντε τοις εκατό (5%) επί των εσόδων τους από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) που προορίζονται για κάλυψη των λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών τους. Ο συμψηφισμός διενεργείται με την απόφαση της παρ. 20 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές Μέρους Β).

2. Οι αποφάσεις της παρ. 20 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές Μέρους Β) εκδίδονται με μέριμνα της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, κατόπιν αίτησης του δήμου ή της περιφέρειας, σχετικής απόφασης του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου και συγκέντρωσης στοιχείων βεβαιωτικών, ως προς το ύψος και το είδος των οφειλών, από τους δικαιούχους φορείς. Με την απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, καθορίζεται το ύψος του επιπλέον του πέντε τοις εκατό (5%) ποσοστού επί των εσόδων των Κ.Α.Π. που ο δήμος ή η περιφέρεια επιθυμεί να παρακρατείται προς απόδοση στους ως άνω φορείς. Οι ανωτέρω βεβαιωμένες και ληξιπρόθεσμες στη Φορολογική Διοίκηση οφειλές δεν επιβαρύνονται από την ημερομηνία έκδοσης των αποφάσεων της παρ. 1 με προσαυξήσεις, τόκους και πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής. Τα ανωτέρω ισχύουν από την έναρξη ισχύος του ν.4316/2014 (Α'270). Τυχόν καταβληθέντα ποσά δεν αναζητούνται.

3. Οι οφειλές της παρ. 1 απαλλάσσονται από πρόσθετους φόρους, τόκους, πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής, καθώς και από κάθε είδους προσαυξήσεις και επιβαρύνσεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προέκυψαν ή προκύπτουν από κάθε είδους φορολογικές παραβάσεις του ν.4093/2012 (Α'222) και από παραβάσεις περί του φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) του ν.5144/2024 (Α'162), ανάλογα με τον χρόνο ολοκλήρωσης του συμψηφισμού από τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης της παρ. 1, ως εξής:

- α) εντός ενός (1) έτους: απαλλαγή κατά ποσοστό ενενήντα τοις εκατό (90%),
- β) εντός δύο (2) ετών: απαλλαγή κατά ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%),
- γ) εντός τριών (3) ετών: απαλλαγή κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%),

δ) εντός τεσσάρων (4) ετών: απαλλαγή κατά ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%),

ε) εντός πέντε (5) ετών: απαλλαγή κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%),

στ) εντός έξι (6) ετών: απαλλαγή κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%).

ζ) Μετά την πάροδο της εξαετίας: δεν παρέχεται απαλλαγή.

Στην περίπτωση που δήμος ή περιφέρεια επιλέξει, σε οποιοδήποτε στάδιο της ρύθμισης, να εκχωρήσει προς παρακράτηση και συμψηφισμό τέτοιο ποσοστό επί των εσόδων των Κ.Α.Π, ώστε με το ποσό που προκύπτει να εξοφληθεί εφάπαξ με τη νέα υπουργική απόφαση της παρ. 20 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές Μέρους Β) το υπόλοιπο ποσό της κύριας οφειλής, τυγχάνει όλων των απαλλαγών επί του εναπομείναντος αυτού ποσού.

4. Στους δήμους και τις περιφέρειες που υπάγονται στο συμψηφισμό, παρέχονται για τα ποσά που ρυθμίζονται τα ακόλουθα ευεργετήματα:

α) χορηγείται αποδεικτικό φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας,

β) αναβάλλεται η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε κατά το άρθρο 25 του ν.1882/1990 (Α' 43), περί ποινικού αδικήματος μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο και τρίτους ή, εφόσον άρχισε η εκτέλεσή της, διακόπτεται. Αναστέλλεται η παραγραφή του αδικήματος κατά το χρονικό διάστημα της αναστολής της ποινικής δίωξης, κατά παρέκκλιση των χρονικών περιορισμών του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα (ν.4619/2019, Α'95), περί αναστολής της παραγραφής,

γ) αναστέλλεται η λήψη αναγκαστικών μέτρων και η συνέχιση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης. Οι κατασχέσεις που έχουν ήδη επιβληθεί στα χέρια τρίτων, αίρονται μετά από αίτηση του δήμου ή της περιφέρειας, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας απόδοσης και αν βρίσκονται, μη εφαρμοζόμενης της παρ. 3 του άρθρου 30 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α'190), περί αναγκαστικής εκχώρησης των απαιτήσεων. Ποσά που έχουν αποδοθεί δεν επιστρέφονται και η κατάσχεση ανατρέπεται μόνο ως προς τις υφιστάμενες ή μελλοντικές απαιτήσεις που δεν έχουν αποδοθεί. Στα ανωτέρω περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις που έχουν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις σχετικά με το κύρος των κατασχέσεων στα χέρια τρίτου ή των δηλώσεων των τρίτων, εφόσον κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος οι τρίτοι δεν έχουν αποδώσει τα χρήματα στον κατασχόντα,

δ) δεν εφαρμόζεται τα άρθρα 14 του ν.2523/1997 (Α'179), περί διασφάλισης των συμφερόντων του δημοσίου σε περίπτωση φοροδιαφυγής και 20 του ν.2648/1998 (Α'238), περί των δικαιωμάτων του δημοσίου, πλην της παρ. 2 και

ε) αναστέλλεται η ποινική δίωξη σε βάρος των υπευθύνων κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 1 του α.ν. 86/1967 (Α'136), περί ποινικοποίησης μη καταβολής ασφαλιστικών εισφορών και αναβάλλεται η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε ή, εφόσον άρχισε η εκτέλεσή της, διακόπτεται.

Άρθρο 83

Επιχορήγηση δήμων για περιβαλλοντικές παρεμβάσεις (νέες διατάξεις)

1. Ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) των διαθεσίμων του Πράσινου Ταμείου, όπως αυτά προκύπτουν από τον δημοσιευμένο ετήσιο ισολογισμό του Ταμείου και τα οποία τηρούνται στον δεσμευμένο τομέα του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, μεταφέρεται υποχρεωτικά ετησίως, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Πράσινου

Ταμείου, στον λογαριασμό «Κάλυψη των πάσης φύσεως αναγκών των ΟΤΑ κ.λπ.», που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, κατ' εξαίρεση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής πρόβλεψης.

2. Η μεταφορά του ποσού της παρ. 1 πραγματοποιείται εντός ενός (1) μηνός από την έγκριση του ετήσιου ισολογισμού του Πράσινου Ταμείου από το Διοικητικό Συμβούλιο.

3. Το ποσό αυτό διατίθεται με την απόφαση της παρ. 21 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Β) αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση δράσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα των δήμων. Η απόφαση αυτή αξιοποιείται από το Πράσινο Ταμείο στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν.3889/2010 (Α'182), περί σκοπού και αρμοδιοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ' ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο 84

Σκοποί και προϋποθέσεις δανεισμού

(άρ. 176, 177 ν.3463/2006, άρ. 264, 265 ν.3852/2010, άρ 81 ν.4316/2014, άρ 43 ν.4325/2015, άρ. 69, 70, 71 ν.4509, παρ. 5 άρ 130 ν.4635, άρ 37 ν.4608/2019, άρ. 208 ν.4555/2018, άρ. 96 π.δ.30/1996)

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να συνομολογούν δάνεια με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας και του εξωτερικού στο πλαίσιο πραγματοποίησης σκοπών της αρμοδιότητας ή της δράσης τους, αποκλειστικά για:

α) τη χρηματοδότηση επενδύσεων εφόσον συντρέχουν, σωρευτικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης κάθε δήμου και περιφέρειας δεν υπερβαίνει ποσοστό των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) για κάλυψη των λειτουργικών αναγκών με τους οποίους επιχορηγήθηκε την προηγούμενη χρήση, όπως αυτό καθορίζεται με την απόφαση της παρ. 22 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β) και

αβ) το συνολικό χρέος του δήμου και της περιφέρειας που προβαίνει σε δανεισμό δεν υπερβαίνει ποσοστό των συνολικών εσόδων του, όπως αυτό καθορίζεται όπως αυτό καθορίζεται με την απόφαση της παρ. 23 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β).

Ως συνολικό χρέος θεωρούνται οι συνολικές μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους,

β) την κάλυψη του ελλείμματος του προϋπολογισμού τους,

γ) την αναχρηματοδότηση ήδη συναφθέντων δανείων τους,

δ) την εκπόνηση Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων, σύμφωνα με το άρθρο 70 του ν.4509/2017 (Α' 201), περί επενδυτικών δανείων για εκπόνηση Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων,

ε) την ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων κτηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν.4608/2019 (Α' 66), περί προγράμματος χρηματοδότησης για την ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτηρίων και δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας,

στ) την υλοποίηση δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας εγκαταστάσεων, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου ηλεκτροφωτισμού, μηχανημάτων ή οχημάτων τους και εν γένει επενδυτικών σχεδίων, με την προϋπόθεση ότι, από τις ανωτέρω δράσεις και σχέδια,

όπως προκύπτει από σχετική μελέτη, η οποία αξιολογείται από το φορέα δανειοδότησης, επέρχεται μείωση του κόστους λειτουργίας τους και από την εξοικονόμηση αυτή, καλύπτεται και το κόστος εξυπηρέτησης των σχετικών τοκοχρεολυσίων,

ζ) την ένταξή τους σε ειδικά αναπτυξιακά και επενδυτικά προγράμματα,

η) τις περιπτώσεις που προβλέπονται από ειδική πρόβλεψη νόμου.

2. Για να συναφθεί δάνειο για την εκτέλεση έργων ή προμηθειών, πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον προκαταρκτική τεχνική μελέτη των έργων ή των προμηθειών, για τα οποία θα συνομολογηθεί το δάνειο, που να έχει συνταχθεί και εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα.

3. Απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί το δάνειο για σκοπό άλλον από εκείνο για τον οποίο συνομολογήθηκε. Αν και ο σκοπός αυτός ματαιωθεί, λύεται η δανειακή σύμβαση και το δάνειο ή το τμήμα αυτού επιστρέφεται στον δανειστή.

Άρθρο 85

Διαδικασία συνομολόγησης δανείου

(άρ. 176 ν.3463/2006, άρ. 96 πδ 30/1996)

1. Η απόφαση του δημοτικού ή του περιφερειακού συμβουλίου, η οποία αφορά στη σύναψη του δανείου λαμβάνεται, κατόπιν σχετικής εισήγησης του δημάρχου ή του περιφερειάρχη, αντίστοιχα, με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, υπό την επιφύλαξη της παρ. 2. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται ο σκοπός του δανείου, οι όροι του και η τοκοχρεωλυτική δόση.

2. Για τη συνομολόγηση δανείου ποσού:

α) άνω του τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ από δήμο ή περιφέρεια με πληθυσμό έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους,

β) άνω των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) ευρώ με πληθυσμό άνω των πενήντα χιλιάδων ενός (50.001) κατοίκων,

γ) άνω των οκτώ εκατομμυρίων (8.000.000) ευρώ με πληθυσμό άνω των ογδόντα χιλιάδων ενός (80.001) κατοίκων,

δ) άνω των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ με πληθυσμό άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων ενός (150.001) κατοίκων,

ε) άνω των είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) ευρώ με πληθυσμό άνω των τριακοσίων χιλιάδων ενός (300.001) κατοίκων,

η σχετική απόφαση του οικείου συμβουλίου λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

Τα ποσά της παρούσας δύνανται να αναπροσαρμόζονται με την απόφαση της παρ. 24 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β).

3. Η αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) της παρ. 2 δεν απαιτείται για δάνεια που συνομολογούνται προς:

α) καταβολή αποζημιώσεων για αναγκαστικές απαλλοτριώσεις,

β) εξαγορά ακινήτων που προορίζονται για τη δημιουργία κοινοχρήστων ή κοινωφελών εγκαταστάσεων και

γ) των περ. β) έως ζ) της παρ. 1 του άρθρου (Σκοποί και προϋποθέσεις δανεισμού).

4. Απαραίτητο στοιχείο για την υπογραφή της δανειακής σύμβασης, με εξαίρεση τα δάνεια που συνομολογούνται με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, αποτελεί η πράξη της

επιλεγείσας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, από την οποία προκύπτει η νομιμότητα της απόφασης του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

Άρθρο 86

Ασφάλεια και εξυπηρέτηση του δανείου

(παρ. 5 άρ. 176 ΚΔΚ, παρ. 7 άρ. 265 ν.3852/2010)

1. Επιτρέπεται η λήψη δανείου με ασφάλεια την εκχώρηση εσόδων από εξειδικευμένες επιχορηγήσεις ή από το τμήμα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.), που προορίζονται για επενδυτικές δραστηριότητες των δήμων και των περιφερειών υπό την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται για την εξυπηρέτηση ή εκτέλεση συγκεκριμένων ενεργειών ή δράσεων, που προβλέπονται από την επιχορήγηση. Ομοίως, επιτρέπεται η λήψη δανείου με εκχώρηση εσόδων για την ασφάλειά του από ανταποδοτικά τέλη με την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται για την εξυπηρέτηση της αντίστοιχης υπηρεσίας χάριν της οποίας επιβάλλονται τα ανταποδοτικά τέλη. Στους ανωτέρω περιορισμούς δεν περιλαμβάνονται τα κάθε είδους λοιπά έσοδα των δήμων και των περιφερειών τα οποία είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται για λήψη δανείων, κατόπιν εκχώρησης ή ενεχυρίασης, με την επιφύλαξη τυχόν ρητής αντίθετης πρόβλεψης.
2. Εφόσον υπάρχει ζήτημα ταμειακής ρευστότητας, η εξυπηρέτηση του δανείου επιτρέπεται να γίνεται σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) από έσοδα που προέρχονται από εξειδικευμένες επιχορηγήσεις, ή από τα ανταποδοτικά τέλη, ή από το τμήμα των Κ.Α.Π. που προορίζονται για επενδυτικές δραστηριότητες των δήμων και των περιφερειών, τα οποία στη συνέχεια αναπληρώνονται εντός ενός (1) ημερολογιακού έτους.
3. Η διάρκεια και η είσπραξη των φόρων, τελών και εισφορών που είχαν εκχωρήσει οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή εκχωρούν οι δήμοι και οι περιφέρειες για την ασφάλεια και την εξυπηρέτηση των δανείων, παρατείνεται αυτοδικαίως έως την πλήρη εξόφληση των δανείων αυτών.

Άρθρο 87

Δάνεια με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου

(παρ. 5 άρ. 265 ν. 3852/2010)

Εγγυήσεις του Δημοσίου για τη σύναψη δανείων δήμων και περιφερειών παρέχονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Η εγγύηση δύναται να παρέχεται με όρους που αφορούν τη χρονική διάρκεια, τις προϋποθέσεις για την παροχή και εξόφληση του δανείου και τις ασφάλειες που πρέπει να παράσχει ο δανειζόμενος, στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνεται και η εκχώρηση πόρων.

Άρθρο 88

Ομολογιακά δάνεια

(παρ. 8 άρ. 176 ΚΔΚ)

Οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια, για την πραγματοποίηση των σκοπών της αρμοδιότητάς τους, ύστερα από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Η σχετική απόφαση του δημοτικού και του περιφερειακού συμβουλίου λαμβάνεται με την πλειοψηφία που προβλέπεται στο άρθρο (Διαδικασία συνομολογήσεως).

Άρθρο 89

Λοιπά τραπεζικά προϊόντα

(παρ. 7 άρ. 176 ΚΔΚ)

Οι δήμοι και οι περιφέρειες, με σκοπό την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητάς τους και αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών τους δαπανών, δύνανται να συνομολογούν με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:

α) βραχυπρόθεσμες πιστώσεις Ανοιχτών Αλληλόχρεων Λογαριασμών με όριο έως τέσσερα τοις εκατό (4%) του κυκλοφορούντος ενεργητικού της τελευταίας κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης τους,

β) συμβάσεις δημιουργίας χρεωστικού υπολοίπου σε λογαριασμούς καταθέσεων. Το χρεωστικό υπόλοιπο αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του μέσου ετήσιου πιστωτικού υπολοίπου των τηρούμενων καταθετικών λογαριασμών τους.

Άρθρο 90

Δαπάνες για τη συνομολόγηση δανείων

(άρ. 177 ν.3463/2006, άρ. 265 ν.3852/2010, άρ. 26, ν.4701/2020)

1. Οι διατάξεις, που επιβάλλουν την παράσταση δικηγόρων κατά τη σύνταξη δανειστικών συμβολαιογραφικών εγγράφων, δεν εφαρμόζονται για τους δήμους και τις περιφέρειες. Οι συμβάσεις για τη συνομολόγηση των δανείων δεν επιβαρύνονται με τέλη και δικαιώματα υπέρ τρίτων.

2. Τα συμβολαιογραφικά δικαιώματα στις συμβάσεις συνομολόγησης δανείων εκ μέρους των δήμων και των περιφερειών μειώνονται στο ένα δεύτερο (1/2) και δεν δύνανται πάντως να υπερβούν το ποσό των διακοσίων (200) ευρώ. Τα κάθε είδους κτηματολογικά τέλη και δικαιώματα, για την εγγραφή υποθήκης, προσημειώσεως ή κατασχέσεως σε βάρος δήμου και περιφέρειας, μειώνονται στο ένα πέμπτο (1/5).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΣΤ΄

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ - ΤΕΛΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Β΄

Άρθρο 91

Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Β΄

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία, για την απόδειξη της πραγματικής επιδίωξης των σκοπών για τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα καθώς

και της εξασφάλισης του όρου της αμοιβαιότητας της περ. στ) της παρ. 2 του άρθρου (Φορολογική Βάση του Τέλους Τοπικής Ανάπτυξης).

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθορίζονται η διαδικασία ενημέρωσης του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου Φορολογική Βάση Τέλους Τοπικής Ανάπτυξης) και ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα διαλειτουργικότητας με άλλα πληροφοριακά συστήματα ή μητρώα του δημόσιου τομέα, τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και κάθε αναγκαία, τεχνική ή άλλη, λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία για την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου (Διαδικασία είσπραξης τέλους /Τέλους διαμονής παρεπιδημούντων).

4. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, καθορίζονται οι ακριβείς όροι της διαδικασίας, η λειτουργία της κατάλληλης ψηφιακής εφαρμογής και οι τεχνικές λεπτομέρειες της είσπραξης του τέλους του Κεφαλαίου ΣΤ' Τέλος διαμονής παρεπιδημούντων).

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία για την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου (Διαδικασία είσπραξης/ Τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων).

6. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, καθορίζονται οι ακριβείς όροι της διαδικασίας, η λειτουργία της κατάλληλης ψηφιακής εφαρμογής και οι τεχνικές λεπτομέρειες της είσπραξης του τέλους του Κεφαλαίου Ζ (Τέλος επί των ακαθαρίστων εσόδων/).

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία για την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου (Διαδικασία είσπραξης τέλους/ Τέλος Χρήση Ιαματικών Πηγών).

8. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, δύναται να καθορίζονται οι ακριβείς όροι της διαδικασίας, η λειτουργία της κατάλληλης ψηφιακής εφαρμογής και οι τεχνικές λεπτομέρειες για την διαδικασία ένταξης της είσπραξης του τέλους του Κεφαλαίου (Τέλος Χρήση Ιαματικών Πηγών) μέσω της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

9. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Πολιτισμού, δύναται να καθορίζονται περιπτώσεις κατά τις οποίες κατ' εξαίρεση του άρθρου (χώροι στους οποίους απαγορεύεται η υπαίθρια διαφήμιση), επιτρέπεται η ανάρτηση πανό σε προσόψεις κτηρίων, ιδίως για την προβολή καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και κοινωνικών εκδηλώσεων. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η χρονική διάρκεια ισχύος της σχετικής άδειας.

10. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου (Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση).

11. Με απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ύστερα από γνώμη των φορέων διαχείρισης των αεροδρομίων και του Κεντρικού

Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής ρυθμίζονται, για κάθε αεροδρόμιο, οι όροι και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης, στους χώρους όπου επιτρέπεται η προβολή υπαίθριας διαφήμισης, ειδικά διαμορφωμένων πλαισίων για την προβολή τους, η μορφή, το μέγεθος και τα υλικά από τα οποία αυτά αποτελούνται, οι επιβαλλόμενες αποστάσεις από τον άξονα της οδού ή του αυτοκινητοδρόμου, από τη ρυμοτομική γραμμή και το κράσπεδο του πεζοδρομίου, οι επιβαλλόμενες αποστάσεις μεταξύ των πλαισίων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για τη χρήση των χώρων και την τοποθέτηση των πλαισίων αυτών. Με την ίδια απόφαση δύναται επίσης να επιτρέπεται η τοποθέτηση κατασκευών στους ανωτέρω χώρους, άλλης μορφής και τεχνολογίας, για την προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων και να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις χρήσης τους.

12. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών και Μεταφορών και Πολιτισμού, ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης, στους χώρους όπου επιτρέπεται η προβολή υπαίθριας διαφήμισης, ειδικά διαμορφωμένων πλαισίων για την προβολή τους, η μορφή, το μέγεθος και τα υλικά από τα οποία αποτελούνται αυτά, οι επιβαλλόμενες αποστάσεις από τη ρυμοτομική γραμμή και το κράσπεδο του πεζοδρομίου, οι επιβαλλόμενες αποστάσεις μεταξύ των πλαισίων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για τη χρήση των χώρων και την τοποθέτηση των πλαισίων αυτών για την εφαρμογή του άρθρου (Χώροι στους οποίους επιτρέπεται η υπαίθρια διαφήμιση). Με όμοια απόφαση δύναται να επιτρέπεται η τοποθέτηση κατασκευών στους ανωτέρω χώρους, άλλης μορφής και τεχνολογίας, για την προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων και να καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις χρήσης τους. Με όμοια απόφαση δύναται να παρέχεται εξουσιοδότηση στο οικείο δημοτικό συμβούλιο να καθορίζει με απόφασή του ειδικότερες προδιαγραφές, καθώς και ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις σύμφωνα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες.

13. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών και Μεταφορών και Πολιτισμού, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, οι προδιαγραφές και η διαδικασία τοποθέτησης των επιγραφών του άρθρου (Επιγραφές) σε κτήρια και κοινόχρηστους χώρους, καθώς και η μορφή του περιεχομένου τους και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Με την ίδια απόφαση δύναται να ορίζεται ότι για την τοποθέτηση επιγραφών, απαιτείται προηγούμενη άδεια του δήμου, εφόσον οι διαστάσεις τους υπερβαίνουν ορισμένο μέγεθος ή έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο και να καθορίζεται ο τρόπος και τα αρμόδια όργανα ελέγχου.

14. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, καθορίζονται η διαδικασία, ο χρόνος, ο τρόπος, τα κριτήρια και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, για την απόδοση των τελών της περ. β) της παρ. 5 του άρθρου (Φορολογικός Συντελεστής/Κεφάλαιο Τέλη Διαφήμισης).

15. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να αναπροσαρμόζεται το κατώτατο και ανώτατο όριο του προστίμου της παρ. 2 του άρθρου (Κυρώσεις / Τέλη Διαφήμισης) .

16. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.), καθορίζονται το ύψος των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) που προορίζονται για την κάλυψη επενδυτικών, λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των δήμων, καθώς και λοιπών υποχρεώσεων, όπως επίσης τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής τους, επί τη

βάσει ιδίως των δημογραφικών γεωμορφολογικών, διοικητικών, οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών εκάστου.

17. Η κατανομή των Κ.Α.Π. στους δήμους γίνεται με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών.

18. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (Ε.Ν.Π.Ε.), καθορίζεται το ύψος των Κ.Α.Π. που προορίζονται για την κάλυψη επενδυτικών, λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των περιφερειών, καθώς και λοιπών υποχρεώσεων, όπως επίσης τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής τους επί τη βάσει ιδίως των δημογραφικών γεωμορφολογικών, διοικητικών, οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών εκάστης.

19. Η κατανομή των Κ.Α.Π. στις περιφέρειες γίνεται με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών.

20. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, διενεργείται ο συμψηφισμός της παρ. 1 του άρθρου (συμψηφισμός οφειλών Συμψηφισμός οφειλών των ΚΑΠ δήμων και περιφερειών με οφειλές τους στο Ελληνικό Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία. Με την ίδια ή όμοια απόφαση δύναται να καθορίζονται επιπλέον στοιχεία ως προς τη διαδικασία του συμψηφισμού των οφειλών, μεταξύ του ελληνικού Δημοσίου, των ασφαλιστικών ταμείων και των δήμων και περιφερειών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου (Συμψηφισμός οφειλών των ΚΑΠ δήμων και περιφερειών με οφειλές τους στο ελληνικό Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία.

21. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Ελλάδας, καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής του ποσού επί τη βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών εκάστου δήμου τα ποσά επιχορήγησης ανά δήμο, οι επιλέξιμες περιβαλλοντικές δράσεις που δύναται να χρηματοδοτηθούν και κάθε σχετικό ζήτημα για την εφαρμογή του άρθρου (Επιχορήγηση δήμων για περιβαλλοντικές παρεμβάσεις).

22. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και της Κεντρικής Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, αντίστοιχα, καθορίζεται το ποσοστό της υποπερ. α) της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου (Σκοποί και προϋποθέσεις δανεισμού) καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

23. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και της Κεντρικής Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, αντίστοιχα, καθορίζεται το ποσοστό της υποπερ. αβ) της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου (Σκοποί και προϋποθέσεις δανεισμού) καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

24. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να αναπροσαρμόζονται τα ποσά της παρ. 2 του άρθρου (Διαδικασία συνομολογήσεως δανείου).

25. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, καθορίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις, οι όροι και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την έκδοση κάθε ομολογιακού δανείου, του άρθρου (Ομολογιακά δάνεια).

Εάν στην οικεία διάταξη στην οποία προβλέπεται έσοδο υπέρ των δήμων και των περιφερειών δεν αναφέρεται διαδικασία βεβαίωσής του, νοείται η διαδικασία βεβαίωσης του Κεφαλαίου (ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ) του Μέρους Γ' του παρόντος Βιβλίου.

Άρθρο 93 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καταργείται:
 - α) ο ν. 25/1975 (Α' 74) περί υπολογισμού και τρόπου εισπράξεως δημοτικών και κοινοτικών τελών καθαριότητας και φωτισμού και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων (Α' 74),
 - β) το άρθρο 10 του ν.1080/1980 (Α' 246) περί φόρου επί των ηλεκτροδοτούμενων χώρων, των χρησιμοποιούμενων ή προοριζομένων δια κατοικιών ή διά άσκησιν επαγγέλματος,
 - γ) το άρθρο 24 του ν.2130/1993 (Α' 62), περί Τέλους Ακίνητης Περιουσίας (Τ.Α.Π.) και κάθε γενική ή ειδική διάταξη που παραπέμπει ή αφορά στον Φόρο Ηλεκτροδοτούμενων Χώρων (Φ.Η.Χ.) και το Τ.Α.Π. Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρονται ο Φ.Η.Χ. και το Τ.Α.Π. από την έναρξη ισχύος του παρόντος νοείται το Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης (Τ.Τ.Α.). Το Τ.Τ.Α. επιβάλλεται από 1ης Ιανουαρίου 2027. Οφειλές από Φ.Η.Χ. και Τ.Α.Π. που αφορούν καταναλώσεις μέχρι την ημερομηνία του τρίτου εδαφίου και έχουν ήδη βεβαιωθεί ή πρόκειται να βεβαιωθούν από τους δήμους, εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου (Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης).
2. Από τη έναρξη ισχύος του παρόντος, ο λογαριασμός που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με τίτλο «Έσοδα υπέρ δήμων και κοινοτήτων από το τέλος ακίνητης περιουσίας (Τ.Α.Π)» κλείεται. Τυχόν χρηματικό υπόλοιπο μεταφέρεται στον λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων», προστίθεται στους προς απόδοση Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους των Δήμων και κατανέμεται στους δήμους της χώρας σύμφωνα με την παρ. 16 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές διατάξεις).

Άρθρο 94 **Καταργούμενες διατάξεις**

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται:

1. Η παρ. 4 του άρθρου 38 του ν.3986/2011 (Α'152), περί ανώτατου ορίου αποδόσεων Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων.
2. Το άρθρο 25 του ν.4479/2017 (Α'94), περί κάλυψης δράσεων πυροπροστασίας.

ΜΕΡΟΣ Γ' **ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' **ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 95 **Σκοπός Μέρους Γ'**

Σκοπός του Μέρους Γ' του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η συστηματική ρύθμιση του συνόλου των θεμάτων που άπτονται της οικονομικής διοίκησης

και διαχείρισης των δήμων και των περιφερειών, όπως αυτή αποτυπώνεται στη διαδικασία εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει όλα τα επιμέρους στάδια, από τη βεβαίωση και είσπραξη των εσόδων έως την πληρωμή των δαπανών και τη σύνταξη και έγκριση των οικονομικών καταστάσεων.

Στο παρόν Μέρος κωδικοποιούνται, αναδιατυπώνονται και αναθεωρούνται οι προβλέψεις του β.δ. 17/5-15/6/1959 (Α'114), καθώς και επιμέρους προβλέψεις μεταγενέστερων νομοθετημάτων που ρύθμιζαν αποσπασματικά τα σχετικά ζητήματα, με σκοπό τη δημιουργία ενιαίου, συνεκτικού και επικαιροποιημένου πλαισίου, κατά τρόπο συναφή προς τις γενικές δημοσιολογιστικές ρυθμίσεις και εναρμονισμένο με τις γενικές αρχές του δημοσίου λογιστικού όπως αυτές ρυθμίζονται στον ν.4270/2014 (Α 143) και τα π.δ. 80/2016 (Α 145) και 54/2018 (Α'103).

Παράλληλα, επιχειρείται ένα ουσιώδες εκσυγχρονιστικό βήμα, μέσω της ενσωμάτωσης τεχνολογικών εργαλείων, λογισμικών, πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών στις επιμέρους διαδικασίες της οικονομικής λειτουργίας, με ιδιαίτερη έμφαση στη βεβαίωση των εσόδων. Οι τροποποιήσεις αυτές υλοποιούνται σύμφωνα με το ρυθμιστικό πλαίσιο του ν.4727/2020 (Α'184), περί Ψηφιακής Διακυβέρνησης χωρίς να αναιρείται η κανονιστική λειτουργία και να παραβιάζονται οι θεμελιώδεις αρχές των σχετικών ρυθμίσεων.

Άρθρο 96

Αντικείμενο Μέρους Γ'

Αντικείμενο του Μέρους Γ' του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί:

- α) ο εκσυγχρονισμός των προβλέψεων και των διαδικασιών που αφορούν στις διαδικασίες βεβαίωσης των εσόδων των δήμων και των περιφερειών,
- β) η εισαγωγή ρυθμίσεων για το πλήρες φάσμα της οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης των δήμων και των περιφερειών αναφορικά με:
 - βα) το ζήτημα διαχείρισης των πιστώσεων του προϋπολογισμού,
 - ββ) τα στάδια και τις διαδικασίες εκκαθάρισης των δαπανών,
 - βγ) το πλαίσιο έκδοσης και διαχείρισης των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής,
 - βδ) τη λειτουργία της ταμειακής υπηρεσίας,
 - βε) την κατάστρωση των χρηματοοικονομικών αναφορών,
- γ) η αποτύπωση του πλαισίου παροχής επιχορηγήσεων, βοηθημάτων και κινήτρων από τους δήμους και τις περιφέρειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 97

Γενικές διατάξεις Κεφαλαίου Β'

1. Οι διαδικασίες δημιουργίας, παραγωγικής έκδοσης, διαβίβασης, διακίνησης και τήρησης:

- α) των βεβαιωτικών καταλόγων των άρθρων (1. κατάρτιση βεβαιωτικών καταλόγων και 2. περιεχόμενο βεβαιωτικών καταλόγων),
- β) των εγγράφων των άρθρων (1. Γνωστοποίηση της βεβαίωσης 2.αποστολή βεβαιωτικών καταλόγων στο ταμείο),
- γ) των ατομικών ειδοποιήσεων του άρθρου (Ατομικές ειδοποιήσεις οφειλετών),

δ) των αποδεικτικών παραλαβής εισπρακτέων εσόδων του άρθρου (ταμειακή βεβαίωση εσόδων,

ε) των βεβαιωτικών σημειωμάτων και των συγκεντρωτικών καταστάσεων του άρθρου (Οίκοθεν βεβαίωση εσόδων) και

στ) των λοιπών εγγράφων και αρχείων που προβλέπονται για την εφαρμογή του παρόντος Κεφαλαίου,

συντελούνται σύμφωνα με τα άρθρα (1. Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας από τους δήμους και τις περιφέρειες 2. Έκδοση ηλεκτρονικών αρχείων και εγγράφων 3. Τήρηση ηλεκτρονικών εγγράφων και αρχείων).

2. Οι επιδόσεις των άρθρων (1. Γνωστοποίηση βεβαίωσης και 2. ατομικές ειδοποιήσεις οφειλετών 3. Δαπάνη κατασκευής και επισκευής πεζοδρομίων), καθώς και οποιαδήποτε επίδοση και κοινοποίηση που προβλέπεται για την εφαρμογή του παρόντος Κεφαλαίου, γίνονται σύμφωνα με το άρθρο (1 Ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις και Εξαιρέσεις από τις ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις).

3. Για τα αρχεία (βιβλία) που τηρούνται στην ταμιακή υπηρεσία εφαρμόζεται το άρθρο (Αρχεία (Βιβλία) ταμείου και ετήσιο κλείσιμο αυτών)

Άρθρο 98

Έννοια βεβαίωσης εσόδων

(άρ. 3 ΒΔ 17-5/1959)

1. Βεβαίωση εσόδου είναι η πράξη της δημοτικής ή περιφερειακής ή άλλης αρμόδιας αρχής, με την οποία προσδιορίζεται το οφειλόμενο στον δήμο ή στην περιφέρεια ποσό, το πρόσωπο του οφειλέτη, το είδος του εσόδου και η αιτία της οφειλής (αρχική βεβαίωση).

2. Η βεβαίωση κάθε εσόδου ενεργείται βάσει τίτλου βεβαίωσης του άρθρου (τίτλοι βεβαίωσης) και συντελείται με την έκδοση του βεβαιωτικού καταλόγου όπως αναλυτικά ορίζεται στο παρόν Κεφάλαιο.

Άρθρο 99

Τίτλοι βεβαίωσης

(παρ. 1 άρ. 4 ΒΔ 17/5/1959 και περ. α παρ. 4 άρ. 2 ν. 4978/2022/ΚΕΔΕ ως προς τον ορισμό του νόμιμου τίτλου βεβαίωσης)

1. Τίτλος βεβαίωσης είναι κάθε πράξη, ανεξαρτήτως του μέσου καταγραφής της, με την οποία πιστοποιείται ρητά η πραγματοποίηση γεγονότος γενεσιουργού οφειλής προς το δήμο ή την περιφέρεια. Απαιτούμενα στοιχεία για την πιστοποίηση είναι:

α) το πρόσωπο του οφειλέτη,

β) το οφειλόμενο ποσό,

γ) το είδος του εσόδου με τη νομοθετική του πρόβλεψη,

δ) η γενεσιουργός αιτία της οφειλής.

2. Έγγραφα που αποτελούν τίτλους βεβαίωσης είναι:

α) οι δηλώσεις των φορολογουμένων και οι φορολογικοί κατάλογοι, οι οποίοι καταρτίζονται από τις υπηρεσίες ή τα δημοτικά ή περιφερειακά όργανα που είναι αρμόδια για τη βεβαίωση του εσόδου στο οποίο αυτοί αφορούν,

β) οι οριστικές και τελεσίδικες αποφάσεις των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων,

γ) οι καταλογιστικές αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου,

- δ) οι καταλογιστικές αποφάσεις των αρμοδίων δημοσίων ή δημοτικών ή περιφερειακών αρχών,
- ε) οι πειθαρχικές αποφάσεις,
- στ) οι συμβάσεις εκποίησης ή εκμίσθωσης κινητών και ακινήτων,
- ζ) τα πρακτικά επίλυσης με συμβιβασμό των φορολογικών διαφορών, μετά την αποδοχή τους από το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο,
- η) τα κηρυσσόμενα από το νόμο διοικητικώς εκτελεστά πρωτόκολλα,
- θ) κάθε άλλο έγγραφο στο οποίο οι αρμόδιες αρχές προσδιορίζουν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις τα στοιχεία πιστοποίησης των **περ. α) έως δ) της παρ. 1.**

Άρθρο 100

Κατάρτιση βεβαιωτικών καταλόγων

(άρ. 21 ΝΔ 318/1969, παρ. 2 άρ. 12 ΑΝ 344/1968, άρ. 85 ΒΔ 17/5/1959)

1. Οι βεβαιωτικοί κατάλογοι καταρτίζονται από την αρμόδια για τη βεβαίωση υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας, το αργότερο μέχρι τη λήξη του έτους, μέσα στο οποίο περιήλθε ο τίτλος βεβαίωσης σε αυτήν και υπογράφονται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας και τον υπάλληλο που τους συνέταξε.

Ειδικά στους μικρούς δήμους που:

α) υφίσταται προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών (Π.Ο.Υ.) και ένας μοναδικός υπάλληλος που ασκεί αρμοδιότητες οικονομικής υπηρεσίας, οι βεβαιωτικοί κατάλογοι υπογράφονται από τον Π.Ο.Υ. και τον εν λόγω υπάλληλο,

β) που δεν υφίσταται Π.Ο.Υ. και οι αρμοδιότητες της οικονομικής υπηρεσίας ασκούνται από έναν μοναδικό υπάλληλο, αυτός ορίζεται με απόφαση δημάρχου και ως ασκών επί της ουσίας καθήκοντα Π.Ο.Υ. και οι βεβαιωτικοί κατάλογοι υπογράφονται μόνο από υπάλληλο αυτόν. Το ίδιο πρόσωπο υπογράφει και το έγγραφο της παρ. 1 του άρθρου **(Γνωστοποίηση της βεβαίωσης).**

2. Η έγκαιρη βεβαίωση των εσόδων των δήμων και των περιφερειών ανήκει στα καθήκοντα των προσώπων της παρ. 1, τα οποία υποχρεούνται να αποκαταστήσουν κάθε σχετική ζημία που προκαλείται στο δήμο ή στην περιφέρεια, ευθυνόμενα παράλληλα ποινικώς και πειθαρχικώς κατά τις ισχύουσες προβλέψεις. Στα καθήκοντα των ίδιων προσώπων περιλαμβάνονται επίσης η συγκέντρωση και ο έλεγχος της ακρίβειας των απαιτούμενων για τη βεβαίωση στοιχείων, καθώς και η έκδοση των προβλεπόμενων κατά περίπτωση καταλογιστικών αποφάσεων.

3. Κάθε δημόσια αρχή ή δημοτική υπηρεσία ή υπηρεσία της περιφέρειας, η οποία ενεργεί ή επιμελείται λόγω αρμοδιότητάς της, την βεβαίωση δημοτικών ή περιφερειακών εσόδων, υποχρεούται να αποστέλλει εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών τους τίτλους βεβαίωσης και κάθε σχετικό έγγραφο και στοιχείο στην αρμόδια υπηρεσία του οικείου δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα.

Άρθρο 101

Περιεχόμενο βεβαιωτικών καταλόγων

(παρ. 5 άρ. 4 ΒΔ 17/5/1959, παρ. 1 και 2 άρ. 55 ΠΔ 16/1989, παρ. 2 άρ. 4 ΒΔ 17/5/1959, άρ. 55 ΠΔ 16/1989, παρ. 5 άρ. 2 ν.4978/2022, Απόφ. 552/1992 ΑΠ)

1. Για κάθε είδος εσόδου και για κάθε οικονομικό έτος δημιουργείται ξεχωριστός βεβαιωτικός κατάλογος. Αν πρόκειται να βεβαιωθούν ποσά του ίδιου εσόδου, που αφορούν παρελθόντα οικονομικά έτη, συντάσσεται ένας βεβαιωτικός κατάλογος στον οποίο αναλύεται για κάθε οφειλέτη το εισπρακτέο ποσό για κάθε έτος.

2. Κατ' εξαίρεση της παρ. 1, μπορεί να περιλαμβάνονται στον ίδιο βεβαιωτικό κατάλογο, στον οικείο αναλυτικό λογαριασμό και σε αντιστοιχία με τα ποσά της κύριας οφειλής, τα συναφή με αυτήν πρόστιμα. Στις περιπτώσεις εσόδων προερχόμενων από παρελθόντα οικονομικά έτη, τα έσοδα από τα πρόστιμα εγγράφονται στους αναλυτικούς λογαριασμούς που αφορούν την κύρια οφειλή.

3. Κάθε βεβαιωτικός κατάλογος περιλαμβάνει:

α) το όνομα του δήμου ή της περιφέρειας και τον τίτλο της υπηρεσίας που συντάσσει τον κατάλογο,

β) την αρμόδια υπηρεσία στην οποία θα γίνει η ταμειακή βεβαίωση,

γ) εάν ο οφειλέτης είναι φυσικό πρόσωπο:

γα) το επώνυμο,

γβ) το όνομα,

γγ) το πατρώνυμο,

γδ) τον αριθμό φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.) και

γε) την ακριβή διεύθυνση της κατοικίας ή του επαγγέλματος,

δ) εάν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα:

δα) την επωνυμία,

δβ) την έδρα,

δγ) τον Α.Φ.Μ. και

δδ) τα στοιχεία των φυσικών προσώπων που είναι υπόχρεα, ήτοι το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση κατοικίας,

ε) το οφειλόμενο ποσό και, εάν συντρέχει περίπτωση, τον αριθμό των δόσεων, το ποσό κάθε δόσης και την αντίστοιχη ημερομηνία καταβολής,

στ) τον αναλυτικό λογαριασμό εσόδου του προϋπολογισμού και το είδος του εσόδου,

ζ) τα στοιχεία του τίτλου βεβαίωσης, βάσει του οποίου εκδίδεται ο βεβαιωτικός κατάλογος.

Η διεύθυνση της κατοικίας ή του επαγγέλματος στα φυσικά πρόσωπα της περ. γ) και η έδρα στα νομικά πρόσωπα ή της νομικές οντότητες της περ. δ) αναπληρώνονται από έγκυρη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου φυσικού προσώπου ή έγκυρη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, κατά περίπτωση, όπως αυτές ορίζονται στην περ. β) της παρ. 2 και στην παρ. 3 του άρθρου (Ηλεκτρονικές επιδόσεις ή κοινοποιήσεις/Βιβλίο ΣΤ).

Η παράλειψη αναφοράς των συνυπόχρεων τρίτων δεν θίγει το κύρος του νόμιμου τίτλου ούτε τη νομιμότητα της εισπρακτικής διαδικασίας ή της διαδικασίας εκτέλεσης.

4. Σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη:

α) πριν από την ταμειακή βεβαίωση του εσόδου, εκδίδεται νέος βεβαιωτικός κατάλογος με τον οποίο η οφειλή επιμερίζεται στους κληρονόμους του. Η εκδοθείσα στο όνομα του αποβιώσαντος φορολογική εγγραφή ακυρώνεται, με πράξη ακύρωσης, η οποία υπογράφεται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας του δήμου ή της περιφέρειας. Τα στοιχεία της πράξης ακύρωσης συσχετίζονται με τον σχετικό τίτλο βεβαίωσης.

β) Μετά την ταμειακή βεβαίωση του εσόδου, η διαδικασία της είσπραξης συνεχίζεται με βάση την αρχική βεβαίωση, χωρίς να απαιτείται νέα βεβαίωση στο όνομα των κληρονόμων

του. Ο επιμερισμός της οφειλής στους κληρονόμους γίνεται με πράξη του προϊσταμένου της ταμειακής υπηρεσίας, τα στοιχεία της οποίας συσχετίζονται με τον σχετικό τίτλο βεβαίωσης.

Άρθρο 102

Γνωστοποίηση της βεβαίωσης

(παρ.2 άρ. 22 ΝΔ 318/1969, παρ. 3 άρ. 4 ΒΔ 17/5/1959, άρ. 32 ν.1080/1980)

1. Οι οφειλέτες ενημερώνονται για την εγγραφή τους στον βεβαιωτικό κατάλογο με την επίδοση, σε αυτούς, εγγράφου του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών.
2. Το έγγραφο της παρ. 1, περιλαμβάνει τα στοιχεία του βεβαιωτικού καταλόγου, των περ. γ) έως ζ) της παρ. 3 του άρθρου (Περιεχόμενο βεβαιωτικών καταλόγων) και γνωστοποιεί την προθεσμία άσκησης της προσφυγής κατά της βεβαίωσης και τη δυνατότητά του οφειλέτη να ζητήσει με το ίδιο δικόγραφο τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς του με το δήμο ή την περιφέρεια.
3. Εάν η βεβαίωση ενεργείται βάσει των τίτλων των περ. β), γ), ε) και στ) της παρ. 2 του άρθρου (Τίτλοι βεβαίωσης), η διαδικασία της παρ. 1 παραλείπεται. Το ίδιο ισχύει και για τους τίτλους της περ. δ) της παρ. 2, εφόσον η καταλογιστική απόφαση κοινοποιήθηκε στον οφειλέτη, χωρίς να ασκηθεί κατ' αυτής προσφυγή μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία. Το δεύτερο εδάφιο ισχύει και για τα διοικητικά πρόστιμα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025, Α'100) ή άλλα πρόστιμα που επιβάλλονται επί τόπου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα.

Άρθρο 103

Αποστολή βεβαιωτικών καταλόγων στο ταμείο

(παρ. 4 και 5 άρ. 4 ΒΔ 17/5/1959, άρ. 70 ΒΔ 24/9/1958, παρ. 3 άρ. 22 ΝΔ 318/1969, άρ. 202 ν.4555/2018, άρ. 69 ν.2717/199, παρ. 1 άρ. 27 ν.1828/1989, άρ. 70 ΒΔ 24/9/1958, παρ. 3 άρ. 22 ΝΔ 318/1969, παρ. 1 άρ. 61 ν.1416/1984, ΣτΕ 311/1998, 275/1992)

1. Εντός ενός (1) μηνός από την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας για την άσκηση ένστασης ή προσφυγής του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2690/1999, Α'45), ο βεβαιωτικός κατάλογος αποστέλλεται στο αρμόδιο ταμείο για ταμειακή βεβαίωση με έγγραφο του προϊσταμένου της αρμόδιας για τη βεβαίωση υπηρεσίας, στο οποίο αναφέρονται ο αριθμός του χρηματικού καταλόγου το είδος και ο αναλυτικός λογαριασμός εσόδου του προϋπολογισμού και το συνολικό ποσό βεβαίωσης.
2. Σε περίπτωση άσκησης προσφυγής αναστέλλεται η ταμειακή βεβαίωση ποσοστού εξήντα τοις εκατό (60%) του αμφισβητούμενου ποσού και βεβαιώνεται σε βάρος του προσφεύγοντος ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του ποσού αυτού.
Κατ' εξαίρεση η άσκηση προσφυγής κατά της πράξης βεβαίωσης δημοτικών ή περιφερειακών τελών και εισφορών δεν αναστέλλει την ταμειακή βεβαίωση του αμφισβητούμενου ποσού, εάν η εγγραφή στο βεβαιωτικό κατάλογο στηρίζεται σε στοιχεία που δηλώθηκαν από τον υπόχρεο στο δήμο ή στην περιφέρεια ή σε άλλη αρχή ή υπηρεσία του δημόσιου τομέα. Για την εφαρμογή της παρούσας δεν απαιτείται η δήλωση του υπόχρεου να αφορά στην ίδια φορολογία ούτε ασκεί επιρροή η ολική αμφισβήτηση από τον υπόχρεο της φορολογικής του υποχρέωσης έναντι του δήμου ή της περιφέρειας.

Άρθρο 104

Ταμειακή βεβαίωση εσόδων

(παρ. 6 έως 12 του άρθρου 4 και τα άρθρα 52, 68 και 69 του β.δ. 17-5/1959, και παρ. 27 του άρθρου 11 του ν. 2503/1997)

1. Μόλις οι βεβαιωτικοί κατάλογοι περιέλθουν στο ταμείο, ελέγχονται από τον ταμία ή άλλους υπαλλήλους της ταμειακής υπηρεσίας στους οποίους αυτός αναθέτει τον έλεγχο και μέσα σε ένα (1) μήνα από την παραλαβή τους, εκδίδει για κάθε βεβαιωτικό κατάλογο τριπλότυπο αποδεικτικό παραλαβής εισπρακτέων εσόδων της περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου (Αρχεία (Βιβλία) ταμείου και ετήσιο κλείσιμο αυτών), στο οποίο αναγράφονται το αρμόδιο για τη βεβαίωση ταμείο, ο αριθμός του βεβαιωτικού καταλόγου, τα στοιχεία του τίτλου βεβαίωσης, το συνολικό ποσό αυτού, ο λογαριασμός εσόδου του προϋπολογισμού και το είδος του εσόδου.
2. Το αποδεικτικό παραλαβής διαβιβάζεται στην αρχή ή την υπηρεσία που απέστειλε τον τίτλο καθώς και στη λογιστική υπηρεσία
3. Χρονολογία ταμειακής βεβαίωσης του εσόδου είναι η ημερομηνία έκδοσης του αποδεικτικού παραλαβής του βεβαιωτικού καταλόγου.
4. Τα στοιχεία του τριπλότυπου αποδεικτικού παραλαβής καταχωρούνται αμέσως μετά την έκδοσή του στο βιβλίο εισπρακτέων εσόδων της περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου (Αρχεία (Βιβλία) ταμείου και ετήσιο κλείσιμο αυτών), κατά οικονομικό έτος και λογαριασμό εσόδου του προϋπολογισμού.
5. Εάν κατά τον έλεγχο των βεβαιωτικών καταλόγων διαπιστωθούν ελλείψεις, αθροιστικά λάθη, αλλοιώσεις που δημιουργούν αμφιβολία για την ακρίβεια των στοιχείων βεβαίωσης, επιστρέφονται στην υπηρεσία ή την αρχή που απέστειλε τον τίτλο, προκειμένου να εκδοθούν εκ νέου ή να συμπληρωθούν ή να διορθωθούν.
6. Εάν ο ταμίας αμφισβητεί την ουσιαστική νομιμότητα του βεβαιωτικού καταλόγου, υποχρεούται να εκθέσει γραπτώς στον δήμαρχο ή στον περιφερειάρχη ή στον προϊστάμενο της πολεοδομικής ή άλλης αρμόδιας κατά περίπτωση αρχής τους λόγους της αμφισβήτησης. Στην περίπτωση αυτή, ο ταμίας οφείλει να ενεργήσει την ταμειακή βεβαίωση, αν ο δήμαρχος ή ο περιφερειάρχης ή ο προϊστάμενος της αρχής απορρίψουν με έγγραφό τους, τους λόγους της αμφισβήτησης ή αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παραλαβή του εγγράφου του ταμία.
7. Τα έσοδα των οποίων η νόμιμη προθεσμία καταβολής υπερβαίνει τη λήξη του έτους βεβαίωσης, καταχωρούνται εξ ολοκλήρου στους οικείους αναλυτικούς λογαριασμούς εσόδων του έτους αυτού. Για τα ποσά των οποίων η προθεσμία καταβολής εμπίπτει στο επόμενο ή σε επόμενα έτη, σημειώνεται σχετική παρατήρηση στους αντίστοιχους αναλυτικούς λογαριασμούς του ηλεκτρονικού βιβλίου εισπρακτέων εσόδων.
8. Όλα τα πρωτότυπα σε φυσική μορφή παραστατικά, τίτλοι, στοιχεία, έγγραφα και πράξεις που αφορούν στη διαδικασία της βεβαίωσης των εσόδων φυλάσσονται στην αρμόδια υπηρεσία σε ξεχωριστούς κατά έσοδο και έτος αρχεία.

Άρθρο 105

Ατομικές ειδοποιήσεις οφειλετών

(παρ. 1 άρ. 4 ν.4978/2022, ΝΔ 4260/1962)

1. Οι οφειλέτες των δήμων και των περιφερειών λαμβάνουν γνώση του χρέους τους με την επίδοση σε αυτούς ατομικής ειδοποίησης, η οποία υπογράφεται από τον ταμία. Η αποστολή

συντελείται μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημέρα κατά την οποία βεβαιώθηκε ταμειακά το χρέος.

2. Στην ατομική ειδοποίηση περιέχονται:

- α) τα στοιχεία του οφειλέτη,
- β) το είδος και το ποσό της οφειλής,
- γ) το οικονομικό έτος στο οποίο ανήκει η οφειλή,
- δ) ο αριθμός του βεβαιωτικού καταλόγου
- ε) η χρονολογία πληρωμής ή η λήξη της προθεσμίας καταβολής του χρέους,
- στ) οι πρόσθετες επιβαρύνσεις που συνεπάγεται η εκπρόθεσμη καταβολή της οφειλής,
- ζ) ανάλυση δόσεων και ημερομηνία καταβολής τους, εάν πρόκειται για χρέος που καταβάλλεται σε δόσεις,
- η) Κωδικό Ηλεκτρονικής Πληρωμής ΔΙΑΣ (RF), εάν στο δήμο ή στην περιφέρεια λειτουργεί πλατφόρμα που υποστηρίζει σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών.

3. Δεν απαιτείται η αποστολή ατομικής ειδοποίησης σε οφειλέτες, η βεβαίωση σε βάρος των οποίων στηρίζεται σε συμβάσεις ή δικαστικές ή διοικητικές αποφάσεις, που ορίζουν ρητά το χρόνο πληρωμής του χρέους, είτε κατά το σύνολό του είτε κατά δόσεις.

4. Για την ατομική ειδοποίηση υπερημερίας, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά στον οφειλέτη πριν από την έναρξη της κατά τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α'190) διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος του, ισχύουν οι ειδικές γι' αυτήν διατάξεις.

Άρθρο 106

Ταμειακή βεβαίωση διοικητικών προστίμων

1. Τα διοικητικά πρόστιμα που επιβάλλονται από άλλες, πλην των δήμων και περιφερειών, αρμόδιες ελεγκτικές ή διοικητικές αρχές, μετά το πέρας των διαδικασιών αρχικής τους βεβαίωσης, αποστέλλονται στο δήμο ή την περιφέρεια για την ταμειακή τους βεβαίωση και είσπραξη σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος Βιβλίου.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος Βιβλίου, οι κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να διαβιβάζουν εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών στους δήμους και τις περιφέρειες τα απαραίτητα στοιχεία βεβαίωσης του προστίμου, περιλαμβανομένων της πράξης επιβολής, των στοιχείων του υπόχρεου και κάθε άλλου σχετικού εγγράφου ή πληροφορίας που απαιτείται για την ταμειακή βεβαίωση και είσπραξη του σχετικού προστίμου.

Άρθρο 107

Οίκοθεν βεβαίωση εσόδων

(παρ. 1-3 άρ. 5 άρ. 53 ΒΔ 17/5/1959, παρ. 1 άρ. 155 ΠΔ 16/1989, άρ. 62 και 151 ΠΔ 16/1989
Εγκ. ΥΠΕΣ 51920/1969)

1. Η οίκοθεν βεβαίωση των εσόδων πραγματοποιείται για:

- α) κάθε περίπτωση κατά την οποία η είσπραξη τελών, εισφορών, προστίμων ή άλλων εσόδων πραγματοποιείται βάσει δήλωσης ή αίτησης των υπόχρεων, πριν περιέλθουν στο ταμείο οι σχετικοί τίτλοι βεβαίωσης και γενικά σε κάθε περίπτωση κατά την οποία δεν έχει προηγηθεί η ταμειακή βεβαίωση του εισπραχθέντος ποσού,
- β) τα έσοδα που αποδίδει στους δήμους και τις περιφέρειες το δημόσιο ή άλλοι φορείς,

- γ) τα δάνεια,
- δ) το συνεισπραττόμενο με τα δημοτικά ή περιφερειακά έσοδα ψηφιακό τέλος συναλλαγής,
- ε) άλλα έσοδα υπέρ τρίτων,
- στ) τις κάθε είδους επιβαρύνσεις εκπρόθεσμης καταβολής και τους τόκους των τραπεζικών καταθέσεων,
- ζ) τις χρηματικές δωρεές,
- η) τις κληρονομίες και κληροδοσίες,
- θ) τα κέρδη του δήμου ή της περιφέρειας και των δημοτικών ή περιφερειακών επιχειρήσεων.

2. Η οίκοθεν βεβαίωση πραγματοποιείται με βάση βεβαιωτικό σημείωμα που προσκομίζει στο ταμείο ο οφειλέτης, το οποίο εκδίδεται σε δυο (2) αντίτυπα από την αρμόδια για τη βεβαίωση του εσόδου υπηρεσία και υπογράφεται από τον αρμόδιο υπάλληλο αυτής. Σε αυτό αναγράφονται:

- α) το ονοματεπώνυμο του οφειλέτη,
- β) ο αριθμός φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.),
- γ) το είδος και ο αναλυτικός λογαριασμός εσόδου του προϋπολογισμού,
- δ) το καταβλητέο ποσό και τα στοιχεία βάσει των οποίων αυτό προσδιορίζεται.

Προαιρετικά αναγράφεται η διεύθυνση κατοικίας ή επαγγέλματος του οφειλέτη.

3. Τα δυο (2) αντίτυπα παραδίδονται στον οφειλέτη, για να τα καταθέσει μαζί με το αντίστοιχο ποσό στον ταμία ή τον εισπράκτορα ή τον εντεταλμένο για την είσπραξη κάθε φύσης δημοτικών εσόδων υπάλληλο.

Ακολουθώς, το ένα (1) αντίτυπο επισυνάπτεται στο διπλότυπο είσπραξης και το δεύτερο επιστρέφεται υπογεγραμμένο από τον διενεργούντα την είσπραξη υπάλληλο στον εκδότη του βεβαιωτικού σημειώματος με σημειωμένα επ' αυτού τα στοιχεία του διπλότυπου είσπραξης.

4. Βεβαιωτικά σημειώματα που δεν εκτελέστηκαν για οποιοδήποτε λόγο μέχρι το τέλος της ημέρας μέσα στην οποία εκδόθηκαν, ακυρώνονται από την αρμόδια υπηρεσία έκδοσης αυτού, κατόπιν σχετικής ενημέρωσης της από τον διενεργούντα την είσπραξη υπάλληλο.

5. Η έκδοση βεβαιωτικού σημειώματος δύναται να παραλείπεται για την:

- α) είσπραξη των εσόδων της περ. β) της παρ. 1,
- β) είσπραξη των προστίμων του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025 Α'100) και του α.ν. 170/1967 (Α'189) καθώς και των επιτόπια επιβαλλόμενων προστίμων για παραβάσεις του ν. 4849/2021 (Α'207) ,
- γ) είσπραξη του τέλους οικοδομικών αδειών και της εισφοράς του ΚΗ/1947 ψηφίσματος του άρθρου 34 του ν.1337/1983 (Α'33), η πληρωμή των οποίων γίνεται βάσει σημειώματος θεωρημένου από την πολεοδομική υπηρεσία.

δ) οίκοθεν είσπραξη εσόδων εκτός του ταμείου, κατά το άρθρο (Εσοδα εισπραττόμενα οίκοθεν εκτός του ταμείου)

6. Για το σύνολο των εσόδων που εισπράχθηκαν οίκοθεν κατά τη διάρκεια της ημέρας, συντάσσεται από το ταμείο συγκεντρωτική κατάσταση στην οποία καταχωρούνται κατά αναλυτικό λογαριασμό εσόδου του προϋπολογισμού και λογαριασμό τα στοιχεία των εκδοθέντων διπλότυπων είσπραξης, δηλαδή ο αριθμός, η ημερομηνία, το ποσό, το ονοματεπώνυμο και ο Α.Φ.Μ. του οφειλέτη και το ονοματεπώνυμο υπαλλήλου που διενήργησε την είσπραξη. Βάσει της συγκεντρωτικής κατάστασης εκδίδονται στη συνέχεια τα σχετικά αποδεικτικά παραλαβής εισπρακτέων εσόδων.

7. Οι συγκεντρωτικές καταστάσεις υπογράφονται από τον ελεγκτή εσόδων και τον δημοτικό ή περιφερειακό ταμία.

Άρθρο 108

Βεβαίωση δαπάνης κατασκευής και επισκευής πεζοδρομίων σε βάρος των υπόχρεων ιδιοκτητών

(Κτιριοδομικός Κανονισμός Απόφ. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/66006/2360/2023, Β' 3985)

Για τη βεβαίωση σε βάρος των υπόχρεων ιδιοκτητών της δαπάνης στην οποία υποβάλλεται ο δήμος για την κατασκευή, ανακατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων, ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

α) μετά την εκτέλεση των σχετικών εργασιών ο δήμος συντάσσει πίνακα, στον οποίο φαίνονται:

αα) η συνολική δαπάνη κατασκευής ή επισκευής του πεζοδρομίου,

αβ) το ποσοστό της δαπάνης που αναλογεί σε κάθε παρόδιο ακίνητο. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται με βάση το μήκος που έχει το πρόσωπο του ακινήτου στη ρυμοτομική γραμμή και το ύψος της δαπάνης ανά τρέχον μέτρο πεζοδρομίου ή κρασπεδορείθρων,

αγ) το ποσό της δαπάνης με την οποία βαρύνεται κάθε υπόχρεος.

Εάν το παρόδιο ακίνητο είναι πολυόροφο κτίσμα, στο οποίο υπάρχουν χωριστές ιδιοκτησίες κατ' όροφο ή κατά μέρη (διαμερίσματα) του ακινήτου, το ποσό της δαπάνης που βαρύνει κάθε υπόχρεο υπολογίζεται με βάση το εμβαδόν της ιδιοκτησίας του.

β) Ο πίνακας αυτός, αφού υπογραφεί από το δήμαρχο, επιδίδεται σε κάθε υπόχρεο, ο οποίος δικαιούται να υποβάλει ένσταση μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση.

Για τις ενστάσεις αποφασίζει το δημοτικό συμβούλιο ύστερα από εισήγηση της τεχνικής υπηρεσίας του δήμου.

γ) Μετά την οριστικοποίηση του πίνακα, δηλαδή μετά την παρέλευση της προθεσμίας των δεκαπέντε (15) ημερών ή την εκδίκαση των ενστάσεων που τυχόν υποβλήθηκαν, συντάσσεται ο βεβαιωτικός κατάλογος και αποστέλλεται στο ταμείο του δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Άρθρο 109

Έννοια των πιστώσεων

(παρ. 1 του άρθρου 6 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, παρ. 1 άρθρου 55, άρθρα 25 παρ. 2β και 49 παρ. 2 του Ν 4270/2014, παρ. 6 και 7 του άρθρου 158 του ΔΚΚ, περίπτωση ζ' της παρ. 2 του άρθρου 49 του Ν 4412/2016)

1. Πιστώσεις είναι τα ποσά που προβλέπονται στον προϋπολογισμό για την πληρωμή συγκεκριμένων δαπανών, όπως αυτές περιγράφονται στους οικείους αναλυτικούς λογαριασμούς.

2. Η πρόβλεψη ανάλογης πίστωσης στον προϋπολογισμό συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση οποιασδήποτε δαπάνης. Δαπάνες που πραγματοποιούνται χωρίς την προϋπόθεση αυτή, είναι μη νόμιμες.

Το πρώτο και δεύτερο εδάφιο δεν εφαρμόζονται στις εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου ο νόμος

επιτρέπει ρητά την ανάθεση επείγοντος χαρακτήρα έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, ακόμη και όταν κατά το χρόνο ανάθεσης δεν υπάρχει πίστωση στον προϋπολογισμό, με την προϋπόθεση ότι η αναγκαία αναμόρφωση του προϋπολογισμού γίνεται στην πρώτη μετά την ανάθεση συνεδρίαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα.

Το ίδιο ισχύει και όταν η γενεσιουργός της δαπάνης πράξη ή απόφαση ή άλλη ενέργεια ή γεγονός προέρχεται από άλλη αρχή ή δεν ήταν αντικειμενικά δυνατό να προβλεφθεί από τον οικείο δήμο ή περιφέρεια.

3. Με έλλειψη πίστωσης ισοδυναμεί και η πρόδηλη έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ της δαπάνης και της πίστωσης του αναλυτικού λογαριασμού, σε βάρος του οποίου εκδίδεται το χρηματικό ένταλμα για την πληρωμή της.

4. Δεν επιτρέπεται η έναρξη της διαδικασίας για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης ή τη διενέργεια οποιασδήποτε δαπάνης, εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό σχετική πίστωση, χωρίς να απαιτείται αυτή να αντικρίζεται πλήρως σε έσοδα ήδη διαθέσιμα κατά την ημερομηνία αυτή. Δεν εμπίπτει στην απαγόρευση η διαδικασία εκπόνησης μελέτης για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, εφόσον αυτή εκπονείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου ή της περιφέρειας.

Όταν πρόκειται για έργο, εργασία, μεταφορά ή προμήθεια που εκτελείται σταδιακά σε περισσότερα έτη, η ανωτέρω απαγόρευση ισχύει εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση, ίσης τουλάχιστον αξίας με το τμήμα του έργου, της εργασίας, της μεταφοράς ή της προμήθειας που πρόκειται να εκτελεσθεί μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους. Το τμήμα αυτό και η αντίστοιχη αξία πρέπει να προκύπτουν από τη σχετική μελέτη.

5. Ειδικά στις συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, προκειμένου να εκκινήσει η διαδικασία δημοπράτησης, απαιτείται η δέσμευση ποσοστού τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό (40%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, σύμφωνα με την περ. ζ) της παρ. 2 του άρθρου 49 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί επάρκειας προϋπολογισμού, ωριμότητας και μελετών.

Άρθρο 110

Ειδικότητα των πιστώσεων

άρθρο 7 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρθρα 51 παρ. 2 και 62 παρ. 1 του Ν 4270/2014, άρθρο 12 παρ. 1 ΠΔ 171/1987, άρθρου 68 του Ν 4257/2014, άρθρου 26 του Ν 4585/2018, παρ. 6 ΥΑ 3373/390/1975,)

1. Κάθε πίστωση που έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό, διατίθεται αποκλειστικά για το σκοπό για τον οποίο προορίζεται, όπως αυτός προσδιορίζεται από τον οικείο αναλυτικό λογαριασμό. Η χρησιμοποίηση της πίστωσης ενός αναλυτικού λογαριασμού για την πληρωμή εξόδων άλλου αναλυτικού λογαριασμού δεν επιτρέπεται.

2. Για κάθε ενιαίο και αυτοτελές έργο που περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό, εγγράφεται μία και μόνη πίστωση. Η κατάτμηση ενός ενιαίου και αυτοτελούς έργου σε περισσότερα έργα μικρότερης αξίας, για καθένα από τα οποία εγγράφεται ξεχωριστή πίστωση, απαγορεύεται. Η ίδια απαγόρευση ισχύει και για τις προμήθειες, τις εργασίες και τις μελέτες.

3. Δεν θεωρείται κατάτμηση η ταυτόχρονη εκτέλεση έργων επισκευής και συντήρησης σχολικών κτηρίων, που λαμβάνει χώρα εντός της ίδιας δημοτικής ενότητας καθώς και εντός της ίδιας δημοτικής κοινότητας όπως αυτή προσδιορίζεται στο άρθρο 12 του Πρώτου Βιβλίου

του παρόντος Κώδικα. ανεξαρτήτως αν αναθέτουσα αρχή είναι ο δήμος ή η οικεία σχολική επιτροπή. Στη δεύτερη περίπτωση, οι λειτουργικές δαπάνες που αφορούν κάθε σχολική μονάδα, εξετάζονται αυτοτελώς και δεν συσχετίζονται με τις όμοιες ή ομοειδείς δαπάνες άλλων σχολικών μονάδων της ίδιας σχολικής επιτροπής.

4. Οι επαναλαμβανόμενες εντός του έτους όμοιες ή ομοειδείς συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών δεν συνιστούν κατάτμηση, εφόσον απέχουν χρονικά ή/και γεωγραφικά μεταξύ τους και επιβάλλονται από διαφορετικές κάθε φορά ανάγκες, οι οποίες είναι αντικειμενικά αδύνατο να προβλεφθούν, ώστε να ανατεθεί μία μόνο ενιαία σύμβαση.

5. Η σταδιακή εντός του έτους ανάλωση της πίστωσης που έχει γραφεί για την επισκευή και συντήρηση οχημάτων των δήμων και των περιφερειών, κατά τις ειδικές περί αυτών ρυθμίσεις, δεν συνιστά κατάτμηση, εφόσον και για όσο χρονικό διάστημα δεν έχει συναφθεί για το έτος αυτό συμφωνία-πλαίσιο ή άλλη δημόσια σύμβαση με αντίστοιχο αντικείμενο. Το ίδιο ισχύει και σε κάθε άλλη περίπτωση επισκευής και συντήρησης εξοπλισμού.

6. Για κάθε σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας, για την επιχορήγηση κάθε δημοτικού ή περιφερειακού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, για την εισφορά σε Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων και σε κάθε διαβαθμιδικό σύνδεσμο δήμων και περιφερειών, για κάθε προγραμματική σύμβαση, για κάθε τεχνικό έργο και για τη συμμετοχή σε κάθε επιχείρηση ή άλλο νομικό πρόσωπο, εγγράφεται πίστωση σε χωριστό αναλυτικό λογαριασμό του προϋπολογισμού. Το ίδιο ισχύει και σε κάθε άλλη περίπτωση πίστωσης που επιβάλλεται να παρακολουθείται διακριτά.

Άρθρο 111

Μεταφορά πιστώσεων

(νέες διατάξεις και παρ. 4 του άρθρου 9 του Ν 4674/2020)

1. Κατά παρέκκλιση των περιορισμών της περ. β) της παρ. 1 του άρθρου ...(Αναμόρφωση Προϋπολογισμού) και εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από ειδικότερες διατάξεις, τα υπόλοιπα κρατικών ή άλλων επιχορηγήσεων τα οποία τυχόν απομένουν, μετά την εκπλήρωση του σκοπού για τον οποίο διατέθηκαν, δύνανται να διατεθούν σε άλλες δαπάνες, με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, κατόπιν έγγραφης συναίνεσης του φορέα ή της υπηρεσίας που επιχορήγησε το δήμο ή την περιφέρεια. Η συναίνεση αυτή θεωρείται ότι έχει παρασχεθεί, σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη προθεσμία τριών (3) μηνών από την περιέλευση του σχετικού αιτήματος του δήμου ή της περιφέρειας στον αρμόδιο χρηματοδοτικό φορέα. Δεν απαιτείται τέτοια συναίνεση, εάν ο δήμος ή η περιφέρεια έχει ήδη καλύψει με δικά του έσοδα τη δαπάνη, για την πληρωμή της οποίας εισπράττει την επιχορήγηση.

2. Έσοδα του δήμου προερχόμενα από το τμήμα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων που προορίζεται για επενδύσεις, ανεξαρτήτως του έτους στο οποίο ανάγονται, μπορεί στο τελευταίο τρίμηνο του έτους να διατίθενται σε ποσοστό μέχρι πενήντα τοις εκατό (50%), για την πληρωμή λειτουργικών ή υποχρεωτικών δαπανών, οι οποίες δεν δύνανται να πληρωθούν με τα λοιπά έσοδα του δήμου.

3. Υποχρεώσεις των δήμων και των περιφερειών που αφορούν σε έργα ή εν γένει επενδυτικές δραστηριότητες ή σε άλλες δράσεις, χρηματοδοτούμενες ή συγχρηματοδοτούμενες από εθνικούς πόρους ή από ευρωπαϊκά προγράμματα, δύνανται να καλύπτονται προσωρινά από άλλους πόρους, μέχρι να περιέλθει στον δήμο ή την περιφέρεια το ποσό της χρηματοδότησης. Με την περιέλευση του σχετικού ποσού αναπληρώνονται με αυτό οι

πιστώσεις που διατέθηκαν.

4. Για την εφαρμογή του παρόντος, ισχύουν τα προβλεπόμενα του άρθρου (Αναμόρφωση του προϋπολογισμού)

Άρθρο 112

Ανάληψη υποχρεώσεων δήμων και περιφερειών

(άρθρα 65 και 66 του Ν 4270/2014, παράγραφο 1 άρθρου 203 του Ν 4555/2018, περ. Ε παρ. 1 άρθρο 58 ν. 3852/2010)

1. Αρμόδιος διατάκτης για την έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης και της απόφασης ανάληψης πολυετούς υποχρέωσης, δηλαδή για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων και των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, είναι αποκλειστικά ο δήμαρχος και ο περιφερειάρχης αντίστοιχα.

2. Για την άσκηση της αρμοδιότητας της παρ. 1 δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Στην περίπτωση αυτή, πριν από την απόφαση του διατάκτη, προηγείται απόφαση της δημοτικής και περιφερειακής επιτροπής, αντίστοιχα, για μέρος ή το σύνολο των πιστώσεων που χρήζουν εξειδίκευσης. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο ανάπτυξης του προϋπολογισμού.

3. Οι εγγεγραμμένες πιστώσεις του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών δεν δύνανται να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό για τον οποίο έχουν προβλεφθεί, χωρίς την έκδοση απόφασης ανάληψης υποχρέωσης.

4. Η ανάληψη υποχρεώσεων σε βάρος του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών γίνεται με χωριστές κατά περίπτωση αποφάσεις, ανάλογα με το είδος και το χρόνο που πρέπει να πραγματοποιηθεί κάθε δαπάνη. Δύνανται να εκδίδεται απόφαση ανάληψης υποχρέωσης σε βάρος του προϋπολογισμού των δήμων και των περιφερειών, όταν πρόκειται για δαπάνες, οι οποίες λόγω της φύσης τους αναλαμβάνονται από την έναρξη του έτους για ολόκληρο το ποσό των εγγεγραμμένων πιστώσεων.

Πιστώσεις που προορίζονται για την εκτέλεση έργων, προμηθειών και εργασιών, για τις οποίες απαιτείται η εκπόνηση μελέτης, δεν μπορούν να διατεθούν πριν συνταχθεί και θεωρηθεί, όπου απαιτείται, η σχετική μελέτη.

Άρθρο 113

Ειδικές κατηγορίες δαπανών

1. Από την αρχή του έτους για ολόκληρο το ποσό των εγγεγραμμένων πιστώσεων, χωρίς να απαιτείται προηγούμενο αίτημα του διατάκτη, αναλαμβάνονται οι δαπάνες που αφορούν: α) αποδοχές προσωπικού με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και έμμισθων δικηγόρων, με εξαίρεση τις υπερωριακές και λοιπές πρόσθετες αμοιβές,

β) αντιμισθία, έξοδα παράστασης και αποζημιώσεις των αιρετών δήμων και περιφερειών και του δημοτικού ή περιφερειακού συμπαραστάτη,

γ) έξοδα παράστασης και αποζημιώσεις προέδρων, αντιπροέδρων και μελών του διοικητικού συμβουλίου δημοτικών και περιφερειακών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,

συνδέσμων δήμων και περιφερειών και επιχειρήσεων καθώς και αποζημιώσεις των μελών διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του,

δ) έξοδα κίνησης των προέδρων των δημοτικών κοινοτήτων και των εκπροσώπων των δημοτικών κοινοτήτων,

ε) μισθώματα ακινήτων,

στ) υποχρεωτικές εισφορές επιβαλλόμενες σε βάρος των προϋπολογισμών των δήμων,

ζ) τοκοχρεωλυτικές δόσεις δανείων,

η) αποδόσεις ασφαλιστικών εισφορών και κρατήσεων υπέρ τρίτων που δεν εμπίπτουν στην παρ. 1,

θ) έξοδα διοικητικής εκτέλεσης,

ι) ετήσιες εισφορές προς τους συνδέσμους δήμων ή οφειλές προς αυτούς από ανταποδοτικά τέλη,

κ) κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης,

κα) τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών,

κβ) τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων και τέλη χρήσης μηχανημάτων έργου,

κγ) τακτικές επιχορηγήσεις δημοτικών ή περιφερειακών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που προβλέπονται στη συστατική πράξη ή καθορίζονται με τον ετήσιο προϋπολογισμό, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων των σχολικών επιτροπών,

κδ) κοινόχρηστα πολυκατοικιών,

κε) τρόφιμα για προνοιακές δομές,

κστ) προμήθεια του προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας για την είσπραξη του ενιαίου τέλους καθαριότητας και φωτισμού και του τέλους τοπικής ανάπτυξης, κζ) ετήσιες συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά ή ηλεκτρονικές βάσεις πληροφοριών,

κη) οι χρηματικές εισφορές σε αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στις οποίες τυχόν συμμετέχει ο δήμος ή η περιφέρεια.

2. Από την αρχή του έτους για ολόκληρο το ποσό των εγγεγραμμένων πιστώσεων, χωρίς να απαιτείται προηγούμενο αίτημα του διατάκτη, δύναται να αναλαμβάνεται και κάθε άλλη δαπάνη πάγιου χαρακτήρα.

3. Για παρακρατήσεις, κατασχέσεις και παρόμοιες πληρωμές που διενεργούνται χωρίς χρηματικό ένταλμα, η υποχρέωση αναλαμβάνεται ταυτόχρονα με την έκδοση του χρηματικού εντάλματος λογιστικής τακτοποίησης, εφόσον δεν έχει αναληφθεί σε προγενέστερο χρόνο.

4. Για δαπάνες για τις οποίες από τη φύση τους δεν μπορεί να τηρηθεί η διαδικασία έκδοσης της απόφασης ανάληψης πριν από την πραγματοποίηση της δαπάνης, όπως συναλλαγματικές διαφορές, εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, δαπάνες πολιτικής προστασίας, διοικητικής εκτέλεσης, κ.α., η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης εκδίδεται αμέσως μετά την παραλαβή του σχετικού λογαριασμού, της γνωστοποίησης της εκτελεστής, δικαστικής απόφασης ή της σχετικής ειδοποίησης ή με την καθ' οιονδήποτε τρόπο γνωστοποίηση του ύψους και του χρόνου εξόφλησής τους.

Άρθρο 114

Συμβάσεις

(αναλογική εφαρμογή 129, 130 και 135 του Ν 4270/2014 και του άρθρου 41 του ΝΔ 496/1974)

1. Συμβάσεις με τις οποίες δημιουργούνται οικονομικές υποχρεώσεις σε βάρος των δήμων και των περιφερειών, δεν επιτρέπεται να συνομολογηθούν, εάν δεν έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διαδικασίες ή εάν δεν προβλέπονται από γενικές ή ειδικές διατάξεις ή δεν συντελούν στην εκπλήρωση της αποστολής των δήμων και των περιφερειών, όπως αυτή ορίζεται από την ισχύουσα κάθε φορά νομοθεσία.
2. Κάθε σύμβαση για λογαριασμό των δήμων και των περιφερειών, με την οποία δημιουργείται διαρκής οικονομική υποχρέωση αυτών ή της οποίας το αντικείμενο υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, ή το ποσό που ορίζεται κάθε φορά με την υπουργική απόφαση του άρθρου 130 του ν.4270/2014 (Α' 143), περί τύπων συμβάσεων, καταρτίζεται με ιδιωτικό τουλάχιστον έγγραφο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο. Ειδικά για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων των Εταιρικών Συμφώνων Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή/και ταμείων, αντί του ποσού των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ισχύει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ή το ποσό που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.
3. Για την κατάρτιση της σύμβασης, η πρόταση και η αποδοχή είναι δυνατό να γίνονται με χωριστά έγγραφα. Κατά τα λοιπά, για την κατάρτιση των διοικητικών συμβάσεων, εφαρμόζονται τα άρθρα 22 και 23 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999 Α' 45), περί τύπου και κατάρτισης, αντίστοιχα, και οι ειδικές για κάθε κατηγορία συμβάσεων ρυθμίσεις.
4. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση των παρ. 1 έως 3 είναι άκυρες. Η εκπλήρωση όμως από τον αντισυμβαλλόμενο της παροχής του αίρει την ακυρότητα που επέρχεται λόγω της έλλειψης του γραπτού τύπου της αποδοχής.

Άρθρο 115

Λοιπές ρυθμίσεις

Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από το παρόν Κεφάλαιο, εφαρμόζονται ο ν.4270/2014 (Α' 143) και οι κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του, κατά το μέρος που αφορούν όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ

Άρθρο 116

Έννοια, έλεγχος και εκκαθάριση δαπανών

(άρθρων 20 παρ. 1 και 22 παρ. 1 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρθρο 91 παρ. 2, άρ. 26 παρ.

1ν.4270/2014 και άρθρο 75 παρ. 1 ν.4446/2016 και άρθρο 4 παρ. 1 ΠΔ 80/2016,)

1. Οι δαπάνες των δήμων και των περιφερειών ελέγχονται και εκκαθαρίζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του άρθρου (αρμόδια υπηρεσία) βάσει των νόμιμων, κατά περίπτωση προβλεπόμενων δικαιολογητικών.

2. Εκκαθάριση δαπάνης είναι η πράξη με την οποία προσδιορίζεται το ύψος υφισταμένης οφειλής και το πρόσωπο του δικαιούχου έναντι του οποίου αυτή υφίσταται.

3. Η πράξη της εκκαθάρισης του άρθρου (πράξη εκκαθάρισης) εκδίδεται μετά από έλεγχο επί των δαπανών, ο οποίος συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας αυτών, κατά την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν.4270/2014 (Α'143), περί ελέγχου και εκκαθάρισης των δαπανών του δημοσίου.

Κατά τον ασκούμενο έλεγχο εξετάζονται και τα παρεμπιπτόντως αναφερόμενα ζητήματα.

4. Κατά την εκκαθάριση της δαπάνης ελέγχονται και οι σχετικές με αυτή διοικητικές πράξεις ως προς τα εξωτερικά (τυπικά) στοιχεία της νομιμότητάς τους, κατά την παρ. 8 του άρθρου 15, περί αποφάσεων, και την παρ. 1 του άρθρου 16, περί περιεχομένου και τύπου, του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999) ή άλλων ειδικότερων διατάξεων. Σε περίπτωση ακύρωσης των πράξεων αυτών μετά την εκκαθάριση και την πληρωμή της δαπάνης, την ευθύνη φέρουν αποκλειστικά τα όργανα που τις εξέδωσαν, εφόσον ενήργησαν με δόλο ή βαρεία αμέλεια.

5. Εάν από τον έλεγχο των δικαιολογητικών προκύπτουν σοβαρές αμφιβολίες για την πραγματοποίηση της δαπάνης, ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών μπορεί να ζητήσει την άσκηση επιτόπιου ελέγχου, με έκθεσή του προς τη Διεύθυνση Συντονισμού και Ελέγχου Εφαρμογής Δημοσιολογιστικών Διατάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Η άσκηση του επιτόπιου ελέγχου ανατίθεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και αναστέλλει την πληρωμή των ελεγχόμενων δαπανών, εκτός αν δοθεί εντολή πληρωμής από το δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη με αιτιολογημένη απόφασή του. Η αρμοδιότητα αυτή του δημάρχου ή του περιφερειάρχη είναι μη μεταβιβάσιμη. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις που διέπουν την άσκηση επιτόπιου ελέγχου στις δαπάνες του δημοσίου και των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Άρθρο 117

Αρμόδια υπηρεσία

(παρ. 1 άρ. 204 του Ν 4555/2018, άρ. 20 παρ. 2, 21 παρ. 1 και 83 περίπτ. ι' του ΒΔ 17/5-15/6/1959 και άρ. 151 του Ν 4270/2014)

1. Η εκκαθάριση όλων των δαπανών, συμπεριλαμβανομένων των αποδοχών, ενεργείται από την αρμόδια για το σκοπό αυτό οργανική μονάδα της οικονομικής υπηρεσίας, που συνιστάται με τον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας του δήμου ή της περιφέρειας.

Τα καθήκοντα της υπηρεσίας εκκαθάρισης και της ταμειακής υπηρεσίας δεν δύνανται να ασκούνται παράλληλα από τον ίδιο υπάλληλο.

Ο δήμαρχος, ο περιφερειάρχης και τα λοιπά αιρετά όργανα των δήμων και των περιφερειών δεν έχουν την ιδιότητα του εκκαθαριστή και δεν ασκούν αρμοδιότητες εκκαθάρισης των δαπανών.

2. Στους μικρούς δήμους, στους οποίους λόγω έλλειψης προσωπικού και οργανικών μονάδων δεν υφίσταται προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών, η εκκαθάριση διενεργείται από τον υπάλληλο που ορίζεται για το σκοπό αυτό με απόφαση δημάρχου. Από τον ίδιο υπάλληλο υπογράφεται η πάρα πόδας πράξη - βεβαίωση που συντάσσεται επί της απόφασης ανάληψης της υποχρέωσης.

Άρθρο 118

Δικαιολογητικά

Άρ. 21 παρ. 1 και 22 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρ. 75 παρ. 3 του ν. 4446/2016, άρ. 99 παρ. 4 του Ν 4583/2018, 21 του Ν 3731/2008)

1. Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για κάθε κατηγορία δαπάνης, συγκεντρώνονται και προελέγχονται από την υπηρεσία που επιμελήθηκε της εκτέλεσης της δαπάνης ή διαχειρίστηκε λόγω αρμοδιότητας την πίστωση και υποβάλλονται από αυτή στην οικονομική υπηρεσία, προκειμένου να γίνει εκκαθάριση της δαπάνης. Η υποβολή των δικαιολογητικών γίνεται υποχρεωτικά με διαβιβαστικό έγγραφο του προϊσταμένου της αρμόδιας υπηρεσίας, στο οποίο περιλαμβάνονται:

- α) ο αριθμός της σχετικής απόφασης του διατάκτη,
- β) το όνομα του δικαιούχου,
- γ) ο οικείος αναλυτικός λογαριασμός του προϋπολογισμού
- δ) το ύψος της εκκαθαριζόμενης δαπάνης και
- ε) πλήρης κατάλογος με τα συνημμένα δικαιολογητικά.

Κατά τη διενέργεια του ελέγχου η αρμόδια για την εκκαθάριση υπηρεσία μπορεί να ζητήσει κάθε αναγκαία πληροφορία ή στοιχείο σε σχέση με τα διαβιβασθέντα δικαιολογητικά.

2. Εάν η συγκέντρωση και η υποβολή των δικαιολογητικών στην οικονομική υπηρεσία δεν είναι δυνατό να γίνει μέσα σε τρεις (3) ημέρες από τη λήψη του σχετικού φορολογικού στοιχείου ή εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 3 της υποπαρ. Ζ. 5 της παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν.4152/2013 (Α' 107), περί συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, ο προϊστάμενος της αρμόδιας υπηρεσίας υποχρεούται με προσωπική του ευθύνη να αποστείλει μέσα στην προθεσμία αυτή στην οικονομική υπηρεσία φωτοαντίγραφα των παραληφθέντων φορολογικών στοιχείων, δελτίων αποστολής, τιμολογίων κ.α., προκειμένου να ενεργηθούν από αυτή οι απαραίτητες λογιστικές εγγραφές. Στην περίπτωση αυτή η αναγνώριση της δαπάνης εκ μέρους του δήμου ή της περιφέρειας συνάγεται από την υποβολή των φωτοαντιγράφων των φορολογικών στοιχείων, υπογεγραμμένων από τον προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας. Η παράλειψη αποστολής ή η εκπρόθεσμη αποστολή των φορολογικών στοιχείων στην οικονομική υπηρεσία συνιστά αυτοτελές πειθαρχικό αδίκημα.

Όταν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά υπάρχουν ήδη στη λογιστική υπηρεσία, η εκκαθάριση ενεργείται αυτεπάγγελα από αυτή.

3. Κάθε τυχόν έλλειψη, ανωμαλία ή λάθος γνωστοποιείται εγγράφως από την οικονομική υπηρεσία στην υπηρεσία που διαχειρίστηκε την πίστωση, προκειμένου η τελευταία να φροντίσει για τη συμπλήρωση και την τακτοποίηση των δικαιολογητικών μέσα σε εύλογη προθεσμία. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των υπηρεσιών, εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου (Πράξη εκκαθάρισης).

4. Τα δικαιολογητικά πρέπει να είναι πρωτότυπα και χωρίς αλλοιώσεις. Κατ' εξαίρεση, όταν τα πρωτότυπα υποβάλλονται υποχρεωτικά ή φυλάσσονται σε άλλη δημόσια αρχή, γίνονται δεκτά αντίγραφα επικυρωμένα από την αρχή αυτή.

Τα ξενόγλωσσα δικαιολογητικά πρέπει να είναι επίσημα μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα.

Αντίγραφα παραστατικών, τα πρωτότυπα των οποίων προσκομίζονται σε ασφαλιστικές επιχειρήσεις για την καταβολή ασφαλιστικών αποζημιώσεων, θεωρούνται νόμιμα δικαιολογητικά εκκαθάρισης εάν συνοδεύονται από βεβαίωση της ασφαλιστικής επιχείρησης, ότι τα πρωτότυπα βρίσκονται στα χέρια της.

Εάν έχει εκδοθεί τιμολόγιο πώλησης, το αντίστοιχο παραστατικό διακίνησης δεν είναι απαραίτητο δικαιολογητικό για την εκκαθάριση της δαπάνης. Η εκπρόθεσμη έκδοση του τιμολογίου δεν επηρεάζει την κανονικότητα της δαπάνης.

5. Η πώληση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών προς τους δήμους και τις περιφέρειες θεωρείται πάντα χονδρική πώληση. Η δαπάνη που αποδεικνύεται από αποδείξεις λιανικής πώλησης είναι μη κανονική.

Άρθρο 119

Απώλεια ή καταστροφή δικαιολογητικών

(παρ. 4 του άρθρου 21 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, Γνωμ. ΝΣΚ 104/2019, Εγκ. Υπ. Οικον. 38792/382/22-4-1987)

1. Σε περίπτωση απώλειας των πρωτότυπων έντυπων δικαιολογητικών της φορολογικής νομοθεσίας, ακολουθείται η εξής διαδικασία:

α) Εάν η απώλεια οφείλεται σε υπαιτιότητα του δήμου ή της περιφέρειας, διενεργείται ένορκη διοικητική εξέταση από δημοσιονομικό ελεγκτή του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ή, αν λειτουργεί στο φορέα μονάδα εσωτερικού ελέγχου, από τη μονάδα αυτή, με βάση το πόρισμα της οποίας ο δήμος ή η περιφέρεια επικυρώνει τα αντίγραφα των απωλεσθέντων δικαιολογητικών. Η εκκαθάριση και η εντολή της δαπάνης γίνεται με βάση τα αντίγραφα αυτά και υπεύθυνη δήλωση του εκδότη, με την οποία βεβαιώνεται η ακρίβεια των στοιχείων τους.

Το αίτημα για τη διενέργεια της εξέτασης από δημοσιονομικό ελεγκτή υποβάλλεται μέσω της Φορολογικής Αρχής στην οποία υπάγεται ο δήμος ή η περιφέρεια.

β) Εάν η απώλεια οφείλεται σε υπαιτιότητα του πιστωτή, πρέπει να εκδοθεί νέο φορολογικό στοιχείο.

Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατό να διακριβωθεί εκ των προτέρων το πρόσωπο που βαρύνεται με την απώλεια των δικαιολογητικών, διενεργείται ένορκη διοικητική εξέταση από υπάλληλο του φορέα κατά τον οικείο υπαλληλικό κώδικα και στη συνέχεια ακολουθείται η διαδικασία των περ. α) και β).

2. Σε περίπτωση καταστροφής δικαιολογητικών στο δήμο ή στην περιφέρεια λόγω πυρκαγιάς ή άλλου φυσικού φαινομένου, η εκκαθάριση της δαπάνης ενεργείται με βάση τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) αίτηση του δικαιούχου συνοδευόμενη με κάθε τυχόν διαθέσιμο στοιχείο, στην οποία θα αναγράφεται λεπτομερώς η αιτία και το ποσό της απαίτησης,

β) πόρισμα ένορκης διοικητικής εξέτασης από δημοσιονομικό ελεγκτή ή υπάλληλο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, από το οποίο να προκύπτει σαφώς η υφιστάμενη κατά του δήμου ή της περιφέρειας απαίτηση, η αδυναμία να αποδειχθεί αυτή με επίσημα κατά το νόμο στοιχεία, το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου και το ποσό της απαίτησης,

γ) απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη, με την οποία θα αναγνωρίζεται η απαίτηση και θα εγκρίνεται η πληρωμή της.

Άρθρο 120

Πράξη εκκαθάρισης

(άρ. 22 παρ. 1 και 2 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρ. 76 παρ. 1 του Ν 4446/2016 και άρ. 204 παρ. 1 του Ν 4555/2018

1. Μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών συντάσσεται πράξη εκκαθάρισης, σε ειδικό έντυπο, στο οποίο αναγράφονται:

- α) το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου ή των δικαιούχων ή η επωνυμία, αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο,
- β) το εκκαθαριζόμενο ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως, αναλυτικά και στο σύνολο, αν εκκαθαρίζονται ενιαία περισσότερες απαιτήσεις του ιδίου ή πολλών δικαιούχων,
- γ) η χρονολογία της εκκαθάρισης.

Για τις αποδοχές, τις αποζημιώσεις και τις συναφείς παροχές, πράξη εκκαθάρισης αποτελεί η μισθοδοτική κατάσταση, στην οποία αναγράφονται οι δικαιούχοι, η αιτία πληρωμής, οι καταβαλλόμενες αποδοχές αναλυτικά, οι εισφορές και οι λοιπές κρατήσεις που υπολογίζονται στις αποδοχές, καθώς και το καθαρό πληρωτέο ποσό σε κάθε δικαιούχο.

2. Η πράξη εκκαθάρισης υπογράφεται από τον προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών ή τον εξουσιοδοτημένο από αυτόν προϊστάμενο της υποκείμενης οργανικής μονάδας και τον υπάλληλο που συνέπραξε στον έλεγχο των δικαιολογητικών και στον προσδιορισμό της πληρωτέας οφειλής. Στους μικρούς δήμους που λόγω έλλειψης προσωπικού και οργανικών μονάδων δεν διαθέτουν προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών, οι πράξεις εκκαθάρισης υπογράφονται μόνο από τον υπάλληλο που ορίζεται για το σκοπό αυτό με απόφαση του δημάρχου, χωρίς να απαιτείται δεύτερη υπογραφή.

3. Εάν τα δικαιολογητικά είναι ελλιπή ή εμφανίζουν ατέλειες, εξαιτίας των οποίων η δαπάνη δεν μπορεί να δικαιολογηθεί επαρκώς ή να προσδιορισθεί με ακρίβεια, τα πρόσωπα της παρ. 2 υποχρεούνται κατά περίπτωση να αρνηθούν την εκκαθάριση και την εντολή της δαπάνης. Η άρνηση είναι αιτιολογημένη και υποβάλλεται εγγράφως αποκλειστικά στο δήμαρχο ή στον περιφερειάρχη, με απόφαση του οποίου μπορεί να απορριφθεί και να διαταχθεί η εκκαθάριση της δαπάνης και η έκδοση του χρηματικού εντάλματος.

Στην περίπτωση αυτή αίρεται η προσωπική ευθύνη των υπαλλήλων, αντίγραφο δε της σχετικής απόφασης επισυνάπτεται στο οικείο χρηματικό ένταλμα.

4. Αν υπάρξει ανάγκη διόρθωσης στην πράξη εκκαθάρισης, το λανθασμένο στοιχείο διαγράφεται με μία μόνο ερυθρά γραμμή και η αναγραφή του ορθού γίνεται με παραπομπή ή παρεγγραφή. Οι διορθώσεις υπογράφονται από τον υπάλληλο που εκκαθαρίζει τη δαπάνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ

Άρθρο 121

Έκδοση χρηματικών ενταλμάτων

(παρ. 1 του άρθρου 23 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, 204 του Ν 4555/2018, 76 του Ν 4727/2020, 99 του Ν 4583/2018)

1. Μετά την εκκαθάριση της δαπάνης ακολουθεί η έκδοση χρηματικού εντάλματος για την πληρωμή της. Χρηματικό ένταλμα είναι η διοικητική πράξη, με την οποία εντέλλεται το αρμόδιο ταμείο να πληρώσει συγκεκριμένο έξοδο του δήμου ή της περιφέρειας.

Με την επιφύλαξη των άρθρων (1. Έννοια και προϋποθέσεις έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής, 2. Προθεσμία απόδοσης λογαριασμού 3. Υποχρεώσεις υπολόγων 4. Απόδοση λογαριασμού και 5. Έλεγχος των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής από το Ελεγκτικό Συνέδριο Κεφάλαιο Εντάλματα Προπληρωμής -Πάγια Προκαταβολή), καμία δαπάνη δεν πληρώνεται από το ταμείο του δήμου ή της περιφέρειας χωρίς αντίστοιχο χρηματικό ένταλμα.

2. Το χρηματικό ένταλμα πληρωμής υπογράφεται από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών ή τον εξουσιοδοτημένο από αυτόν προϊστάμενο της υποκείμενης οργανικής μονάδας και από το συντάκτη. Στους μικρούς δήμους που λόγω έλλειψης προσωπικού και οργανικών μονάδων δεν διαθέτουν προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών, τα χρηματικά εντάλματα υπογράφονται μόνο από τον υπάλληλο που ορίζεται για το σκοπό αυτό με απόφαση του δημάρχου, χωρίς να απαιτείται δεύτερη υπογραφή. Το ένταλμα σφραγίζεται με τη σφραγίδα του δήμου ή της περιφέρειας.

3. Το χρηματικό ένταλμα αναρτάται στο πρόγραμμα Διαύγεια σύμφωνα με τον ν.4727/2020 (Α' 184).

4. Τα χρηματικά εντάλματα εκδίδονται εντός των προθεσμιών που ορίζονται στην περ. ζ) της παρ. 1 άρθρου 69Ζ του ν. 4270/2014 (Α' 143), περί προθεσμιών αποστολής δικαιολογητικών δημοσίων δαπανών και δαπανών φορέων Γενικής Κυβέρνησης, έκδοσης τίτλου πληρωμής και εξόφλησης αυτών.

5. Υπογραφή χρηματικού εντάλματος με επιφύλαξη δεν νοείται.

Άρθρο 122

Τύπος και περιεχόμενο των χρηματικών ενταλμάτων

(άρ.24, άρ. 31 παρ. 5 του ΒΔ 17/5-15/6/1959 και άρ.77 του Ν 4446/2016)

1. Τα χρηματικά εντάλματα εκδίδονται με ηλεκτρονικό τρόπο, μέσω του πληροφοριακού συστήματος ή της μηχανογραφικής εφαρμογής του δήμου ή της περιφέρειας και σε αυτά επισυνάπτονται τα πρωτότυπα δικαιολογητικά. Τα χρηματικά εντάλματα μετά των συνημμένων δικαιολογητικών αρχειοθετούνται από την οικονομική υπηρεσία κατά έτος ή με τρόπο που καθιστά ευχερή την αναζήτηση τους και τη διαθεσιμότητά τους σε κάθε απαίτηση πρόσβασης.

2. Στο χρηματικό ένταλμα αναγράφονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) ο αύξων αριθμός του εντάλματος, η αντίστοιχη σειρά και το οικονομικό έτος,
- β) ο αναλυτικός λογαριασμός του προϋπολογισμού σε βάρος του οποίου εκδίδεται το χρηματικό ένταλμα,
- γ) ο λογαριασμός της γενικής λογιστικής και ο αριθμός του δελτίου συμψηφιστικής εγγραφής,

- δ) ο λογαριασμός από τα έσοδα του οποίου θα πληρωθεί το χρηματικό ένταλμα στην περίπτωση των δήμων,
- ε) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και ο αριθμός φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.) του δικαιούχου ή, αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, η επωνυμία, η έδρα και ο Α.Φ.Μ. αυτού,
- στ) σαφής και πλήρης αιτία πληρωμής,
- ζ) το συνολικό πληρωτέο ποσό αριθμητικώς και ολογράφως, οι υπέρ τρίτων κρατήσεις και το πληρωτέο στο δικαιούχο ποσό,
- η) η χρονολογία έκδοσης του εντάλματος.

3. Επιτρέπεται η έκδοση χρηματικού εντάλματος σε βάρος περισσότερων του ενός αναλυτικού λογαριασμού εξόδου. Στην περίπτωση αυτή το ένταλμα εκδίδεται υποχρεωτικά στο όνομα ενός και μόνο δικαιούχου ή μιας και μόνης σύμβασης. Τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής αποδοχών και συναφών παροχών με τα οποία συνεντέλλονται και οι αντίστοιχες εργοδοτικές εισφορές καθώς και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής για κοινές ομοειδείς απαιτήσεις περισσότερων δικαιούχων, δύνανται να εκδίδονται στο όνομα του πρώτου δικαιούχου με την προσθήκη του όρου "και λοιποί ως συνημμένη κατάσταση", των οποίων τα στοιχεία των περ. στ) και η) της παρ. 2 αναγράφονται στην κατάσταση πληρωμής.

4. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις νόμιμης εκχώρησης της απαίτησης ή κατάσχεσης αυτής στα χέρια του δήμου ή της περιφέρειας ως τρίτου, το χρηματικό ένταλμα εκδίδεται πάντα στο όνομα του δικαιούχου και όχι στο όνομα αυτού που τον εκπροσωπεί ή είναι εξουσιοδοτημένος από το δικαιούχο να εισπράττει.

Σε περίπτωση εκχώρησης ή κατάσχεσης, το χρηματικό ένταλμα μπορεί εναλλακτικά να εκδίδεται στο όνομα του αρχικού δικαιούχου, με την υποχρέωση αναγραφής επί του σώματος αυτού των στοιχείων της εκχώρησης ή της κατάσχεσης, έτσι ώστε το ταμείο να καταβάλει το ποσό στον νόμιμο δικαιούχο.

Εάν ο δικαιούχος της απαίτησης είναι κοινοπραξία κατά την έννοια του εμπορικού δικαίου, το χρηματικό ένταλμα εκδίδεται στο όνομα όλων των κοινοπρακτούντων και όχι μόνο στο όνομα του μέλους που έχει τυχόν εξουσιοδοτηθεί από τα άλλα να εισπράττει χωρίς τη σύμπραξή τους τα οφειλόμενα ποσά. Επί απλής ένωσης (σύμπραξης) προσώπων, το φορολογικό στοιχείο και το αντίστοιχο χρηματικό ένταλμα εκδίδονται για κάθε μέλος της ένωσης χωριστά.

Εάν ο δικαιούχος της απαίτησης έχει αποβιώσει, το χρηματικό ένταλμα εκδίδεται στο όνομα των κληρονόμων του και όχι στο όνομα του αποβιώσαντος.

5. Δεν επιτρέπονται στα χρηματικά εντάλματα ξέσματα, προσθήκες, αλλοιώσεις, διαγραφές και παρεγγραφές.

6. Δύνανται να τηρούνται διαφορετικές σειρές χρηματικών ενταλμάτων ανάλογα με το τμήμα έκδοσης αυτών ή με βάση άλλο κριτήριο.

Άρθρο 123

Δικαιολογητικά χρηματικών ενταλμάτων

(άρ. 25 και 28 παρ. 1 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, παρ. 7 τμήματος 77 του Ν 4446/2016 και παρ. 1 άρθρ. 12 του Ν 4018/2011)

1. Στο χρηματικό ένταλμα επισυνάπτονται με ευθύνη της αρμόδιας υπηρεσίας η απόφαση ανάληψης της υποχρέωσης, η πράξη εκκαθάρισης (κατάσταση πληρωμής) και όλα τα

δικαιολογητικά που είναι απαραίτητα για να προσδιορισθεί σαφώς η βασιμότητα και το ύψος της απαίτησης του δικαιούχου.

Εάν το χρηματικό ένταλμα εκδίδεται βάσει δικαιολογητικών που επισυνάπτονται σε άλλο χρηματικό ένταλμα του ίδιου οικονομικού έτους, σημειώνεται πάνω σε αυτό παραπομπή στα στοιχεία του εντάλματος, αύξοντας αριθμός και λογαριασμός εξόδου του προϋπολογισμού, στο οποίο έχουν επισυναφθεί τα δικαιολογητικά.

Το δεύτερο εδάφιο εφαρμόζεται και σε περίπτωση τμηματικής πληρωμής της απαίτησης, για το συνολικό ποσό της οποίας εκδόθηκε ένα μόνο φορολογικό στοιχείο.

Εάν τα δικαιολογητικά έχουν επισυναφθεί σε χρηματικό ένταλμα προηγούμενου οικονομικού έτους, επισυνάπτεται εκτύπωση από το πληροφορικό σύστημα του αρχικού εντάλματος όπου σε αυτό γίνεται αναφορά στα συνημμένα πρωτότυπα δικαιολογητικά που έχουν επισυναφθεί.

2. Οι αρμόδιες υπηρεσίες λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος επαναχρησιμοποίησης των δικαιολογητικών για την πληρωμή της ίδιας δαπάνης.

Άρθρο 124

Καταχώρηση χρηματικών ενταλμάτων

(29 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Μετά την υπογραφή τους τα χρηματικά εντάλματα καταχωρούνται από την οικονομική υπηρεσία στο καθολικό χρηματικών ενταλμάτων, κατά αναλυτικό λογαριασμό και σε στήλες, στις οποίες αναγράφονται:

- α) ο αύξων αριθμός καθολικού,
- β) ο αύξων αριθμός του εντάλματος και η αντίστοιχη σειρά,
- γ) η χρονολογία έκδοσης,
- δ) το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου,
- ε) η αιτία πληρωμής,
- στ) το ενταλθέν ποσό και
- ζ) τα ακυρωθέντα και εκπεσθέντα ποσά χρηματικών ενταλμάτων.

Στην επικεφαλίδα κάθε μερίδας του καθολικού αναγράφεται το ύψος της πίστωσης που έχει εγγραφεί στον αντίστοιχο αναλυτικό λογαριασμό και σημειώνονται οι τυχόν αυξομειώσεις αυτής κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, μαζί με τις αντίστοιχες αποφάσεις του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

2. Το καθολικό θεωρείται πριν από τη χρήση του κατά τις ισχύουσες διατάξεις και ισοζυγίζεται κατά μήνα, τα μηνιαία δε αθροίσματα προστίθενται κατά τη λήξη του οικονομικού έτους.

Για κάθε οικονομικό έτος τηρείται ξεχωριστό βιβλίο.

Άρθρο 125

Φύλαξη χρηματικών ενταλμάτων

(άρθρα 68, 152, 160 και 163 Ν 4820/2021)

1. Τα χρηματικά εντάλματα, με όλα τα δικαιολογητικά τους μετά την εξόφλησή τους, αρχειοθετούνται από την ταμειακή υπηρεσία του δήμου και της περιφέρειας και φυλάσσονται με ευθύνη του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών σε ασφαλές μέρος, μέχρι τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής της αξίωσης για την αναπλήρωση διαχειριστικού

ελλείμματος που ορίζει ο ν.4820/2021 (Α'130) εκτός εάν εντός του χρόνου αυτού εκδοθεί πράξη καταλογισμού, οπότε η φύλαξή τους παρατείνεται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης για τη δημοσιονομική διαφορά. Ίδιος χρόνος παραγραφής ισχύει και για τους καταλογισμούς που διενεργούνται από διοικητικά όργανα.

2. Μετά την παρέλευση των ανωτέρων προθεσμιών τα αρχεία δύναται να καταστραφούν ή να εκποιηθούν με πρωτοβουλία της οικείας υπηρεσίας. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η καταστροφή των στοιχείων που έχουν ελεγχθεί και πριν από την παρέλευση του χρόνου παραγραφής, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον δεν εκκρεμεί διαδικασία καταλογισμού ή δίκη σχετική με αυτά.

3. Ο χρόνος διατήρησης της παρ. 1 ισχύει και για τα αντίγραφα των χρηματικών ενταλμάτων και των δικαιολογητικών που έχουν επισυναφθεί σε αυτά. Η καταστροφή των ανωτέρω στοιχείων ενεργείται κατά τις προβλέψεις που διέπουν την εκκαθάριση των αρχείων των δήμων και των περιφερειών χωρίς να απαιτείται απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή ενημέρωση των Γενικών Αρχείων του Κράτους.

Άρθρο 126

Ακύρωση χρηματικών ενταλμάτων

(Άρ. 30, 31 του ΒΔ 17/5-15/6/1959 και παρ. 3 άρ. 204 του Ν 4555/2018)

1. Μέχρι να εξοφληθούν, τα εκδοθέντα χρηματικά εντάλματα είναι δυνατό να ακυρωθούν. Η ακύρωση γίνεται με πράξη που καταχωρείται στο πρωτότυπο του εντάλματος ή με την έκδοση ακυρωτικού σημειώματος που υπογράφεται από τον προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών ή από τον εξουσιοδοτημένο από αυτόν προϊστάμενο της υποκείμενης οργανικής μονάδας ή από τον ορισθέντα από το δήμαρχο υπάλληλο, κατά περίπτωση.

Τα ακυρωθέντα χρηματικά εντάλματα καταχωρούνται σε ιδιαίτερη στήλη του καθολικού του άρθρου (Καταχώρηση χρηματικών Ενταλμάτων) και τηρούνται στο αρχείο της οικονομικής υπηρεσίας.

Κατά το μηνιαίο κλείσιμο των βιβλίων το άθροισμα των ακυρωθέντων ενταλμάτων αφαιρείται από το συνολικό ποσό των ενταλθέντων εξόδων, ανάλογη δε εγγραφή γίνεται και στο μητρώο δεσμεύσεων.

2. Τα χρηματικά εντάλματα που παραμένουν για οποιοδήποτε λόγο ανεξόφλητα κατά τη λήξη του οικονομικού έτους, επιστρέφονται από τον ταμία στην οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας, αφού προηγουμένως συνταχθεί επ' αυτών και υπογραφεί από τον ταμία πράξη ακύρωσης, στην οποία αναγράφεται και η αιτία της μη εξόφλησης.

Τα επιστρεφόμενα εντάλματα συνοδεύονται από αναλυτικό πίνακα, υπογεγραμμένο από τον ταμία, στον οποίο αναγράφεται ο αριθμός του εντάλματος, ο αναλυτικός λογαριασμός προϋπολογισμού, το όνομα του δικαιούχου, το πληρωτέο ποσό και η αιτία πληρωμής.

Η οικονομική υπηρεσία καταχωρεί τα ακυρωθέντα χρηματικά εντάλματα στο καθολικό χρηματικών ενταλμάτων του άρθρου (Καταχώρηση Χρηματικών ενταλμάτων), οι πιστώσεις δε που αντιπροσωπεύονται από αυτά διαγράφονται από το μητρώο δεσμεύσεων του λήξαντος οικονομικού έτους και αναλαμβάνονται εκ νέου σε βάρος της πίστωσης του οικείου αναλυτικού λογαριασμού του νέου προϋπολογισμού.

Για την πληρωμή των δικαιούχων εκδίδονται, ύστερα από αίτησή τους, νέα χρηματικά εντάλματα μετά την ψήφιση του νέου προϋπολογισμού, ή κατά το χρονικό διάστημα παράτασης της ισχύος του προϋπολογισμού του προηγούμενου έτους. Στα νέα εντάλματα επισυνάπτονται τα ακυρωθέντα με όλα τα συνημμένα σε αυτά δικαιολογητικά.

3. Εάν χρηματικό ένταλμα με περισσότερους του ενός δικαιούχους δεν εξοφληθεί από όλους τους δικαιούχους μέχρι τη λήξη του οικονομικού έτους, ο ταμίας το φέρει ως εξοφλημένο μόνο για τα ποσά που πληρώθηκαν, συντάσσοντας επί του εντάλματος πράξη εκπτώσεως των μη πληρωθέντων ποσών κατά δικαιούχο. Απόσπασμα της πράξης αυτής για κάθε δικαιούχο αποστέλλεται στην οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας, η οποία εκδίδει βάσει της πράξης και ύστερα από αίτηση των δικαιούχων νέα χρηματικά εντάλματα σε βάρος των πιστώσεων του νέου προϋπολογισμού.

Άρθρο 127

Απώλεια χρηματικών ενταλμάτων

(άρ. 74 και 75 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Σε περίπτωση απώλειας χρηματικού εντάλματος εκδίδεται νέο χρηματικό ένταλμα, ύστερα από αίτηση του δικαιούχου ή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Στο νέο χρηματικό ένταλμα καταχωρείται η ακόλουθη σημείωση: «Εκδίδεται λόγω απώλειας του υπ' αριθμ. ... χρηματικού εντάλματος». Το ένταλμα εκδίδεται από την οικονομική υπηρεσία βάσει έγγραφης βεβαίωσης του ταμία, ότι το απολεσθέν χρηματικό ένταλμα δεν πληρώθηκε από το ταμείο

Εάν έχει χαθεί μόνο το πρωτότυπο, το αντίγραφο του εντάλματος ακυρώνεται από την εκδούσα υπηρεσία με πράξη του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών που καταχωρείται στο σώμα του τίτλου ή, σε περίπτωση μηχανογραφικής έκδοσης των ενταλμάτων, με την έκδοση ακυρωτικού σημειώματος.

Αν ο ίδιος ο ταμίας ενδιαφέρεται για την έκδοση του αντιγράφου, υποβάλλει με έγγραφη αναφορά σχετικό αίτημα στην οικονομική υπηρεσία.

Για τα εκδιδόμενα λόγω απώλειας και εξοφλούμενα χρηματικά εντάλματα τηρείται ιδιαίτερο βοηθητικό βιβλίο, στο ταμείο και στην οικονομική υπηρεσία αντίστοιχα του δήμου ή της περιφέρειας.

2. Εάν το χρηματικό ένταλμα δεν εξοφλήθηκε επειδή χάθηκε, η ακύρωση που προβλέπεται από την παρ. 2 του άρθρου (Ακύρωση χρηματικών ενταλμάτων) γίνεται επί του αντιγράφου και το νέο ένταλμα εκδίδεται με τη διαδικασία που ορίζεται στην ίδια παράγραφο.

Άρθρο 128

Εξόφληση χρηματικών ενταλμάτων

(άρ. 60 ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρθρο 11 παρ. 1 Ν 4557/2018, άρθρα 7, 8 και 18 Ν 2882/2001, Εγκ. 2/45136/0026/2017)

1. Τα χρηματικά εντάλματα εξοφλούνται στο ταμείο του δήμου ή της περιφέρειας με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

α) με μεταφορά ή κατάθεση του πληρωτέου ποσού σε τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου, αφού προηγηθεί ταυτοποίηση του λογαριασμού IBAN αυτού,

β) με τη σύσταση χρηματικής παρακαταθήκης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Η πληρωμή κατά τον τρόπο αυτό είναι υποχρεωτική σε περίπτωση που το χρηματικό ένταλμα δεν μπορεί να εξοφληθεί στο ταμείο λόγω έλλειψης αποδεικτικού ή/και φορολογικής ενημερότητας,

γ) με συμψηφισμό.

Προμήθειες, τέλη και λοιπά έξοδα που προκύπτουν στις περ. α) έως γ) βαρύνουν το δικαιούχο και αφαιρούνται από το πληρωτέο ποσό, με εξαίρεση τις αποδοχές των υπαλλήλων. Το ίδιο ισχύει και όταν η πληρωμή με έναν από τους παραπάνω τρόπους είναι αδύνατη και διενεργείται με ταχυδρομική επιταγή ή με τραπεζικό έμβασμα.

2. Η συμψηφιστική εξόφληση χρηματικού εντάλματος ενεργείται υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 75 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α' 90), περί ενεργειών και αποτελεσμάτων συμψηφισμού.

Εάν η απαίτηση του οφειλέτη βαρύνεται με φόρους ή άλλες κρατήσεις υπέρ τρίτων, συμψηφιστέο θεωρείται το ποσό που απομένει μετά την αφαίρεση των κρατήσεων, αυτό δηλαδή που θα καταβαλλόταν στον οφειλέτη εάν, αντί του συμψηφισμού, γινόταν ευθέως εξόφληση.

Εφόσον το καθαρό πληρωτέο ποσό είναι ίσο ή μικρότερο της οφειλής του δικαιούχου προς το δήμο ή την περιφέρεια, δεν απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας για την εξόφληση του εντάλματος.

Εάν το ποσό είναι μεγαλύτερο της οφειλής και προσκομίζεται αποδεικτικό φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας με τον όρο της παρακράτησης μέρους ή ολόκληρης της απαίτησης υπέρ του δημοσίου ή του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), η παρακράτηση ενεργείται στο ποσό που απομένει μετά το συμψηφισμό.

Ένα από τα αντίτυπα του γραμματίου είσπραξης που εκδίδεται για το συμψηφισμό, επισυνάπτεται στο χρηματικό ένταλμα πληρωμής.

3. Μερική εξόφληση χρηματικού εντάλματος δεν επιτρέπεται, εκτός αν πρόκειται για ένταλμα με πολλούς δικαιούχους, οι οποίοι δεν πληρώνονται ταυτόχρονα.

Χρηματικά εντάλματα που περιέχουν κρατήσεις υπέρ τρίτων, δεν επιτρέπεται να εξοφλούνται μόνο κατά το καθαρό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους, εάν οι πιστώσεις ή τα ταμειακά διαθέσιμα δεν επαρκούν για το συνολικό ποσό που εντέλλεται.

4. Εάν για την εξόφληση του εντάλματος προσκομίζονται βεβαιώσεις οφειλής ή αποδεικτικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας με τον όρο της παρακράτησης και το συνολικό ποσό που πρέπει να παρακρατηθεί υπερβαίνει το πληρωτέο ποσό, αυτό αποδίδεται κατά σειρά προτεραιότητας στο Ελληνικό Δημόσιο, στον ηλεκτρονικό Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) και στους δήμους και περιφέρειες.

5. Για την πληρωμή των δαπανών του Αναπτυξιακού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων εφαρμόζονται οι ειδικές περί αυτού ρυθμίσεις.

6. Σε περίπτωση συρροής κατασχέσεων εις χείρας του δήμου ή της περιφέρειας ως τρίτου ή εκχωρήσεων, τηρείται η ακόλουθη σειρά προτεραιότητας μεταξύ των δικαιούχων:

α) Ελληνικό Δημόσιο,

β) e-Ε.Φ.Κ.Α.,

γ) λοιποί κατάσχοντες ή εκδοχείς κατά τη χρονολογική σειρά που προκύπτει από το πρωτόκολλο της υπηρεσίας.

Άρθρο 129

Συμψηφιστικά χρηματικά εντάλματα

(69Ε του Ν 4270/2014)

Για την έκδοση συμψηφιστικών χρηματικών ενταλμάτων από τους δήμους και τις περιφέρειες εφαρμόζεται ο ν.4270/2014 και οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού.

Άρθρο 130

Ευθύνες οργάνων

(παρ. 3, άρ. 85, ν.4446/2016)

1. Οι υπάλληλοι που εμπλέκονται στη διαδικασία εκκαθάρισης και εντολής πληρωμής δαπανών ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι του δήμου ή της περιφέρειας για κάθε θετική ζημία που προκαλείται από ενέργεια ή παράλειψή τους κατά τον έλεγχο, την εκκαθάριση και την έκδοση των σχετικών ενταλμάτων, εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια. Παράλληλα, υπέχουν ποινική και πειθαρχική ευθύνη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
2. Οι υπάλληλοι που εμπλέκονται στη διαδικασία εξόφλησης των χρηματικών ενταλμάτων ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι του δήμου ή περιφέρειας για κάθε θετική ζημία που προκαλείται από ενέργεια ή παράλειψή τους κατά την εξόφληση των σχετικών ενταλμάτων, εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια. Παράλληλα υπέχουν ποινική και πειθαρχική ευθύνη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
3. Οι αχρεωστήτως λαβόντες ευθύνονται ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτών σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής, σύμφωνα με το άρθρο 148 του ν.4820/2021 (Α'130), περί καταλόγου λαβόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΗΣ – ΠΑΓΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ

Άρθρο 131

Έννοια και προϋποθέσεις έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής

(παρ. 1 άρ. 100 του Ν 4270/2014, παρ. 1 άρθρου 32, 33 ΒΔ 17/5-15/6/1959, παρ. 4 του άρθρου 77 του Ν 4446/2016)

1. Χρηματικό ένταλμα προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) είναι το ένταλμα, με το οποίο προκαταβάλλεται σε δημοτικό υπάλληλο ή υπάλληλο της περιφέρειας (υπόλογο) χρηματικό ποσό για συγκεκριμένη δαπάνη, με την υποχρέωση να αποδώσει λογαριασμό σε καθορισμένη προθεσμία.
2. Το Χ.Ε.Π. εκδίδεται κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, εφόσον η πληρωμή με χρηματικό ένταλμα στο όνομα του δικαιούχου είναι αδύνατη ή απρόσφορη ή ιδιαιτέρως δυσχερής.
3. Στην απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής ορίζονται το ποσό του χρηματικού εντάλματος και ο αντίστοιχος λογαριασμός εξόδου του προϋπολογισμού, το είδος της δαπάνης, το ονοματεπώνυμο του υπολόγου και η προθεσμία απόδοσης λογαριασμού.
4. Υπόλογος Χ.Ε.Π. ορίζεται τακτικός υπάλληλος που υπηρετεί στον οικείο φορέα, ανεξαρτήτως κλάδου ή ειδικότητας. Δεν επιτρέπεται η έκδοση Χ.Ε.Π. στο όνομα υπολόγου, ο

οποίος δεν έχει αποδώσει λογαριασμό για προηγούμενο ένταλμα, ενώ έχει λήξει η ταχθείσα προθεσμία.

5. Εάν το Χ.Ε.Π. εκδίδεται για δαπάνες μετακίνησης αιρετών ή υπαλλήλων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, ο υπόλογος προκαταβάλλει τα προβλεπόμενα ποσά στους μετακινούμενους, οι οποίοι υποχρεούνται με προσωπική τους ευθύνη να παραδώσουν σε αυτόν κατά την επιστροφή τους τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, μαζί με το τυχόν αχρησιμοποίητο υπόλοιπο. Στην ίδια περίπτωση, όταν πρόκειται για μετακίνηση ενός (1) μόνο υπαλλήλου, το Χ.Ε.Π. μπορεί να εκδίδεται στο όνομα του ίδιου του μετακινούμενου, ανεξαρτήτως σχέσης εργασίας, κατά παρέκκλιση του πρώτου εδαφίου της παρ. 4.

6. Εάν υπάρξει ανάγκη μεταβολής στο πρόσωπο του υπολόγου λόγω απουσίας ή κωλύματος αυτού, ο νέος υπόλογος ορίζεται με απόφαση του αρμοδίου κατά την παρ. 2 οργάνου. Στην περίπτωση αυτή, ο λογαριασμός είτε αποδίδεται ενιαίος, οπότε κάθε υπόλογος ευθύνεται μόνο για το ποσό που διαχειρίστηκε ο ίδιος, είτε αποδίδεται αυτοτελώς από κάθε υπόλογο για το αντίστοιχο ποσό που διαχειρίστηκε.

Σε περίπτωση θανάτου ή ανικανότητας του υπολόγου η απόδοση λογαριασμού γίνεται από τους κληρονόμους ή το νόμιμο αντιπρόσωπό του, με φροντίδα της υπηρεσίας του.

Άρθρο 132

Προθεσμία απόδοσης λογαριασμού

Παρ. 1 άρ. 32 ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρθρο 100 παρ. 4 ν.4270/2014, άρθρο 84 παρ. 1 περίπτ. δ Ν 4446/2016, άρ. 134 του Ν 4820/2021)

1. Η προθεσμία απόδοσης λογαριασμού, η οποία ορίζεται με την απόφαση του αρμοδίου οργάνου, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των έξι (6) μηνών και δεν μπορεί να υπερβαίνει την 31η Δεκεμβρίου του έτους, μέσα στο οποίο εκδόθηκε το χρηματικό ένταλμα προπληρωμής.

2. Εφόσον η προθεσμία απόδοσης λογαριασμού είναι μικρότερη του εξαμήνου και λήγει πριν από την 31η Δεκεμβρίου του έτους έκδοσης του χρηματικού εντάλματος προπληρωμής (Χ.Ε.Π.), μπορεί με απόφαση του αρμοδίου οργάνου να παρατείνεται κατά το χρόνο που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση έξι (6) μηνών, όχι όμως πέραν της ημερομηνίας αυτής. Η ανωτέρω απόφαση εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη αίτηση του υπολόγου, η οποία υποβάλλεται πριν από τη λήξη της αρχικής προθεσμίας.

3. Με απόφαση του αρμοδίου οργάνου μπορεί να εγκρίνεται η έκδοση συμπληρωματικού Χ.Ε.Π. στο όνομα του ίδιου υπολόγου και για την ίδια αιτία, για την οποία εκδόθηκε το αρχικό Χ.Ε.Π.. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία απόδοσης λογαριασμού παρατείνεται αυτοδίκαια μέχρι τη λήξη της προθεσμίας που ορίζεται για το συμπληρωματικό Χ.Ε.Π., όχι όμως πέραν των χρονικών ορίων της παρ. 1.

4. Η οικονομική υπηρεσία τηρεί βιβλίο παρακολούθησης των Χ.Ε.Π..

Άρθρο 133

Υποχρεώσεις υπολόγων

(Άρ. 32, 34 37 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, 102 παρ. 3 Ν 4270/2014)

1. Τα χρηματικά εντάλματα προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) εξοφλούνται με εντολή μεταφοράς του ποσού σε λογαριασμό ειδικού σκοπού που ανοίγεται σε πιστωτικό ίδρυμα που εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος στο όνομα του δήμου ή της περιφέρειας. Αποκλειστικός υπεύθυνος κίνησης του λογαριασμού είναι ο υπόλογος.
2. Δεν επιτρέπεται η κατάθεση στον ίδιο λογαριασμό χρηματικών ποσών που προέρχονται από άλλο Χ.Ε.Π., εκτός αν στο όνομα του ίδιου υπολόγου εκδίδονται περισσότερα Χ.Ε.Π. για την ίδια αιτία.
3. Οι πληρωμές σε βάρος του Χ.Ε.Π. ενεργούνται με βάση τα δικαιολογητικά που ορίζει ο νόμος για κάθε κατηγορία δαπάνης. Ο υπόλογος είναι υπεύθυνος για τη διενέργεια των τυχόν προβλεπομένων κρατήσεων και την εμπρόθεσμη απόδοσή τους στους δικαιούχους.

Άρθρο 134

Απόδοση λογαριασμού

(Άρ. 32 του ΒΔ 17/5-15/6/1959 και άρ. 102,103 του Ν 4270/2014)

1. Μέχρι τη λήξη της καθορισμένης προθεσμίας ο υπόλογος υποβάλλει με αναφορά του τα δικαιολογητικά των πληρωθέντων εξόδων στην οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας. Αν δεν χρησιμοποιήθηκε ολόκληρο το ποσό του χρηματικού εντάλματος προπληρωμής (Χ.Ε.Π.), στα δικαιολογητικά περιλαμβάνεται και το διπλότυπο είσπραξης, με το οποίο επεστράφη στο ταμείο του δήμου ή της περιφέρειας το αδιάθετο υπόλοιπο.
2. Η οικονομική υπηρεσία ελέγχει τα δικαιολογητικά και στη συνέχεια τα διαβιβάζει δια του δημάρχου ή του περιφερειάρχη για έγκριση στο όργανο του δήμου ή της περιφέρειας που αποφάσισε για την έκδοση του εντάλματος. Τα εγκριθέντα κατά τα ανωτέρω δικαιολογητικά επισυνάπτονται στο χρηματικό ένταλμα, με μέριμνα της οικονομικής υπηρεσίας.
3. Σε περίπτωση ματαίωσης ή πρόωρης εκπλήρωσης του σκοπού για τον οποίο εκδόθηκε το Χ.Ε.Π. , ο υπόλογος υποχρεούται να αποδώσει άμεσα λογαριασμό και να επιστρέψει το σύνολο του ποσού ή το τυχόν αδιάθετο υπόλοιπο, χωρίς να περιμένει τη λήξη της καθορισμένης προθεσμίας.
4. Σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας απόδοσης λογαριασμού, διενεργείται έρευνα από υπάλληλο που ορίζεται με απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη και το πόρισμα αυτής επισυνάπτεται στην ετήσια κατάσταση των Χ.Ε.Π. που υποβάλλεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρο 133 του ν.4820/2021 (Α'130), περί διαδικασίας υποβολής στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Άρθρο 135

Έλεγχος των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής από το Ελεγκτικό Συνέδριο

(133 και 134 ν.4820/2021, άρ. 32 ΒΔ 17/5-15/6/1959, 102, 105 Ν 4270/2014)

1. Ο έλεγχος των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής (Χ.Ε.Π.) και η απαλλαγή ή ο καταλογισμός των υπολόγων διενεργούνται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 133 και 134 του ν.4820/2021 (Α'130), περί διαδικασίας υποβολής στο Ελεγκτικό Συνέδριο και ενεργειών Επιτρόπου, αντίστοιχα.
2. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης απόδοσης λογαριασμού, το ποσό του Χ.Ε.Π. θεωρείται έλλειμμα καταλογιστέο εντόκως σε βάρος του υπολόγου, εκτός αν αυτός αποδείξει είτε ότι

δεν βαρύνεται με υπαιτιότητα οποιασδήποτε μορφής, οπότε απαλλάσσεται πλήρως του καταλογισμού, είτε ότι δεν βαρύνεται με δόλο ή βαριά αμέλεια, οπότε απαλλάσσεται των προαυξήσεων.

Άρθρο 136

Πάγια προκαταβολή

(108, παρ. 2 άρ. 109, 110 του Ν 4270/2014, 173 παρ. 1 του Ν 3463/2006, άρ. 35 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, παρ.3 άρθρο 28 ν.5056/2023)

1. Πάγια προκαταβολή του δήμου και της περιφέρειας είναι το χρηματικό ποσό που τίθεται στη διάθεση του τακτικού προσωπικού, για την άμεση αντιμετώπιση δαπανών μικρού ύψους, η πληρωμή των οποίων λόγω της φύσης τους δεν μπορεί να αναβληθεί μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας δικαιολόγησης αυτών. Απαραίτητη προϋπόθεση πληρωμής δαπάνης από την παγία προκαταβολή αποτελεί η ύπαρξη εγγραφής σχετικής πίστωσης στον προϋπολογισμό του δήμου ή της περιφέρειας, αντίστοιχα.

2. Η πάγια προκαταβολή του δήμου και της περιφέρειας συνιστάται με χρηματικό ένταλμα, το οποίο εκδίδεται σε βάρος του σχετικού λογαριασμού του προϋπολογισμού ύστερα από απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, αντίστοιχα. Με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, δύνανται να κατονομάζονται συγκεκριμένα είδη δαπανών που επιτρέπεται να πληρώνονται από την πάγια προκαταβολή, να καθορίζεται το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος αυτών ή, αντίστροφα, να απαριθμούνται κατηγορίες δαπανών των οποίων δεν επιτρέπεται η πληρωμή από το ποσό της πάγιας προκαταβολής. Με την ίδια απόφαση δύνανται να ορίζεται υπάλληλος του δήμου ή της περιφέρειας ως αναπληρωτής του υπόλογου της πάγιας προκαταβολής, ο οποίος ευθύνεται μόνο για τις διαχειριστικές πράξεις που διενεργεί κατά το χρόνο της αναπλήρωσης. Κατά την έναρξη και τη λήξη της αναπλήρωσης υπογράφεται από τον υπόλογο και τον αναπληρωτή του πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής.

3. Με την απόφαση της παρ. 2 ορίζεται το ποσό της πάγιας προκαταβολής, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει για:

α) τους δήμους με μόνιμο πληθυσμό, όπως αυτός καθορίζεται με την παρ. 2 του άρθρου **(Διοικητική Διάρθρωση Επικράτειας):**

αα) έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους, το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ,

αβ) από δέκα χιλιάδες και ένα (10.001) έως τριάντα χιλιάδες (30.000) κατοίκους, το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων (4.000) ευρώ και

αγ) άνω των τριάντα χιλιάδων και ένα (30.001) κατοίκους, το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ.

β) τις περιφέρειες το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

4. Το ποσό της πάγιας προκαταβολής που διαχειρίζεται κάθε ένας από τους υπόλογους, κατατίθεται σε ειδικό λογαριασμό που ανοίγεται με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής στο όνομα του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα, σε πιστωτικό ίδρυμα που εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Υπεύθυνος κίνησης του λογαριασμού είναι ο υπόλογος και, αν έχει ορισθεί, ο αναπληρωτής του.

5. Για τη διενέργεια πληρωμών από την πάγια προκαταβολή του δήμου ή της περιφέρειας απαιτείται έγγραφη εντολή του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή των οργάνων που εξουσιοδοτούνται από αυτούς, αντίστοιχα.

6. Για την αποκατάσταση του αναλωθέντος ποσού της πάγιας προκαταβολής του δήμου και της περιφέρειας και για την απόδοση αυτού κατά τη λήξη του έτους ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

α) κάθε φορά που ο υπόλογος έχει διαθέσει μέσα στο έτος το συνολικό ποσό της πάγιας προκαταβολής ή τουλάχιστον το ήμισυ αυτού, παραδίδει στην οικονομική υπηρεσία τα δικαιολογητικά των δαπανών που έχουν πληρωθεί, προκειμένου να ελεγχθούν ως προς τη νομιμότητά τους. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται για έγκριση στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, αντίστοιχα, μαζί με συγκεντρωτική κατάσταση, η οποία υπογράφεται από τον υπόλογο και τον προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών και περιλαμβάνει:

αα) το όνομα του πληρωθέντος δικαιούχου,

αβ) την αιτία πληρωμής,

αγ) το ποσό της δαπάνης,

αδ) τον λογαριασμό του προϋπολογισμού της πίστωσης και

αε) το συνολικό ποσό κατά λογαριασμό προϋπολογισμού,

β) κατόπιν έκδοσης της εγκριτικής απόφασης εκδίδονται στο όνομα του υπολόγου τα αντίστοιχα με τα ποσά της περ. αε) χρηματικά εντάλματα, με την εξόφληση των οποίων ο υπόλογος αναπληρώνει κάθε φορά το ποσό που έχει δαπανήσει,

γ) κατά τη λήξη του οικονομικού έτους ο υπόλογος επιστρέφει ολόκληρο το ποσό της πάγιας προκαταβολής στη διαχείριση του δήμου ή της περιφέρειας και το σχετικό αποδεικτικό είσπραξης επισυνάπτεται στο χρηματικό ένταλμα, με το οποίο αυτή είχε συσταθεί,

δ) η έγκαιρη και κανονική επιστροφή της πάγιας προκαταβολής διαπιστώνεται από το αρμόδιο όργανο του δήμου ή της περιφέρειας, αντίστοιχα, με την απόφαση έγκρισης του ετήσιου απολογισμού.

7. Εάν τα υποβληθέντα από τον υπόλογο δικαιολογητικά απορριφθούν ή δεν επιστραφεί ακέραιο το ποσό της πάγιας προκαταβολής, ο υπόλογος καταλογίζεται με πράξη του δημάρχου ή του περιφερειάρχη, υποκείμενη στα ένδικα βοηθήματα του ν.4820/2021 (Α'130). Για δαπάνες που πληρώθηκαν ενώ εκφεύγουν του σκοπού της πάγιας προκαταβολής, ευθύνεται το πρόσωπο που υπέγραψε την έγγραφη εντολή για την πληρωμή της. Επί αχρεώστητης πληρωμής, ο καταλογισμός ενεργείται εις ολόκληρον σε βάρος του αχρεωστήτως λαβόντος και των τυχόν συνυπευθύνων οργάνων.

8. Με απόφαση της δημοτικής επιτροπής συνιστάται υποχρεωτικά πάγια προκαταβολή για τις δημοτικές κοινότητες σε βάρος του σχετικού λογαριασμού του προϋπολογισμού του οικείου δήμου. Για τη διενέργεια πληρωμών από την πάγια προκαταβολή της παρούσας δεν απαιτείται έγγραφη εντολή του δημάρχου ή των οργάνων που εξουσιοδοτούνται από αυτόν. Ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στην πάγια προκαταβολή των δημοτικών κοινοτήτων ρυθμίζονται με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου **(εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Γ)**

9. Με απόφαση της δημοτικής επιτροπής συνιστάται υποχρεωτικά πάγια προκαταβολή για τον διευθυντή, ή τον εκτελούντα χρέη διευθυντή της σχολικής μονάδας ή τους αναπληρωτές αυτών, σε βάρος του σχετικού λογαριασμού του προϋπολογισμού του οικείου δήμου. Για τη διενέργεια πληρωμών από την πάγια προκαταβολή της παρούσας δεν απαιτείται έγγραφη εντολή του δημάρχου ή των οργάνων που εξουσιοδοτούνται από αυτόν και οι πληρωμές διενεργούνται κατόπιν έγκρισης της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου. Ειδικότερα ζητήματα

που αφορούν στην πάγια προκαταβολή της παρούσας ρυθμίζονται από την κανονιστική πράξη που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της **παρ. 3 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Γ)**.

10. Δεν επιτρέπεται κατάσχεση τραπεζικών λογαριασμών, για οφειλές έναντι του δημοσίου, των ασφαλιστικών φορέων και ιδιωτών, στους οποίους έχουν κατατεθεί χρηματικά ποσά που προορίζονται για κάλυψη δαπανών από τις πάγιες προκαταβολές του παρόντος.

11. Για τις δαπάνες που εκτελούνται μέσω της παγίας προκαταβολής του παρόντος, αξίας ίσης ή κατώτερης των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, δεν απαιτείται η τήρηση των διαδικασιών ανάθεσης σύμβασης και έκδοσης των σχετικών διοικητικών πράξεων που προβλέπονται από τον ν.4412/2016.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 137

Διεξαγωγή Ταμειακής Υπηρεσίας

(άρ. 166 ν.3463/2006, άρ. 266, 268 ν.3852/2010, άρ. 35 ν. 4257/2014 άρ. 45 β.δ.17-5/1959)

1. Η ταμειακή λειτουργία των δήμων και των περιφερειών διεξάγεται υποχρεωτικά από ταμειακή υπηρεσία που συνιστάται με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.).

2. Δήμοι δύνανται να συστήσουν κοινή ταμειακή υπηρεσία, συνάπτοντας σχετική σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας.

3. Εάν ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης διαπιστώσει την έλλειψη ή την αδυναμία σύστασης από δήμο ίδιας ταμειακής υπηρεσίας και την εξάντληση της δυνατότητας σύναψης διαδημοτικής συνεργασίας για το σκοπό αυτόν, με αιτιολογημένη απόφασή του, ορίζει το δήμο που θα τον εξυπηρετήσει ταμειακά, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τη γεωγραφική εγγύτητα και την επιχειρησιακή δυνατότητά του.

Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται τυχόν ειδικότερα διαδικαστικά ζητήματα, το αντισταθμιστικό όφελος για το δήμο που θα παρέχει τις υπηρεσίες του, καθώς και λοιπές υποχρεώσεις και δικαιώματα των δύο εμπλεκόμενων δήμων.

4. Αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία για τα μονομελή ή συλλογικά αιρετά όργανα, ασκούνται από το δήμο που εξυπηρετείται.

Εάν ο εξυπηρετούμενος δήμος αποκτήσει ίδια ταμειακή υπηρεσία, η απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης παύει αυτοδίκαια να ισχύει.

Άρθρο 138

Οργάνωση της ταμειακής υπηρεσίας δήμων και περιφερειών

(άρθρα 50, 51 και παρ. 3 άρθρου 49 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Στον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) ορίζεται το είδος της οργανικής μονάδας που αποτελεί η ταμειακή υπηρεσία και περιγράφονται οι αρμοδιότητές της. Με τον Ο.Ε.Υ., η ταμειακή υπηρεσία δύναται να διαιρείται σε ένα ή περισσότερα τμήματα, ανάλογα με τις

αρμοδιότητες της και την οργανωτική δομή του κάθε φορέα, όπως α) εσόδων, β) εξόδων και γ) ταμειακών διαχειριστών.

2. Εάν λόγω περιορισμένης κίνησης του ταμείου δεν είναι αναγκαία η σύσταση των τμημάτων της παρ. 1, τα καθήκοντα της ταμειακής υπηρεσίας ασκεί εξ ολοκλήρου ο ταμίας, βοηθούμενος από τους υπαλλήλους που υπηρετούν στα ταμεία.

Άρθρο 139

Καθήκοντα δημοτικού και περιφερειακού ταμία

(άρθρα 48 και 52 παρ. 2, άρθρο 77 ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Ο δημοτικός και περιφερειακός ταμίας έχει τα ακόλουθα καθήκοντα και αρμοδιότητες:

α) διευθύνει την ταμειακή υπηρεσία και προΐσταται των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτή, β) φροντίζει και προβαίνει σε όλες τις ενέργειες αρμοδιότητας του που προβλέπονται στα άρθρα **1. Ταμειακή βεβαίωση εσόδων και 2. Ατομικές ειδοποιήσεις οφειλετών του παρόντος Κώδικα),**

γ) εισπράττει ο ίδιος ή αναθέτει την είσπραξη των εσόδων στους εισπράκτορες,

δ) παραλαμβάνει ο ίδιος, αν δεν έχει ορισθεί ταμειακός διαχειριστής, τις εισπράξεις από τα εισπρακτορικά όργανα, ελέγχει τα ποσά και εκδίδει τα γραμμάτια είσπραξης για την τακτική εισαγωγή των εισπράξεων στο ταμείο,

ε) εξοφλεί τις επιταγές που κατατίθενται στο ταμείο και καταθέτει ή αναλαμβάνει χρήματα από τον τραπεζικό λογαριασμό του δήμου ή της περιφέρειας,

στ) λαμβάνει κατά των οφειλετών τα μέτρα αναγκαστικής είσπραξης που προβλέπει ο νόμος και ασκεί γενικά όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπουν οι ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις για την είσπραξη των δημοτικών ή περιφερειακών εσόδων,

ζ) ελέγχει την εξωτερική (τυπική) νομιμότητα και εγκυρότητα των χρηματικών ενταλμάτων και εγκυρότητα, κατά την παρ. 8 του άρθρου 15, περί αποφάσεων, και την παρ. 1 του άρθρου 16, περί περιεχομένου και τύπου, του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999) ή άλλων ειδικότερων διατάξεων, τα οποία θεωρεί και στη συνέχεια εξοφλεί ο ίδιος ή ο διαχειριστής του ταμείου,

η) συνεργάζεται με τον υπεύθυνο λογαριασμού του άρθρου 36 του ν. 5140/2025 (Α'154), περί υπεύθυνων λογαριασμού Αναπτυξιακού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ο οποίος έχει δηλωθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος ως εξουσιοδοτημένο πρόσωπο για τη διενέργεια των ηλεκτρονικών πληρωμών κατά το μέρος που αφορούν το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Αναπτυξιακού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, μέσω του πληροφοριακού συστήματος πληρωμών και οφειλών δημοσίων επενδύσεων (Π.ΣΥ.Π.Ο.Δ.Ε.), παρέχοντάς του τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου να προβεί στην εκτέλεση της εντολής πληρωμής,

θ) πιστοποιεί την απώλεια χρηματικών ενταλμάτων, προκειμένου να εκδοθούν αντίγραφα αυτών,

ι) έχει την ευθύνη της τήρησης και ορθής ενημέρωσης των λογιστικών και διαχειριστικών βιβλίων του ταμείου,

ια) παρέχει στους οφειλέτες τις διευκολύνσεις που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία, εφόσον απονέμεται σε αυτόν η σχετική αρμοδιότητα,

ιβ) υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές τα στατιστικά στοιχεία που κατά περίπτωση απαιτούνται,

ιγ) υποβάλλει δια του δημάρχου ή του περιφερειάρχη στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή τους λογαριασμούς του προηγούμενου οικονομικού έτους, δηλαδή τον ετήσιο απολογισμό,

ιδ) μεριμνά για την εμπρόθεσμη απόδοση των κρατήσεων υπέρ τρίτων.

Άρθρο 140

Καθήκοντα υπηρετούντων στο τμήμα εσόδων

(άρθρα 50, 52, 58 και 59 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Οι υπηρετούντες στο τμήμα εσόδων έχουν τα εξής καθήκοντα:

α) προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που προβλέπονται στα **άρθρα (1. Ταμειακή βεβαίωση εσόδων και 2. Ατομικές ειδοποιήσεις οφειλετών του παρόντος Κώδικα).**

β) παραδίδουν αντίγραφα των χρηματικών καταλόγων στους εισπράκτορες, ελέγχουν τους λογαριασμούς τους και μεριμνούν για την πίστωση των οφειλετών στους χρηματικούς καταλόγους,

γ) ασκούν τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο άρθρο **(οίκοθεν βεβαίωση των εσόδων)** και

δ) μεριμνούν για την τακτική εισαγωγή των εισπράξεων καθώς και για την ενημέρωση των τίτλων εισπραξης με βάση τις δικαστικές αποφάσεις και τις αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων για τη διαγραφή χρεών και για την παροχή διευκολύνσεων στους οφειλέτες.

2. Οι εισπράκτορες εισπράττουν τα νόμιμα έσοδα εκδίδοντας το προβλεπόμενο από το νόμο αποδεικτικό εισπραξης και παραδίδουν τις ημερήσιες εισπράξεις εντός της ημέρας ή σε τυχόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που ορίζει ο ταμίας στους ίδιους ή στον διαχειριστή του ταμείου. Ο ταμίας ή ο ελεγκτής εσόδων του ταμείου ελέγχει την ακρίβεια του παραδιδόμενου ποσού σε σχέση με τα εκδοθέντα διπλότυπα εισπραξης.

3. Φροντίζουν για την προάσπιση των συμφερόντων του δήμου της περιφέρειας και για την εισπραξη όλων των νομοθετημένων εσόδων σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.4978/2022, Α'190).

Άρθρο 141

Καθήκοντα υπηρετούντων στο τμήμα εξόδων

(Άρ.50 παρ. 1β και 60 παρ. 2 και 51 παρ. 1, 2, 4 ΒΔ 17/5-15/6/1959)

Οι υπηρετούντες στο τμήμα εξόδων έχουν τα εξής καθήκοντα:

α) ενεργούν τον έλεγχο της εξωτερικής (τυπικής) νομιμότητας και της εγκυρότητας των πάσης φύσεως τίτλων πληρωμής,

β) στην περίπτωση μη άμεσης εξόφλησης των χρηματικών ενταλμάτων ειδοποιούν, κατά το άρθρο **(Ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις)** τους δικαιούχους των ενταλμάτων πληρωμής, πλην αυτών της μισθοδοσίας,

γ) τηρούν τα λογιστικά βιβλία του ταμείου και καταρτίζουν τον ετήσιο λογαριασμό της ταμειακής διαχείρισης.

Άρθρο 142

Καθήκοντα υπηρετούντων στο τμήμα ταμειακών διαχειριστών

(άρ. 53, 54 και 58 ΒΔ 17/5-15/6/1959)

Οι υπηρετούντες στο τμήμα ταμειακών διαχειριστών έχουν τα εξής καθήκοντα:

- α) εξοφλούν τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής,
- β) παραλαμβάνουν τις εισπράξεις από τους εισπράκτορες του ταμείου,
- γ) αποδίδουν τις διενεργηθείσες υπέρ τρίτων κρατήσεις.

Άρθρο 143

Ημερήσια τακτοποίηση της διαχείρισης

(58 και 59 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Το ημερήσιο δελτίο εισπράξεων που συντάσσει κάθε υπάλληλος εντεταλμένος για την είσπραξη, περιλαμβάνει τον αριθμό και τη χρονολογία του τριπλοτύπου αποδεικτικού παραλαβής εισπρακτέων εσόδων, τον αριθμό του διπλοτύπου είσπραξης, το ονοματεπώνυμο του οφειλέτη και τα εισπραχθέντα ποσά αναλυτικά κατά λογαριασμό εσόδου του προϋπολογισμού και λογαριασμό.
2. Με βάση τα ημερήσια δελτία εισπράξεων και μετά τον έλεγχο που πραγματοποιείται από το τμήμα εσόδων εκδίδεται από τον ταμία το γραμμάτιο είσπραξης, βάσει του οποίου ολοκληρώνεται η τακτική εισαγωγή των εισπράξεων στο ταμείο.

Άρθρο 144

Αρχεία (Βιβλία) ταμείου και ετήσιο κλείσιμο αυτών

(άρθρα 63 έως 70 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρθρα 6 και 12 ΒΔ 542/1961, π.δ. 54/2018)

1. Στην ταμειακή υπηρεσία τηρούνται, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, με ευθύνη του ταμία τα ακόλουθα αρχεία (βιβλία):

α) Βιβλίο ημερολόγιο (καθημερινό).

Στο ημερολόγιο καταχωρούνται κατά χρονολογική σειρά οι διενεργούμενες από το ταμείο εισπράξεις και πληρωμές κατά γραμμάτιο είσπραξης και χρηματικό ένταλμα αντίστοιχα. Το αρχείο περιλαμβάνει τουλάχιστον τις παρακάτω πληροφορίες:

- αα) χρονολογία της είσπραξης ή της πληρωμής,
- αβ) ονοματεπώνυμο του πληρώσαντος υποχρέου ή του πληρωθέντος δικαιούχου,
- αγ) αιτιολογία της είσπραξης ή της πληρωμής, δηλαδή το είδος του εσόδου ή του εξόδου,
- αδ) λογαριασμό εσόδου ή εξόδου του προϋπολογισμού,
- αε) αριθμό του γραμματίου είσπραξης ή του εντάλματος πληρωμής,
- αστ) ποσό του εσόδου ή της δαπάνης,
- αζ) τη σελίδα του καθολικού εσόδων ή εξόδων στην οποία καταχωρίστηκε η εγγραφή.

Οι καταχωρήσεις στο βιβλίο Καθημερινό γίνονται άμεσα και πάντως στο τέλος κάθε δεκαημέρου.

β) Καθολικό Εσόδων.

Το Καθολικό Εσόδων περιέχει ξεχωριστή μερίδα για κάθε λογαριασμό εσόδων του προϋπολογισμού. Στην επικεφαλίδα κάθε μερίδας αναγράφεται το προϋπολογιζόμενο στον λογαριασμό ποσό.

Το αρχείο περιλαμβάνει τουλάχιστον τις παρακάτω πληροφορίες :

- βα) τον αριθμό και τη χρονολογία του αποδεικτικού βεβαίωσης,
- ββ) το βεβαιωθέν κατά αποδεικτικό και κατά μήνα ποσό,

βγ) τον αριθμό και τη χρονολογία του γραμματίου είσπραξης,
βδ) το ονοματεπώνυμο του πληρωτή,
βε) το εισπραχθέν κατά γραμμάτιο και κατά μήνα ποσό,
βστ) τη σελίδα του Καθημερινού στην οποία καταχωρίστηκε η εγγραφή.

Οι εγγραφές στο Καθολικό Εσόδων ενεργούνται κατά γραμμάτιο είσπραξης και όχι κατά διπλότυπο αποδεικτικό που εκδίδει ο εισπράκτορας.

γ) Καθολικό εξόδων.

Το Καθολικό Εξόδων περιέχει ξεχωριστή μερίδα για κάθε λογαριασμό εξόδου του προϋπολογισμού. Στην επικεφαλίδα κάθε μερίδας αναγράφεται το είδος του εξόδου, η προϋπολογισθείσα πίστωση και οι τυχόν αυξομειώσεις αυτής που εγκρίθηκαν με αποφάσεις του δημοτικού ή του περιφερειακού συμβουλίου.

Μετά την εγγραφή τους στο ημερολόγιο τα χρηματικά εντάλματα στο Καθολικό Εξόδων κατά χρονολογική και περιλαμβάνει τις παρακάτω πληροφορίες:

γα) τη χρονολογία πληρωμής,
γβ) το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου,
γγ) την αιτία πληρωμής,
γδ) τον αριθμό του χρηματικού εντάλματος,
γε) το ενταλθέν ποσό,
γστ) το πληρωθέν ποσό,
γζ) το εκπεσθέν ποσό,
γη) τα πληρωθέντα κατά μήνα ποσά,
γθ) τη σελίδα του Καθημερινού στην οποία καταχωρήθηκε η εγγραφή.

Οι εγγραφές στο Καθολικό Εξόδων διενεργούνται κατά χρηματικό ένταλμα.

δ) Εισπρακτέων Εσόδων.

Στο βιβλίο Εισπρακτέων Εσόδων, το οποίο περιέχει ξεχωριστή μερίδα για κάθε λογαριασμό εσόδου του προϋπολογισμού, καταχωρούνται από τον ταμία τα βεβαιούμενα έσοδα, αμέσως μόλις εκδοθεί από αυτόν το τριπλότυπο αποδεικτικό παραλαβής εισπρακτέων εσόδων.

Το αρχείο περιλαμβάνει τις τουλάχιστον τις παρακάτω πληροφορίες :

δα) τον αριθμό και χρονολογία του τίτλου βεβαίωσης,
δβ) τα ονοματεπώνυμα των οφειλετών,
δγ) τα ονοματεπώνυμα των τυχόν εγγυητών,
δδ) την αιτία της οφειλής,
δε) τα βεβαιούμενα ποσά και τα κατά μήνα βεβαιούμενα ποσά
δστ) τα διαγραφέντα ποσά,
δζ) τον αριθμό και χρονολογία του διπλοτύπου είσπραξης,
δη) το εισπραχθέν κατά διπλότυπο ποσό,
δθ) τα κατά μήνα εισπραχθέντα ποσά.

Στις παρατηρήσεις αποτυπώνονται τα μέτρα αναγκαστικής είσπραξης που ελήφθησαν κατά των υπερήμερων οφειλετών.

ε) Τριπλοτύπων αποδεικτικών παραλαβής εισπρακτέων εσόδων.

Από το βιβλίο αυτό εκδίδονται τα αποδεικτικά παραλαβής των βεβαιωτικών καταλόγων, τα οποία διαβιβάζονται στο ταμείο. Για κάθε βεβαιωτικό κατάλογο εκδίδεται ξεχωριστό αποδεικτικό παραλαβής. Η ημερομηνία έκδοσης του αποδεικτικού συνιστά την ημερομηνία ταμειακής βεβαίωσης της οφειλής.

Εκτός των ανωτέρω βιβλίων, στο ταμείο μπορεί να τηρούνται και βοηθητικά βιβλία, κατά την κρίση του ταμιά.

2. Οι εκάστοτε ισχύουσες προβλέψεις του δημοσίου λογιστικού και οι σχετικές κανονιστικές πράξεις που καθορίζουν τη διαδικασία του ετησίου κλείσιματος των διαχειριστικών βιβλίων, εφαρμόζονται και για το κλείσιμο των βιβλίων του ταμείου των δήμων και των περιφερειών.

Άρθρο 145

Είσπραξη εσόδων

(παρ. 1 και 5 του άρθρου 167 του ν. 3463/2006, άρ. 48 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Για την είσπραξη των εσόδων των δήμων και των περιφερειών εφαρμόζεται αναλογικά ο Κώδικας Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε., ν.4978/2022, Α'190), με εξαίρεση όπου ρυθμίζεται ειδικότερα στον παρόντα ή σε άλλους νόμους.

2. Για την εφαρμογή του άρθρου 32 του Κ.Ε.Δ.Ε., περί κατασχέσεων στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων με ηλεκτρονικά μέσα, στις περιπτώσεις ηλεκτρονικής κατάσχεσης στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων για οφειλές προς δήμους ή περιφέρειες, όπου στην παρ. 1 του ως άνω άρθρου αναφέρεται ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), νοείται ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών και όπου στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου αναφέρεται ο Διοικητής της Α.Α.Δ.Ε., νοείται ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών του δήμου ή της περιφέρειας.

3. Με την επιφύλαξη της παρ. 2, τα μέτρα αναγκαστικής είσπραξης που προβλέπει ο Κ.Ε.Δ.Ε., λαμβάνει ο προϊστάμενος του ταμείου του δήμου ή της περιφέρειας.

4. Οι προβλέψεις περί της ποινικής ευθύνης για μη καταβολή οφειλών βεβαιωμένων στη Φορολογική Διοίκηση, ισχύουν και για τις οφειλές προς τους δήμους και τις περιφέρειες.

5. Ειδικές προβλέψεις νόμων και κανονιστικές αποφάσεις, με τις οποίες παρατείνεται η προθεσμία καταβολής ή αναστέλλεται η καταβολή χρεών προς το δημόσιο, λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, εφαρμόζονται αναλογικά και για τις οφειλές προς τους δήμους ή τις περιφέρειες.

6. Ο α.ν. 1819/1951 (Α' 149) και οι κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτού, ισχύουν και για την είσπραξη των εσόδων των δήμων και των περιφερειών.

Άρθρο 146

Αποδεικτικά είσπραξης

(55 και 56 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Κάθε είσπραξη για λογαριασμό του δήμου ή της περιφέρειας γίνεται μόνο με διπλότυπο είσπραξης, από εισπράκτορες ή με γραμμάτιο είσπραξης, από το δημοτικό ή περιφερειακό ταμιά. Είσπραξη για την οποία δεν εκδόθηκε νόμιμο αποδεικτικό θεωρείται ως μη γενόμενη και δεν υποχρεώνει το δήμο ή την περιφέρεια. Η παρακατάθεση δεν θεωρείται ως εξόφληση της οφειλής προς τους δήμους και τις περιφέρειες, καθώς και η κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό αν δεν έχει εκδοθεί το σχετικό διπλότυπο είσπραξης.

2. Το διπλότυπο είσπραξης περιλαμβάνει:

- α) το ονοματεπώνυμο του εισπράκτορα,
- β) το ονοματεπώνυμο του οφειλέτη,
- γ) τα στοιχεία της βεβαίωσης,
- δ) το είδος της οφειλής,

- ε) το οικονομικό έτος,
- στ) τον αριθμό της δόσης,
- ζ) τους κωδικούς εσόδων,
- η) το ποσό που εισπράττεται και την ημερομηνία έκδοσης.

Σε ιδιαίτερη στήλη αναγράφονται οι προσαυξήσεις ή οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής.

3. Το γραμμάτιο είσπραξης είναι διπλότυπο ή τριπλότυπο, εκδίδεται από τον ταμία και αναγράφει:

- α) την αιτία είσπραξης,
- β) τον πληρωτή,
- γ) το οικονομικό έτος,
- δ) τα εισπραττόμενα ποσά κατά λογαριασμό εσόδου και
- ε) τη χρονολογία έκδοσης.

Άρθρο 147

Είσπραξη εσόδων εντός του ταμείου

(58 και 59 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Για την είσπραξη εσόδων εντός του ταμείου, ο εισπράκτορας εκδίδει διπλότυπο είσπραξης και παραδίδει ένα αντίτυπο στον οφειλέτη. Μετά την είσπραξη του ποσού, καταχωρεί μέσω του πληροφοριακού συστήματος στο σχετικό ημερήσιο δελτίο εισπράξεων τα στοιχεία του διπλοτύπου και το εισπραχθέν ποσό.
2. Στο τέλος της ημέρας, παραδίδει στο αρμόδιο τμήμα εσόδων τα εκδοθέντα διπλότυπα με το ημερήσιο δελτίο εισπράξεων σε δυο (2) αντίτυπα και στον ταμειακό διαχειριστή το χρηματικό ποσό που καλύπτει το σύνολο των εισπράξεων με ένα αντίγραφο του ημερήσιου δελτίου εισπράξεων.
3. Ο αρμόδιος υπάλληλος του τμήματος εσόδων, αφού επαληθεύσει τον αριθμό των διπλοτύπων και τα ποσά, υπογράφει για την παραλαβή στο ένα αντίτυπο του ημερήσιου δελτίου και το επιστρέφει στον εισπράκτορα.
4. Ο εισπράκτορας μπορεί, εφόσον συμφωνεί ο ταμίας, να καταθέσει το χρηματικό ποσό απευθείας σε τραπεζικό λογαριασμό του δήμου ή της περιφέρειας, οπότε η τακτοποίηση της ημερήσιας κίνησής του γίνεται με το αποδεικτικό κατάθεσης της τράπεζας.

Άρθρο 148

Ακύρωση του διπλοτύπου είσπραξης

(παρ. 2 του άρθρου 55 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

1. Αν ο οφειλέτης δεν καταβάλει το ποσό που αναγράφεται στο εκδοθέν διπλότυπο είσπραξης, αυτό ακυρώνεται μηχανογραφικά και στο σώμα του αναφέρεται ότι δεν καταβλήθηκε το ποσό.
2. Στα εκδιδόμενα διπλότυπα είσπραξης απαγορεύονται απολύτως οι διορθώσεις, τα ξέσματα και κάθε αλλοίωση αυτών. Σε περίπτωση λάθους, ακυρώνονται σύμφωνα με την παρ. 1.
3. Τα ακυρωθέντα διπλότυπα εμφανίζονται στο ημερήσιο δελτίο του εισπράκτορα.

Άρθρο 149

Έσοδα εισπραττόμενα οίκοθεν εκτός του ταμείου

(νέες και ρυθμίζουν το ζήτημα της επιτόπιας είσπραξης εσόδων εκτός του ταμείου, για το οποίο σήμερα δεν υφίσταται συγκροτημένο και σαφές νομικό καθεστώς και παρ. 18 άρ. 7 ν.2307/1995)

1. Τα τέλη στάθμευσης οχημάτων σε ειδικούς χώρους του άρθρου (τέλη στάθμευσης του παρόντος), τα τέλη συμμετοχής σε υπαίθριες αγορές του ν. 4849/2021 (Α' 207) και οποιοδήποτε άλλο τέλος καταβάλλεται από τον υπόχρεο εκτός του ταμείου, ταυτόχρονα με τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας, δύνανται να εισπράττονται από εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους του δήμου και με ειδικές αποδείξεις είσπραξης ή με αποδείξεις τύπου εισιτηρίων.

2. Οι αποδείξεις είσπραξης είναι τριπλότυπες και πριν από τη χρήση τους αριθμούνται και σφραγίζονται με τη σφραγίδα του δήμου, θεωρούνται δε στην τελευταία σελίδα τους από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών. Η διάθεση των αποδείξεων στους εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους παρακολουθείται με ειδικό βιβλίο, το οποίο τηρείται από τον δημοτικό ταμία.

3. Σε κάθε απόδειξη είσπραξης αναγράφονται:

- α) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου που εισπράττει.
- β) η ημερομηνία είσπραξης, το ονοματεπώνυμο, ο αριθμός φορολογικού μητρώου και η διεύθυνση κατοικίας ή επαγγέλματος του οφειλέτη,
- γ) το είδος της οφειλής.
- δ) το εισπραχθέν ποσό αριθμητικώς και ολογράφως.

Από τα τρία (3) φύλλα κάθε απόδειξης το πρώτο παραδίδεται στον οφειλέτη, το δεύτερο κατατίθεται στο δημοτικό ταμείο και το τρίτο παραμένει στο στέλεχος.

4. Τα εισιτήρια μουσείων, καλλιτεχνικών παραστάσεων, κινηματογράφων και λοιπών υπηρεσιών, έργων και δράσεων του άρθρου (δυναμικά τέλη) τυπώνονται σε δεσμίδες των πενήντα (50) ή εκατό (100) τρίπτυχων φύλλων, σε σειρές αντίστοιχες με το είδος του εσόδου και την αξία (τιμή) του εισιτηρίου, και αριθμούνται, θεωρούνται και διατίθενται κατά την παρ. 2.

5. Για την κατάθεση των εισπράξεων από τον εξουσιοδοτημένο υπάλληλο και την έκδοση του τριπλοτύπου είσπραξης συντάσσεται από αυτόν κατάσταση σε δύο (2) αντίτυπα, στην οποία καταχωρούνται τα στοιχεία των αποδείξεων που εκδόθηκαν ή ο αριθμός των εισιτηρίων κατά κατηγορία και αύξοντα αριθμό. Η αρμόδια για τη βεβαίωση των εσόδων υπηρεσία ελέγχει τα στοιχεία της κατάστασης σε αντιπαραβολή με τα φύλλα των αποδείξεων ή των εισιτηρίων με τα οποία αυτή συνοδεύεται και εκδίδει στη συνέχεια βεβαιωτικό σημείωμα στο όνομα του υπαλλήλου. Το ένα αντίτυπο της κατάστασης παραμένει στο στέλεχος του βεβαιωτικού σημειώματος και το άλλο επιστρέφεται στον υπάλληλο, αφού καταχωρηθούν σε αυτή τα στοιχεία του εκδοθέντος τριπλοτύπου είσπραξης.

6. Οι εισπράξεις που πραγματοποιεί καθημερινά ο εξουσιοδοτημένος υπάλληλος, κατατίθενται στο ταμείο του δήμου εντός της επόμενης ημέρας ή σε τραπεζικό λογαριασμό του δήμου εφόσον έχει λάβει τέτοια εντολή από τον ταμία του δήμου. Εάν πρόκειται για ποσά μικρότερα των πεντακοσίων (500) ευρώ, ο δημοτικός ταμίας μπορεί να ορίσει κατά την κρίση του άλλο χρόνο κατάθεσης των εισπράξεων, όχι πάντως μεγαλύτερο των δεκαπέντε (15) ημερών.

7. Εάν πρόκειται για το τέλος χρήσης δημοτικών σφαγείων του άρθρου (τέλος χρήσης δημοτικών σφαγείων), στην κατάσταση της παρ. 5 καταχωρίζονται, αντί των αποδείξεων

είσπραξης, τα στοιχεία των εκδοθέντων και εξοφληθέντων τιμολογίων, όπως αυτά καθορίζονται από τη φορολογική νομοθεσία.

8. Το σύνολο των παραστατικών του παρόντος δύνανται να εκδίδονται ψηφιακά, με χρήση tablet ή άλλων ηλεκτρονικών συσκευών, φέρουν συγκεκριμένες προδιαγραφές και σημάνσεις, και οι σχετικές πληρωμές να διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, εφόσον οι ανωτέρω διαδικασίες υποστηρίζονται από τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του δήμου.

9. Οι παρ. 1 έως 8 εφαρμόζονται ανάλογα και για την είσπραξη αντίστοιχης φύσεως εσόδων των περιφερειών.

Άρθρο 150

Βεβαίωση και είσπραξη Τέλους ύδατος

Άρ. 1, του ΠΔ 923/1977

1. Η βεβαίωση και είσπραξη του τέλους του άρθρου του άρθρου (τέλη ύδατος) από τους δήμους ασκούν τις αρμοδιότητες ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης και παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες, ενεργούνται με μηχανογραφημένους λογαριασμούς οι οποίοι εκδίδονται βάσει των ενδείξεων των υδρομετρητών.

2. Οι βεβαιωτικοί κατάλογοι συντάσσονται από την αρμόδια για τη βεβαίωση υπηρεσία και αποστέλλονται με τους αντίστοιχους λογαριασμούς στο δημοτικό ταμείο, προκειμένου αυτός να προβεί στην ταμειακή βεβαίωση των σχετικών εσόδων. Η ταμειακή βεβαίωση συντελείται με την έκδοση των λογαριασμών της παρούσας.

3. Κατόπιν της ταμειακής βεβαίωσης, οι λογαριασμοί αποστέλλονται στους υπόχρεους, οι οποίοι οφείλουν να τους εξοφλήσουν εντός της προθεσμίας που αναγράφεται σε αυτούς.

4. Η ενημέρωση των καταναλωτών για την έκδοση των λογαριασμών του παρόντος καθώς και η εξόφληση αυτών, δύνανται να πραγματοποιείται και μέσω ψηφιακών υπηρεσιών και ηλεκτρονικών μέσων εφόσον κάτι τέτοιο υποστηρίζεται από τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του δήμου.

Άρθρο 151

Βεβαίωση και είσπραξη λιμενικών τελών

(άρθρο 90 ν.4504/2017)

1. Η βεβαίωση και είσπραξη των τελών του άρθρου (Λιμενικά Τέλη), διενεργείται σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος Μέρους, από το προσωπικό των οικείων δήμων και τους εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους τους.

2. Αν το προσωπικό των δήμων δεν επαρκεί για τη βεβαίωση και είσπραξη των τελών του άρθρου (Λιμενικά Τέλη), οι εν λόγω υπηρεσίες δύνανται:

α) είτε να διενεργούνται από προσωπικό που προσλαμβάνεται για το σκοπό αυτόν, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με τον ν. 4765/2021 (Α'6),

β) είτε να ανατίθενται σε τρίτα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, δυνάμει σύμβασης που συνάπτεται σύμφωνα με τον ν.4412/2016 (Α'147). Στην περίπτωση αυτή απαιτείται βεβαίωση του δημάρχου περί μη επάρκειας του υπηρετούντος προσωπικού και σαφή αιτιολόγηση της προϋπολογισθείσας δαπάνης.

3. Ειδικότερα ζητήματα αναφορικά με τη διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης των τελών του άρθρου (Λιμενικά Τέλη) δύνανται να ρυθμίζονται με τους κανονισμούς της παρ. 3 του ίδιου άρθρου.

Άρθρο 152

Είσπραξη εσόδων μέσω των λογαριασμών ύδρευσης-αποχέτευσης

(παρ. 2 άρ. 167 του Ν 3463/2006)

Δήμοι που ασκούν τις αρμοδιότητες ύδρευσης, αποχέτευσης και άρδευσης και παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες ή έχουν δημοτική επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης δύνανται να συνεισπράττουν με τους λογαριασμούς ύδρευσης και άλλα βεβαιωμένα χρέη από τέλη και εισφορές ανταποδοτικού χαρακτήρα, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 153

Είσπραξη εσόδων μέσω Φορέων Είσπραξης

1. Κατόπιν απόφασης του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, η είσπραξη των εσόδων των δήμων και περιφερειών μπορεί να ανατεθεί σε τράπεζες ή πιστωτικούς οργανισμούς, στα ελληνικά ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ.), σε εταιρείες παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών πληρωμών. Ο τρόπος και η διαδικασία της είσπραξης καθορίζονται με την απόφαση του πρώτου εδαφίου, ύστερα από συμφωνία των μερών.
2. Επιτρέπεται επίσης, με την ίδια διαδικασία, η είσπραξη οφειλών προς τους δήμους και τις περιφέρειες με χρέωση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών πληρωμής που τηρούν οι υπόχρεοι ή με χρέωση καρτών πληρωμής που έχουν εκδοθεί στο όνομά τους.
3. Στις παρ. 1 και 2, η προμήθεια που καταβάλλεται από τους δήμους και τις περιφέρειες προς τις τράπεζες ή τους πιστωτικούς οργανισμούς, τα ΕΛ.ΤΑ., συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας προς τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών για τη χρήση τερματικών αποδοχής καρτών πληρωμών και μέσων πληρωμών (Point of Sale- POS) καθώς και για τη μεταφορά χρημάτων μέσω λογαριασμών πληρωμών με υπηρεσίες τύπου ηλεκτρονικής τραπεζικής (web-banking), θεωρείται νόμιμη.

Άρθρο 154

Είσπραξη βάσει γραμματίων

Γραμμάτια είσπραξης εκδίδονται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) για την τακτική εισαγωγή των εισπράξεων που έχουν διενεργηθεί με διπλότυπα είσπραξης,
- β) για την είσπραξη εσόδων από δάνεια, επιχορηγήσεις από το δημόσιο ή άλλους φορείς, από τόκους καταθέσεων, από δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες και από τα κέρδη δημοτικών ή περιφερειακών επιχειρήσεων,
- γ) για την εξόφληση χρηματικών ενταλμάτων με συμψηφισμό.

Άρθρο 155

Απώλεια αποδεικτικών είσπραξης

(άρ. 71 του ΒΔ 17/5-15/6/1959)

Σε περίπτωση απώλειας αποδεικτικού είσπραξης, το οποίο εκδόθηκε για ποσό που έχει εισαχθεί στο ταμείο, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου, εκδίδεται αντίγραφο αυτού, το οποίο φέρει την ένδειξη ότι αποτελεί αντίγραφο του απωλεσθέντος πρωτοτύπου.

Άρθρο 156

Πληρωμή δαπανών

(Άρ. 60 παρ. 1 έως 3 του ΒΔ 17/5-15/6/1959, 99 του Ν 4583/2018)

1. Τα χρηματικά εντάλματα παραδίδονται στην αρμόδια για την πληρωμή εξόδων υπηρεσία του ταμείου. Ο ταμίας, είτε ο ίδιος είτε δια του προϊσταμένου του τμήματος εξόδων, ελέγχει την εξωτερική (τυπική) νομιμότητα του χρηματικού εντάλματος, κατά την παρ. 8 του άρθρου 15 και την παρ. 1 του άρθρου 16 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999), περί αποφάσεων και περιεχομένου και τύπου.
2. Η ουσιαστική (εσωτερική) νομιμότητα της δαπάνης, της παρ. 2 του άρθρου 91 του ν.4270/2014, περί ελέγχου και εκκαθάρισης των δαπανών του Δημοσίου, δεν ελέγχεται από την ταμειακή υπηρεσία.
3. Τα χρηματικά εντάλματα εξοφλούνται εντός των προθεσμιών που ορίζει η ισχύουσα εκάστοτε νομοθεσία.
4. Πληρωμή χρηματικού εντάλματος, το οποίο δεν συνοδεύεται από τα απαιτούμενα αποδεικτικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, δεν δύναται να διαταχθεί με προσωπική ευθύνη του δημάρχου ή του περιφερειάρχη.

Άρθρο 157

Δικαιολογητικά νομιμοποίησης δικαιούχων

Οι ισχύουσες εκάστοτε κανονιστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται βάσει του νόμου περί δημοσίου λογιστικού και καθορίζουν τα δικαιολογητικά νομιμοποίησης των δικαιούχων και τα συναφή θέματα εξόφλησης των χρηματικών ενταλμάτων, εφαρμόζονται αναλογικά και για την εξόφληση των χρηματικών ενταλμάτων των δήμων και των περιφερειών.

Άρθρο 158

Είσπραξη και απόδοση κρατήσεων

(άρ. 6 και 7 του ΠΔ 584/1975)

1. Κατά την εξόφληση των χρηματικών ενταλμάτων, ο ταμίας ή ο ταμειακός διαχειριστής καταχωρεί σε κατάσταση κρατήσεων τις κρατήσεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων. Με την εξόφληση των ενταλμάτων εκδίδει γραμμάτιο είσπραξης ή στο τέλος της ημέρας εκδίδει ένα γραμμάτιο είσπραξης, το οποίο περιλαμβάνει τις κατά λογαριασμό του προϋπολογισμού κρατήσεις της ημέρας.

Με ευθύνη του ταμιά ή του ταμειακού διαχειριστή οι κρατήσεις αποδίδονται εμπρόθεσμα στους δικαιούχους τα δε παραστατικά απόδοσης καταχωρούνται στην κατάσταση. Στο τέλος κάθε μήνα αθροίζονται τα ποσά των κρατήσεων που έγιναν και αυτών που αποδόθηκαν. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών, που αντιστοιχεί στις μη αποδοθείσες κρατήσεις, μεταφέρεται στον επόμενο μήνα.

2. Η κατάσταση κρατήσεων περιέχει:

- α) τον αριθμό του χρηματικού εντάλματος,
- β) την ημερομηνία εξόφλησης,
- γ) τις κρατήσεις ανά δικαιούχο και το σύνολο αυτών,
- δ) την ημερομηνία απόδοσης της κράτησης,
- ε) το είδος και τον αριθμό του αποδεικτικού απόδοσης και το ποσό αυτού και
- στ) τον αριθμό του χρηματικού εντάλματος τακτοποίησης των κρατήσεων.

3. Τα αποδεικτικά απόδοσης επισυνάπτονται στο χρηματικό ένταλμα τακτοποίησης των κρατήσεων ή στην εντολή πληρωμής τακτοποίησης των κρατήσεων.

Άρθρο 159

Δημοσιονομικός έλεγχος

(άρ. 168 ν.3463/2006, παρ. 4 άρ. 225 ν.3852/2010)

1. Η Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να διενεργεί δημοσιονομικούς ελέγχους στις διαχειρίσεις των δήμων και των περιφερειών και μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών ή της επιλεγείσας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α.).
2. Οι εκθέσεις των ως άνω δημοσιονομικών ελέγχων, καθώς και αυτές των τακτικών και έκτακτων διαχειριστικών ελέγχων σε δήμους και περιφέρειες, από ορκωτούς ελεγκτές ή από υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, που διενεργούνται σύμφωνα με ειδικές προβλέψεις νόμων ή των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας, διαβιβάζονται υποχρεωτικά στην επιλεγείσα Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α., για την παρακολούθηση και υλοποίηση των σχετικών συστάσεων.

Άρθρο 160

Έντοκη κατάθεση εσόδων των δήμων και των περιφερειών

(άρ. 171 ν.3463/2006, άρ. 92 πδ 30/1996, παρ. 10, 14 άρ. 69Α

ν.4270/2014)

Το ανώτατο ποσό που μπορεί να διατηρεί σε μετρητά στο ταμείο ο ταμίας του δήμου και της περιφέρειας ορίζεται σε δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ και δύναται να αναπροσαρμόζεται με την απόφαση της παρ.5 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Γ). Τα υπόλοιπα, με απόφαση της δημοτικής και περιφερειακής επιτροπής, κατατίθενται εντόκως στην Τράπεζα της Ελλάδος και σε πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, στο πλαίσιο της λειτουργίας του θεσμοθετημένου Συστήματος Λογαριασμών Θησαυροφυλακίου, καθώς και του άρθρου 69Α του ν.4270/2014 (Α'143), καθώς και των κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθησομένων κανονιστικών πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ -ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ

Άρθρο 161

Απαλλαγή από επιβαρύνσεις εκπρόθεσμης καταβολής

Παρ. 3 άρ. 174 Ν 3463/2006, περίπτ. δ΄ της παρ. 2 του άρθρου 74Α του Ν 3852/2010, άρ. 70 περίπτ. α΄ του ΒΔ 17/5-15/6/1959, άρ. 6 περίπτ. στ΄ του ΒΔ 542/1961, άρ. 41 ΝΔ 4260/1962, άρθρο 6 παρ. 4 Ν 4978/2022, άρ. 20 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας)

1. Με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, για ποσά βασικής οφειλής άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, ή της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, για μικρότερα ποσά, μπορεί ο οφειλέτης να απαλλάσσεται με αίτησή του από τις προσαυξήσεις ή τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, όταν η εκπρόθεσμη καταβολή οφείλεται σε:

- α) μη αποστολή της ατομικής ειδοποίησης και η περιέλευση της ύπαρξης της οφειλής αποδεδειγμένα σε γνώση του οφειλέτη με οποιονδήποτε τρόπο. Η αποστολή της ατομικής ειδοποίησης αποδεικνύεται είτε κατά το άρθρο (Ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις), είτε με την καταχώρησή της σε ειδικό βιβλίο αποστολής ατομικών ειδοποιήσεων που δύναται να τηρείται στο ταμείο, είτε από το σχετικό αποδεικτικό επίδοσης, εάν πρόκειται για ατομική ειδοποίηση που εστάλη ή επιδόθηκε με απόδειξη ή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου (Εξαιρέσεις από τις ηλεκτρονικές επιδόσεις και κοινοποιήσεις),
- β) λόγους ανωτέρας βίας, που αποδεικνύονται από τον οφειλέτη,
- γ) υπαιτιότητα της υπηρεσίας.

2. Για τα χρέη που είναι βεβαιωμένα στη Φορολογική Διοίκηση, εφαρμόζονται οι προβλέψεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν. 4978/2022, Α'190).

Άρθρο 162

Αποσβεστικές προθεσμίες είσπραξης εσόδων

(άρθρο 166Α ν.3463/2006,)

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες βεβαιώνουν ταμειακά τα κάθε είδους οφειλόμενα ποσά, από οποιαδήποτε πηγή, που καθίστανται εισπρακτέα έσοδα, εντός αποσβεστικής προθεσμίας πέντε (5) ετών, που αρχίζει το επόμενο έτος από τη γένεση της οφειλής, εκτός αν με ειδικές ρυθμίσεις ορίζονται μικρότερες προθεσμίες. Για την ταυτοποίηση των οφειλετών και τον προσδιορισμό του ύψους της οφειλής, οι δήμοι και οι περιφέρειες πέραν της χρήσης των μητρώων τους, δύναται να αιτούνται την παροχή στοιχείων Φορολογικού Μητρώου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου (Παροχή στοιχείων στους δήμους και τις περιφέρειες).
2. Αν οι υπόχρεοι δεν έχουν υποβάλει δήλωση αναγκαίων στοιχείων ή υπέβαλαν δήλωση με ανακριβή ή ελλιπή στοιχεία, βεβαιώνονται σε βάρος τους οι οφειλές από τη γένεση της υποχρέωσής τους και τα πρόστιμα που τους αναλογούν κατά περίπτωση επί των οφειλών των πέντε (5) τελευταίων ετών.
3. Οι δήμοι και οι περιφέρειες εξασφαλίζουν την είσπραξη των βεβαιωθέντων εσόδων εντός αποσβεστικής προθεσμίας πέντε (5) ετών, που αρχίζει από τη λήξη του έτους της ταμειακής τους βεβαίωσης. Η προθεσμία του πρώτου εδαφίου παρατείνεται για ίσο χρονικό διάστημα με την κοινοποίηση πράξης βεβαίωσης ή ατομικής ειδοποίησης προς τον υπόχρεο, ή σε εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 138 του ν.4270/2014 (Α'143), περί του καθορισμού των περιπτώσεων διακοπής της παραγραφής των χρηματικών απαιτήσεων του Δημοσίου.
4. Για τα οφειλόμενα ποσά που έγιναν με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο γνωστά στον δήμο ή στην περιφέρεια αλλά δεν βεβαιώθηκαν εντός της προθεσμίας της παρ. 1, καθώς και για τα ανείσπρακτα έσοδα μετά το πέρας της προθεσμίας της παρ. 3, συντάσσεται, με ευθύνη του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών, έκθεση για τους λόγους της μη βεβαίωσης και της μη είσπραξης. Η έκθεση υποβάλλεται, εντός του πρώτου μήνα κάθε έτους, στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών και αποστέλλεται στο αρμόδιο κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο ενεργεί σύμφωνα με τον ν.4820/2021 (Α'130).

Άρθρο 163

Διαγραφή παραγεγραμμένων απαιτήσεων

1. Στο τέλος κάθε οικονομικού έτους συντάσσεται από το τμήμα εσόδων της ταμειακής υπηρεσίας πρωτόκολλο διαγραφής των βεβαιωμένων χρεών, για τα οποία έχει συμπληρωθεί η προβλεπόμενη από το νόμο αποσβεστική προθεσμία είσπραξης.

Στο πρωτόκολλο αναγράφεται:

- α) το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου του οφειλέτη,
 - β) τα στοιχεία του βεβαιωμένου εσόδου, δηλαδή ο αριθμός και η ημερομηνία τριπλοτύπου παραλαβής εισπρακτέων και αναλυτικός λογαριασμός και είδος εσόδου),
 - γ) το ποσό που έχει παραγραφεί και
 - δ) η ημερομηνία κατά την οποία συμπληρώθηκε ο χρόνος της αποσβεστικής προθεσμίας.
- Το πρωτόκολλο υπογράφεται από τον ταμία και τον προϊστάμενο του τμήματος εσόδων της ταμειακής υπηρεσίας.
2. Με βάση τα στοιχεία του πρωτοκόλλου ενημερώνονται στη συνέχεια οι βεβαιωτικοί κατάλογοι.

Άρθρο 164

Διαγραφή βεβαιωμένων οφειλών

(παρ. 1 και 2 άρ. 174 Ν 3463/2006 και περίπτ. δ παρ. 2 άρθρου 74Α Ν 3852/2010)

1. Κάθε είδους βεβαιωμένες οφειλές προς τους δήμους και τις περιφέρειες μπορούν να διαγραφούν ολόκληρες ή εν μέρει όταν:
- α) οι οφειλέτες πέθαναν χωρίς να αφήσουν καμιά περιουσία και οι κληρονόμοι τους αποποιήθηκαν την κληρονομία,
 - β) οι οφειλέτες δεν έχουν καθόλου περιουσία και η επιδίωξη της είσπραξης δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα επί τρία (3) χρόνια, αφότου έληξε η χρήση κατά την οποία βεβαιώθηκαν,
 - γ) οι οφειλέτες δεν έχουν περιουσία και είναι αγνώστου διαμονής, εφόσον οι προσπάθειες που έγιναν για τρία (3) έτη για την ανεύρεση της διαμονής τους, δεν έφεραν αποτέλεσμα,
 - δ) η εγγραφή στους οριστικούς βεβαιωτικούς καταλόγους έγινε κατά τρόπο προφανώς λανθασμένο ως προς τη φορολογητέα ύλη ή το πρόσωπο του φορολογουμένου ή όταν έγινε κατά λάθος πολλαπλή εγγραφή για το ίδιο είδος εσόδου και για το ίδιο πρόσωπο.
2. Για τη διαγραφή των χρεών αποφασίζει η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, εάν η βασική οφειλή δεν υπερβαίνει το ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, ή το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, σε αντίθετη περίπτωση.

Άρθρο 165

Διευκολύνσεις οφειλετών

(άρ. 170 ν.3463/2006)

1. Στους οφειλέτες των δήμων και των περιφερειών παρέχονται οι διευκολύνσεις τμηματικής καταβολής των οφειλών τους, οι οποίες προβλέπονται από τον ν. 4738/2020 (Α' 207) και άλλες ειδικότερες προβλέψεις.
2. Αρμόδιο όργανο για την παροχή των διευκολύνσεων της παρ. 1 είναι ο προϊστάμενος της ταμειακής υπηρεσίας των δήμων και των περιφερειών για βασική οφειλή ύψους μέχρι πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, η δημοτική και περιφερειακή επιτροπή, αντίστοιχα, για βασική οφειλή που υπερβαίνει τα πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ και ανέρχεται σε ύψος μέχρι εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ και το δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα, για βασική οφειλή που υπερβαίνει το ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ.
- [3. Ειδικά για τους δικαιούχους του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης του άρθρου 235 του ν.4389/2016 \(Α' 94\), με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των μελών του, είναι δυνατή η μείωση ή/και διαγραφή των τόκων, προσαυξήσεων, προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής των πάσης φύσης οφειλών](#)

τους προς τον δήμο καθώς και η διαγραφή έως ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) της κύριας οφειλής.

4. Τυχόν παράβολο προβλεπόμενο από τη νομοθεσία της παρ. 1 κατατίθεται υπέρ του δήμου ή της περιφέρειας, στην ταμειακή τους υπηρεσία.
5. Στους οφειλέτες των περιφερειών, των οποίων η ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται από τη φορολογική διοίκηση, αρμόδια όργανα για τη χορήγηση των διευκολύνσεων των παρ. 1 και 2 είναι εκείνα της παρ. 2.
6. Από το παρόν εξαιρούνται οι οφειλές από συμβάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Άρθρο 166

Λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών

1. Το πληροφοριακό σύστημα κεντρικών ηλεκτρονικών πληρωμών αποτελεί το κεντρικό σύστημα βεβαίωσης και είσπραξης των εσόδων των δήμων και των περιφερειών με ηλεκτρονικά μέσα, μέσω υπηρεσιών διαλειτουργικότητας.
2. Μέσω του πληροφοριακού συστήματος της παρ. 1 καθίσταται δυνατή η ηλεκτρονική δημιουργία των κατά περίπτωση συνταχθέντων νόμιμων τίτλων βεβαίωσης εσόδων και ηλεκτρονική αποστολή αυτών και των συνοδευτικών δικαιολογητικών στοιχείων από τους δήμους και τις περιφέρειες προς το σύστημα κεντρικών ηλεκτρονικών πληρωμών, με δυνατότητα μείωσης της βεβαίωσης (ολική ή μερική), απόσβεσης αξιώσεων, ρύθμισης οφειλών, αποστολής ατομικών ειδοποιήσεων στα φυσικά και νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες και ηλεκτρονικών πληρωμών των κάθε είδους βεβαιωμένων οφειλών τους, μέσω του συστήματος.
3. Το σύστημα διαλειτουργεί με τα πληροφοριακά συστήματα οικονομικής διαχείρισης των δήμων και αξιοποιεί τις βέλτιστες πρακτικές της πληροφορικής και του τραπεζικού τομέα, διασφαλίζοντας υψηλή διαθεσιμότητα, ασφάλεια και διαλειτουργικότητα με άλλες κρατικές υποδομές, όπως η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), το Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας (ΕΜΕπ), το διατραπεζικό σύστημα πληρωμών «ΔΙΑΣ», το Πληροφοριακό Σύστημα Ηλεκτρονικών Κατασχετηρίων και το Σύστημα Δέσμευσης και Άρσης Φορολογικής Ενημερότητας κ.α.
4. Το σύστημα λειτουργεί κατά πλήρη συμμόρφωση με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (L 119) και τον ν.4624/2019 (Α' 139) .

5. Η διάθεση των υπηρεσιών του συστήματος στους δήμους και τις περιφέρειες και τα νομικών προσώπων αυτών γίνεται με την έκδοση της απόφασης της παρ. 8 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις)

6. Έως την έκδοση των αποφάσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους Γ), οι διαδικασίες βεβαίωσης και είσπραξης εσόδων των δήμων και των περιφερειών και η διαχείριση των οικονομικών υποχρεώσεων των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων διενεργείται σύμφωνα με τον παρόντα Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Άρθρο 167

Ετήσιος Οικονομικός Απολογισμός - Χρηματοοικονομικές Αναφορές

(άρ. 43 β.δ. 17-5/1959, άρ. 163, 164 ΚΔΚ, άρ. 88 π.δ. 30/1996)

1. Ετήσιος οικονομικός απολογισμός του δήμου και της περιφέρειας είναι το σύνολο των χρηματοοικονομικών αναφορών, των διαχειριστικών στοιχείων και των λοιπών εγγράφων τα οποία υποβάλλονται μαζί με το πιστοποιητικό ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή – λογιστή και την έκθεσή του στο δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο αντίστοιχα.

2. Οι χρηματοοικονομικές αναφορές συμπεριλαμβάνουν:

- α) Την κατάσταση προϋπολογισμού/απολογισμού και
- β) τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Άρθρο 168

Κατάσταση προϋπολογισμού/απολογισμού

1. Η κατάρτιση της χρηματοοικονομικής αναφοράς του προϋπολογισμού/απολογισμού διέπεται από τις αρχές:

- α) της ενότητας,
- β) της καθολικότητας,
- γ) του ενιαυσίου και
- δ) της ειδικότητας των πιστώσεων

και σε αυτή εμφανίζονται τα αποτελέσματα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού κάθε οικονομικού έτους.

2. Η κατάσταση προϋπολογισμού/απολογισμού εμφανίζει κατά αναλυτικό λογαριασμό του προϋπολογισμού:

- α) όσον αφορά τα έσοδα:
 - αα) τα προϋπολογισθέντα,
 - αβ) τα διαμορφωθέντα,
 - αγ) τα βεβαιωθέντα,
 - αδ) τα διαγραφθέντα – παραγραφθέντα,
 - αε) τα εισπραχθέντα, και

αστ) τα εισπρακτέα υπόλοιπα.

β) όσον αφορά τα έξοδα:

βα) τα προϋπολογισθέντα,

ββ) τα διαμορφωθέντα,

βγ) τα δεσμευθέντα,

βδ) τα πληρωθέντα,

βε) τις απλήρωτες υποχρεώσεις συμπεριλαμβανομένων και των υποχρεώσεων καθ' υπέρβαση των εγκεκριμένων πιστώσεων του προϋπολογισμού.

3. Στο τέλος της κατάστασης παρατίθεται:

α) συνοπτική ανακεφαλαίωση του απολογισμού με τα εισπραχθέντα μέσα στο έτος έσοδα ανά κατηγορία και τα πληρωθέντα για επενδύσεις και λειτουργικές δαπάνες ποσά διακριτά, συμπεριλαμβανομένου του χρηματικού υπολοίπου του προηγούμενου έτους, καθώς και το αδιάθετο υπόλοιπο και

β) συνοπτική ανακεφαλαίωση των απλήρωτων υποχρεώσεων προς φορείς εντός και εκτός γενικής κυβέρνησης.

4. Έως το τέλος Μαρτίου κάθε έτους, ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών του δήμου και της περιφέρειας, διαμέσου του δημάρχου και του περιφερειάρχη αντίστοιχα υποβάλλει για έγκριση την κατάσταση προϋπολογισμού/απολογισμού στο δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο. Διαθέσιμα στην υπηρεσία έγγραφα στοιχεία, τα οποία δύναται να αναζητήσουν τα μέλη του συμβουλίου, προκειμένου να λάβουν την απόφαση έγκρισης, είναι:

α) η κατάσταση εσόδων, στην οποία αναγράφονται κατά αναλυτικό λογαριασμό και κατ' αύξοντα αριθμό και ποσό τα εκδοθέντα τριπλότυπα αποδεικτικά παραλαβής εισπρακτέων εσόδων και γραμμάτια είσπραξης,

β) τα στελέχη των αποδεικτικών παραλαβής εισπρακτέων και των γραμματίων είσπραξης, που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω κατάσταση, καθώς και τα στελέχη των τριπλοτύπων αποδεικτικών είσπραξης,

γ) η βεβαίωση του προϊσταμένου της οικονομικής υπηρεσίας για τον αριθμό των θεωρηθέντων τριπλοτύπων είσπραξης, γραμματίων είσπραξης και τριπλοτύπων παραλαβής εισπρακτέων εσόδων,

δ) ο πίνακας των εσόδων κατά αναλυτικό λογαριασμό που έχουν παραγραφεί ή διαγραφεί ή εκπέσει, με μνεία της διάταξης νόμου ή της δικαστικής απόφασης ή της πράξης, με την οποία επήλθε η διαγραφή ή έκπτωση,

ε) η αναλυτική κατάσταση εξόδων, στην οποία καταχωρούνται κατά αναλυτικό λογαριασμό και κατ' αύξοντα αριθμό και ποσό τα εξοφληθέντα χρηματικά εντάλματα,

στ) τα εξοφληθέντα χρηματικά εντάλματα με τα δικαιολογητικά τους,

ζ) βεβαιώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπου κατατίθενται τα έσοδα του δήμου και της περιφέρειας, για το ύψος του χρηματικού υπολοίπου κατά την 31η Δεκεμβρίου του ελεγχόμενου έτους, καθώς και βεβαίωση του ταμία για το χρηματικό ποσό που βρίσκεται στα χέρια του την ίδια ημερομηνία.

Άρθρο 169

Χρηματοοικονομικές καταστάσεις

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες συντάσσουν για κάθε οικονομικό έτος τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που ορίζονται στο π.δ.54/2018 (Α' 108), δηλαδή:

α) κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης,

- β) κατάσταση χρηματοοικονομικής επίδοσης,
- γ) κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης,
- δ) κατάσταση ταμιακών ροών και
- ε) επεξηγηματικές σημειώσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως ισχύουν κάθε φορά.

2. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις κάθε χρήσης συντάσσονται από την οικονομική υπηρεσία του δήμου και της περιφέρειας μέχρι το τέλος Ιουνίου του επόμενου έτους και υπογράφονται από τον δήμαρχο και τον περιφερειάρχη, τον προϊστάμενο της οικονομικής υπηρεσίας, από τον υπεύθυνο για την κατάρτιση αυτών υπάλληλο του δήμου και της περιφέρειας αντίστοιχα και, στην περίπτωση συμβολής στην σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων εξωτερικού συνεργάτη – λογιστή, και του εξωτερικού αυτού συνεργάτη.

Άρθρο 170

Έλεγχος, έγκριση και δημοσίευση χρηματοοικονομικών αναφορών

(άρ. 163 ΚΔΚ, άρ. 99, 120 ν.4820/2021 παρ.1 άρθρο 43 Β.Δ. 17.5/1959)

1. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις του άρθρου (Χρηματοοικονομικές καταστάσεις) ελέγχονται από ορκωτό ελεγκτή – λογιστή, ο οποίος επιλέγεται σύμφωνα με τις προβλέψεις που διέπουν την παροχή υπηρεσιών προς τους δήμους και τις περιφέρειες. Ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής, για τον έλεγχο των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων εφαρμόζει τις αρχές και τους κανόνες ελεγκτικής που ακολουθεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών - Λογιστών, οι οποίες συμφωνούν με τις βασικές αρχές των διεθνών ελεγκτικών προτύπων και συντάσσει έκθεση ελέγχου. Στην έκθεση ελέγχου ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής αναφέρει εάν ο δήμος και η περιφέρεια εφάρμοσε ορθά το Λογιστικό Πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης και εάν τηρήθηκαν οι αντίστοιχες κανονιστικές ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν το οικονομικό, λογιστικό και διαχειριστικό σύστημα των δήμων και των περιφερειών. Περιλαμβάνει επίσης και όλες τις παρατηρήσεις που αφορούν σε σημαντικές ανεπάρκειες που έχουν ουσιώδη επίδραση στην ακρίβεια ή ορθότητα κονδυλίων της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης και της κατάστασης χρηματοοικονομικής επίδοσης, καθώς και τις αναγκαίες υποδείξεις του για κάθε θέμα. Ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων ολοκληρώνεται εντός δύο (2) μηνών από τη σύνταξή τους.

2. Ο δήμαρχος και ο περιφερειάρχης, διάμεσου της αντίστοιχης οικονομικής υπηρεσίας, υποβάλλει για έγκριση στο δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο:

- α) την κατάσταση προϋπολογισμού/απολογισμού,
- β) τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του, οι οποίες συνοδεύονται από την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή – λογιστή.

Το συμβούλιο μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός αφότου παρέλαβε τις χρηματοοικονομικές αναφορές αποφασίζει, με πράξη του, την έγκριση αυτών και διατυπώνει τις παρατηρήσεις τους. Στη συνεδρίαση παρίσταται ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών του δήμου ή της περιφέρειας, αντίστοιχα.

3. Στην ανωτέρω συνεδρίαση καλείται και παρίσταται και ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής ή ο αναπληρωτής του, ο οποίος συνέταξε το πιστοποιητικό ελέγχου. Η απουσία του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή ή του αναπληρωτή του δεν επηρεάζει τη λήψη απόφασης του συμβουλίου,

υπό τον όρο ότι αποδεικνύεται η εμπρόθεσμη πρόσκλησή του στη συνεδρίαση. Ο δήμαρχος και ο περιφερειάρχης με έγγραφό του κοινοποιεί την απουσία του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή από τη συνεδρίαση στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, και ο δήμος ή η περιφέρεια έχει δικαίωμα να αποκλείσει τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή που δεν προσήλθε, από επόμενο έλεγχο.

4. Οι χρηματοοικονομικές αναφορές, εντός δέκα (10) ημερών από την έγκρισή τους από το δημοτικό και περιφερειακό συμβούλιο, με την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή, υποβάλλονται από την οικονομική υπηρεσία του δήμου και της περιφέρειας :

α) στην αρμόδια υπηρεσία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και

β) στο Ελεγκτικό Συνέδριο,

προκειμένου να ελεγχθεί από αυτό η νομιμότητα και η κανονικότητα της διαχείρισης του λήξαντος οικονομικού έτους. Εφόσον με απόφασή της η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά τις ισχύουσες κάθε φορά προβλέψεις, έχει ορίσει λοιπά πρόσθετα στοιχεία, αυτά συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

5. Η απόφαση του δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου για την έγκριση των χρηματοοικονομικών αναφορών και τα στοιχεία που ορίζει με απόφασή της η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά τις ισχύουσες κάθε φορά προβλέψεις, υποβάλλονται μέσα στην προθεσμία της παρ. 4 στο Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να ελεγχθεί από αυτό η νομιμότητα και η κανονικότητα της διαχείρισης του λήξαντος οικονομικού έτους.

6. Εντός της ίδιας ως άνω προθεσμίας, η οικονομική υπηρεσία του δήμου και της περιφέρειας αναρτά τις εγκεκριμένες οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή στην ιστοσελίδα του δήμου και της περιφέρειας, όπου και παραμένουν για πέντε (5) τουλάχιστον έτη.

7. Οι χρηματοοικονομικές αναφορές και η έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή δημοσιεύονται εντός της ίδιας προθεσμίας από την οικονομική υπηρεσία του δήμου και της περιφέρειας σε εφημερίδα σύμφωνα με το άρθρο (Δημοσίευση αποφάσεων των δήμων και των περιφερειών σε εφημερίδα). Η παράλειψη δημοσίευσης στον τύπο δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων από το δημοτικό και το περιφερειακό συμβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ – ΒΡΑΒΕΙΑ – ΚΙΝΗΤΡΑ

Άρθρο 171

Επιχορηγήσεις και βοηθήματα δήμων

(άρ. 202 ν.3463/2006)

1. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δυνατή η παροχή χρηματικών επιχορηγήσεων:

α) σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, περιλαμβανομένων των εκκλησιαστικών, καθώς και σε πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους και αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που αναπτύσσουν πολιτιστικού και αθλητικού χαρακτήρα δραστηριότητες και που έχουν την έδρα τους εντός των διοικητικών ορίων του δήμου,

β) σε τοπικά παραρτήματα οργανώσεων πανελλήνιας δράσης, που αναπτύσσουν κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα,

γ) σε συλλόγους μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με πανελλήνια δράση, οι οποίοι έχουν ως σκοπό την παροχή βοήθειας και υποστήριξης κάθε μορφής, σε παιδιά που είναι, ιδίως, θύματα εξάρτησης, κακοποίησης, παραμέλησης, οικονομικής εκμετάλλευσης και παράνομης διακίνησης, ανεξαρτήτως υπηκοότητας. Πρόσθετη προϋπόθεση για την επιχορήγηση αυτήν αποτελεί η κατάρτιση σχετικού προγράμματος δράσης του συλλόγου, για τον αντίστοιχο δήμο και ο έλεγχος νομιμότητας από την επιλεγείσα Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης,

δ) σε πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στον οικείο δήμο για την πραγματοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων,

ε) σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του δήμου, ~~περιλαμβανομένων και των σχολικών επιτροπών~~, επιπροσθέτως της τακτικής επιχορήγησης που λαμβάνουν,

στ) σε φιλοζωικά σωματεία ή φιλοζωικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που εδρεύουν στον οικείο δήμο ή δραστηριοποιούνται εντός των ορίων του και είναι εγγεγραμμένα στο Υπομητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς, του ν.4830/2021 (Α'169). Πρόσθετη προϋπόθεση για την επιχορήγηση αυτή αποτελεί η κατάρτιση σχετικού προγράμματος δράσης του σωματείου ή της οργάνωσης, για τον αντίστοιχο δήμο και η έγκρισή του από την πενταμελή Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς και πρόληψης δημιουργίας νέων αδέσποτων ζώων του οικείου δήμου. Με τις ίδιες προϋποθέσεις τα ανωτέρω σωματεία και οργανώσεις μπορούν να λαμβάνουν επιχορήγηση και από την οικεία περιφέρεια, εφόσον δραστηριοποιούνται εντός των ορίων της.

ζ) σε σχολικές μονάδες, οι οποίες βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων τους, για την κάλυψη των δαπανών των αθλητικών τους ομάδων, που συμμετέχουν σε πανελλήνιους σχολικούς αγώνες.

2. Η παροχή χρηματικών επιχορηγήσεων επιτρέπεται μόνον εφόσον έχει εγγραφεί σχετική πίστωση στον προϋπολογισμό για το σκοπό αυτόν. Το συνολικό ποσό των επιχορηγήσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό των κεντρικών αυτοτελών πόρων για κάλυψη των λειτουργικών αναγκών με τους οποίους επιχορηγήθηκε την προηγούμενη χρήση, όπως αυτό καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Το δεύτερο εδάφιο δεν έχει εφαρμογή, αν τα ποσά των χορηγούμενων ενισχύσεων από τους δήμους προς τους παραπάνω φορείς προέρχονται από έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις που προορίζονται για τους ανωτέρω φορείς ~~ή αν οι φορείς που επιχορηγούνται είναι σχολικές επιτροπές.~~

3. Για την αντιμετώπιση έκτακτης και σοβαρής ανάγκης επιτρέπεται να χορηγούνται στους οικονομικά αδύναμους κατοίκους, τους τρίτεκνους, και τους πολύτεκνους είδη διαβίωσης ή περίθαλψης, κυρίως ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Με τους ίδιους όρους επιτρέπεται να χορηγούνται χρηματικά βοηθήματα.

4. Επιτρέπεται, η χορήγηση εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος στις περιπτώσεις γέννησης τέκνου μόνιμων κατοίκων και δημοτών, κατόπιν προϋποθέσεων που καθορίζονται με σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, το ύψος του οποίου δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ ανά τέκνο.

5. Τα βοηθήματα των παρ. 3 και 4 είναι αφορολόγητα, δεν υπόκεινται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν κατάσχονται ούτε συμψηφίζονται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς δημόσιο, ασφαλιστικούς φορείς και ταμεία, δήμους, περιφέρειες και νομικά πρόσωπα αυτών ή

πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζονται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

6. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των μελών του, είναι δυνατή η μείωση δημοτικών τελών ή η απαλλαγή από αυτούς για τους απόρους, τα άτομα με αναπηρίες, τους πολύτεκνους, τους τρίτεκνους, τις μονογονεϊκές οικογένειες και τους μακροχρόνια ανέργους, όπως η ιδιότητα των ανωτέρω οριοθετείται αντίστοιχα από την κείμενη νομοθεσία, καθώς και τους δικαιούχους του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης του άρθρου 235 του ν.4389/2016 (Α'94), περί Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης και μεταβατικών διατάξεων για το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων.

Με την ίδια απόφαση μπορεί να τίθενται και εισοδηματικά κριτήρια για τη χορήγηση της ως άνω μείωσης ή απαλλαγής. Η επίπτωση στα έσοδα του δήμου που προκύπτει από τη λήψη της απόφασης του πρώτου εδαφίου της παρούσας αποτυπώνεται υποχρεωτικά και λαμβάνεται υπόψη κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού του έτους εφαρμογής της, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Ειδικά για την ευπαθή κοινωνική ομάδα των ατόμων με αναπηρία συμπεριλαμβανομένων και των οικογενειών που έχουν στη φροντίδα τους άτομα με αναπηρία, σε περίπτωση λήψης εισοδηματικών κριτηρίων λαμβάνεται υπόψη το πρόσθετο κόστος που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών αναπηρίας. Στο εισοδηματικό κριτήριο που αφορά στην ανωτέρω κοινωνική ομάδα θα πρέπει να υπολογίζεται μόνο το φορολογητέο εισόδημα, ώστε να μην προσμετρούνται τα πάσης φύσεως επιδόματα αναπηρίας (προνοιακά επιδόματα, εξωιδρυματικό επίδομα, επίδομα κίνησης, διατροφικό επίδομα νεφροπαθών και μεταμοσχευμένων συμπαγών οργάνων κ.λπ.) τα οποία είναι αφορολόγητα. Με όμοια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί για τα τους δικαιούχους του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης του άρθρου 235 του ν.4389/2016 να μειώνονται ή και να διαγράφονται τόκοι και προσαυξήσεις από πάσης φύσης οφειλές προς το δήμο ή να διαγράφεται έως το πενήντα τοις εκατό (50%) της κύριας οφειλής.

Άρθρο 172

Βραβεία και χορηγίες δήμων και περιφερειών

(ν.3852/2010 άρθρο 186, τομέας Η, παρ. 14)

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες δύναται να θεσπίζουν βραβεία, χορηγίες, ενισχύσεις και άλλα μέσα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και οργανισμούς εντός των ορίων χωρικής αρμοδιότητας τους για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης των γραμμάτων και των τεχνών με απόφαση του οικείου συμβουλίου.

2. Η απόφαση διάθεσης των σχετικών πιστώσεων λαμβάνεται εφόσον έχουν εγγραφεί αντίστοιχες πιστώσεις στον οικείο προϋπολογισμό, οι οποίες σε καμιά περίπτωση δεν δύναται να υπερβαίνουν ποσοστό των κεντρικών αυτοτελών πόρων για κάλυψη των λειτουργικών αναγκών με τους οποίους επιχορηγήθηκε ο δήμος και η περιφέρεια την προηγούμενη χρήση, όπως αυτό καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται, εφόσον τα ποσά των βραβείων, χορηγιών και ενισχύσεων από τους δήμους και τις περιφέρειες προέρχονται από έκτακτες για αυτό το σκοπό οικονομικές ενισχύσεις.

3. Προϋπόθεση ειδικά για την επιχορήγηση συλλόγων και φορέων, είναι η κατάθεση σχετικού προγράμματος δράσεων από αυτούς στο οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, που

αφορούν τον αντίστοιχο δήμο ή περιφέρεια και ο έλεγχος νομιμότητας από την επιλεγείσα Ανεξάρτητη Υπηρεσία Εποπτείας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 173

Επιχορηγήσεις κρατικών υπηρεσιών και δομών από δήμους, περιφέρειες και νομικά τους πρόσωπα

(παρ.5 άρ. 54 ν.4662/2020, όπως τροποποιήθηκε με το άρ. 16 ν.4937/2022)

Οι δήμοι και οι περιφέρειες, μετά από απόφαση του οικείου συμβουλίου, δύνανται να επιχορηγούν τις υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, του Πυροσβεστικού Σώματος, των πρωτοβάθμιων δομών υγείας προς κάλυψη των δαπανών καυσίμων των οχημάτων τους που μεταφέρουν ιατρονοσηλευτικό προσωπικό σε απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και των καταστημάτων κράτησης και του Ιδρύματος Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου, οι οποίες βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων τους, για την κάλυψη των λειτουργικών και επιχειρησιακών αναγκών τους που συναρτώνται με την ασφάλεια των δημοτών και κατοίκων και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αποκλειστικά εντός της διοικητικής επικράτειας του επιχορηγούντος φορέα. Με την ίδια απόφαση μπορεί να καλύπτονται οι δαπάνες μίσθωσης ακινήτων για χρήση από τους ανωτέρω φορείς.

Άρθρο 174

Παροχή κινήτρων σε εργαζομένους από δήμους, περιφέρειες

(άρ. 32, ν.4483/2017, άρ. 64 ν.5129/2024)

1. Οι ορεινοί δήμοι, της παρ. 2 του άρθρου 8 (του Βιβλίου πρώτου του Κώδικα), οι δήμοι με πληθυσμό έως τριάντα χιλιάδες (30.000) κατοίκους, σύμφωνα με τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού, της παρ. 2 του άρθρου 3 (Διοικητική Διάρθρωση Επικράτειας) και τουλάχιστον το πενήντα τοις εκατό (50%) των δημοτικών κοινοτήτων τους χαρακτηρίζονται ως ορεινές στο Μητρώο Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), οι νησιωτικοί δήμοι, καθώς και οι περιφέρειες εντός των οποίων χωρικά ανήκουν οι προαναφερόμενοι δήμοι, μπορούν να παρέχουν δωρεάν σίτιση και κατάλυμα διαμονής:

- α) στους υπάλληλους τους, συμπεριλαμβανομένων των αποσπασμένων που υπηρετούν σε αυτούς και ανεξαρτήτως σχέσης εργασίας,
- β) στο παραϊατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των κέντρων υγείας και των δημόσιων νοσοκομείων και στο προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.),
- γ) στο ένστολο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος,
- δ) στους νεοδιόριστους για έως και για δύο (2) έτη από την τοποθέτησή τους και τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.), οι οποίοι παρέχουν υπηρεσία στις περιοχές δικαιοδοσίας τους.

Οι παροχές της παρούσας επιτρέπεται να καταβάλλονται σε είδος και με τη μορφή χρηματικού επιδόματος προς κάλυψη της σχετικής δαπάνης των δικαιούχων.

2. Για τις παροχές της παρ. 1 λαμβάνεται απόφαση από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό ή διοικητικό συμβούλιο, με την οποία εξειδικεύονται οι κατά περίπτωση παροχές και το χρονικό

διάστημα ισχύος αυτών, κατόπιν βεβαίωσης της ύπαρξης ανάλογων πόρων από την οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα. Με την ίδια απόφαση εξειδικεύεται ο τρόπος παροχής της σίτισης και του καταλύματος διαμονής και καθορίζεται το ύψος του χρηματικού επιδόματος.

Το συνολικό ύψος των παροχών, σε είδος και σε χρήμα, δεν μπορεί να υπερβαίνει τη δαπάνη των δικαιούχων.

3. Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για τους κατοίκους των περιοχών αυτών ή τους συζύγους τους ή τα ανήλικα τέκνα αυτών που έχουν την πλήρη κυριότητα ή την επικαρπία κατοικίας στην περιοχή υπηρετήσης. Στην περίπτωση των περιφερειών, ως περιοχή υπηρετήσης θα πρέπει να νοείται όχι η περιφέρεια συνολικά, αλλά η περιφερειακή ενότητα στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος. Στην περίπτωση των περιφερειών που περιλαμβάνουν και νησιωτικές περιοχές, ως περιοχή υπηρετήσης νοείται, κατά περίπτωση, η περιφερειακή ενότητα ή και το νησί στο οποίο υπηρετεί ο υπάλληλος.

4. Οι παροχές της παρ. 1 δύναται να χορηγούνται υπό τις ίδιες προϋποθέσεις στο ιατρικό προσωπικό των δημόσιων δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και των δημόσιων νοσοκομείων από το σύνολο των δήμων της χώρας, με εξαίρεση τους δήμους της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Η εξαίρεση της παρούσας δεν αφορά στην Περιφερειακή Ενότητα Νήσων της Περιφέρειας Αττικής.

5. Οι παροχές του παρόντος, ανεξαρτήτως του τρόπου χορήγησής τους, δεν επιτρέπεται να καταβάλλονται σωρευτικά από περισσότερους του ενός φορείς για τον ίδιο δικαιούχο. Πριν από την έναρξη χορήγησης της παροχής, ο δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση, με την οποία δηλώνει ότι δεν λαμβάνει την αυτή όμοια παροχή από άλλο φορέα της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α'143) και ότι θα ενημερώσει αμελλητί τον χορηγούντα φορέα για κάθε μεταβολή που έχει ως αποτέλεσμα τη λήψη διπλής ή πολλαπλής παροχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ -ΕΙΔΙΚΕΣ -ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ- ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Γ΄

Άρθρο 175

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, καθορίζονται οι περιπτώσεις, στις οποίες βάσει νόμου προηγείται απόφαση συλλογικού ή μονομελούς διοικητικού οργάνου της ανάληψης υποχρέωσης του άρθρου (Ανάληψη υποχρεώσεων δήμων και περιφερειών).

2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων, καθορίζονται το ύψος της πάγιας προκαταβολής με βάση τον πληθυσμό των δημοτικών κοινοτήτων, οι δαπάνες που καλύπτονται από αυτή, οι ευθύνες και υποχρεώσεις των υπόλογων διαχειριστών, οι υπεύθυνοι κίνησης των σχετικών λογαριασμών και κάθε άλλο ζήτημα που αφορά στη διαδικασία σύστασης, διαχείρισης, εκκαθάρισης, απόδοσης της πάγιας προκαταβολής της παρ. 8 του άρθρου (πάγια προκαταβολή).

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται το ύψος της πάγιας προκαταβολής της παρ. 9 του άρθρου (πάγια προκαταβολή), οι δαπάνες που καλύπτονται αυτήν και οι

σχετικές προϋποθέσεις, οι ευθύνες και υποχρεώσεις των υπόλογων διαχειριστών αυτής και κάθε άλλο ζήτημα οικονομικής διαχείρισης που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, καθορίζονται τα δικαιολογητικά για κάθε κατηγορία δαπανών των δήμων και των περιφερειών. Μέχρι την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου ισχύουν οι ειδικές για κάθε δαπάνη διατάξεις καθώς και οι τυχόν οδηγίες της κεντρικής διοίκησης.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, το ανώτατο ποσό του άρθρου (Έντοκη κατάθεση εσόδων των δήμων και των περιφερειών) δύναται να αναπροσαρμόζεται.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα που αφορά στην εφαρμογή του άρθρου (Διευκολύνσεις οφειλετών).

7. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές, επιχειρησιακές και λειτουργικές απαιτήσεις του Συστήματος Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών, του άρθρου (Πληροφοριακό Σύστημα Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών Κέντρο Διαχείρισης Δημοτικών Εσόδων), προσδιορίζονται τα κύρια χαρακτηριστικά του, οι τεχνολογικές του προδιαγραφές, η υποχρεωτική διασύνδεσή του με τα τοπικά πληροφοριακά συστήματα των δήμων και των περιφερειών, των υποσυστημάτων και των υφιστάμενων υποδομών του Κόμβου Διαδικτυακών Υπηρεσιών (gonHub), οι απαιτούμενες διαλειτουργικότητες με άλλα κεντρικά κρατικά πληροφοριακά συστήματα, ο τρόπος διενέργειας των ηλεκτρονικών πληρωμών, η διαχείριση και παρακολούθηση των συναλλαγών, η προσωποποιημένη πληροφόρηση και ταυτοποίηση των οφειλετών, τα απαραίτητα συνοδευτικά υπηρεσιών, ο τρόπος επεξεργασίας των στοιχείων και δεδομένων που καταχωρίζονται σε αυτό και η ασφάλεια της επεξεργασίας τους, η άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετική με το σύστημα.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ανακοινώνεται η έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του Συστήματος Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών του άρθρου (Πληροφοριακό Σύστημα Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών Κέντρο Διαχείρισης Δημοτικών Εσόδων). Με την ίδια ή όμοια απόφαση καθορίζεται και η διάθεση των υπηρεσιών Πληροφοριακού Συστήματος Κεντρικών Ηλεκτρονικών Πληρωμών προς τους δήμους, τις περιφέρειες και τα νομικά πρόσωπα αυτών.

9. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, δύναται να καθοριστεί σύστημα παρακολούθησης των οικονομικών αποτελεσμάτων της εφαρμογής του άρθρου (Παροχή κινήτρων σε εργαζομένους από δήμους, περιφέρειες και νομικά τους πρόσωπα).

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Άρθρο 176

Σκοπός Μέρους Δ΄

Σκοπός του Μέρους Δ΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η αποτύπωση του πλαισίου αναφορικά με την παρακολούθηση της οικονομικής και μη οικονομικής δραστηριότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης και η μέτρηση και αξιολόγηση των οικονομικών και κυρίως των μη οικονομικών επιδόσεων τους.

Άρθρο 177

Αντικείμενο Μέρους Δ΄

Αντικείμενο του Μέρους Δ΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί ο προσδιορισμός του τρόπου και των μηχανισμών με τους οποίους επιτυγχάνεται η οικονομική παρακολούθηση των δήμων, των περιφερειών και των λοιπών νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και η αποτύπωση του θεσμικού πλαισίου και του τρόπου με τον οποίο συντελείται η παρακολούθηση των επιδόσεων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Άρθρο 178

Κόμβος Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(Άρθρο 41 ν. 4483/2017)

1. Η συλλογή, η επεξεργασία και η διάδοση των οικονομικών στοιχείων των δήμων, των περιφερειών και των λοιπών νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης που διέπονται από τον παρόντα νόμο, πραγματοποιούνται μέσω του Κόμβου Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών (Κόμβος Διαλειτουργικότητας).
2. Στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας συλλέγονται ενδεικτικά τα στοιχεία που είναι απαραίτητα:
 - α) για τον προσδιορισμό της περιμέτρου και των δημοσιονομικών στοιχείων του υποτομέα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) της Γενικής Κυβέρνησης από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ),
 - β) για την κατάρτιση των δημοσιονομικών και χρηματοοικονομικών αναφορών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.),
 - γ) για την κατάρτιση και παρακολούθηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Προγραμματισμού και του Ενοποιημένου Προϋπολογισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Γ.Λ.Κ. και του Υπουργείου Εσωτερικών,
 - δ) για την παρακολούθηση της κατάρτισης και της εκτέλεσης των προϋπολογισμών των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α., τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών και τις Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας (Α.Υ.Ε.) Ο.Τ.Α.,
 - ε) για την παρακολούθηση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, των απαιτήσεων, και της εν γένει οικονομικής κατάστασής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών,

στ) για την τροφοδότηση του Κόμβου Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τον υπολογισμό των δεικτών του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης),

ζ) για την τήρηση του Μητρώου Νομικών Προσώπων του άρθρου,

η) για την εφαρμογή του Μηχανισμού Αποτροπής Συσσώρευσης Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων του άρθρου (μηχανισμός αποτροπής ληξιπρόθεσμων).

3. Μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Γ.Γ.Π.Σ.Ψ.Δ.), ο Κόμβος Διαλειτουργικότητας, διαλειτουργεί δυνητικά με όλα τα μητρώα του δημοσίου τομέα και υποχρεωτικά με τα πληροφοριακά συστήματα των υπόχρεων φορέων, της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και του Γ.Λ.Κ., με το πληροφοριακό σύστημα ελέγχου νομιμότητας Ο.Τ.Α. του άρθρου ρ+12 (Πληροφοριακό σύστημα ελέγχου νομιμότητας Τ.Α.) καθώς και με τον Κόμβο Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης)

4. Την ευθύνη για την τακτική, έγκαιρη και ορθή ενημέρωση του Κόμβου Διαλειτουργικότητας σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών έχουν οι εκτελούντες χρέη προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών στους υπόχρεους φορείς.

5. Οι προϊστάμενοι των οικονομικών υπηρεσιών των δήμων και των περιφερειών είναι υπεύθυνοι για την εποπτεία και τον συντονισμό της διαδικασίας παραγωγής και διάθεσης των οικονομικών στοιχείων

α) των υπόχρεων φορέων των οποίων η οικονομική λειτουργία ασκείται από τις υπηρεσίες του δήμου ή της περιφέρειας και

β) των υπόχρεων νομικών προσώπων στα οποία ο δήμος ή η περιφέρεια κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών ή των μεριδίων. Στην περίπτωση κατοχής ίσου αριθμού μετοχών ή μεριδίων, η εποπτεία και ο συντονισμός ασκείται από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών του δήμου ή της περιφέρειας της έδρας. Από την εφαρμογή της περ. β) εξαιρούνται οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) του άρθρου

6. Πρόσβαση σε οπτικοποιημένες αναφορές του Κόμβου Διαλειτουργικότητας έχουν η ΕΛ.ΣΤΑΤ. το Γ.Λ.Κ., οι Α.Υ.Ε. ΟΤΑ, το Ελεγκτικό Συνέδριο, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.) και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.) κατόπιν εφαρμογής συγκεκριμένης διαδικασίας εξουσιοδότησης πρόσβασης.

Άρθρο 179

Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(Άρθρο 4 ν. 4111/2013, άρθρο 197 ν. 4555/2018)

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) (Παρατηρητήριο) για την παρακολούθηση των προϋπολογισμών και της εν γένει οικονομικής κατάστασης :

α) των δήμων και των περιφερειών,

β) των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών,

γ) των συνδέσμων,

δ) των δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), και

ε) εκείνων των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τα οποία ανήκουν στον υποτομέα Ο.Τ.Α. όπως αυτός οριοθετείται με τις περ. β) και δ) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α' 143), περί ορισμών.

2. Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι:

- α) η κατάρτιση ρεαλιστικών προϋπολογισμών από τους φορείς αρμοδιότητάς του,
- β) η παρακολούθηση της εκτέλεσης των προϋπολογισμών τους και
- γ) η διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης ή οικονομικής βιωσιμότητας.

3. Έργο του Παρατηρητηρίου είναι:

- α) η παροχή γνώμης επί των σχεδίων προϋπολογισμού των φορέων αρμοδιότητάς του πριν από την υποβολή τους προς έγκριση στα αρμόδια όργανα, σύμφωνα με τις κατά περίπτωση οδηγίες κατάρτισης προϋπολογισμών και τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου (Κατάρτιση και ψήφιση του προϋπολογισμού),
- β) η παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών, σύμφωνα το άρθρο (Παρακολούθηση εκτέλεσης προϋπολογισμών από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ) και
- γ) ο εντοπισμός και η διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας, σύμφωνα με το άρθρο (Διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας).

4. Το Παρατηρητήριο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται:

- α) από έναν (1) Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως Πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται σύμφωνα με τον Κώδικα Δικαστικών Λειτουργιών (ν. 4938/ 2022, Α' 109),
- β) από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών,
- γ) από τον Γενικό Διευθυντή Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους,
- δ) από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών,
- ε) από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών,
- στ) από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Οικονομικής Διοίκησης και Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών,
- ζ) από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Παρακολούθησης και Επεξεργασίας Οικονομικών Στοιχείων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών,
- η) από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Επιχορηγήσεων του Υπουργείου Εσωτερικών,
- θ) από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους,
- ι) από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ε' Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους,
- ια) από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής της ίδιας υπηρεσίας,
- ιβ) έναν (1) εμπειρογνώμονα εγνωσμένου κύρους,
- ιγ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και,
- ιδ) προκειμένου για δήμους, από τρεις (3) εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου αυτής, ή, προκειμένου για περιφέρειες, από τρεις (3) εκπροσώπους της Ένωσης

Περιφερειών Ελλάδας, εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου αυτής, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους.

5. Για τις ανάγκες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου απασχολούνται ως γραμματείς πέντε (5) υπάλληλοι της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

6. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη του Παρατηρητηρίου πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης, ως προς την εκ μέρους τους έκφραση γνώμης και την παροχή ψήφου στο πλαίσιο αυτού.

7. Το Παρατηρητήριο για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων του μπορεί να ζητεί στοιχεία και να καλεί κατά την κρίση του σε ακρόαση ή διαβούλευση τους αιρετούς εκπροσώπους των δήμων και των περιφερειών, τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων, καθώς και τους προϊσταμένους των οικονομικών υπηρεσιών και διευθύνσεων αυτών.

8. Οι επιλεγείσες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α. που είναι αρμόδιες για την εποπτεία των δήμων των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών οφείλουν να συνεργάζονται αμοιβαία με το Παρατηρητήριο και να το διευκολύνουν με κάθε απαραίτητη πληροφορία στην εκτέλεση του έργου του.

9. Ως τόπος διενέργειας των συνεδριάσεων ορίζεται το κεντρικό κατάστημα του Υπουργείου Εσωτερικών. Το Παρατηρητήριο υποστηρίζεται διοικητικά και επιχειρησιακά από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 180

Παρακολούθηση εκτέλεσης προϋπολογισμών από το Παρατηρητήριο

(Άρθρο 4Α ν. 4111/2013, άρθρο 198 ν. 4555/2018)

1. Εντός δέκα (10) ημερών από την επικύρωση του προϋπολογισμού ο δήμαρχος, ο περιφερειάρχης και ο πρόεδρος του νομικού προσώπου που περιλαμβάνεται στους φορείς της παρ. 1 του άρθρου (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης) μέσω της οικονομικής υπηρεσίας υποβάλει τον ετήσιο Πίνακα Οικονομικής Στοχοθεσίας στο Παρατηρητήριο μέσω του Κόμβου Διαλειτουργικότητας του άρθρου (Κόμβος Διαλειτουργικότητας). Για τα νομικά πρόσωπα για τα οποία δεν προβλέπεται διαδικασία επικύρωσης προϋπολογισμού, η ως άνω προθεσμία εκκινεί από την ημερομηνία ψήφισής αυτού.

2. Στον Πίνακα Οικονομικής Στοχοθεσίας :

α) συνοψίζονται τα στοιχεία εσόδων και εξόδων και το οικονομικό αποτέλεσμα του προϋπολογισμού,

β) καταγράφονται τα βασικά στοιχεία ισολογισμού, ιδίως τα χρηματικά διαθέσιμα έναρξης και οι απλήρωτες υποχρεώσεις και

γ) τίθενται μηνιαίοι δημοσιονομικοί στόχοι.

3. Ο Πίνακας Οικονομικής Στοχοθεσίας αναμορφώνεται υποχρεωτικά όταν διαπιστωθεί είτε από τον φορέα είτε από το Παρατηρητήριο ότι δεν έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες οδηγίες ή ότι τα στοιχεία του αποκλίνουν ουσιαστικά από τα στοιχεία του ετήσιου διαμορφωμένου προϋπολογισμού με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η παρακολούθηση της εκτέλεσης.

4. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί και ελέγχει τον βαθμό επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων σύμφωνα με τα στοιχεία εκτέλεσης προϋπολογισμού των παρακολουθούμενων φορέων, όπως αυτά υποβάλλονται από τους ίδιους τους φορείς στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας σύμφωνα με το άρθρο (Κόμβος Διαλειτουργικότητας οικ. Πληροφόρησης..).

5. Εάν κατά τον έλεγχο επίτευξης των στόχων, το Παρατηρητήριο διαπιστώσει ουσιώδη δυσμενή απόκλιση από τους στόχους που έχουν τεθεί, ενημερώνει εγγράφως τον φορέα στον οποίο αφορά διατυπώνοντας γνώμη για τις, κατά την κρίση του, ενδεδειγμένες μεθόδους για τη βελτίωση εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Άρθρο 181

Διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας

(Άρθρο 4Α ν. 4111/2013, άρθρο 198 ν. 4555/2018)

1. Αν το Παρατηρητήριο του άρθρου (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης) διαπιστώσει με οποιονδήποτε τρόπο για φορέα της παρ. 1 του άρθρου (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης) ότι τα χρηματικά διαθέσιμα έναρξης και τα εκτιμώμενα έσοδα του προϋπολογισμού δεν επαρκούν για τη χρηματοδότηση των υποχρεωτικών του δαπανών ή ότι έχει καταρτίσει προϋπολογισμό με υπερεκτιμημένα έσοδα ή ότι έχει συσσωρεύσει εκκρεμείς υποχρεώσεις καθ' υπέρβαση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων, ζητεί από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών του φορέα τη σύνταξη έκθεσης αξιολόγησης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης αυτού, σε προθεσμία που αυτό ορίζει.

2. Στην έκθεση καταγράφονται αναλυτικά:

- α) το ύψος των χρηματικών διαθεσίμων του φορέα,
- β) το ύψος των απαιτήσεων του φορέα με διακριτή αναφορά στο επισφαλές και το επίδικο μέρος αυτών,
- γ) το ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων, με διακριτή αναφορά στις εκκρεμείς, στις ληξιπρόθεσμες και στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις,
- δ) ο συνολικός δανεισμός, το ανεξόφλητο κεφάλαιο και το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης, καθώς και τυχόν εγγυήσεις που έχει παραχωρήσει ο δήμος ή η περιφέρεια για τη συνολολόγηση δανείων και για ρυθμίσεις οφειλών από νομικά τους πρόσωπα,
- ε) οι υποχρεώσεις και απαιτήσεις που μπορεί να προκύψουν από δίκες που βρίσκονται σε εξέλιξη και από τυχόν αναδοχή οφειλών νομικών τους προσώπων,
- στ) εκτίμηση της δυνατότητας εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων,
- ζ) το ύψος του χρηματοδοτικού κενού,
- η) καταγραφή των μέτρων που έχουν ληφθεί από τον φορέα για την αντιμετώπιση του προβλήματος,
- θ) οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται από το Παρατηρητήριο ή από τον φορέα αναγκαίο να αξιολογηθεί.

3. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί την παραπάνω έκθεση και εφόσον κρίνει ότι οι διαπιστώσεις της παρ. 1 εξακολουθούν να υφίστανται, ενημερώνει σχετικά τον οικείο φορέα και τον Υπουργό Εσωτερικών.

4. Ο φορέας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρηματοδότησή του από τον Λογαριασμό Οικονομικής Ενίσχυσης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) του άρθρου

(Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.), για μέρος του χρηματοδοτικού κενού, το οποίο δεν μπορεί να καλυφθεί με συνολολόγηση δανείου σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο (Σκοποί δανεισμού), με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου, αντίστοιχα, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, προτείνει και πραγματοποιεί τις αναγκαίες για τον εξορθολογισμό της οικονομικής του διαχείρισης παρεμβάσεις. Η απόφαση αποστέλλεται υποχρεωτικά στην επιλεγείσα Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. για έλεγχο νομιμότητας και κοινοποιείται στο Παρατηρητήριο και στον Υπουργό Εσωτερικών.

5. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του σχεδίου εξορθολογισμού της οικονομικής διαχείρισης της παρ. 4 και αν οι αναγκαίες παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό κρίνονται ανεπαρκείς ενημερώνει το φορέα, προκειμένου να προβεί σε τροποποίηση ή συμπλήρωσή του. Για την οριστική αξιολόγηση συντάσσεται από το Παρατηρητήριο έκθεση, η οποία υποβάλλεται στον φορέα και στον Υπουργό Εσωτερικών.

6. Ο Υπουργός Εσωτερικών δύναται να ζητήσει νέα έκθεση αξιολόγησης από το Παρατηρητήριο, εφόσον διαπιστώσει ότι υπάρχουν στοιχεία, όπως ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της περιοχής, τα οποία δεν λήφθηκαν υπόψη από αυτό κατά την αρχική αξιολόγηση.

7. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με το παρόν, τα υπαίτια αιρετά όργανα, καθώς και οι υπάλληλοι των φορέων υπέχουν αστική και πειθαρχική ευθύνη για σοβαρή παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 182

Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(Άρθρο 4B ν. 4111/2013, άρθρο 199 ν. 4555/2018)

1. Συνιστάται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων λογαριασμός, για τη χρηματοδότηση και την ενίσχυση των φορέων της παρ. 1 του άρθρου (Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης), οι οποίοι εφαρμόζουν σχέδιο εξορθολογισμού της οικονομικής τους διαχείρισης κατά το άρθρο (Διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας), με την ονομασία «Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.» (Λογαριασμός), τον οποίο διαχειρίζεται η Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.

2. Ο Λογαριασμός χρηματοδοτείται σε ετήσια βάση από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) και συγκεκριμένα σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί αυτών που αποδίδονται στους δήμους και τις περιφέρειες και εφόσον κριθεί απολύτως αναγκαίο, με χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, πέραν αυτής που προορίζεται για την ενίσχυση των Κ.Α.Π. και ανάλογα με τις δυνατότητες αυτού.

3. Ο Λογαριασμός είναι έντοκος και οι τόκοι του πιστώνονται κάθε ημερολογιακό εξάμηνο. Το επιτόκιο κατάθεσης είναι κυμαινόμενο για κάθε εξάμηνο και αντιστοιχεί με το ποσοστό της απόδοσης του «Κοινού Κεφαλαίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων», το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε φορά κατά την τελευταία διαχειριστική χρήση του. Για τα ποσά που κινούνται μέσω του Λογαριασμού, δεν προβλέπεται προμήθεια του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

Άρθρο 183

Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

(Άρθρο 4Γ ν. 4111/2013, άρθρο 200 ν. 4555/2018)

1. Για τη χρηματοδότηση των φορέων που εφαρμόζουν σχέδιο εξορθολογισμού της οικονομικής τους διαχείρισης κατά το άρθρο (Διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας), από το Λογαριασμό του άρθρου (Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.) συνάπτεται μεταξύ του Υπουργού Εσωτερικών και του οικείου φορέα Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης (Προγραμματική Συμφωνία), η οποία καταρτίζεται μόνο εφόσον έχει προηγηθεί με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου, η διαδικασία προσφυγής του ενδιαφερόμενου φορέα σε δανεισμό της περ. β) της παρ. 1 του άρθρου (Σκοποί και προϋποθέσεις δανεισμού).
2. Στην Προγραμματική Συμφωνία απαραίτητα ορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο αυτής, οι προϋποθέσεις και η ροή της χρηματοδότησης, η διάρκεια και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δύο μερών.
3. Το Παρατηρητήριο είναι το αρμόδιο όργανο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Προγραμματικής Συμφωνίας, στην οποία καθορίζονται η διαδικασία της παρακολούθησης, καθώς και οι ειδικότερες αρμοδιότητες αυτού.
4. Οι Προγραμματικές Συμφωνίες της παρ. 1 αναρτώνται υποχρεωτικά, με ποινή ακυρότητας, στο πρόγραμμα «Διάυγεια» του Υπουργείου Εσωτερικών και του οικείου φορέα και δεν υπόκεινται σε προσυμβατικό έλεγχο.

Άρθρο 184

Μηχανισμός αποτροπής συσσώρευσης ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τρίτους από τους

Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(άρθρο 107 του ν. 4714/2020)

1. Στον δεσμευμένο τομέα του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, συστήνεται άτοκος και ακατάσχετος λογαριασμός με την ονομασία «Ειδικός λογαριασμός κάλυψης ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τρίτους» για κάθε δήμο και περιφέρεια, ο οποίος χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που οι δήμοι και οι περιφέρειες συσσωρεύουν ληξιπρόθεσμες οφειλές, σύμφωνα με το άρθρο 8 του π.δ. 80/2016 (Α'145), περί του τρόπου τήρησης Μητρώου Δεσμεύσεων.
2. Εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήξη κάθε ημερολογιακού τριμήνου, ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών εκάστου δήμου και περιφέρειας:
 - α) υποβάλλει στο Υπουργείο Εσωτερικών αναλυτική κατάσταση με τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τρίτους κατά την τελευταία ημέρα του τριμήνου. Στην κατάσταση παρατίθενται ανά παραστατικό δαπάνης κατ' ελάχιστον τα στοιχεία που προβλέπεται να τηρούνται στο Μητρώο Δεσμεύσεων και οι λόγοι μη εξόφλησης και
 - β) καταθέτει στον ειδικό λογαριασμό της παρ. 1 το χρηματικό ποσό που απαιτείται, προκειμένου το υπόλοιπο του λογαριασμού να καλύπτει το σύνολο των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του δήμου και της περιφέρειας προς τρίτους, εξαιρουμένων των δαπανών που δεν έχουν εξοφληθεί με υπαιτιότητα των δικαιούχων ή είναι ενταγμένες σε ειδικά προγράμματα και εκκρεμεί η εκταμίευση χρηματοδότησης από τον αρμόδιο φορέα ή έχουν εξοφληθεί και εκκρεμεί η λογιστική τακτοποίησή τους ή έχουν νομίμως πραγματοποιηθεί και

τελούν υπό δικαστική διεκδίκηση, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές τεκμηριώνονται επαρκώς σύμφωνα με τις εκάστοτε οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

3. Εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήξη του τριμήνου, το Υπουργείο Εσωτερικών ελέγχει το ισοζύγιο του υπολοίπου του ειδικού λογαριασμού και των ληξιπρόθεσμων οφειλών του δήμου και της περιφέρειας προς τρίτους κατά την τελευταία ημέρα του τριμήνου, εξαιρουμένων των δαπανών της περ. β) της παρ. 2. Όταν το ισοζύγιο είναι αρνητικό, τότε το έλλειμμα καλύπτεται με ισόποση παρακράτηση από την επόμενη μηνιαία επιχορήγηση μέσω των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) προς τον δήμο ή την περιφέρεια αντίστοιχα, για λειτουργικές και λοιπές γενικές δαπάνες. Το παρακρατούμενο ποσό κατατίθεται στον ειδικό λογαριασμό προς αποκατάσταση του ισοζυγίου και προς εξόφληση των απαιτήσεων των δικαιούχων που περιλαμβάνονται στην κατάσταση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων. Το ποσό που παρακρατείται δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό (30%) του ενός δωδεκάτου (1/12) της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης που δικαιούται ο δήμος και η περιφέρεια, αντίστοιχα, για λειτουργικές και λοιπές γενικές δαπάνες μέσω των Κ.Α.Π. Όταν από τον έλεγχο προκύπτει θετικό ισοζύγιο, το ποσό του πλεονάσματος αποδεσμεύεται από τον ειδικό λογαριασμό και, με εντολή της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, μεταφέρεται στον τραπεζικό λογαριασμό του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα, που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή στην Τράπεζα της Ελλάδος.

4. Ο έλεγχος της παρ. 3 πραγματοποιείται με βάση τα στοιχεία της κατάστασης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, τα στοιχεία που τηρούνται στον Κόμβο Διαλειτουργικότητας του άρθρου (Κόμβος διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης), και τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων αναφορικά με τα υπόλοιπα των ειδικών λογαριασμών κάλυψης των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τρίτους. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής της κατάστασης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, ο έλεγχος πραγματοποιείται αποκλειστικά με βάση τα υπόλοιπα στοιχεία, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εξαιρέσεις της περ. β) της παρ. 2, και το ανώτατο ποσοστό παρακράτησης της παρ. 3 αυξάνεται σε πενήντα τοις εκατό (50%).

5. Κάθε δήμος και περιφέρεια έχει πρόσβαση στα ποσά του ειδικού λογαριασμού μόνο για την πληρωμή των παραστατικών που περιλαμβάνονται στην κατάσταση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων. Η εξόφληση των δικαιούχων μέσω του ειδικού λογαριασμού του δήμου ή της περιφέρειας πραγματοποιείται με εντολή αυτού προς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για απευθείας καταβολή των οφειλόμενων ποσών στους λογαριασμούς που τηρούν οι δικαιούχοι σε πιστωτικά ιδρύματα, μέχρι εξαντλήσεως του υπολοίπου του λογαριασμού. Κατά την εξόφληση των δικαιούχων, ο δήμος και η περιφέρεια επιβαρύνονται μόνο με τα έξοδα ηλεκτρονικής μεταφοράς προς τους λογαριασμούς των δικαιούχων και με το λειτουργικό κόστος του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

6. Με ευθύνη του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών, τηρείται υποχρεωτικά στο δήμο και στην περιφέρεια αρχείο με τα αντίγραφα των καταστάσεων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της παρ. 1, των εντολών εξόφλησης μέσω του ειδικού λογαριασμού και των καταστάσεων κίνησης του ειδικού λογαριασμού του φορέα. Το αρχείο τίθεται στη διάθεση οποιουδήποτε ελεγκτικού οργάνου, του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και του Υπουργείου Εσωτερικών.

7. Με ευθύνη της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, δημοσιεύεται σε τριμηνιαία βάση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών σύνοψη των στοιχείων διαθεσίμων, απλήρωτων, εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους ανά

δήμο και περιφέρεια και ανά νομικό πρόσωπο, καθώς και των παρακρατηθέντων ποσών για την εξασφάλιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τρίτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ

Άρθρο 185

Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 33 του ν. 5056/2023)

1. Για τη χάραξη αποτελεσματικών και στοχευμένων πολιτικών για την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και για την παρακολούθηση των επιδόσεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, λειτουργεί στο Υπουργείο Εσωτερικών διαδικτυακός Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Κόμβος Επιδόσεων) στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο «deiktesOTA.gov.gr», στον οποίο:

α) συλλέγονται ανωνυμοποιημένα στοιχεία που αφορούν στην οικονομική και διοικητική λειτουργία και δραστηριότητά της παρούσας και συγκεκριμένα:

αα) των δήμων σύμφωνα με το άρθρο (περί άσκησης αρμοδιοτήτων δήμων) και το άρθρο 10 του ν.4830/2021 (Α'169), περί αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων δήμων για τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων συντροφιάς και αβ) των περιφερειών σύμφωνα με το άρθρο (περί αρμοδιοτήτων Περιφερειών) και

β) δημοσιεύονται, κατόπιν επεξεργασίας, δείκτες μέτρησης και αξιολόγησης των επιδόσεών τους.

2. Τα στοιχεία των φορέων της παρ. 1 υποβάλλονται στον Κόμβο Επιδόσεων σε ενοποιημένη βάση με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του δήμου ή του Εκτελεστικού Γραμματέα της περιφέρειας σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

Σε περίπτωση έλλειψης Γενικού ή Εκτελεστικού Γραμματέα τα στοιχεία αποστέλλονται με ευθύνη του προϊστάμενου οικονομικών υπηρεσιών ή του ασκούντος χρέη προϊστάμενου οικονομικών υπηρεσιών. Με απόφαση του δημάρχου και του περιφερειάρχη, αντίστοιχα, δύναται η απαλλαγή του προσώπου του δεύτερου εδαφίου και η ανάθεση της αρμοδιότητας σε αντιδήμαρχο και αντιπεριφερειάρχη ή σε προϊστάμενο άλλης οργανικής μονάδας ανώτατου επιπέδου.

Για τους συνδέσμους δήμων και περιφερειών και τους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.), αρμόδιος για τη συγκέντρωση και αποστολή των στοιχείων είναι ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, ο οποίος μπορεί να εκχωρήσει την αρμοδιότητα σε αρμόδιο προϊστάμενο οργανικής μονάδας.

4. Τα πρόσωπα της παρ. 2 φέρουν την ευθύνη για την ακρίβεια, την εγκυρότητα και την έγκαιρη αποστολή αυτών των στοιχείων, καθώς και για την αντίστοιχη ενημέρωση των βάσεων δεδομένων της απόφασης της παρ. 8 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Δ΄) για τις οποίες υφίσταται υποχρέωση υποβολής στοιχείων από τους φορείς ευθύνης τους.

5. Με μέριμνα των προσώπων της παρ. 2, στους φορείς τηρείται υποχρεωτικά ηλεκτρονικός φάκελος τεκμηρίωσης των υποβαλλόμενων στοιχείων στον Κόμβο Επιδόσεων. Ο έλεγχος εγκυρότητας των στοιχείων, σύμφωνα με τον φάκελο τεκμηρίωσης και τις ειδικότερες

οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, εντάσσεται υποχρεωτικά στο ετήσιο πρόγραμμα των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (Μ.Ε.Ε.) των υπόχρεων φορέων και ολοκληρώνεται εντός τριάντα (30) ημερών από την ολοκλήρωση της υποβολής των ετήσιων στοιχείων. Τα αποτελέσματα των ελέγχων ενσωματώνονται στον Κόμβο Επιδόσεων με ευθύνη του προϊσταμένου ή του υπευθύνου της αρμόδιας Μ.Ε.Ε. και λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση των στοιχείων και κατά την έκδοση της απόφασης της παρ. 11 του άρθρου **(Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Δ.)**

6. Εντός δύο (2) μηνών από την έκδοση της απόφασης της παρ. 9 του άρθρου **(Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Δ')** αναρτώνται στην πλατφόρμα «deiktesOTA.gov.gr» τα πρότυπα ερωτηματολόγια υποβολής στοιχείων, με ενσωματωμένες τις οδηγίες συμπλήρωσής τους και το ενδεικτικό περιεχόμενο του ηλεκτρονικού φακέλου τεκμηρίωσης και παρέχονται οι απαιτούμενες οδηγίες στα πρόσωπα της παρ. 2 αναφορικά με τον χρόνο και τον τρόπο ενημέρωσης του Κόμβου Επιδόσεων.

7. Οι δείκτες μέτρησης και αξιολόγησης επιδόσεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων υπολογίζονται και δημοσιεύονται στην πλατφόρμα «deiktesOTA.gov.gr» σε ετήσια βάση, εντός τεσσάρων (4) μηνών από την ολοκλήρωση του έτους αναφοράς. Στην πλατφόρμα δημοσιεύεται υποχρεωτικά και η μεθοδολογία υπολογισμού των δεικτών.

8. Τα υποβαλλόμενα στοιχεία στον Κόμβο Επιδόσεων είναι διαθέσιμα ως ανοικτά δεδομένα που δημοσιοποιούνται στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο «data.gov.gr» με βάση τις απαιτήσεις του άρθρου 63 του ν.4727/2020 (Α'184), περί διαθέσιμων μορφότυπων, εντός δύο (2) μηνών από την ολοκλήρωση της δημοσίευσης των δεικτών στην πλατφόρμα «deiktesOTA.gov.gr».

9. Η συλλογή των στοιχείων της παρ. 1 γίνεται σε συμμόρφωση με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, L 119) και τον ν. 4624/2019 (Α' 137).

Άρθρο 186

Βραβεία Επιδόσεων

(παρ. 6 άρθρο 33 του ν. 5056/2023)

1. Στους δήμους και τις περιφέρειες που έχουν επιδείξει τη μεγαλύτερη βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος συνολικά ή σε επιμέρους δείκτες του άρθρου **(Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης)**, **δύναται** να απονέμονται ετήσια βραβεία.

2. Τα βραβεία της παρ. 1 δύνανται να συνοδεύονται από χρηματικό έπαθλο, το συνολικό ύψος των οποίων δύναται να ανέλθει σε ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) επί του συνολικού ετήσιου ύψους των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) των δήμων και των περιφερειών αντίστοιχα.

3. Τα ποσά των επάθλων εντάσσονται στον προγραμματισμό του Υπουργείου Εσωτερικών αναφορικά με την κατανομή και την απόδοση των Κ.Α.Π. του επόμενου οικονομικού έτους.

4. Ποσοστό μέχρι ένα τοις εκατό (1%) του χρηματικού επάθλου της παρ. 2 εγγράφεται στον προϋπολογισμό εξόδων για παροχές προσωπικού του επόμενου οικονομικού έτους του

δήμου και της περιφέρειας προκειμένου να αποδοθεί στα πρόσωπα της παρ. 2 του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και στους υπαλλήλους που συνέβαλλαν στην πραγματοποίηση ή στη βελτίωση των επιδόσεων. Το ύψος της ανταμοιβής ανά δικαιούχο καθορίζεται με απόφαση του δημάρχου και του περιφερειάρχη και η σχετική δαπάνη εκκαθαρίζεται και αποδίδεται στους δικαιούχους εντός τριών (3) μηνών από την καταβολή του επάθλου στον φορέα. Η ανταμοιβή ανά δικαιούχο, δεν συμψηφίζεται με την προσωπική διαφορά της παρ. 1 του άρθρου 27 του ν.4354/2015 (Α'176), περί διασφάλισης αποδοχών, και την αντίστοιχη του άρθρου 155 του ν.4472/2017 (Α'74), περί διασφάλισης αποδοχών, δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του αθροίσματος του ετήσιου βασικού μισθού και του επιδόματος θέσης ευθύνης και υπόκειται στις ασφαλιστικές εισφορές και λοιπές κρατήσεις των πρόσθετων αποδοχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΜΕΡΟΥΣ Δ΄

Άρθρο 187 Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Δ

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται το περιεχόμενο και ο τύπος των στοιχείων, ο χρόνος και η συχνότητα ενημέρωσης ανά κατηγορία φορέα και ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικά με τους υπόχρεους ενημέρωσης του Κόμβου Διαλειτουργικότητας του άρθρου (Κόμβος Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τ.Α.).
2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ρυθμίζονται ο τρόπος λειτουργίας του Κόμβου Διαλειτουργικότητας, ο τρόπος διάθεσης των στοιχείων από τους υπόχρεους και δύναται να καθορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τη λειτουργία της εφαρμογής, η είσοδος, ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση των χρηστών, οι απαιτούμενες διαλειτουργικότητες με άλλα πληροφοριακά συστήματα ή μητρώα του δημοσίου τομέα, τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του άρθρου (Κόμβος Διαλειτουργικότητας Οικονομικής Πληροφόρησης Τ.Α.).
3. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται αποζημίωση για τον Πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς, του Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου (Παρατηρητήριο οικ. Αυτοτέλειας στα), η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών.
4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθορίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των σχεδίων προϋπολογισμού των Δημοτικών Επιχειρήσεων Υδάτων και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) για την παροχή γνώμης από αυτό, το ακριβές περιεχόμενο του Πίνακα Οικονομικής Στοχοθεσίας, η μεθοδολογία ελέγχου επίτευξης των στόχων, τα κριτήρια προσδιορισμού των ουσιωδών δυσμενών αποκλίσεων και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου (Παρακολούθηση εκτέλεσης προϋπολογισμών από το Παρατηρητήριο). Με την απόφαση της παρούσας δύναται να ρυθμίζεται και κάθε απαραίτητο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου (Διαχείριση προβλημάτων υπερχρέωσης και οικονομικής βιωσιμότητας).

5. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται έως τον Νοέμβριο κάθε έτους και ισχύει για το επόμενο οικονομικό έτος, ύστερα από εισήγηση του Παρατηρητηρίου και αφού ληφθεί υπόψη το πιστωτικό υπόλοιπο του Λογαριασμού Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α. του άρθρου (Λογαριασμός Οικ. Ενίσχυσης ΟΤΑ), δύναται να διαφοροποιείται συνολικά ή ανά βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης το ποσοστό της παρ. 2 του άρθρου (Λογαριασμός Οικ. Ενίσχυσης ΟΤΑ)

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα λειτουργίας του Λογαριασμού Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α., καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου (Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.). Έως την έκδοση της απόφασης της παρούσας, οι σχετικές με τον Λογαριασμό Ενίσχυσης των Ο.Τ.Α. κανονιστικές πράξεις, παραμένουν σε ισχύ.

7. Από τα χρηματικά διαθέσιμα του λογαριασμού του άρθρου (Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης), όπως αυτά εμφανίζονται στην έναρξη κάθε έτους και σε ποσοστό που δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά το είκοσι τοις εκατό (20%) αυτών, δύναται, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, να παρέχονται σε δήμους οικονομικές ενισχύσεις για την κάλυψη εξαιρετικά επείγουσών αναγκών, οι οποίες προκύπτουν λόγω επέλευσης έκτακτων και απρόβλεπτων γεγονότων, περιστάσεων και φαινομένων. Η απόφαση του πρώτου εδαφίου εκδίδεται κατόπιν τεκμηριωμένου αιτήματος του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

8. Με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών ή των Προέδρων και Διοικητών Ανεξάρτητων Αρχών, δύναται να συμπεριλαμβάνονται στα στοιχεία του κόμβου του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και δεδομένα από βάσεις δεδομένων του ελληνικού δημόσιου τομέα, εφόσον έχουν γεωγραφική αναφορά σε επίπεδο ταχυδρομικού κώδικα ή δημοτικής κοινότητας ή δήμου ή περιφερειακής ενότητας ή περιφέρειας και ρυθμίζεται κάθε απαραίτητο ζήτημα για τον τρόπο και τη συχνότητα διάθεσης των δεδομένων στον κόμβο του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης).

9. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται μέχρι το τέλος Μαΐου εκάστου έτους, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.), καθορίζονται το περιεχόμενο των υποβαλλόμενων στοιχείων και οι δείκτες μέτρησης και αξιολόγησης επιδόσεων για το έτος. Το περιεχόμενο των δεικτών βασίζεται στα υποβαλλόμενα στοιχεία της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου και στα στοιχεία των αποφάσεων διάθεσης δεδομένων των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης).

10. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ρυθμίζονται ο τρόπος λειτουργίας του Κόμβου του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης), ο τρόπος αποστολής των στοιχείων από τους υπόχρεους, ο τρόπος διάθεσης δεδομένων, και δύναται να καθορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τη λειτουργία της εφαρμογής, η είσοδος, ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση των χρηστών, οι απαιτούμενες διαλειτουργικότητες με άλλα πληροφοριακά συστήματα ή μητρώα του δημοσίου τομέα, τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του άρθρου (Κόμβος Παρακολούθησης Επιδόσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης).

11. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται μέχρι το τέλος Ιουνίου εκάστου έτους, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε. και της ΕΝ.Π.Ε., αντίστοιχα, δύνανται να απονέμονται τα βραβεία της παρ. 1 του άρθρου (Βραβεία Επιδόσεων). Η απόφαση της παρούσας αφορά στις επιδόσεις των φορέων κατά το προηγούμενο έτος και σε αυτήν αναφέρονται υποχρεωτικά τα κριτήρια που έχουν ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό των φορέων στους οποίους απονέμονται τα βραβεία επιδόσεων.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Άρθρο 188

Σκοπός Μέρους Ε΄

Ο σκοπός του Μέρους Ε΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνίσταται στη θέσπιση ενός σαφούς, ενιαίου, λειτουργικού και συνεκτικού θεσμικού πλαισίου, το οποίο περιλαμβάνει σαφείς διαδικασίες και κατάλληλα εργαλεία διαχείρισης και αξιοποίησης της δημοτικής και περιφερειακής περιουσίας.

Άρθρο 189

Αντικείμενο Μέρους Ε΄

Αντικείμενο του Μέρους Ε΄ του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αποτελούν:

- α) η αποτύπωση των βασικών αρχών, που διέπουν τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων των δήμων και των περιφερειών,
- β) οι ρυθμίσεις για την απόκτηση ή μίσθωση ακινήτων για την εκπλήρωση των σκοπών τους,
- γ) οι διατάξεις διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων ειδικού σκοπού, όπως είναι η σχολική περιουσία, οι κοινόχρηστοι χώροι και άλλες αποκαταστατικές διατάξεις, στο πλαίσιο των ειδικότερων αρμοδιοτήτων των δήμων,
- δ) η διαδικασία των δημοπρασιών των δήμων και περιφερειών για τις περιπτώσεις εκμίσθωσης και εκποίησης κινητών και ακινήτων, καθώς και μίσθωσης ή αγοράς ακινήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 190

Γενικές υποχρεώσεις – προστασία

(αρ. 178 ν.3463/2006, αρ. 97 π.δ. 30/96)

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες οφείλουν να διατηρούν, να προστατεύουν, να διαχειρίζονται και να αξιοποιούν την κάθε είδους περιουσία τους με τρόπο επιμελή και αποδοτικό.

2. Ακίνητα και κινητά πράγματα, αξίες και οτιδήποτε άλλο ανήκει στην περιουσία των δήμων και των περιφερειών καταγράφονται υποχρεωτικά στα βιβλία τους.
3. Η απόκτηση και η διάθεση περιουσιακών στοιχείων των δήμων και των περιφερειών επιτρέπεται, εφόσον τηρηθούν οι διατάξεις του παρόντος Μέρους, για την εκπλήρωση των σκοπών τους και την άσκηση των κατά νόμο αρμοδιοτήτων τους.
4. Οι δήμοι και οι περιφέρειες οφείλουν να καταρτίζουν πρόγραμμα διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας τους, σύμφωνα με το άρθρο (Πρόγραμμα Διαχείρισης και Αξιοποίησης της περιουσίας των δήμων και περιφερειών).
5. Η ακίνητη περιουσία των δήμων και των περιφερειών προστατεύεται, σύμφωνα με τις διατάξεις, περί προστασίας της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου. Επί διοικητικής αποβολής αποφαινεται το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, ενώ το σχετικό πρωτόκολλο εκδίδει ο δήμαρχος ή ο περιφερειάρχης αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 191

Καταγραφή ακίνητης περιουσίας δήμων και περιφερειών

(αρ. 183 ν.3463/2006, αρ. 97 π.δ. 30/96, αρ. 194 ν.4555/2018)

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες οφείλουν να καταχωρούν και να επικαιροποιούν τα στοιχεία των ακινήτων τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων καταγραφής της ακίνητης περιουσίας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, και να αναρτούν τα επικαιροποιημένα κάθε φορά στοιχεία στην ιστοσελίδα τους.
2. Για την άντληση των στοιχείων της παρ. 1 το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ελληνικό Κτηματολόγιο» και η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων παρέχουν στο Υπουργείο Εσωτερικών σε ηλεκτρονική μορφή τα στοιχεία της ακίνητης περιουσίας των δήμων και των περιφερειών που διαθέτουν.

Άρθρο 192

Πρόγραμμα διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας των δήμων και περιφερειών

(αρ. 10 ν. 4623/2019)

Η συζήτηση και η ψήφιση του προγράμματος διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας των δήμων και των περιφερειών πραγματοποιείται κατά το πρώτο έτος της δημοτικής ή περιφερειακής περιόδου αντίστοιχα σύμφωνα με το σχέδιο της οικείας δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής και τις τυχόν εναλλακτικές προτάσεις προγράμματος διαχείρισης και αξιοποίησης που συντάσσονται κα κατατίθενται από τους επικεφαλής των παρατάξεων. Οι τυχόν εναλλακτικές προτάσεις συνοδεύονται από εισήγηση των αρμοδίων υπηρεσιών. Κατά τη σύνταξη των προτάσεων από τις ενδιαφερόμενες παρατάξεις, οι αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου ή της περιφέρειας παρέχουν κάθε σχετικό στοιχείο. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του συμβουλίου συνιστά και το εγκεκριμένο πρόγραμμα. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του συμβουλίου, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους

προτάσεων και θεωρείται εγκεκριμένη η πρόταση που λαμβάνει τις περισσότερες ψήφους επί των παρόντων. Το πρόγραμμα μπορεί να αναθεωρείται με την ίδια διαδικασία.

Άρθρο 193

Δωρεά ακινήτων

(αρ. 184 ν.3463/2006, αρ. 10 π.δ. 242/96)

1. Δωρεές ακινήτων των δήμων και περιφερειών για την εκπλήρωση σπουδαίου κοινωφελούς σκοπού που συνδέεται με την προαγωγή των τοπικών συμφερόντων και την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής, επιτρέπονται ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του αριθμού των μελών του.

Στην περίπτωση δωρεάς δημοτικού ακινήτου, η απόφαση του πρώτου εδαφίου λαμβάνεται ύστερα από γνώμη του συμβουλίου ή εκπροσώπου της δημοτικής κοινότητας κατά περίπτωση. Ο τελευταίος συμμετέχει στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου και έχει δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη της σχετικής απόφασης.

2. Αν η χρήση των ακινήτων, που έχουν δωρηθεί, μεταβληθεί ή ο σκοπός της δωρεάς δεν εκπληρωθεί μέσα στην προθεσμία που έχει οριστεί, η σύμβαση της δωρεάς λύεται, και η κυριότητα των ακινήτων επανέρχεται αυτοδικαίως στον δήμο ή την περιφέρεια. Οι αποφάσεις της παρ. 1 καταχωρίζονται στα κτηματολογικά βιβλία του Εθνικού Κτηματολογίου ή στα οικεία βιβλία του Συστήματος Μεταγραφών και Υποθηκών, που τηρούνται στα Κτηματολογικά Γραφεία.

Άρθρο 194

Δωρεάν παραχώρηση χρήσης ακινήτων

(αρ. 185 παρ. 1,2,2Α ν.3463/2006, αρ. 12 παρ. 1,2,4 π.δ. 242/96)

Η δωρεάν παραχώρηση της χρήσης ακινήτων των δήμων και των περιφερειών, επιτρέπεται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα. Η παραχώρηση ανακαλείται με όμοια απόφαση, εφόσον οι λόγοι ή οι προϋποθέσεις που την είχαν υπαγορεύσει έχουν εκλείψει καθώς και σε περίπτωση παράβασης των όρων της παραχώρησης από τον παραχωρησιούχο φορέα.

Η παραχώρηση γίνεται για ορισμένο χρόνο:

α) στα νομικά πρόσωπα του οικείου δήμου ή της περιφέρειας, αντίστοιχα, σε άλλους δήμους ή περιφέρειες στο Δημόσιο και σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εν γένει, καθώς και σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας για την εξυπηρέτηση του σκοπού τους, καθώς και για την αντιμετώπιση έκτακτης και επείγουσας ανάγκης,

β) σε άλλα νομικά πρόσωπα, αθλητικούς ή πολιτιστικούς συλλόγους που ασκούν αποκλειστικά και μόνο δραστηριότητα η οποία είναι κοινωφελής ή προάγει τα τοπικά συμφέροντα

γ) σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του ν.4430/2016 (Α'205) που έχουν την έδρα τους ή ασκούν τη δραστηριότητά τους στον οικείο δήμο ή περιφέρεια, για την ενίσχυση της τοπικής και κοινωνικής ωφέλειας, όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 2 του ν.4430/2016. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου. Η διάρκεια της παραχώρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει

τα πέντε (5) έτη. Μετά τη λήξη της πενταετίας, επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση του ιδίου ακινήτου στον παραχωρησιούχο φορέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομίας, κατόπιν αίτησής του, σύμφωνα με την περ. β) της παρ. 2 του άρθρου . (Εκμίσθωση ακινήτων).

Άρθρο 195

Εκποίηση ακινήτων

(αρ. 186 ν.3463/2006, άρ.13 π.δ. 242/96)

1. Η εκποίηση δημοτικών ή περιφερειακών ακινήτων επιτρέπεται, κατόπιν δημοπρασίας, μόνο για ωφέλεια του δήμου ή της περιφέρειας, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.
2. Το προϊόν της εκποίησης διατίθεται αποκλειστικά και μόνο για την εκπλήρωση του σκοπού, για τον οποίο έγινε η εκποίηση. Τυχόν υπόλοιπο του προϊόντος εκποίησης, διατίθεται για την εκτέλεση έργων, την αποζημίωση δικαιούχων από απαλλοτριώσεις ακινήτων, καθώς και για την κάλυψη λοιπών αναγκών των δήμων και των περιφερειών.
3. Με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του οικείου συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η απευθείας και χωρίς δημοπρασία εκποίηση δημοτικών ή περιφερειακών ακινήτων σε άλλους δήμους ή περιφέρειες, στα νομικά πρόσωπα αυτών, στο Δημόσιο, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, καθώς και σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την εκπλήρωση των σκοπών τους. Ομοίως, επιτρέπεται η απευθείας εκποίηση δημοτικών εκτάσεων σε κατηγορίες συνεταιρισμών που καθορίζονται με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Με τα ίδια διατάγματα μπορούν να προσδιορίζονται και οι προϋποθέσεις της απευθείας εκποίησης.
4. Τα έξοδα μεταβίβασης του ακινήτου βαρύνουν τον αγοραστή.
5. Ο πλειοδότης σε δημοπρασία που διενεργήθηκε για την εκποίηση ακινήτου μπορεί, έως την κατάρτιση της σχετικής σύμβασης, να υποδείξει εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης ως αγοράστρια, υπό τον όρο, ότι ο ανωτέρω πλειοδότης θα έχει, ήδη, προσυμφωνήσει τη χρηματοδοτική μίσθωση του εν λόγω ακινήτου με την υποδεικνυόμενη από αυτόν εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης.
6. Για ακίνητα των δήμων και των περιφερειών που βρίσκονται στην αλλοδαπή, η εκποίηση γίνεται με απόφαση του οικείου συμβουλίου, η οποία περιλαμβάνει και τους όρους της εκποίησης, τα όργανα και τα πρόσωπα ενώπιον των οποίων θα διενεργηθεί.

Άρθρο 196

Ανταλλαγή ακινήτων

(αρ. 190 ν.3463/2006, 13-14 π.δ. 242/96)

Η ανταλλαγή ακινήτων των δήμων και των περιφερειών με άλλα ακίνητα, μπορεί να γίνει χωρίς δημοπρασία. Στην περίπτωση αυτή, καθώς και στην περίπτωση της επιβάρυνσής τους με εμπράγματα δικαιώματα, ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου (Εκποίηση ακινήτων).

Άρθρο 197

Αγορά ακινήτων

(αρ. 191 ν.3463/2006, αρ. 23 π.δ. 242/96)

1. Η αγορά ακινήτων επιτρέπεται κατόπιν δημοπρασίας, με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.
2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η απευθείας αγορά ακινήτου εφόσον το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο κρίνει με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση ότι το ακίνητο αυτό είναι το μοναδικό κατάλληλο για την εκπλήρωση των σκοπών του:
 - α) με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του όταν έχουν προηγηθεί δύο (2) άγονες δημοπρασίες ή
 - β) με πλειοψηφία των δυο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του σε κάθε άλλη περίπτωση.
3. Επιτρέπεται η αγορά κτίσματος έτοιμου προς χρήση με το λειτουργικό του εξοπλισμό, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας. Για τον σκοπό αυτόν καταρτίζεται προσύμφωνο αγοραπωλησίας ακινήτου, το οποίο προβλέπει την κατάρτιση οριστικής σύμβασης μεταβίβασης και την παράδοση του οικοδομήματος εντός της προβλεπόμενης, από τη διακήρυξη, προθεσμίας και σύμφωνα με τους όρους αυτής.
4. Η εκ μέρους των δήμων και των περιφερειών απευθείας και χωρίς δημοπρασία αγορά ακινήτων που ανήκουν σε επιχειρήσεις στις οποίες αυτοί μετέχουν με αντάλλαγμα τη διάθεση μέρους ή του συνόλου των μετοχών τους σε αυτές, επιτρέπεται με απόφαση του οικείου συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Εάν υπάρχει απόκλιση αξιών των ανταλλασσόμενων πραγμάτων, η απόφαση αγοράς λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του οικείου συμβουλίου.
5. Τα έξοδα μεταβίβασης του ακινήτου βαρύνουν τον αγοραστή.

Άρθρο 198

Εκμίσθωση ακινήτων

(παρ. 1-5 αρ. 192 3463/2006, αρ. 1 π.δ. 242/96)

1. Η εκμίσθωση ακινήτων των δήμων και περιφερειών γίνεται με δημοπρασία. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά για μία (1) φορά, εάν δεν παρουσιάστηκε κανένας πλειοδότης. Αν και η δεύτερη δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, της οποίας τους όρους καθορίζει το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα.
2. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, επιτρέπεται η εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία:
 - α) Για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τα τρία (3) έτη, αν η ετήσια πρόσοδος του υπό εκμίσθωση ακινήτου δεν υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.
 - β) Αν πρόκειται για την εκμίσθωση ακινήτων στο δημόσιο, σε άλλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, σε επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, σε συνεταιρισμούς για

την ικανοποίηση των αναγκών τους, καθώς και σε Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018 (Α'9), εφόσον η πλειοψηφία του συνεταιριστικού τους κεφαλαίου ανήκει σε δήμους και περιφέρειες, επιχειρήσεις των δήμων και των περιφερειών και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εν γένει. Για την εκμίσθωση σε συνεταιρισμούς εφαρμόζεται αναλογικά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου (Εκποίηση ακινήτων).

γ) Για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες, θεάτρων και κινηματοθεάτρων ή άλλων χώρων, για επιστημονικούς, εκπαιδευτικούς, αθλητικούς πολιτιστικούς και λοιπούς σκοπούς ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος, αφού το συμβούλιο εκτιμήσει την ποιότητα των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

Στην περ. β), η απόφαση του συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

3. Η εκμίσθωση με δημοπρασία ακινήτων με μειωμένο μίσθωμα, επιτρέπεται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε (25) έτη, υπό τον όρο ότι ο μισθωτής αναλαμβάνει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης ανακαίνισης ή ανακατασκευής του ακινήτου και θα προβεί σε τυχόν πρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ειδικότερα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας. Με όμοια απόφαση, χωρεί παράταση των υφιστάμενων μισθώσεων για έως είκοσι πέντε (25) έτη υπό τους όρους του πρώτου εδαφίου, ύστερα από συνεκτίμηση της προτεινόμενης επένδυσης για την ανακαίνιση ή ανακατασκευή, την αναπροσαρμογή του μισθώματος και την εξυπηρέτηση του συμφέροντος του εκμισθωτή φορέα.

4. Επιτρέπεται, κατόπιν δημοπρασίας, κατά παρέκκλιση του άρθρου 610 του Αστικού Κώδικα (π.δ.456/1984, Α'164), με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, η μακροχρόνια μίσθωση:

α) ακινήτων για διάρκεια μέχρι ενενήντα εννέα (99) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την παρ. 17 του άρθρου 6 του ν.2160/1993 (Α'118),

β) ακάλυπτων εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την εγκατάσταση και εκμετάλλευση στο μίσθιο επιχειρήσεων αθλητικών δραστηριοτήτων πάσης φύσεως και υποστηρικτικών προς αυτές υπηρεσιών, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή,

γ) ακάλυπτων εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων της πρωτογενούς παραγωγής, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή,

δ) ακάλυπτων εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ίδρυση ή επέκταση βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, καθώς και επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Για την παράταση των ανωτέρω συμβάσεων συνεκτιμάται εκ νέου ο αναπτυξιακός χαρακτήρας των μισθώσεων.

Οι ανωτέρω συμβάσεις απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος ή δικαίωμα Δημοσίου ή τρίτων, ενώ τα δικαιώματα και οι αμοιβές συμβολαιογράφων, δικηγόρων, δικαστικών επιμελητών και υποθηκοφυλάκων για τη σύμβαση και κάθε άλλη προς πραγμάτωση αυτής πράξη περιορίζονται στο δέκα τοις εκατό (10%) αυτών.

Κάθε κτίριο και κάθε άλλη μόνιμη εγκατάσταση που θα ανεγερθεί επί του μισθίου σύμφωνα με τη σύμβαση, περιέρχεται, μετά τη λύση ή τη λήξη της σύμβασης, στην κυριότητα του

εκμισθωτή δήμου ή περιφέρειας, χωρίς υποχρέωση του εκμισθωτή και χωρίς δικαίωμα του μισθωτή να τα αφαιρέσει, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά.

5. Υπεκμίσθωση επιτρέπεται για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της μίσθωσης. Ο σχετικός όρος συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά στη διακήρυξη και στη σύμβαση. Σε περίπτωση υπεκμίσθωσης, ο αρχικός μισθωτής εξακολουθεί να ευθύνεται εις ολόκληρο έναντι του δήμου ή της περιφέρειας, σύμφωνα με τους όρους της κύριας σύμβασης μίσθωσης. Υπεκμίσθωση δεν επιτρέπεται στις περ. β) και γ) της παρ. 2.

Άρθρο 199

Μίσθωση ακινήτων

(αρ. 194 ν.3463/2006, αρ. 16 π.δ. 242/96)

1. Για ακίνητα που μισθώνουν οι δήμοι και οι περιφέρειες απαιτείται δημοπρασία.
 2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η απευθείας μίσθωση ακινήτου, με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του:
 - α) Όταν έχουν διενεργηθεί τουλάχιστον δύο (2) άγονες δημοπρασίες.
 - β) Όταν κριθεί ότι μόνο ένα ακίνητο είναι κατάλληλο για την εκπλήρωση του σκοπού και την κάλυψη των αναγκών του δήμου ή της περιφέρειας. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση του συμβουλίου λαμβάνεται με πλειοψηφία των δυο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του.
 - γ) Όταν η ανάγκη μίσθωσης ακινήτου έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Η διάρκεια της μίσθωσης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες, με δυνατότητα παράτασής της για ίσο χρονικό διάστημα
 - δ) Όταν πρόκειται για την επέκταση ήδη εγκατεστημένης υπηρεσίας σε μη μισθωμένους χώρους του ίδιου ή παρακείμενου ακινήτου, οι οποίοι δεν υπερβαίνουν την επιφάνεια του ήδη μισθωμένου ακινήτου. Η μίσθωση συνάπτεται για χρονική διάρκεια που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της κύριας μίσθωσης
 - ε) Όταν το προς μίσθωση ακίνητο είναι ιδιοκτησίας του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δήμων, περιφερειών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών.
 - στ) Ειδικά για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην περίπτωση που δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες της δημοπρασίας από τους δήμους έως και δύο (2) μήνες πριν την έναρξη του σχολικού έτους ή προκύπτουν επείγοντες και απρόβλεπτοι λόγοι κατά τη διάρκεια αυτού που υπαγορεύουν την προσωρινή μεταστέγαση του σχολείου σε άλλο κτήριο. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίζεται για δύο (2) έτη με δυνατότητα παράτασης για άλλο ένα έτος, εφόσον εξακολουθούν να υφίστανται οι λόγοι του πρώτου εδαφίου. Αναμίσθωση δεν επιτρέπεται.
- Στις περ. β), γ), δ) και στ), απαιτείται ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του οικείου συμβουλίου.
3. Η διάρκεια των μισθώσεων είναι έως δώδεκα (12) έτη, με δικαίωμα παράτασης σε κάθε περίπτωση μέχρι δώδεκα (12) έτη ακόμη, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων..
 4. Ο δήμος ή η περιφέρεια μπορεί να προβεί μονομερώς σε λύση της μίσθωσης πριν τη λήξη του συμβατικού χρόνου αζημίως, εφόσον η στεγασμένη στο μίσθιο υπηρεσία καταργηθεί ή μεταστεγαστεί σε ιδιόκτητο ή δωρηθέν ακίνητο και η υπολειπόμενη διάρκεια της μίσθωσης έως τη λήξη της δεν υπερβαίνει τα τρία έτη. Η απόφαση πρόωρης λύσης της μίσθωσης κοινοποιείται στον εκμισθωτή του ακινήτου και επιφέρει τα αποτελέσματα της τριάντα (30)

τουλάχιστον ημέρες μετά την κοινοποίηση της. Από την ημερομηνία αυτή παύει κάθε υποχρέωση για καταβολή μισθωμάτων.

5. Σιωπηρή αναμίσθωση δεν επιτρέπεται. Η συνέχιση της χρήσης ακινήτου, που μισθώθηκε, πέρα από το χρόνο λήξης της μίσθωσης, θεωρείται ως σιωπηρή παράταση της μίσθωσης. Για τη χρήση αυτή καταβάλλεται μίσθωμα ίσο με αυτό της μίσθωσης που έληξε, το οποίο αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.

6. Επιτρέπεται η από πλευράς μισθωτή μονομερής παράταση της μίσθωσης για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει το αρχικώς προβλεπόμενο, με αιτιολογημένη απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στον εκμισθωτή έναν τουλάχιστον μήνα πριν από την ημερομηνία λήξης της μίσθωσης, αφού όμως προηγηθεί η διενέργεια δύο τουλάχιστον δημοπρασιών για μίσθωση άλλου ακινήτου, οι οποίες απέβησαν άγονες ή ασύμφωρες. Ο σχετικός όρος καθώς και η αναπροσαρμογή του μισθώματος αναγράφονται στην οικεία διακήρυξη και σύμβαση.

7. Επιτρέπεται η μίσθωση κτηρίου από δήμο για τη στέγαση σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας ή και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από τη θεσμοθετημένη χρήση της περιοχής, εφόσον μετά από δύο (2) άγονες δημοπρασίες δεν βρέθηκε κατάλληλο κτήριο σε περιοχή όπου επιτρέπεται η ζητούμενη χρήση. Για τη μίσθωση του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται ανάλογα η παρ. 4 του άρθρου 27 του ν.3130/2003 (Α'76), και η παρ. 9 του άρθρου 16 του ν.627/1968 (Α'266).

8. Επίσης δεν απαιτείται δημοπρασία όταν η μίσθωση αφορά ακίνητα εθνικών κληροδοτημάτων, τα οποία εποπτεύονται από το Δημόσιο, καθώς και ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα. Στην περίπτωση αυτή η μίσθωση συνάπτεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του. Όταν η μίσθωση υπερβαίνει σε διάρκεια τα πενήντα (50) έτη, μπορεί ο μισθωτής να προβαίνει σε εργασίες ανακαίνισης και αποκατάστασης του μισθίου, σύμφωνα με τις λειτουργικές του ανάγκες. Οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τον προϋπολογισμό του δήμου ή της περιφέρειας. Σε περίπτωση μίσθωσης ακινήτων εθνικών κληροδοτημάτων, οι όροι της σχετικής σύμβασης μίσθωσης εγκρίνονται από το εποπτεύον όργανο.

Άρθρο 200

Δικαίωμα εκμετάλλευσης κυλικείων εντός κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των δήμων και περιφερειών

(ΥΠΟΠ. ΣΤ2 παρ. 9 Ν.4093/2012)

Η παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης των κυλικείων, εντός κτιρίων που στεγάζονται υπηρεσίες των δήμων και περιφερειών προς εξυπηρέτηση του προσωπικού αυτών και των συναλλασσομένων με αυτούς, γίνεται με δημοπρασία από τους στεγαζόμενους φορείς, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις δημοπρασιών περί εκμίσθωσης ακινήτων του Κεφαλαίου .. (Δημοπρασίες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 201

Εκποίηση κινητών πραγμάτων

(Αρ. 199 παρ. 1 Ν.3463/2006, αρ. 15 π.δ. 242/96)

Η εκποίηση κινητών πραγμάτων και ειδών τεχνικού εξοπλισμού, εξαιρουμένων των οχημάτων, των δήμων και των περιφερειών επιτρέπεται:

α) κατόπιν διενέργειας δημοπρασίας με σχετική απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Όταν πρόκειται για πράγματα που έχουν αξία έως τρεις χιλιάδες ευρώ (3.000 €) μπορεί με αιτιολογημένη απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής να γίνεται πρόχειρη άτυπη δημοπρασία.

β) απευθείας και χωρίς δημοπρασία προς το Δημόσιο, άλλους δήμους και περιφέρειες, νομικά πρόσωπα αυτών, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την κάλυψη των αναγκών τους. Στην περίπτωση αυτή, η σχετική απόφαση του οικείου συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

Άρθρο 202

Δωρεά κινητών πραγμάτων

(Αρ. 199 παρ. 4 εδ. α Ν.3463/2006, αρ. 11 π.δ. 242/96, αρ. 57 ν.4456/2017)

1. Δωρεές κινητών πραγμάτων των δήμων και περιφερειών, εξαιρουμένων των οχημάτων, επιτρέπονται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, προς το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δήμους και περιφέρειες, νομικά πρόσωπα αυτών, καθώς και οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την εκπλήρωση κοινωφελούς σκοπού ή σκοπού που συνδέεται με την προαγωγή των τοπικών συμφερόντων ή την άμεση εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής.

2. Οι δωρεές χρηματικών παροχών δεν επιτρέπονται. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η δωρεά χρημάτων εξ ιδίων πόρων από δήμο ή περιφέρεια προς άλλο δήμο ή περιφέρεια, για την υλοποίηση έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, για την αντιμετώπιση των συνεπειών από φυσικές καταστροφές, ιδίως πλημμυρών, πυρκαγιών ή σεισμών και εφόσον ο δωρεοδόχος έχει κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας. Χρήματα που δεν αξιοποιούνται για τον ανωτέρω σκοπό, εντός οκτώ (8) ετών από την εκτέλεση της δωρεάς, όπως προκύπτει από παραστατικά για δαπάνες που εκτελέστηκαν ή από δαπάνες που απορρέουν ή σχετίζονται με υπογραφείσες συμβάσεις ή από δαπάνες που εντάσσονται σε εν εξελίξει δημοπρασίες ή λοιπές διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, επιστρέφονται στον δωρητή.

Άρθρο 203

Δωρεάν παραχώρηση χρήσης κινητών πραγμάτων

(Αρ. 199 παρ. 4 εδ. β Ν.3463/2006, αρ. 12 παρ. 5 π.δ. 242/96)

Επιτρέπεται η δωρεάν παραχώρηση της χρήσης κινητών πραγμάτων και ειδών τεχνικού εξοπλισμού, εξαιρουμένων των οχημάτων, για ορισμένο χρονικό διάστημα

α) στο δημόσιο, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε άλλους δήμους, περιφέρειες, και σε νομικά πρόσωπα αυτών, για την εξυπηρέτηση των σκοπών τους, κατόπιν απόφασης του οικείου συμβουλίου,

β) στο δημόσιο, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε άλλους δήμους, περιφέρειες και σε νομικά πρόσωπα αυτών, για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, κατόπιν απόφασης του δημάρχου ή περιφερειάρχη, κατά περίπτωση.

γ) σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του ν.4430/2016 (Α'205) που έχουν την έδρα τους ή ασκούν την δραστηριότητά εντός του δήμου ή της περιφέρειας κατά περίπτωση, για την επιτέλεση των σκοπών τους, κατόπιν απόφασης του οικείου συμβουλίου.

Άρθρο 204

Εκμίσθωση κινητών πραγμάτων

(Αρ. 199 παρ. 2 Ν.3463/2006, αρ. 9 π.δ. 242/96)

Η εκμίσθωση κινητών πραγμάτων των δήμων και περιφερειών, εξαιρουμένων των οχημάτων, γίνεται με δημοπρασία. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση της οικείας δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, εάν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα ή για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες.

Άρθρο 205

Καταστροφή κινητών πραγμάτων

(Αρ. 199 παρ. 6 Ν.3463/2006)

Αντικείμενα που δεν έχουν καμία αξία καταστρέφονται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής, η οποία αποτελείται από τρεις (3) συμβούλους που ορίζονται από το συμβούλιο και από τους οποίους ο ένας προέρχεται από τη μειοψηφία. Αν κατά την κρίση του συμβουλίου για τη διατύπωση της γνώμης της επιτροπής απαιτούνται τεχνικές γνώσεις, τις οποίες δεν διαθέτει, η επιτροπή συγκροτείται από δύο συμβούλους και έναν τεχνικό υπάλληλο του δήμου ή της περιφέρειας.

Άρθρο 206

Οχήματα

(Ν. 4662/2020 αρ 54 παρ. 5 τελ. εδάφιο, ν. 3852/2010 αρ. 74Α παρ. 2 περ. ζ', κυα. 129/2010 αρ. 13)

1. Η δωρεά κατά κυριότητα οχημάτων ή πλωτών μέσων από δήμο ή περιφέρεια, επιτρέπεται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου,

α) σε άλλο δήμο ή περιφέρεια για την εξυπηρέτηση του σκοπού τους και την κάλυψη των αναγκών τους,

β) στις υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος, οι οποίες βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων τους, για την κάλυψη των λειτουργικών και επιχειρησιακών αναγκών τους.

2. Η δωρεάν παραχώρηση χρήσης οχημάτων των δήμων και των περιφερειών επιτρέπεται:

α) με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου στα νομικά πρόσωπα αυτών ή σε άλλους δήμους και περιφέρειες για την εξυπηρέτηση των σκοπών τους και για ορισμένο χρονικό διάστημα.

β) με απόφαση του δημάρχου ή περιφερειάρχη κατά περίπτωση, σε άλλους δήμους και περιφέρειες, στο Δημόσιο και σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 207

Χρηματοδοτική μίσθωση

(αρ. 193 ν.3463/2006)

1. Οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να συμβάλλονται στο πλαίσιο συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που έχουν ως αντικείμενο πράγματα κινητά ή ακίνητα, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.
2. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ακίνητο τρίτου, τότε η μεν επιλογή του κατάλληλου ακινήτου γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των προβλέψεων περί αγοράς ακινήτων του άρθρου (Αγορά ακινήτων), η δε σύναψη της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί δανείων του παρόντος Βιβλίου.
3. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι κινητά πράγματα, εφαρμόζονται οι διατάξεις περί προμηθειών του παρόντος Βιβλίου.
4. Η δυνατότητα σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.1665/1986 (Α΄194), δεν καταλαμβάνει τους δήμους και τις περιφέρειες.

Άρθρο 208

Επιτροπές αξιολόγησης περιουσιακών στοιχείων

(ν.3463/2006 αρ. 186 παρ. 5,6, π.δ. 242/96 αρ. 13 παρ. 4)

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, κατόπιν απόφασης του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, συνιστώνται επιτροπές αξιολόγησης των περιουσιακών στοιχείων των δήμων και περιφερειών. Οι επιτροπές αποτελούνται από:

- α) ένα (1) μέλος του συμβουλίου, ως πρόεδρο,
- β) έναν (1) μηχανικό του οικείου δήμου ή περιφέρειας και
- γ) έναν (1) υπάλληλο της οικονομικής υπηρεσίας.

Για την υποβοήθηση του έργου τους, στις επιτροπές δύνανται να συμμετέχουν και αιρετοί, υπάλληλοι ή ειδικοί επιστήμονες, χωρίς δικαίωμα ψήφου. Έργο των επιτροπών είναι η σύνταξη έκθεσης για την εκτίμηση της αξίας και την καταλληλότητας των ακινήτων και κινητών κατά περίπτωση. Στις περιπτώσεις αγοράς ή μίσθωσης ακινήτων, αντί του υπαλλήλου της οικονομικής υπηρεσίας, μπορεί να ορίζεται δεύτερο μέλος του συμβουλίου. Στην περίπτωση διάθεσης μετοχών από δήμο ή περιφέρεια, αντί του υπαλλήλου της οικονομικής υπηρεσίας, ορίζεται υποχρεωτικά ένας ορκωτός λογιστής – εκτιμητής.

2. Στις περιπτώσεις απευθείας εκποίησης, αγοράς, ανταλλαγής, μίσθωσης, εκμίσθωσης ακινήτων, καθώς και απευθείας εκποίησης ή εκμίσθωσης κινητών, το τίμημα ή το μίσθωμα καθορίζεται από τις επιτροπές της παρ. 1.

3. Στις περιπτώσεις δημοπρασίας για εκποίηση ή εκμίσθωση ακινήτων καθώς και δημοπρασίας για εκποίηση ή εκμίσθωση κινητών πραγμάτων, η τιμή εκκίνησης ορίζεται από την δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, ύστερα από εισήγηση της επιτροπής της παρ. 1.

4. Για την εκποίηση ακινήτων, η επιτροπή αξιολόγησης συντάσσει έκθεση στην οποία αναφέρονται ιδίως:

α) ο δήμος όπου βρίσκεται το ακίνητο,

β) ο οικισμός, η θέση, τυχόν τοπωνυμία όπου κείται το ακίνητο,

γ) η οδός και ο αριθμός, καθώς και η υφιστάμενη χρήση του ακινήτου, στην περίπτωση των αστικών ακινήτων,

δ) το εμβαδόν και οι διαστάσεις του,

ε) η πραγματική αξία κατά στρέμμα ή τετραγωνικό μέτρο και συνολικά,

στ) η αξία κτισμάτων ή φυτειών που τυχόν υπάρχουν στο ακίνητο και

ζ) η ωριαία παροχή ύδατος και η αξία του εάν στο ακίνητο αναβλύζει νερό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ύδρευση ή άρδευση ή ως κινητήρια δύναμη.

Προκειμένου περί μη οικοδομήσιμων εκτάσεων η επιτροπή συντάσσει πλήρες τοπογραφικό διάγραμμα, προκειμένου δε περί οικοδομημένης έκτασης ή αστικού ακινήτου συντάσσονται πλέον των ανωτέρω και σχέδια κατόψεων όλων των ορόφων, όπου φαίνεται η συνολική οικοδομημένη επιφάνεια και ο όγκος των κτισμάτων.

5. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, οι επιτροπές αξιολόγησης δύνανται να συσταθούν και ανά περιφερειακή ενότητα.

6. Για την κατάρτιση σύμβασης μεταβίβασης της κυριότητας ακινήτων ή σύστασης επ' αυτών εμπραγμάτων δικαιωμάτων, εφόσον συμβάλλεται δήμος ή περιφέρεια, απαιτείται εκτίμηση της αγοραίας αξίας, η οποία γίνεται από πιστοποιημένους εκτιμητές, στην περίπτωση που η αξία αυτή υπερβαίνει το χρηματικό όριο που καθορίζεται κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις. Απόκλιση από την έκθεση των εκτιμητών πρέπει να αιτιολογείται ειδικά.

Άρθρο 209

Μεταγραφή συμβάσεων

(Άρθρο 196 Ν.3463/2006 και 1208 ΑΚ αφορά περιφέρειες)

Το πλήρες κείμενο των συμβάσεων, με τις οποίες γίνεται εκμίσθωση ακινήτων των δήμων και των περιφερειών για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από εννέα (9) έτη, μεταγράφεται - καταχωρίζεται ατελώς, στα αρμόδια Υποθηκοφυλακεία ή Κτηματολογικά Γραφεία.

Άρθρο 210

Συγκυριότητα

(Άρθρα 198, 199 παρ. 5 Ν.3463/2006)

1. Ο τρόπος με τον οποίο ασκείται η διαχείριση και η εκμετάλλευση ακινήτων που ανήκουν εξ αδιαιρέτου σε περισσότερους δήμους ή περιφέρειες, καθορίζεται με ομόφωνη απόφαση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων. Σε περίπτωση διαφωνίας, επικρατεί η πλειοψηφία που υπολογίζεται, σύμφωνα με το μέγεθος του εξ αδιαιρέτου ποσοστού.

2. Οι δημοπρασίες για την εκποίηση ή την εκμίσθωση των ακινήτων αυτών γίνονται στην έδρα του δήμου ή της περιφέρειας όπου βρίσκονται τα ακίνητα ολόκληρα ή κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους. Στη δημοπρασία πρέπει να παρίστανται όλοι οι συγκύριοι φορείς,

εκπροσωπούμενοι από τους οικείους δημάρχους ή περιφερειάρχες κατά περίπτωση ή τους νόμιμους αναπληρωτές τους. Με απόφαση των συμβουλίων τους, μπορεί να ανατεθεί σε έναν από τους συγκύριους δήμους ή περιφέρειες, η διενέργεια της δημοπρασίας από αρμόδιο όργανό του. Και στις δύο περιπτώσεις, η κατακύρωση της δημοπρασίας εγκρίνεται από τα οικεία συμβούλια των φορέων που έχουν συγκυριότητα.

3. Σε περιπτώσεις που συγκύριοι κινητών πραγμάτων είναι περισσότεροι δήμοι οι περιφέρειες για τη διαχείριση, την εκμετάλλευση και την εκποίησή τους εφαρμόζονται αναλόγως οι παρ. 1 και 2.

Άρθρο 210,5

Παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων σε δήμους και περιφέρειες

1. Περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσης που ανήκουν στο ελληνικό Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα επιτρέπεται να παραχωρηθούν ή να διατεθούν δωρεάν στους δήμους και στις Περιφέρειες και να παραχωρηθούν μόνον κατά χρήση και άνευ ανταλλάγματος στους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.) που λειτουργούν με τη μορφή Συνδέσμου, σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Ε).

2. Περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσης που ανήκουν στο ελληνικό Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα επιτρέπεται να παραχωρηθούν μόνο κατά χρήση και άνευ ανταλλάγματος στις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και στους ΦΟ.Δ.Σ.Α. που λειτουργούν με τη μορφή επιχείρησης Ο.Τ.Α. σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 3 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Ε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 211

Ακίνητη περιουσία σε περίπτωση προσάρτησης δημοτικής κοινότητας σε δήμο

(Άρθρα 179, 181 Ν.3463/2006)

1. Εάν δημοτική κοινότητα αποσπάται από έναν δήμο και προσαρτάται σε άλλο όμορο δήμο σύμφωνα με το άρθρο 10 (Προσάρτηση δημοτικής κοινότητας/Βιβλίο Πρώτο), η ακίνητη περιουσία ρυθμίζεται, ως ακολούθως:

- α) τα ακίνητα της δημοτικής κοινότητας που είχαν περιέλθει στο δήμο από όπου αυτός αποσπάται, περιέρχονται στο δήμο, όπου προσαρτάται,
- β) τα ακίνητα που βρίσκονται στην περιφέρεια της δημοτικής κοινότητας και ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του δήμου, από όπου αυτή αποσπάται, περιέρχονται στην κυριότητα του δήμου, όπου προσαρτάται,
- γ) τα ακίνητα της περιφέρειας της δημοτικής κοινότητας, που είναι προορισμένα για την εκπλήρωση δημοτικού σκοπού, περιέρχονται στην κυριότητα του δήμου, όπου προσαρτάται μαζί με τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται επάνω σε αυτά,
- δ) τα κοινόχρηστα ακίνητα που βρίσκονται στην περιφέρεια της δημοτικής κοινότητας περιέρχονται στο δήμο, όπου αυτή προσαρτάται.

2. Τα δικαιώματα για αποκλειστική χρήση ακινήτων, που προϋπήρχαν υπέρ των κατοίκων της δημοτικής κοινότητας, διατηρούνται.

3. Ο δήμος, σε περίπτωση προσάρτησης δημοτικής κοινότητας οφείλει να καταβάλει το μέρος που αναλογεί στην δημοτική κοινότητα που προσαρτήθηκε από τις οφειλές, που προέκυψαν αποκλειστικά από την εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας, τα οποία εξυπηρετούν και την δημοτική κοινότητα. Η υποχρέωση αυτή υφίσταται έναντι του δήμου από όπου αποσπάστηκε η δημοτική κοινότητα, και η σχετική δαπάνη εγγράφεται ως υποχρεωτική. Η κατανομή της οφειλής γίνεται ανάλογα με την ωφέλεια που προέκυψε για την δημοτική κοινότητα από τα έργα, αφού ληφθεί υπόψη και ο πληθυσμός, με απόφαση του Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Άρθρο 212

Διάθεση βοσκοτόπων

(Άρθρα 182 Ν.3463/2006)

Βοσκότοποι που ανήκουν στο κράτος διατίθενται για εκμετάλλευση στους δήμους στη διοικητική περιφέρεια των οποίων βρίσκονται, κατά προτεραιότητα, αποκλειστικά και μόνο για την ικανοποίηση κτηνοτροφικών αναγκών, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 213

Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων

(Άρθρα 189 Ν.3463/2006)

1. Επιτρέπεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, να παραχωρηθεί, χωρίς δημοπρασία και χρονικό περιορισμό, σε γεωργούς δημότες κατοίκους για αυτοκαλλιέργεια, η χρήση:

- α) των καλλιεργήσιμων δημοτικών εκτάσεων, που αποκαλύπτονται ύστερα από αποστράγγιση ή αποξήρανση, που έγινε με δαπάνες του δήμου,
- β) των εκτάσεων που προσκτάται ο δήμος και
- γ) των εκτάσεων που αποκαλύπτονται με την αποξήρανση εθνικών τελμάτων, ελών και λιμνών, που παραχωρούνται από το Δημόσιο στους δήμους.

Αν οι παραπάνω εκτάσεις βρίσκονται εξ ολοκλήρου σε μία κοινότητα, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνώμη του οικείου συμβουλίου ή προέδρου της δημοτικής κοινότητας, ο οποίος μετέχει με δικαίωμα ψήφου στη λήψη της απόφασης.

2. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου καθορίζονται:

- α) οι εκτάσεις που θα παραχωρηθούν,
- β) οι δικαιούχοι σύμφωνα με γενικά κριτήρια, όπως η παντελής έλλειψη ή η ανεπάρκεια κλήρου, ο αριθμός των μελών της οικογένειας και το ύψος του ετήσιου εισοδήματος,
- γ) το ετήσιο δικαίωμα χρήσης, που πρέπει να καταβάλλεται, ανάλογα με τις κατηγορίες των εκτάσεων και το οποίο δεν μπορεί να ορίζεται κατώτερο από το ένα δέκατο (1/10) της τρέχουσας μισθωτικής αξίας τους, για κάθε χρόνο.

3. Η παραχώρηση ανακαλείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, αν δεν καλλιεργείται η έκταση από αυτόν τον ίδιο προς τον οποίο έγινε η παραχώρηση ή από τους κληρονόμους του εξ αδιαθέτου, για μία δυο (2), τουλάχιστον, έτη ή αν οι προϋποθέσεις της παραχωρήσεως έχουν εκλείψει. Με όμοια απόφαση, μπορεί να ανακληθεί η παραχώρηση, αν άλλαξε ο γεωργικός χαρακτήρας της εκτάσεως ή η έκταση βρίσκεται σε περιοχή που έχει διαμορφωθεί τουριστικά.

4. Για να δημιουργηθούν συνεχόμενες εκτάσεις, που η χρήση τους θα παραχωρηθεί κατά τις παρ. 1 και 2, επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση για λόγους δημόσιας ωφέλειας

ιδιωτικών γαιών, που βρίσκονται μέσα στην περιοχή των δημοτικών εκτάσεων, που αποξηραίνονται. Εφόσον συναινούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, μπορεί να γίνει και ανταλλαγή των ανωτέρω ιδιωτικών γαιών με διαθέσιμες δημοτικές εκτάσεις ίσης αξίας, σύμφωνα με το άρθρο (Ανταλλαγή ακινήτων).

Η αποζημίωση των ιδιοκτητών μειώνεται κατά ποσοστό ανάλογο με τις δαπάνες που έχουν γίνει για τη βελτίωση ολόκληρης της έκτασης.

Άρθρο 214

Εκμίσθωση καλλιεργήσιμης γης

(Άρθρα 195 Ν.3463/2006)

1. Η καλλιεργήσιμη γη του δήμου, που περιλαμβάνεται στη δημοτική περιφέρεια, αφού βεβαιωθεί ως προς τη θέση, τα όρια και την έκταση, εκμισθώνεται ολόκληρη ή σε τμήματα, με δημοπρασία, που γίνεται ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ανάμεσα σε δημότες κατοίκους του δήμου που έχει την κυριότητα της γης, εφόσον στην απόφαση βεβαιώνεται ότι η έκταση δεν είναι απαραίτητη για τις ανάγκες της τοπικής κτηνοτροφίας. Με απόφαση της δημοτικής επιτροπής ορίζονται το κατώτατο όριο του μισθώματος και οι λοιποί όροι της δημοπρασίας, και μπορεί να απαγορευθεί να συμμετάσχουν στη δημοπρασία ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμων εκτάσεων ορισμένου αριθμού στρεμμάτων.

Αν η καλλιεργήσιμη έκταση βρίσκεται εξ ολοκλήρου στην περιφέρεια δημοτικής κοινότητας, η δημοπρασία γίνεται ανάμεσα σε δημότες κατοίκους της και σε περίπτωση που δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται ανάμεσα σε δημότες κατοίκους του δήμου.

2. Αν η δημοπρασία της παρ. 1 δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται ανάμεσα σε όλους τους δημότες, ανεξάρτητα από την έκταση της καλλιεργήσιμης ιδιοκτησίας τους. Αν και στην περίπτωση αυτή, η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται και μπορεί να συμμετάσχει σε αυτήν οποιοσδήποτε.

3. Οι δήμοι δύνανται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου τους, να εκμισθώνουν με δημοπρασία, για χρονικό διάστημα έως τριάντα (30) ετών, δημοτικές εκτάσεις που επιδέχονται καλλιέργεια και δενδροκομία και δεν υπάγονται στη ρύθμιση της παρ. 1, ώστε οι εκτάσεις αυτές να αξιοποιηθούν. Με απόφαση της δημοτικής επιτροπής ορίζονται το κατώτατο όριο του μισθώματος και οι λοιποί όροι της δημοπρασίας.

Άρθρο 215

Εκμετάλλευση δημοτικών δασών

(αρ. 197 ν.3463/2006, αρ. 135, 147 Ν.Δ. 86/1969, αρ. 39, 40 ν.998/79)

1. Η διαχείριση, η καλλιέργεια και η εκμετάλλευση των δημοτικών δασών και των δασικών γενικά εκτάσεων γίνεται σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία. Η εκμίσθωση της εκμεταλλεύσεως γίνεται με δημοπρασία.

2. Οι δήμοι που έχουν στην ιδιοκτησία τους δάση δύνανται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, να εκμισθώνουν απευθείας και χωρίς δημοπρασία για χρονικό διάστημα έως τριών (3) ετών την εκμετάλλευση του δάσους σε δασικούς συνεταιρισμούς εργασίας, των οποίων τα δύο τρίτα (2/3) των μελών είναι δημότες ή κάτοικοι του δήμου και τα λοιπά μέλη κάτοικοι της οικείας περιφερειακής ενότητας. Απαγορεύεται στον μισθωτή συνεταιρισμό, να παραχωρήσει, με οποιαδήποτε μορφή, το δικαίωμα εκμετάλλευσης. Στην περίπτωση αυτή, η

σχετική σύμβαση, καθώς και η παραχώρηση θεωρούνται αυτοδικαίως άκυρες. Στους παραβάτες επιβάλλεται χρηματική ποινή που είναι ίση τουλάχιστον με το δεκαπλάσιο της αξίας του ανταλλάγματος.

Άρθρο 216

Εκμετάλλευση δημοτικών λατομείων

(αρ. 192 ν.3463/2006,)

Η εκμίσθωση λατομείων που ανήκουν στην κυριότητα των δήμων, πραγματοποιείται ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με απευθείας σύμβαση ή με πλειοδοτική δημοπρασία, σύμφωνα με τα άρθρα 54 και 65 του ν.4512/2018 (Α'5), περί εκμίσθωσης δημοτικών λατομείων και εξουσιοδοτικών διατάξεων, αντίστοιχα.

Άρθρο 217

Στεγαστική αποκατάσταση δημοτών

(Άρθρα 187,188 Ν.3463/2006)

1. Η απευθείας εκποίηση δημοτικών οικοπέδων σε οικονομικά αδύνατους δημότες που στερούνται πρώτης κατοικίας, κατά προτίμηση εκείνους που κατοικούν στο δήμο, επιτρέπεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Με άλλη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου καθορίζονται οι κατηγορίες των δικαιούχων, σύμφωνα με κριτήρια, όπως το ύψος του ετήσιου εισοδήματος, ο αριθμός των ανήλικων τέκνων, η κατάσταση της υγείας των μελών της οικογένειας, οι καταστροφές από θεομηνίες κ.λπ.. Η επιλογή των δικαιούχων και η παραχώρηση των οικοπέδων γίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Αν οι δικαιούχοι που πληρούν τις ίδιες προϋποθέσεις είναι περισσότεροι, γίνεται δημόσια κλήρωση μεταξύ αυτών.
2. Το τίμημα των οικοπέδων, που εκποιούνται με αυτόν τον τρόπο, καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου στο ένα τέταρτο (1/4) τουλάχιστον της τρέχουσας αξίας τους, καταβάλλεται σε οκτώ (8) ετήσιες δόσεις και διατίθεται για να εκτελεστούν έργα, κατά προτίμηση μέσα στον παραχωρούμενο χώρο. Εφόσον εκείνοι στους οποίους παραχωρούνται τα οικόπεδα δεν ανεγείρουν οικοδομή μέσα σε οκτώ (8) χρόνια από την παραχώρηση, εκπίπτουν αυτοδικαίως από τα δικαιώματά τους, εκτός αν ζητήσουν παράταση της προθεσμίας με αίτησή τους, που περιέχει επαρκή αιτιολογία και υποβάλλεται κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της προθεσμίας. Η προθεσμία δεν μπορεί πάντως να παραταθεί περισσότερο από τέσσερα (4) έτη ακόμη. Το συμβόλαιο για τη μεταβίβαση της κυριότητας συντάσσεται, αφού τηρηθούν οι προαναφερόμενοι όροι και προϋποθέσεις.
3. Επιτρέπεται να παραχωρηθεί από το δήμο δικαίωμα εγγραφής υποθήκης, ώστε να λάβει στεγαστικό δάνειο εκείνος υπέρ του οποίου έγινε η εκποίηση.
4. Οι δήμοι δύνανται να ανεγείρουν κατοικίες και να παραχωρούν τη χρήση τους, χωρίς δημοπρασία και με μειωμένο τίμημα, σε οικονομικά αδύναμους δημότες που στερούνται πρώτης κατοικίας. Η παρ. 1 εφαρμόζεται, αναλόγως, και στις περιπτώσεις αυτές.

Άρθρο 218

Δωρεάν παραχώρηση κυριότητας δημοτικών ακινήτων

(Άρθρα 185 παρ 3-4 Ν.3463/2006)

1. Επιτρέπεται να παραχωρούνται δωρεάν, κατά πλήρη κυριότητα, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του, δημοτικά ακίνητα σε αθίγγανους και ομογενείς που εγκαθίστανται στην Ελλάδα και οι οποίοι έχουν ενταχθεί σε κρατικά προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης ή σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται, καθ' οιονδήποτε τρόπο. Πέραν των προϋποθέσεων των ανωτέρω προγραμμάτων, με όμοια απόφαση δύνανται να τίθενται περαιτέρω προϋποθέσεις και ειδικότερα κριτήρια παραχώρησης.
2. Με όμοια απόφαση, επιτρέπεται η κατά κυριότητα παραχώρηση δημοτικού ακινήτου στο Δημόσιο, για την υλοποίηση προγραμμάτων στεγαστικής αποκατάστασης πληγέντων από φυσικές καταστροφές.
3. Η παραχώρηση των παρ. 1 και 2 συντελείται υπό τη διαλυτική αίρεση, ότι επί μία εικοσαετία, το παραχωρούμενο ακίνητο δεν θα πωληθεί ή δεν θα εκμισθωθεί από τον δικαιούχο της στεγαστικής αποκατάστασης, με εξαίρεση τη γονική παροχή. Για τις ανωτέρω παραχωρήσεις, η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου αποτελεί τίτλο για τη μεταγραφή στα βιβλία του οικείου υποθηκοφυλακείου ή την καταχώριση στα κτηματολογικά φύλλα του οικείου κτηματολογικού γραφείου.

Άρθρο 219

Δωρεάν παραχώρηση χρήσης δημοτικών οικημάτων

(Αρ. 94 Β.περ.18 Ν. 3852/2010)

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, επιτρέπεται η δωρεάν παραχώρηση της χρήσης υφιστάμενων οικημάτων του δήμου, για στέγαση φυσικών προσώπων λόγω απορίας ή για άλλους λόγους που συνδέονται με την εξυπηρέτηση των αναγκών κοινωνικής πολιτικής και αναβάθμισης της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Η παραχώρηση του πρώτου εδαφίου γίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Με την ίδια απόφαση, καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι της παραχώρησης, η διάρκεια καθώς και η τυχόν κάλυψη των λειτουργικών δαπανών από τον δήμο σε περίπτωση οικονομικής αδυναμίας του παραχωρησιούχου.

Άρθρο 220

Παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων

(Αρ. 13 Β.Δ. 24/1958)

1. Επιτρέπεται η παραχώρηση χρήσης πεζοδρομίων, πλατειών, οδών και εν γένει κοινόχρηστων χώρων και του υπεδάφους αυτών. Ως κοινόχρηστος χώρος για την εφαρμογή του παρόντος νοείται και η επιφάνεια χώρων με τις προσόψεις των ισογείων των οικοδομών και των εγκεκριμένων οικοδομικών γραμμών (όπως στοές και το υπέδαφος αυτών και αποτμήσεις γωνιών οικοδομικών τετραγώνων), εφόσον οι χώροι αυτοί αποτελούν προεκτάσεις πεζοδρομίων και έχουν τεθεί σε κοινή χρήση.

2. Τα τμήματα κοινόχρηστων χώρων, των οποίων επιτρέπεται η παραχώρηση χρήσης, καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες αυτή συντελείται, καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, του άρθρου (δημοτικές κανονιστικές αποφάσεις τοπικού ενδιαφέροντος/Βιβλίο Γ του παρόντος).

3. Η αρμοδιότητα έκδοσης άδειας χρήσης δημοτικών κοινόχρηστων χώρων ή χώρων που έχουν παραχωρηθεί στους δήμους προς εκμετάλλευση, ανήκει αποκλειστικά στους δήμους. Η άδεια χορηγείται με απόφαση δημάρχου και σε αυτήν αναγράφεται η τοποθεσία, η έκταση του παραχωρούμενου κοινόχρηστου χώρου, το είδος και η διάρκεια χρήσης καθώς και ακριβές ποσό του καταβαλλόμενου τέλους. Η διάρκεια της δεν δύναται να υπερβαίνει το ένα (1) ημερολογιακό έτος. Η άδεια δύναται να ανανεώνεται με αίτηση του ενδιαφερόμενου, χωρίς να απαιτείται εκ νέου η γνώμη της αστυνομικής αρχής, εφαρμοζόμενου του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου (Διαδικασία είσπραξης τέλους /κεφάλαιο τέλος χρήσης κοινόχρηστων) εφόσον απαιτείται. Στην άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου με σκοπό το υπαίθριο στάσιμο εμπόριο γίνεται επιπλέον και μνεία κάθε υπόδειξης που τυχόν εξυπηρετεί αισθητικώς ή τουριστικώς την πόλη. Η εν λόγω άδεια χρήσης κοινοποιείται και στις λοιπές αρμόδιες για τον έλεγχο αρχές, προκειμένου να ελεγχθεί η άνευ άδειας χρήση ή η καθ' υπέρβαση της χορηγηθείσας άδειας χρήσης εγκατάσταση των πάσης φύσεως μικροπωλητών. Η άδεια αυτή μπορεί να χορηγείται και μετά από διενέργεια δημοπρασίας σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία του πρώτου εδαφίου της παρ. 8.

4 Η άδεια χρήσης κοινόχρηστων χώρων εκδίδεται κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης προς τον δήμο. Στην αίτηση αναγράφονται:

α) το ονοματεπώνυμο ή η επωνυμία του αιτούντος,
β) το είδος και η διεύθυνση της ασκούμενης επιχείρησης,
γ) η θέση, η έκταση και το είδος του αιτούμενου προς χρήση χώρου, καθώς και
δ) η αιτούμενη χρονική διάρκεια για την παραχώρηση. Εφόσον έχει εκδοθεί ανάλογη προηγούμενη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η αίτηση συνοδεύεται από εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης των όρων της άδειας χρήσης ίσης προς το διακόσια τοις εκατό (200%) του αναλογούντος τέλους, η οποία μπορεί να εκτέσει ύστερα από διαπίστωση κατ' ελάχιστον δύο φορές της παραβίασης των όρων που προβλέπονται. Η προσκόμιση εγγυητικής επιστολής δεν είναι αναγκαία, αν το τέλος του παραχωρούμενου χώρου είναι μικρότερο των χιλίων διακοσίων (1.200) ευρώ. Το ύψος και ο τύπος της εγγυητικής καθορίζεται με την ανωτέρω απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερο από το διακόσια τοις εκατό (200%) του αναλογούντος τέλους.

5. Κατόπιν της υποβολής της ανωτέρω αίτησης, η αρμόδια υπηρεσία διενεργεί αυτοψία και εκδίδει έκθεση που καθορίζει την ακριβή θέση και έκταση του χώρου που δίνεται προς χρήση, σύμφωνα με τους όρους της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου περί παραχωρούμενων χώρων. Με την έκδοση της ανωτέρω έκθεσης, η οποία διαβιβάζεται στην αρμόδια για έκδοση της άδειας υπηρεσία και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο, επιτρέπεται προσωρινά η χρήση του χώρου, σύμφωνα με τους όρους της έκθεσης, για το χρονικό διάστημα έως την έκδοση της άδειας.

6. Προκειμένου να χορηγηθεί η άδεια χρήσης, η αστυνομική αρχή, μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την παραλαβή του σχετικού ερωτήματος του δήμου, γνωματεύει αν υφίστανται λόγοι ασφάλειας της κυκλοφορίας πεζών ή τροχοφόρων που επιβάλλουν τη μη χορήγηση της αιτούμενης αδείας οπότε δεν χορηγείται αυτή. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία, η άδεια χορηγείται και χωρίς τη γνωμάτευση της αστυνομικής αρχής.

7. Η χορηγηθείσα άδεια καταχωρείται στο πληροφοριακό σύστημα με την ονομασία «Μητρώο Καταχώρισης Αδειών Χρήσης Κοινόχρηστων Χώρων», στο οποίο στηρίζεται η ηλεκτρονική εφαρμογή «mystreet» για έλεγχο της αυθαίρετης χρήσης κοινόχρηστων χώρων, σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν.5188/2025 (Α'49) και της υπό στοιχεία 19803 ΕΞ 2025/2025 απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ««Δημιουργία και λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος με την ονομασία «Μητρώο Καταχώρισης Αδειών Χρήσης Κοινόχρηστων Χώρων», σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 5188/2025 (Α'49)»» (Β'3405).

8. Η χρήση των πλατειών διατίθεται σε όσους εκμεταλλεύονται καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που έχουν πρόσοψη σε αυτές σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα στην απόφαση του δήμου. Επιτρέπεται η παραχώρηση της χρήσης συνεχόμενου κοινόχρηστου χώρου, εφόσον δεν θίγονται δικαιώματα άλλου που δικαιούται τη χρήση αυτού. Εάν όμως οι έχοντες δικαίωμα χρήσης του ανωτέρω κοινόχρηστου χώρου είναι περισσότεροι του ενός, η χρήση του παραχωρείται ανάλογα με τις προσόψεις των καταστημάτων αυτών ή ανάλογα με άλλα κριτήρια, όπως τοπικά τουριστικά, κυκλοφορικά κ.α. Δεν επιτρέπεται ο παραχωρούμενος προς χρήση κοινόχρηστος χώρος να επεκτείνεται μπροστά από παρακείμενο κατάστημα ή κατοικία, παρά μόνο με την έγγραφη συγκατάθεση αυτών που χρησιμοποιούν ή κατέχουν τα ακίνητα αυτά. Σε κάθε εκμεταλλευτή καταστήματος που έχει προβολή σε πλατείες, ο κοινόχρηστος χώρος που παραχωρείται είναι ανάλογος της πρόσοψής του καταστήματος και ορίζεται στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) της προβολής του αντίστοιχου χώρου του επί της πλατείας. Το υπόλοιπο τριάντα τοις εκατό (30%) του χώρου διατίθεται στους ίδιους εκμεταλλευτές εφόσον δεν παρεμποδίζεται με τον τρόπο αυτό ουσιαστικά η ελεύθερη χρήση του κοινόχρηστου χώρου. Εάν κάποιος από τους δικαιούχους δεν χρησιμοποιεί τον κοινόχρηστο χώρο που του αναλογεί, η χρήση του χώρου δύναται να παραχωρηθεί από το δήμο σε εκμεταλλευτές συνεχόμενων καταστημάτων, ανάλογα με την πρόσοψή τους.

9. Η παραχώρηση της χρήσης κοινόχρηστων χώρων, οι οποίοι δεν βρίσκονται μπροστά από καταστήματα ή στην προβολή αυτών, επιτρέπεται εφόσον δεν αναιρείται εξ ολοκλήρου η ιδιότητα του κοινόχρηστου και μόνον κατόπιν διενέργειας δημοπρασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν στους όρους διενέργειας δημοπρασιών για την εκμίσθωση δημοτικών ακινήτων του παρόντος Βιβλίου. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να προβλέπεται ποιοι από τους ανωτέρω χώρους παραχωρούνται και χωρίς διενέργεια δημοπρασίας για πρόσκαιρη χρήση που δεν υπερβαίνει τις δέκα πέντε (15) μέρες και αφορά αποκλειστικώς τη διεξαγωγή εκδηλώσεων κοινωνικής αλληλεγγύης ή δράσεων τουριστικής, πολιτιστικής, καλλιτεχνικής ή δημόσιας εμπορικής προβολής. Με όμοια απόφαση ορίζονται οι ειδικότεροι όροι και η διαδικασία για την παραχώρηση της χρήσης των εν λόγω κοινόχρηστων χώρων, καθώς και το ύψος του τέλους, το οποίο εξαρτάται και από τον κοινωφελή ή μη χαρακτήρα της εκδήλωσης.

10. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος δεν εμπίπτουν οι εταιρείες που εκτελούν εργασίες εγκατάστασης, τακτικής και έκτακτης συντήρησης των υπογείων δικτύων διανομής και παροχетеύσεων φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών εγκατάστασης, τακτικής και έκτακτης συντήρησης των μετρητικών και των ρυθμιστικών διατάξεων φυσικού αερίου, καθώς και οι εταιρείες παραγωγής και διανομής θερμικής ενέργειας για την εγκατάσταση υπογείων δικτύων διανομής θερμότητας, για τις οποίες εφαρμόζονται οι

σχετικές προβλέψεις της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν.2364/1995 (Α'252), περί λοιπών ρυθμίσεων.

Άρθρο 221

Προσθήκη περιπτώσεων για αναστολή κυρώσεων του άρθρου 128 του ν. 4759/2020- Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 128 ν. 4759/2020

Στην παρ. 1 του άρθρου 128 του ν.4759/2020 (Α' 245), περί ειδικών περιπτώσεων αυθαιρέτων και παράτασης υποβολής δικαιολογητικών προστίθενται περ. ζ) και η) ως εξής:

«ζ) ακίνητα με χρήση πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που μεταβιβάζονται ή ανήκουν σε δήμους, εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την ολοκλήρωση της μεταγραφής και το αργότερο μέχρι τις.31.12.2030.

η) ακίνητα με χρήση δημοτικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών που ανήκουν σε δήμους και νομικά πρόσωπα αυτών, εφόσον η αίτηση υπαγωγής υποβληθεί εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος και το αργότερο μέχρι τις.31.12.2030»

Άρθρο 222

Σχολική περιουσία

(αρθ. 5 ν. 1894/1990, άρθ. 75 περ. στ' ν. 3463/2006 & περ. 24,
άρθ. 1 παρ. 2 π.δ. 161/2000)

1. Η κινητή και ακίνητη περιουσία των δημοσίων σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετά των κτιριακών εγκαταστάσεων, οικοπέδων και εν γένει υποδομών τους, αποτελεί περιουσία των δήμων στη διοικητική περιφέρεια της οποίας αυτά βρίσκονται. Σχολικά κτίρια και εν γένει σχολικές υποδομές που ανεγείρονται από λοιπούς φορείς, πλην δήμων, μετά την αποπεράτωσή τους μεταβιβάζονται στον οικείο δήμο με πρωτόκολλο παράδοσης – παραλαβής και ύστερα από απόφαση του αρμοδίου οργάνου του φορέα κατασκευής τους, η οποία αποτελεί τίτλο κυριότητας αυτών και μεταγράφεται ή καταχωρίζεται, κατά περίπτωση, ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Υποθηκοφυλακείου ή στα κτηματολογικά βιβλία του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου.
2. Στην ακίνητη περιουσία της παρ. 1 δεν περιλαμβάνονται τα ακίνητα με εγκατεστημένη χρήση πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μετά των κτηριακών εγκαταστάσεων τους και εν γένει υποδομών, που στεγάζουν τις περιφερειακές υπηρεσίες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της παρ. 2 του άρθρου 1 του π.δ.161/2000 (Α'145), τα οποία περιήλθαν με οποιοδήποτε τρόπο στην κυριότητα των περιφερειών.
3. Οι δήμοι οφείλουν να καταγράφουν και προστατεύουν τη κινητή και ακίνητη σχολική περιουσία, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις που εφαρμόζονται για τη λοιπή δημοτική περιουσία, καθώς και των ειδικότερων που εφαρμόζονται για την σχολική περιουσία.
4. Η σχολική περιουσία των δημόσιων σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος Μέρους και το άρθρο 5 του ν.1894/1990 (Α' 110), περί σχολικής περιουσίας και λειτουργίας σχολείων.

Άρθρο 223

Αξιοποίηση σχολικών χώρων, υποδομών και λοιπών εγκαταστάσεων

(άρθ. 41 ν. 1566/1985 & 98 ν. 4823/2021, παρ. 16 αρθ. 5 ν 1894/1990, αρθ. 75 περ. 17 ν. 3463/2006)

1. Τα σχολικά κτίρια, υποδομές και εγκαταστάσεις χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη στέγαση δημόσιων σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν στην περιοχή του δήμου.

Κατ' εξαίρεση, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους και μετά το πέρας του ωρολογίου διδακτικού προγράμματος και τη λήξη του ολοήμερου σχολείου επιτρέπεται:

α) με απόφαση δημάρχου η διάθεση διδακτηρίου της σχολικής μονάδας για άλλες χρήσεις κοινής ωφέλειας ή για την οργάνωση και πραγματοποίηση εκδηλώσεων κοινού ενδιαφέροντος.

Με κανονιστική απόφαση του δήμου του άρθρου (κανονιστικές αποφάσεις), η οποία εκδίδεται στην αρχή του σχολικού έτους, δύναται να καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις αναφορικά με τις δράσεις που δύναται να λαμβάνουν χώρα στα παραχωρούμενα σχολικά ακίνητα της διοικητικής του αρμοδιότητας, καθώς και κάθε θέμα που άπτεται της διαδικασίας παραχώρησής τους.

Οι δράσεις του προηγούμενου εδαφίου δύναται να περιλαμβάνουν εκδηλώσεις πολιτιστικού, κοινωνικού, αθλητικού ή επιστημονικού ενδιαφέροντος και σε κάθε περίπτωση να συνάδουν με τη φύση, τον χαρακτήρα και τη λειτουργία των σχολικών χώρων.

β) με απόφαση του σχολικού συμβουλίου, η οποία γνωστοποιείται στον οικείο δήμο, να διοργανώνονται και να υλοποιούνται από τη σχολική μονάδα, με ή χωρίς συνεργασία με τρίτους φορείς, εκδηλώσεις, προγράμματα και συνέδρια που απευθύνονται στην εκπαιδευτική κοινότητα. Οι εκδηλώσεις, τα προγράμματα και τα συνέδρια διοργανώνονται, ύστερα από εισήγηση του διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Σε κάθε περίπτωση, μετά τη χρήση το διδακτήριο παραδίδεται καθ' όλα έτοιμο για τη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Δαπάνες για την αποκατάσταση τυχόν φθορών και ζημιών, όπως και επιπλέον δαπάνες φωτισμού, θέρμανσης και ύδρευσης, βαρύνουν τον χρήστη.

Τυχόν έσοδα που εισπράττονται από τις εκδηλώσεις των περ. α) και β) διατίθενται για τις ανάγκες των σχολικών μονάδων του δήμου και κατά προτεραιότητα για τις ανάγκες της οικείας σχολικής μονάδας.

2. Η παρ. 1 δεν θίγει τη λειτουργία των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) που στεγάζονται σε δημόσια σχολικά κτήρια και λειτουργούν μετά το πέρας του ωρολογίου διδακτικού προγράμματος και μετά τη λήξη του ολοήμερου σχολείου, ούτε την εφαρμογή των άρθρων 10, περί όρων και διαδικασίας ίδρυσης των Ε.Σ.Κ. και των ΕΠΑ.Σ και μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. και 23, περί όρων και διαδικασιών ίδρυσης των Ι.Ε.Κ. του ν.4763/2020 (Α' 254) και κάθε άλλης ειδικότερης διάταξης.

3. Η συστέγαση δημόσιων σχολείων στο ίδιο διδακτήριο, η αποκλειστική χρήση ορισμένων χώρων του διδακτηρίου από κάθε σχολείο, η κοινή χρήση των υπόλοιπων χώρων και οι ώρες λειτουργίας του κάθε συστεγαζόμενου σχολείου καθορίζονται με απόφαση του δημάρχου κατά την έναρξη κάθε διδακτικού έτους, ύστερα από γνώμη της οικείας δημοτικής επιτροπής παιδείας.

4. Σχολικά κτίρια, οι υποδομές και οι εγκαταστάσεις τους που δεν χρησιμοποιούνται για στέγαση δημόσιων σχολείων και έχει παύσει η λειτουργία τους είναι δυνατόν να διατίθενται

κατά χρήση με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, για άλλες χρήσεις, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρών φθορών και ζημιών και υπό τον όρο η χρήση αυτή να μην αποκλείει την τυχόν επαναλειτουργία τους. Κατά τη διάρκεια της παραχώρησης, ο χρήστης βαρύνεται με τις δαπάνες αποκατάστασης για τυχόν φθορές και ζημιές στο παραχωρούμενο ακίνητο, καθώς και για τις δαπάνες φωτισμού, θέρμανσης και ύδρευσης. Ενδεχόμενα έσοδα από την εκμετάλλευση των ακινήτων του πρώτου εδαφίου που δεν χρησιμοποιούνται, διατίθενται από τον δήμο για τις ανάγκες επισκευής και συντήρησης του ακινήτου, τις αντίστοιχες ανάγκες των λειτουργούντων σχολικών του μονάδων ή για τη χρηματοδότηση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Άρθρο 224

Εκμετάλλευση κυλικίων δημοσίων σχολείων

(Ν. 1892/1990 αρ. 113 παρ. 8)

Η διάθεση και εκμετάλλευση κυλικίων δημοσίων σχολείων γίνεται με δημοπρασία. Τα θέματα λειτουργίας καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις της δημοπρασίας καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 4 του άρθρου (Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Ε).

Άρθρο 225

Ίδρυση και λειτουργία νεκροταφείων

(νέες διατάξεις συμπληρωματικά του α.ν.582/1968 περί δημοτικών νεκροταφείων)

1. Η ίδρυση και συντήρηση νεκροταφείων ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των δήμων.
2. Η διοίκηση και διαχείριση όλων των λειτουργούντων νεκροταφείων ανήκει στην αρμοδιότητα των δήμων. Με κανονιστική απόφαση του δήμου ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εύρυθμη λειτουργία του νεκροταφείου και των δικαιωμάτων ταφής, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, της προστασίας της δημόσιας υγείας και των αρχών της ισότητας, του σεβασμού και της αξιοπρέπειας.
3. Η παραχώρηση ιδιαιτέρου δικαιώματος ταφής εκ μέρους του δήμου αποτελεί διοικητικής φύσεως παραχώρηση άδειας χρήσης δημοτικού πράγματος. Οι σχετικές πράξεις συνιστούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις. Ο χώρος επί του οποίου παραχωρείται δικαίωμα χρήσης, δεν αποτελεί περιουσιακό στοιχείο του προσώπου προς το οποίο γίνεται η παραχώρηση και απαγορεύεται η μεταβίβασή του σε τρίτους είτε ειδικούς είτε καθολικούς διαδόχους του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

Άρθρο 226

Δικαίωμα εκμετάλλευσης περιπτέρου

(ΥΠΟΠ. ΣΤ2 παρ. 3, 6 εδ.α, 5 τελ. εδ. Ν.4093/2012)

1. Η αρμοδιότητα χορήγησης του δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρων εντός κοινόχρηστων χώρων, των οποίων την κυριότητα ή τη διαχείριση έχουν οι δήμοι, ανήκει αποκλειστικά σε αυτούς.
2. Οι θέσεις των περιπτέρων καθορίζονται και αποτυπώνονται σε σχετικά τοπογραφικά διαγράμματα αρμόζουσας κλίμακας, στα οποία απεικονίζονται ευκρινώς και με βάση την τέχνη και την επιστήμη, το κουβούκλιο του περιπτέρου, ο περιβάλλον χώρος του και ο ευρύτερος κοινόχρηστος, περιβάλλον χώρος. Για τον καθορισμό και την αποτύπωση των στοιχείων του πρώτου εδαφίου εκδίδεται απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, μετά από γνώμη της οικείας δημοτικής κοινότητας και εισήγηση της δημοτικής επιτροπής. Για την έκδοση της απόφασης του δεύτερου εδαφίου απαιτείται γνώμη της οικείας αστυνομικής αρχής, η οποία εξετάζει την καταλληλότητα του χώρου από πλευράς ασφάλειας της κυκλοφορίας πεζών και των οχημάτων, μη επιτρεπόμενου του καθορισμού θέσεων περιπτέρων σε περίπτωση αρνητικής γνώμης. Η γνώμη παρέχεται εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία παραλαβής του ερωτήματος του δήμου και παρερχομένης άπρακτης αυτής, τεκμαίρεται η θετική γνώμη αυτής ως προς την καταλληλότητα του χώρου από πλευράς ασφάλειας.
3. Για τον καθορισμό των θέσεων περιπτέρων λαμβάνονται υπόψη οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις που αφορούν στην προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος, των δασικών περιοχών, των αρχαιολογικών και ιστορικών τόπων, της δημόσιας κυκλοφορίας, την αισθητική και λειτουργική φυσιογνωμία του αστικού περιβάλλοντος, καθώς και την εν γένει προστασία της κοινής χρήσης. Με τοπικές κανονιστικές αποφάσεις του άρθρου (...), καθορίζονται οι προδιαγραφές κατασκευής και τοποθέτησης των κουβουκλίων, ανάλογα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες.
4. Με την απόφαση της παρ. 2 καθορίζεται ο χρόνος παραχώρησης του δικαιώματος χρήσης των θέσεων των περιπτέρων, ο οποίος σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη.
5. Σε κάθε περίπτωση παραχώρησης του δικαιώματος χρήσης κοινόχρηστου χώρου, πέραν αυτού που καταλαμβάνει η κατασκευή του περιπτέρου, εφαρμόζεται το άρθρο (παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων).
6. Σε κάθε περίπτωση παραβίασης των όρων της παραχώρησης, καθώς και σε περίπτωση μη λειτουργίας του περιπτέρου για μακρό χρονικό διάστημα, χωρεί ανάκληση της παραχώρησης, κατόπιν απόφασης του δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 227

Παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου

με δημόσια κλήρωση

(ΥΠΟΠ. ΣΤ2 παρ. 4, 7 τελ. εδ. Ν.4093/2012)

1. Επί του συνόλου των περιπτέρων, ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) κατ' ελάχιστο, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριάντα πέντε τοις εκατό (35%), παραχωρείται κατόπιν δημόσιας κλήρωσης με την καταβολή τέλους, σύμφωνα με τα άρθρα ..έως.. 1. Φορολογική Βάση και Υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους 2. Φορολογικός Συντελεστής, 3. Διαδικασία είσπραξης τέλους και 4. Κυρώσεις/ Κεφαλαίο Τέλος χρήσης Κοινόχρηστων χώρων), βάσει του

ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος και εφόσον δεν υφίστανται βεβαιωμένες ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον δήμο:

α) σε άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) και

β) πολύτεκνους

2. Για την παραχώρηση του δικαιώματος αυτού, υποβάλλονται αιτήσεις από τους δικαιούχους, κατόπιν σχετικής προκήρυξης, στην οποία ορίζονται ιδίως οι θέσεις, το ύψος του ετήσιου τέλους και τα δικαιολογητικά. Επιπλέον των λοιπών δικαιολογητικών, απαιτείται:

α) για τα άτομα με αναπηρία η προσκόμιση πιστοποιητικού, από το οποίο να προκύπτει η πάθηση και το ποσοστό αναπηρίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και

β) για τους πολύτεκνους πιστοποιητικό της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων Ελλάδος, που να πιστοποιεί την πολυτεχνική ιδιότητα. Οι ανωτέρω προϋποθέσεις ελέγχονται άπαξ κατά το χρόνο χορήγησης του δικαιώματος.

3. Οι θέσεις παραχωρούνται στους δικαιούχους με δημόσια κλήρωση, στην οποία δύναται να παρίστανται εκπρόσωποι των ενώσεων τους. Ειδικές διατάξεις περί απαλλαγής των προσώπων της παρ. 1 από την καταβολή τέλους ή ανταλλάγματος δεν ισχύουν.

4. Τον δικαιούχο μπορεί να αναπληρώνει ο σύζυγος ή η σύζυγος και τα ενήλικα τέκνα, τα στοιχεία των οποίων αναγράφονται στην πράξη παραχώρησης.

Άρθρο 228

Παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου με δημοπρασία

(ΥΠΟΠ. ΣΤ2 παρ. 5 Ν.4093/2012)

1. Η παραχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης των λοιπών θέσεων της παρ. 1 του άρθρου (**Παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου με δημόσια κλήρωση**) των περιπτέρων γίνεται με δημοπρασία, σύμφωνα με το Κεφάλαιο (**Δημοπρασίες**) και ειδικότερα τις διατάξεις αυτού περί δημοπρασιών προς εκμίσθωση δημοτικών ακινήτων, αποκλεισμένης της δυνατότητας απευθείας παραχώρησης αυτών. Η διακήρυξη, πέραν των οριζόμενων στις ανωτέρω διατάξεις, υποχρεωτικά περιλαμβάνει και τους εξής όρους:

α) απαγορεύεται η περαιτέρω παραχώρηση του δικαιώματος σε τρίτους, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου (**Διαδοχή – εκμίσθωση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου**),

β) για τη σύναψη της σύμβασης παραχώρησης απαιτείται η κατάθεση εγγύησης υπέρ του οικείου δήμου για την εξασφάλιση της καλής εκτέλεσης των όρων της σύμβασης που αφορούν στη χωροθέτηση της κατασκευής του περιπτέρου. Το ποσό της εγγύησης επιστρέφεται άτοκα, όταν διαπιστωθεί από το δήμο η τήρηση των ανωτέρω όρων και σε κάθε περίπτωση εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός μηνός από την ημερομηνία γνωστοποίησης σε αυτόν της ολοκλήρωσης της κατασκευής του περιπτέρου. Το ύψος της εγγύησης ορίζεται σε ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) του κόστους κατεδάφισης της κατασκευής του περιπτέρου και επαναφοράς των πραγμάτων στην πρότερη κατάσταση της κατασκευής του. Ο καθορισμός του ποσού της ανωτέρω εγγύησης, ο τρόπος καταβολής αυτής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται στη σχετική διακήρυξη από τη δημοτική επιτροπή.

2. Για τον καθορισμό της τιμής εκκίνησης του καταβλητέου μισθώματος, λαμβάνεται υπόψη κάθε στοιχείο προσδιοριστικό της αξίας της θέσης του περιπτέρου και ιδίως τα κυκλοφοριακά δεδομένα, η εμπορικότητα των οδών και η δυνατότητα περαιτέρω παραχώρησης του περιβάλλοντος κοινόχρηστου χώρου για την ανάπτυξη της οικονομικής του δραστηριότητας.

Άρθρο 229

Διαδοχή – Εκμίσθωση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου

(ΥΠΟΠ. ΣΤ2 παρ. 6,7 Ν.4093/2012)

1. Σύζυγος ή ενήλικα τέκνα που καθίστανται κληρονόμοι των δικαιούχων κατά το διάστημα της παραχώρησης, υπεισέρχονται αυτοδίκαια στο ανωτέρω δικαίωμα, εφόσον δηλώσουν την επιθυμία τους στην αρμόδια αρχή. Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός διαδόχων κατά τα ανωτέρω, προσκομίζεται και υπεύθυνη δήλωση με την οποία δηλώνεται η βούληση των λοιπών να παραχωρηθεί το δικαίωμα στον αιτούντα.
2. Εκμίσθωση του δικαιώματος εκμετάλλευσης σε τρίτους, επιτρέπεται για χρόνο που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της αρχικής παραχώρησης. Αντίγραφο του μισθωτηρίου προσκομίζεται εντός τριάντα (30) ημερών στον οικείο δήμο, ο οποίος εκδίδει πράξη με την οποία διαπιστώνεται η ανωτέρω παραχώρηση.
3. Σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου, οι κληρονόμοι αυτού ή ο μισθωτής υποχρεούνται να αναγγείλουν εντός μηνός το θάνατο στον οικείο δήμο. Στην περίπτωση αυτή, καθώς και σε περίπτωση παραίτησης του δικαιούχου από το δικαίωμα, οι συμβάσεις μίσθωσης που δεν έχουν λήξει, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι τη λήξη τους. Εάν δεν υπάρχουν διάδοχοι, η μίσθωση συνεχίζεται μέχρι τη λήξη της, κατόπιν αιτήματος του μισθωτή. Στην περίπτωση αυτή, το μίσθωμα καθώς και το τέλος του περιβάλλοντος χώρου της περιόδου αυτής καταβάλλονται απευθείας στο δήμο. Υπεκμίσθωση δεν επιτρέπεται.

Άρθρο 230

Μετατόπιση περιπτέρου

(αρ. 20 ν.δ. 1044/1971)

1. Η μετατόπιση περιπτέρου γίνεται με πρωτοβουλία του δήμου για λόγους ασφάλειας, κυκλοφορίας, εκτέλεσης δημοσίων, δημοτικών ή άλλων εργασιών κοινής ωφέλειας. Μετατόπιση επιτρέπεται και κατόπιν αίτησης του δικαιούχου, με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Η μετατόπιση γίνεται κατά το δυνατόν πλησιέστερα της παλαιάς θέσης λαμβανομένης υπ' όψιν και της αποδοτικότητας της νέας, καθώς και των γειτνιαζόντων περιπτέρων.
2. Η μετατόπιση γίνεται είτε σε θέση που έχει κενωθεί ή σε νέα θέση και συντελείται με τις προϋποθέσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου **(Δικαίωμα εκμετάλλευσης περιπτέρου)**
3. Σε περίπτωση μετατόπισης περιπτέρου κατόπιν αίτησης του δικαιούχου η δαπάνη βαρύνει αυτόν. Σε περίπτωση αυτεπαγγέλτης μετατόπισης, η σχετική δαπάνη, η αποκατάσταση λειτουργίας περιπτέρου, καθώς και οι τυχόν φθορές που οφείλονται στη μετατόπιση βαρύνουν αυτόν επ' ωφελεία του οποίου γίνεται η μετατόπιση. Σε περίπτωση προσωρινής μετατόπισης το περίπτερο επαναφέρεται στην αρχική του θέση μόλις εκλείψουν οι λόγοι που επέβαλαν τη μετατόπιση. Η σχετική δαπάνη προσωρινής μετατόπισης του περιπτέρου, η επαναφορά του και οι τυχόν φθορές βαρύνουν αυτόν επ' ωφελεία του οποίου γίνεται η μετατόπιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΕΣ

Άρθρο 231

Όργανα δημοπρασιών

(Π.Δ. 270/81 Αρ.1, Ν.3852/2010 Αρ.72 παρ. 1στ, ΠΔ 242/96 Αρ. 2,4παρ.1)

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, για τις δημοπρασίες εκποίησης και εκμίσθωσης ακινήτων και κινητών πραγμάτων δήμων και περιφερειών, καθώς και αγοράς και μίσθωσης ακινήτων από τους δήμους και τις περιφέρειες, εφαρμόζονται τα **άρθρα ... έως(Κεφάλαιο Δημοπρασίες)**

2. Η δημοτική ή η περιφερειακή επιτροπή είναι το αρμόδιο όργανο για την κατάρτιση των όρων, τη σύνταξη των διακηρύξεων την εκδίκαση των ενστάσεων και την κατακύρωση των δημοπρασιών.

3. Η διενέργεια της δημοπρασίας γίνεται από τριμελή επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, αποτελούμενη από τουλάχιστον έναν σύμβουλο, ως πρόεδρο. Στην επιτροπή δύναται να ορίζονται και ειδικοί επιστήμονες ή υπάλληλοι του οικείου δήμου ή της περιφέρειας.

Άρθρο 232

Τόπος διεξαγωγής δημοπρασιών

(ΠΔ 270/81 Αρ 2., ΠΔ 242/96 Αρ. 3)

1. Η δημοπρασία διεξάγεται στο κατάστημα του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα.
2. Εφόσον το ακίνητο προς εκποίηση ή εκμίσθωση δεν βρίσκεται στο δήμο ή στην περιφέρεια στους οποίους ανήκει, η δημοπρασία μπορεί, έπειτα από απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, να διεξάγεται στο κατάστημα του δήμου ή της περιφέρειας, όπου βρίσκεται και ενώπιον της επιτροπής διενέργειας του δήμου ή της περιφέρειας στον οποίο ανήκει το ακίνητο.

Άρθρο 233

Όροι διακήρυξης πλειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 3, ΠΔ 242/96 Αρ. 4 παρ.3, αρ 7 παρ. 1-2, αρ 9 παρ. 3)

1. Οι όροι για την εκμίσθωση και εκποίηση ακινήτων και κινητών πραγμάτων καθορίζονται από την δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή και περιλαμβάνονται στην οικεία διακήρυξη.
2. Η διακήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει υποχρεωτικά:
 - α) τον ακριβή χρόνο και τον τόπο της διενέργειας της δημοπρασίας,
 - β) το είδος, τη θέση και κάθε άλλο προσδιοριστικό στοιχείο του υπό εκμίσθωση ή εκποίηση ακινήτου και, στην περίπτωση κινητού, το είδος και λεπτομερή περιγραφή αυτού,
 - γ) την τιμή εκκίνησης του καταβλητέου μισθώματος ή τιμήματος,
 - δ) όρο ότι ο τελευταίος πλειοδότης που θα αναδειχθεί υποχρεούται να παρουσιάσει εγγυητή, ο οποίος θα υπογράψει τα πρακτικά της δημοπρασίας καθιστάμενος υπεύθυνος εις ολόκληρον με τον πλειοδότη για την εκπλήρωση των όρων της σύμβασης,
 - ε) όρο ότι ο τελευταίος πλειοδότης δεν αποκτά δικαίωμα αποζημίωσης από τη μη έγκριση των πρακτικών της δημοπρασίας,

στ) την υποχρέωση κατάθεσης από τον τελευταίο πλειοδότη, μετά την υπογραφή της σύμβασης, εγγυητικής επιστολής καλής και έγκαιρης εκτέλεσης των όρων της διακήρυξης και της σύμβασης, ποσού ίσου προς το δέκα τοις εκατό (10%) επί του επιτευχθέντος μισθώματος ή τιμήματος. Στις περιπτώσεις εκμίσθωσης, ο υπολογισμός γίνεται, προκειμένου για χρονική διάρκεια μικρότερη του έτους, για ολόκληρο το χρόνο της μίσθωσης, προκειμένου δε για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, για ένα (1) έτος. Η εγγυητική επιστολή καταπίπτει υπέρ του δήμου ή της περιφέρειας, σε κάθε περίπτωση παράβασης των όρων της σύμβασης.

ζ) όρο ότι οι δαπάνες δημοσίευσης βαρύνουν τον εκάστοτε τελικό πλειοδότη,

η) οποιονδήποτε άλλο όρο που σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τείνει στην καλύτερη εξασφάλιση των συμφερόντων του δήμου ή της περιφέρειας.

3. Στις περιπτώσεις εκμίσθωσης, η διακήρυξη πλέον των οριζόμενων στην παρ. 2, πρέπει να περιλαμβάνει:

- α) τις σταδιακές αναπροσαρμογές του μισθώματος, τον τόπο και χρόνο της καταβολής του,
- β) τη διάρκεια της μίσθωσης και τη δυνατότητα τυχόν παράτασης,
- γ) την υποχρέωση κατάθεσης εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένου πιστωτικού ιδρύματος για τη συμμετοχή στη δημοπρασία σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του ορίου προσφοράς. Ο υπολογισμός γίνεται, προκειμένου για χρονική διάρκεια μικρότερη του έτους, για ολόκληρο το χρόνο της μίσθωσης, προκειμένου δε για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, για ένα έτος,
- δ) όρο ότι, μετά την κατακύρωση, ο τελευταίος πλειοδότης υποχρεούται να προσέλθει για την υπογραφή του μισθωτηρίου εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν έγγραφης πρόσκλησης,
- ε) όρο ότι ο μισθωτής υποχρεούται να διατηρεί την κατοχή του μίσθιου, τις δουλείες υπέρ του μίσθιου, τα όρια του μίσθιου και γενικά να διατηρεί το μίσθιο σε καλή κατάσταση,
- στ) όρο ότι ο εκμισθωτής δεν ευθύνεται έναντι του μισθωτού για την πραγματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το μίσθιο, για την οποία τεκμαίρεται ότι ο μισθωτής έχει λάβει γνώση, ούτε για την ύπαρξη δουλείας επί του ακινήτου,
- ζ) όρο ότι απαγορεύεται απολύτως η σιωπηρή αναμίσθωση,
- η) όρο ότι ο μισθωτής υποχρεούται μετά τη λήξη της μίσθωσης να παραδώσει το μίσθιο αμέσως, διαφορετικά υπόκειται σε έξωση κατά τη νόμιμη διαδικασία.

4. Στις περιπτώσεις εκποίησης, η διακήρυξη, πλέον των οριζόμενων στην παρ. 2, πρέπει να περιλαμβάνει ότι:

- α) ουδείς γίνεται δεκτός στη δημοπρασία εάν δεν προσκομίσει για την συμμετοχή στη δημοπρασία, ως εγγύηση, γραμμάτιο σύστασης παρακαταθήκης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, ή εγγυητική επιστολή αναγνωρισμένης τράπεζας, ή βεβαίωση του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για την παρακατάθεση από τον ενδιαφερόμενο να λάβει μέρος στη δημοπρασία ομολογιών Δημοσίου, τράπεζας ή οργανισμού κοινής ωφέλειας, αναγνωρισμένων με εγγυοδοσία, ποσού ίσου προς το ένα δέκατο (1/10) της τιμής εκκίνησης που ορίζεται στη διακήρυξη,
- β) ο τελευταίος πλειοδότης υποχρεούται να καταβάλει ολόκληρο το τίμημα στο ταμείο του δήμου ή της περιφέρειας εντός δέκα (10) ημερών από της κοινοποίησης σε αυτόν της απόφασης περί κατακύρωσης της δημοπρασίας και πριν από την σύνταξη και υπογραφή του συμβολαίου ή εφόσον πρόκειται για κινητό πριν την παράδοσή του,
- γ) ο πωλητής δεν ευθύνεται έναντι του αγοραστή για νομικά ή πραγματικά ελαττώματα του πράγματος ή για τα υφιστάμενα σε αυτό βάρη και δουλείες.

Άρθρο 234

Δημοσίευση διακήρυξης πλειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 4, ΠΔ 242/96 Αρ.4 παρ. 2)

1. Η διακήρυξη δημοσιεύεται με επιμέλεια του δημάρχου ή περιφερειάρχη κατά περίπτωση, τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες προ της διενέργειας της δημοπρασίας στην ιστοσελίδα του δήμου ή της περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο (Δημοσίευση αποφάσεων δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου) Στην περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου (τόπος διεξαγωγής δημοπρασιών) γίνεται επιπλέον δημοσίευση της διακήρυξης στην ιστοσελίδα του δήμου και της περιφέρειας αντίστοιχα, όπου βρίσκεται το ακίνητο.
2. Περίληψη της διακήρυξης δημοσιεύεται υποχρεωτικά με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, σε εφημερίδα σύμφωνα με το άρθρο.. (Δημοσίευση αποφάσεων των δήμων και των περιφερειών σε εφημερίδα) δέκα (10) πλήρεις ημέρες πριν τη διενέργεια της δημοπρασίας.
3. Σε περίπτωση επανάληψης της δημοπρασίας, με επιμέλεια του δημάρχου ή περιφερειάρχη, αντίστοιχα, δημοσιεύεται περίληψη της διακήρυξης, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2, πέντε (5) πλήρεις ημέρες πριν τη διενέργεια της δημοπρασίας.
4. Οι δαπάνες δημοσίευσης βαρύνουν τον εκάστοτε τελικό πλειοδότη.

Άρθρο 235

Διενέργεια πλειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 5 παρ. 1-2 και 5-8, ΠΔ 242/96 Αρ. 5)

1. Η δημοπρασία είναι φανερή και προφορική και διεξάγεται κατά την ορισθείσα ημέρα και ώρα. Η δημοπρασία μπορεί να συνεχίζεται και πέρα της ώρας που ορίζεται στη διακήρυξη, εφόσον εξακολουθούν αδιάκοπα οι προσφορές. Η επιτροπή που διεξάγει τη δημοπρασία αποφασίζει για τη συνέχισή της και πέρα της οριζόμενης ώρας, η δε απόφαση αυτή καταχωρείται στα πρακτικά.
2. Οι προσφορές των πλειοδοτών αναγράφονται στα πρακτικά κατά σειρά εκφώνησης μαζί με το ονοματεπώνυμο του πλειοδότη. Κάθε προσφορά είναι δεσμευτική για τον εκάστοτε πλειοδότη, η δέσμευση δε αυτή μεταφέρεται διαδοχικά από τον πρώτο στους επόμενους και επιβαρύνει οριστικά τον τελευταίο πλειοδότη.
3. Αν κάποιος πλειοδοτεί για λογαριασμό άλλου, οφείλει να το δηλώσει προς την επιτροπή διενέργειας πριν την έναρξη της διαδικασίας της δημοπρασίας, παρουσιάζοντας σχετικό νόμιμο πληρεξούσιο έγγραφο, διαφορετικά θεωρείται ότι μετέχει για δικό του λογαριασμό.
4. Η απόφαση της επιτροπής διενέργειας για τον αποκλεισμό ενδιαφερομένου να λάβει μέρος στη δημοπρασία, επειδή δεν εκπληρώνει τους όρους της διακήρυξης, αναγράφεται στα πρακτικά.
5. Μετά τη λήξη της δημοπρασίας τα πρακτικά υπογράφονται από την επιτροπή διενέργειας και από τον τελευταίο πλειοδότη και τον εγγυητή του.
6. Ένσταση κατά της νομιμότητας της διενέργειας του διαγωνισμού ή της συμμετοχής κάποιου σε αυτόν, υποβάλλεται από τους συμμετέχοντες εντός προθεσμίας σαράντα οκτώ (48) ωρών από την ημερομηνία διενέργειάς του. Η επιτροπή διενέργειας υποβάλλει εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών την ένσταση με αιτιολογημένη γνωμοδότησή της στη δημοτική ή

περιφερειακή επιτροπή, προκειμένου αυτή να αποφανθεί τελικά για την αποδοχή ή την απόρριψή της. Εφόσον η ένσταση στρέφεται κατά συμμετέχοντος στο διαγωνισμό, η επιτροπή διενέργειας την κοινοποιεί υποχρεωτικά στον καθ' ου, ο οποίος έχει δικαίωμα να υποβάλει εγγράφως τις απόψεις του, εντός προθεσμίας σαράντα οκτώ (48) ωρών από την κοινοποίηση.

7. Η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, μετά την εκδίκαση τυχόν ενστάσεων, αποφασίζει για την κατακύρωση ή μη της δημοπρασίας, εντός δεκαημέρου από τη διενέργειά της. Κατακύρωση χωρεί εφόσον κριθεί συμφέρουσα η προσφορά του πλειοδότη.

Άρθρο 236

Επανάληψη πλειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 6 παρ. 1-3 και 5, ΠΔ 242/96 Αρ. 6)

1. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη υποχρεωτικά για μία φορά και με τους ίδιους όρους, εάν δεν παρουσιάστηκε κανένας πλειοδότης. Με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, επιτρέπεται η μείωση της τιμής εκκίνησης του μισθώματος ή τιμήματος.

2. Με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, επιτρέπεται η επανάληψη της δημοπρασίας με τους ίδιους όρους:

α) εφόσον δεν κατακυρωθεί το αποτέλεσμα της λόγω ασυμφόρου του επιτευχθέντος αποτελέσματος,

β) εάν η περί κατακύρωσης απόφαση ακυρωθεί για λόγους νομιμότητας,

γ) εάν ο τελευταίος πλειοδότης και ο εγγυητής του αρνούνται να υπογράψουν τα πρακτικά, καθώς και όταν ο τελευταίος πλειοδότης δεν προσέλθει εντός των προθεσμιών που τίθενται για την υπογραφή της σύμβασης ή την καταβολή του τιμήματος. Στην περίπτωση αυτή, η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει υπέρ του οικείου δήμου ή περιφέρειας, αντίστοιχα, και η δημοπρασία επαναλαμβάνεται σε βάρος του τελευταίου πλειοδότη και του εγγυητή του. Ως τιμή εκκίνησης ορίζεται το ποσό που κατακυρώθηκε επ' ονόματι του τελευταίου πλειοδότη με τη δυνατότητα μειώσεώς του έπειτα από απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, αντίστοιχα, μέχρι δέκα τοις εκατό (10%).

3. Στην περ. γ) της παρ. 2, αντί για την επανάληψη της δημοπρασίας, επιτρέπεται με αιτιολογημένη απόφαση του οικείου συμβουλίου, για λόγους δημοσίου συμφέροντος και ιδίως όταν η αξία του ακινήτου είναι μικρή, να καλείται ο δεύτερος κατά σειρά πλειοδότης για την υπογραφή της σύμβασης, εάν θέλει, με την τιμή της προσφοράς του. Σε περίπτωση άρνησής του, παραμένουν αναλλοίωτα τα δικαιώματα του δήμου ή της περιφέρειας κατά του τελευταίου πλειοδότη.

Άρθρο 237

Όροι διακήρυξης μειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 3 παρ. 3, αρ 5 παρ. 4, ΠΔ 242/96 Αρ. 17 παρ. 1-2)

1. Οι όροι για τη μίσθωση και αγορά ακινήτων καθορίζονται από την δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή και περιλαμβάνονται στην οικεία διακήρυξη.

2. Η διακήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει υποχρεωτικά:

α) την υποχρέωση υποβολής προσφορών των ενδιαφερόμενων εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από τη δημοσίευση,

- β) τον ακριβή τρόπο και τη διεύθυνση υποβολής των προσφορών
- γ) το είδος, τις προδιαγραφές και κάθε άλλο προσδιοριστικό στοιχείο του ζητούμενου ακινήτου
- δ) το ανώτατο ποσό μισθώματος ή τιμήματος ειδικά και μόνον για τις περ. α) και γ) της παρ. 2 του άρθρου (Επανάληψη μειοδοτικής δημοπρασίας) και της παρ. 3 του ιδίου άρθρου
- ε) την υποχρέωση κατάθεσης εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένου πιστωτικού ιδρύματος για τη συμμετοχή στη δημοπρασία, καθώς και τις προϋποθέσεις κατάπτωσης της εγγυητικής υπέρ του δήμου ή της περιφέρειας
- στ) όρο ότι ο τελευταίος μειοδότης που θα αναδειχθεί υποχρεούται να παρουσιάσει εγγυητή, ο οποίος θα υπογράψει τα πρακτικά της δημοπρασίας καθιστάμενος υπεύθυνος εις ολόκληρον με τον μειοδότη για την εκπλήρωση των όρων της σύμβασης,
- ζ) ότι οι δαπάνες δημοσίευσης βαρύνουν τον εκάστοτε τελικό μειοδότη και
- η) οποιονδήποτε άλλο όρο που σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τείνει στην καλύτερη εξασφάλιση των συμφερόντων του δήμου ή της περιφέρειας.
3. Στις περιπτώσεις μίσθωσης, η διακήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει επιπλέον:
- α) τη διάρκεια της μίσθωσης,
- β) τη δυνατότητα μονομερούς παράτασης εκ μέρους του μισθωτή, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου (μίσθωση ακινήτων),
- γ) τη δυνατότητα μονομερούς λύσης της σύμβασης εκ μέρους του μισθωτή, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου (μίσθωση ακινήτων).

Άρθρο 238

Δημοσίευση διακήρυξης μειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 4, 6, ΠΔ 242/96 Αρ.4 παρ. 2, αρ 6)

1. Η διακήρυξη δημοσιεύεται με επιμέλεια του δημάρχου ή περιφερειάρχη κατά περίπτωση, στην ιστοσελίδα του δήμου ή της περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο (Δημοσίευση αποφάσεων δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου). Στην περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου (τόπος διεξαγωγής δημοπρασιών) γίνεται επιπλέον και δημοσίευση της διακήρυξης στην ιστοσελίδα του δήμου και της περιφέρειας αντίστοιχα, όπου βρίσκεται το ακίνητο.
2. Περίληψη της διακήρυξης δημοσιεύεται υποχρεωτικά με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, σε εφημερίδα σύμφωνα με το άρθρο (Δημοσίευση αποφάσεων των δήμων και των περιφερειών σε εφημερίδα).
3. Σε περίπτωση επανάληψης της δημοπρασίας, με επιμέλεια του δημάρχου ή περιφερειάρχη κατά περίπτωση, δημοσιεύεται περίληψη της διακήρυξης, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2.
4. Οι δαπάνες δημοσίευσης βαρύνουν τον εκάστοτε τελικό μειοδότη,

Άρθρο 239

Διενέργεια μειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 5 παρ. 4 Α περ. β' , ΠΔ 242/96 Αρ. 17 παρ. 2-6)

1. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από τη δημοσίευση της διακήρυξης, οι προσφορές ενδιαφέροντος αποστέλλονται στην επιτροπή του άρθρου (Επιτροπή αξιολόγησης περιουσιακών στοιχείων) του παρόντος, η οποία μετά από επιτόπια έρευνα

κρίνει την καταλληλότητα των προσφερομένων ακινήτων καθώς και εάν αυτά πληρούν τους όρους της οικείας διακήρυξης. Η επιτροπή συντάσσει σχετική έκθεση εντός δέκα (10) ημερών από τη λήψη των προσφορών. Οι λόγοι αποκλεισμού ακινήτου αιτιολογούνται επαρκώς στην έκθεση. Η έκθεση αυτή, η οποία περιλαμβάνει και τις προσφορές ενδιαφέροντος, αποστέλλεται στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, αντίστοιχα, η οποία μεριμνά άμεσα για την κοινοποίηση της έκθεσης επί αποδείξει σε όλους, όσους εκδήλωσαν ενδιαφέρον. Ενστάσεις κατά της έκθεσης καταλληλότητας υποβάλλονται στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή εντός αποκλειστικής προθεσμίας σαράντα οκτώ (48) ωρών από την κοινοποίηση της έκθεσης.

2. Μετά την εκδίκαση τυχόν ενστάσεων, με απόφαση του δημάρχου ή περιφερειάρχη, ορίζονται ο τόπος, η ημέρα και η ώρα διεξαγωγής της δημοπρασίας. Η απόφαση κοινοποιείται επί αποδείξει στους ενδιαφερόμενους, των οποίων τα ακίνητα κρίθηκαν κατάλληλα, προκειμένου να συμμετάσχουν στη δημοπρασία.

3. Η δημοπρασία είναι φανερή και προφορική. Η δημοπρασία μπορεί να συνεχίζεται και πέρα της ώρας που ορίζεται στη διακήρυξη, εφόσον εξακολουθούν αδιάκοπα οι προσφορές. Η επιτροπή που διεξάγει τη δημοπρασία αποφασίζει για τη συνέχισή της και πέρα της οριζόμενης ώρας, η δε απόφαση αυτή καταχωρείται στα πρακτικά.

4. Οι προσφορές αναγράφονται στα πρακτικά κατά σειρά εκφώνησης μαζί με το ονοματεπώνυμο του μειοδότη. Κάθε προσφορά είναι δεσμευτική για τον εκάστοτε μειοδότη, η δέσμευση δε αυτή μεταφέρεται διαδοχικά από τον πρώτο στους επόμενους και επιβαρύνει οριστικά τον τελευταίο μειοδότη.

5. Αν κάποιος μειοδοτεί για λογαριασμό άλλου, οφείλει να το δηλώσει προς την επιτροπή διενέργειας πριν την έναρξη της διαδικασίας της δημοπρασίας, παρουσιάζοντας σχετικό νόμιμο πληρεξούσιο έγγραφο, διαφορετικά θεωρείται ότι μετέχει για δικό του λογαριασμό.

6. Η απόφαση της επιτροπής με την οποία αποκλείεται να λάβει μέρος στη δημοπρασία κάποιος ενδιαφερόμενος επειδή δεν πληροί τους όρους της διακήρυξης, αναγράφεται στα πρακτικά.

7. Μετά τη λήξη της δημοπρασίας τα πρακτικά υπογράφονται από την οικεία επιτροπή και από τον τελευταίο μειοδότη με τον εγγυητή του.

6. Ένσταση κατά της νομιμότητας της διενέργειας του διαγωνισμού ή της συμμετοχής κάποιου σε αυτόν, υποβάλλεται από τους συμμετέχοντες εντός προθεσμίας σαράντα οκτώ (48) ωρών από την ημερομηνία διενέργειάς του. Η επιτροπή διενέργειας υποβάλλει εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών την ένσταση με αιτιολογημένη γνωμοδότησή της στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, προκειμένου αυτή να αποφανθεί τελικά για την αποδοχή ή την απόρριψή της. Εφόσον η ένσταση στρέφεται κατά συμμετέχοντος στο διαγωνισμό, η επιτροπή διενέργειας την κοινοποιεί υποχρεωτικά στον καθ' ου, ο οποίος έχει δικαίωμα να υποβάλει εγγράφως τις απόψεις του, εντός προθεσμίας σαράντα οκτώ (48) ωρών από την κοινοποίηση.

7. Η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή, μετά την εκδίκαση τυχόν ενστάσεων, αποφασίζει για την κατακύρωση ή μη της δημοπρασίας, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη διενέργειά της.

Άρθρο 240

Επανάληψη μειοδοτικής δημοπρασίας

(ΠΔ 270/81 Αρ. 6 παρ. 1-3 και 5, ΠΔ 242/96 Αρ. 18)

1. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη υποχρεωτικά για μία φορά και με τους ίδιους όρους, εάν δεν παρουσιάστηκε κανένας μειοδότης.
2. Με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, επιτρέπεται η επανάληψη της δημοπρασίας με τους ίδιους όρους:
 - α) εφόσον δεν κατακυρωθεί το αποτέλεσμα της λόγω ασυμφόρου του επιτευχθέντος αποτελέσματος,
 - β) εάν η περί κατακύρωσης απόφαση ακυρωθεί,
 - γ) εάν ο τελευταίος μειοδότης και ο εγγυητής του αρνούνται να υπογράψουν τα πρακτικά, καθώς και όταν ο τελευταίος μειοδότης δεν προσέλθει εντός των προθεσμιών που τίθενται για την υπογραφή της σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή, η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει υπέρ του οικείου δήμου ή περιφέρειας και η δημοπρασία επαναλαμβάνεται σε βάρος του τελευταίου μειοδότη και του εγγυητή του.
3. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά εφόσον, πριν κοινοποιηθεί η έγκριση στον τελευταίο μειοδότη, επιδοθεί με δικαστικό επιμελητή στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή νέα προσφορά από πρόσωπο δικαιούμενο να συμμετάσχει στη δημοπρασία και υπό την προϋπόθεση ότι η νέα αυτή προσφορά είναι τουλάχιστον κατά δέκα τοις εκατό (10%) μικρότερη εκείνης η οποία έχει επιτευχθεί κατά τη δημοπρασία. Η επαναληπτική δημοπρασία διεξάγεται μόνον με τη συμμετοχή όσων τα ακίνητα έχουν κριθεί κατάλληλα κατά την πρώτη δημοπρασία.
4. Στις περ. α) και γ) της παρ. 2, ορίζεται ως ανώτατο όριο το μίσθωμα ή τίμημα που επετεύχθη κατά την πρώτη δημοπρασία. Στην περίπτωση της παρ. 3, ορίζεται ως ανώτατο όριο το ποσό της νέας προσφοράς.

Άρθρο 241

Ηλεκτρονικές δημοπρασίες

Οι πλειοδοτικές δημοπρασίες για την εκποίηση και την εκμίσθωση ακινήτων των δήμων και περιφερειών διενεργούνται αποκλειστικά μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας δημοπρασιών. Έως την έκδοση των αποφάσεων των παρ. 6 και 7 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους Ε) και τη θέση σε λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του παρόντος, οι δημοπρασίες διενεργούνται σύμφωνα με το παρόν Μέρος του Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄

Άρθρο 242

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, δύναται να καθορίζονται πρόσθετες ειδικές προϋποθέσεις, καθώς και θέματα τεχνικού χαρακτήρα για την εφαρμογή των προβλέψεων του άρθρου (Χρηματοδοτική μίσθωση).
2. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσεως που

ανήκουν στο ελληνικό Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα επιτρέπεται να παραχωρηθούν ή να διατεθούν δωρεάν στους δήμους και στις περιφέρειες και να παραχωρηθούν μόνον κατά χρήση και άνευ ανταλλάγματος στους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.) που λειτουργούν με τη μορφή Συνδέσμου, ύστερα από απόφαση του αρμοδίου οργάνου που διοικεί τους φορείς, οι οποίοι προβαίνουν στην ανωτέρω παραχώρηση των περιουσιακών τους στοιχείων. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την παραχώρηση, καθώς και οι συνέπειες που επιφέρει η μη τήρησή τους.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσεως που ανήκουν στο ελληνικό Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα επιτρέπεται να παραχωρηθούν μόνο κατά χρήση και άνευ ανταλλάγματος στις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και στους ΦΟ.Δ.Σ.Α. που λειτουργούν με τη μορφή επιχείρησης δήμου ή περιφέρειας, ύστερα από απόφαση του συλλογικού οργάνου που διοικεί τους φορείς, οι οποίοι προβαίνουν στην ανωτέρω παραχώρηση των περιουσιακών τους στοιχείων. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την παραχώρηση, καθώς και οι συνέπειες που επιφέρει η μη τήρησή τους.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, καθορίζονται τα θέματα λειτουργίας των κυλικίων δημόσιων σχολείων καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις της δημοπρασίας αυτών.

5. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται η ιεράρχηση προτεραιοτήτων των ελεγχόμενων κτηρίων, τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης, η διαδικασία ορισμού και επιλογής των μηχανικών που θα συμμετέχουν στην υλοποίηση της δράσης, καθώς και το ύψος και η διαδικασία αποζημίωσής τους, η πηγή, το ύψος και ο τρόπος χρηματοδότησης του φορέα υλοποίησης της παρ. 6 του άρθρου (Μεταβίβαση σχολικής περιουσίας) καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα του άρθρου αυτού. Με την ίδια απόφαση δύναται να ορίζεται και αποζημίωση προς τον ανωτέρω φορέα, ως ποσοστό του προϋπολογισμού των δράσεων που διαχειρίζεται, για την κάλυψη των διαχειριστικών του δαπανών, ανάλογα με το εύρος των εργασιών που αναλαμβάνει και σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που εφαρμόζεται για την κατά περίπτωση πηγή χρηματοδότησης.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες που αφορούν στις λειτουργίες της ηλεκτρονικής πλατφόρμας δημοπρασιών, η έναρξη παραγωγικής λειτουργίας αυτής, ο προγραμματισμός ένταξης των δημοπρασιών στην πλατφόρμα, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια που αφορά στην λειτουργία του συστήματος και την εφαρμογή του άρθρου (ηλεκτρονικές δημοπρασίες).

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ορίζονται οι λεπτομέρειες για τη διενέργεια της ηλεκτρονικής δημοπρασίας από τους δήμους και περιφέρειες.

Μεταβίβαση σχολικής περιουσίας

1. Η ακίνητη περιουσία των δημοσίων σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετά των κτηριακών εγκαταστάσεων, οικοπέδων και εν γένει υποδομών τους, εφόσον δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία μεταβίβασής τους σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 5 του ν.1894/1990 (Α'110), μεταβιβάζεται αυτοδικαίως στους δήμους εντός της διοικητικής περιφέρειας των οποίων αυτή βρίσκεται.

Στην ακίνητη περιουσία του πρώτου εδαφίου περιλαμβάνονται και τα ακίνητα με εγκατεστημένη χρήση Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μετά των κτηριακών εγκαταστάσεων τους και εν γένει υποδομών, εξαιρουμένων αυτών που στεγάζουν τις περιφερειακές υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της παρ. 2 του άρθρου 1 του π.δ.161/2000 (Α'145), τα οποία περιήλθαν με οποιοδήποτε τρόπο στην κυριότητα των περιφερειών.

Ομοίως, μεταβιβάζονται και οι αδόμητοι κοινωφελείς χώροι που έχουν χαρακτηριστεί για χρήση Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τα ισχύοντα Ρυμοτομικά Σχέδια και τις εγκεκριμένες πολεοδομικές μελέτες εφόσον έχουν συντελεστεί οι σχετικές απαλλοτριώσεις.

2. Για τη συντέλεση της μεταβίβασης των ακινήτων εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αντίστοιχου Υποθηκοφυλακείου ή Κτηματολογικού Γραφείου. Για τους σκοπούς της μεταβίβασης της κυριότητας των ακινήτων στους δήμους, τα κατά τόπους αρμόδια Υποθηκοφυλακεία ή Κτηματολογικά Γραφεία χορηγούν στους δήμους ατελώς πιστοποιητικά, αντίγραφα, διαγράμματα και αποσπάσματα από τα κτηματολογικά φύλλα, από τα διαγράμματα και γενικώς από κάθε τηρούμενο κτηματολογικό ή συναφές στοιχείο από το αρχείο.

Η έκδοση της ανωτέρω πράξης δεν κωλύεται από τυχόν ύπαρξη αυθαίρετων κατασκευών στο χώρο ή απουσία οικοδομικής άδειας κατά την ανέγερσή τους.

3. Για την έκδοση της διαπιστωτικής πράξης της παρ. 2 διενεργείται, με μέριμνα του οικείου δήμου, καταγραφή της ακίνητης, κατά την παρ. 1, περιουσίας των δημοσίων σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και συντάσσεται σχετική έκθεση καταγραφής της ακίνητης περιουσίας, συνοδευόμενη από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) τοπογραφικό διάγραμμα του ακινήτου, το οποίο επιπλέον των όσων ορίζονται με τις ισχύουσες διατάξεις των προδιαγραφών, θα είναι εξαρτημένο από το κρατικό σύστημα συντεταγμένων, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4495/2017 (Α'167), περί ελέγχου και προστασίας του δομημένου περιβάλλοντος και άλλων διατάξεων.

β) τεχνική έκθεση που θα περιλαμβάνει τα κάτωθι στοιχεία:

βα) στοιχεία ακινήτου-οικοπέδου, θέση του ακινήτου, περιφέρεια, δήμος, χρήση χώρου Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οικοδομικό τετράγωνο, οδοί που περικλείουν το οικόπεδο, εμβαδόν οικοπέδου σε τετραγωνικά μέτρα (τ.μ.),

ββ) στοιχεία κτηρίου ή κτηρίων, συνολικό εμβαδόν κτιρίου/κτιρίων σε τ.μ., καταγραφή χώρου κτιρίου/κτιρίων, εμβαδόν χώρων ανά όροφο κτηρίου, χρήσεις χώρων ανά όροφο κτιρίου και φωτογραφίες κτιρίου/κτιρίων.

4. Μετά την ολοκλήρωσή της μεταγραφής, οι δήμοι οφείλουν να προβούν σε έκδοση ηλεκτρονικής ταυτότητας κτηρίου σύμφωνα με τον ν.4495/2017 (Α'167).

5. Ανατίθεται στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου «Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας» (Τ.Ε.Ε.) η υλοποίηση δράσης για την έκδοση ηλεκτρονικής ταυτότητας κτιρίου σύμφωνα με

τον ν.4495/2017 (Α'167), σε ακίνητα με χρήση Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ιδιοκτησίας των δήμων, οι οποίοι διατηρούν την εποπτεία της δράσης.

Άρθρο 244

Μεταβίβαση νεοανεγειρόμενων σχολικών μονάδων στους δήμους

(άρθ. 5 ν. 1894/1990, παρ. 2)

1. Σχολικά κτίρια και εν γένει σχολικές υποδομές με τα οικόπεδά τους, που έχουν ανεγερθεί από τους αρμόδιους κατά την κείμενη νομοθεσία φορείς πλην δήμων, μετά την αποπεράτωσή τους μεταβιβάζονται στον αντίστοιχο δήμο με πρωτόκολλο παράδοσης – παραλαβής και ύστερα από απόφαση του αρμοδίου οργάνου του φορέα ανέγερσής τους, η οποία αποτελεί τίτλο κυριότητας αυτών και μεταγράφεται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Υποθηκοφυλακείου ή Κτηματολογικού Γραφείου.

2. Στην περίπτωση που η μεταβίβαση της κυριότητας δεν μπορεί να συντελεστεί για λόγους που ανάγονται στον φορέα ανέγερσης, όπως ιδίως η αίρεση της αποπληρωμής δανειακών υποχρεώσεων προς τρίτον, τα ακίνητα παραχωρούνται κατά πλήρη χρήση στον δήμο, έως την πλήρωση της ανωτέρω αίρεσης και την οριστική μεταβίβαση της κυριότητας, σύμφωνα με την παρ. 1.

Άρθρο 245

Διατήρηση διατάξεων που προβλέπουν την παραχώρηση ακινήτου

Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν την παραχώρηση, εκ μέρους του Δημοσίου ή άλλων νομικών προσώπων, ακινήτων στους δήμους, στις περιφέρειες, στα ιδρύματα και στα άλλα νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών, διατηρούν την ισχύ τους.

Άρθρο 246

Ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων

Οι δήμοι, οι περιφέρειες και τα νομικά τους πρόσωπα δύνανται να ασφαλίζουν τα περιουσιακά τους στοιχεία, καθώς και την αστική τους ευθύνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε'

Άρθρο 247

Εφαρμοστέο δίκαιο συμβάσεων

Συμβάσεις εκμίσθωσης ακινήτων και κινητών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, καθώς και συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων τρίτων που έχουν συναφθεί πριν τη δημοσίευση του παρόντος, δεν θίγονται και διέπονται από τις προβλέψεις της οικείας διακήρυξης ή σύμβασης μέχρι τη λήξη τους. Τα ανωτέρω ισχύουν και για δημοπρασίες των συμβάσεων του πρώτου εδαφίου, εφόσον το αποτέλεσμα έχει κατακυρωθεί από το αρμόδιο όργανο πριν τη δημοσίευση του παρόντος.

Άρθρο 248

Παράταση μισθώσεων ακινήτων τρίτων

Μισθώσεις ακινήτων για τη στέγαση υπηρεσιών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών, οι οποίες είτε λήγουν εντός έτους από τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα ή έχουν λήξει κατά τη δημοσίευση αυτού και ο μισθωτής εξακολουθεί να παραμένει στο μίσθιο, δύνανται να παραταθούν από τη λήξη τους και για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) έτη από τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα, με απόφαση του οικείου συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και κατόπιν συμφωνίας των αντισυμβαλλομένων. Το καταβαλλόμενο μίσθωμα της ανωτέρω παράτασης θα προκύπτει κατόπιν διαπραγμάτευσης και σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να είναι ανώτερο από το τελευταίο καταβληθέν μίσθωμα, το οποίο θα αναπροσαρμόζεται ετησίως σύμφωνα με το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου δωδεκάμηνου.

Άρθρο 249

Άδειες περιπτέρων

1. Υφιστάμενες άδειες εκμετάλλευσης περιπτέρων που εκδόθηκαν εφ' όρου ζωής των δικαιούχων πριν την έναρξη ισχύος του ν.4093/2012 (Α' 222), δεν θίγονται. Οι δικαιούχοι υπόκεινται σε καταβολή τέλους, τόσο για τον κοινόχρηστο χώρο που καταλαμβάνει η κατασκευή του περιπτέρου όσο και για τυχόν χρήση πέραν αυτού, σύμφωνα με τα άρθρα ..έως.. 1. Φορολογική Βάση και Υπόχρεοι στην καταβολή του τέλους 2. Φορολογικός Συντελεστής, 3. Διαδικασία είσπραξης τέλους και 4. Κυρώσεις/ Κεφαλαίο Τέλος χρήσης Κοινόχρηστων χώρων). Μεταβίβαση των αδειών του πρώτου εδαφίου επιτρέπεται άπαξ:

α) στον σύζυγο του αποθανόντος δικαιούχου ή
β) σε ενήλικα τέκνα του δικαιούχου εφόσον ανήκουν στην κατηγορία των ατόμων με αναπηρία, με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω και για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τα δεκατρία (13 έτη). Εκμίσθωση του δικαιώματος εκμετάλλευσης σε τρίτους, επιτρέπεται για χρόνο που δεν υπερβαίνει τα δεκατρία (13) έτη. Παράταση της μίσθωσης χωρεί σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 56 του ν.4483/2017 (Α' 107).

2. Υφιστάμενα δικαιώματα εκμετάλλευσης περιπτέρων που χορηγήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του ν.4093/2012 (Α' 222) έως την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα, δεν θίγονται. Ως προς τη διαδοχή και την εκμίσθωση του δικαιώματος εκμετάλλευσης εφαρμόζεται το άρθρο (Διαδοχή – Εκμίσθωση δικαιώματος εκμετάλλευσης περιπτέρου).

3. Σε υφιστάμενες, κατά τη δημοσίευση του παρόντος άδειες κατά ιδανικά μερίδια, εφόσον παύσει να υφίσταται δικαιούχος μεριδίου, κατόπιν αιτήσεως των λοιπών, παραχωρείται σε αυτούς το ανωτέρω απομένον μερίδιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄

ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΜΕΡΟΥΣ Ε΄

Άρθρο 250

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καταργούνται:

1. τα άρθρα 97 και 102 του π.δ. 30/1996 (Α'21), περί περιουσίας και απαλλοτριώσεων,
2. το άρθρο 10 του ν. 4623/2019 (Α'134), περί έγκρισης του προγράμματος διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας των δήμων και των περιφερειών,
3. το τελευταίο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 54 του ν. 4662/2020 (Α'27), περί λοιπών θεμάτων,
4. το π.δ. 270/1981 (Α'77),
5. το π.δ. 242/1996 (Α'179),
6. το άρθρο 13 του β.δ. 24-9/20-10-1958 (Α'171), περί τέλους χρήσεως πεζοδρομίων, πλατειών και λοιπών κοινόχρηστων χώρων,
7. το άρθρο πρώτο της ΥΠΟΠ. ΣΤ2 ν. 4093/2012 (Α'222) περί ρυθμίσεων για την παραχώρηση δικαιώματος χρήσης των κοινοχρήστων χώρων και κτιρίων των Ο.Τ.Α. και των ν.π.δ.δ. αυτών έναντι ανταλλάγματος,
8. το άρθρο 41 ν.1566/1985 (Α'167), περί χρήσης - αξιοποίησης των σχολικών κτιρίων, υποδομών και λοιπών εγκαταστάσεων,
9. το π.δ. 258 της 4/28.5.85 (Α'99),
10. το π.δ. 341/2001 (Α'230),
11. η περ. ζ) της παρ. 2 του άρθρου 74Α του ν. 3852/2010 (Α'87), περί αρμοδιοτήτων της δημοτικής επιτροπής,
12. το άρθρο 20 του ν.δ. 1044/1971 (Α'245),
13. η παρ. 8 του άρθρου 113 του ν. 1892/1990 (Α'101), περί θεμάτων υλικοτεχνικής υποδομής της εκπαίδευσης,
14. η περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν.2882/2001 (Α'17), περί τρόπου κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΥΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 251

Σκοπός Μέρους ΣΤ'

Σκοπός του Μέρους ΣΤ' του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η συγκέντρωση και κωδικοποίηση των διατάξεων που αφορούν τις διαδικασίες πριν τη σύναψη και κατά την εκτέλεση των συμβάσεων έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, προμηθειών και γενικών υπηρεσιών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών και η εναρμόνισή τους με τον ν.4412/2016 (Α'147).

Άρθρο 252

Αντικείμενο Μέρους ΣΤ'

Αντικείμενο του Μέρους ΣΤ' του Τέταρτου Βιβλίου του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκηση είναι ο καθορισμός των αποφαινόμενων και γνωμοδοτούντων οργάνων κατά τη διαδικασία σύναψης, την εποπτεία, την παρακολούθηση και την παραλαβή των συμβάσεων έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, προμηθειών και γενικών υπηρεσιών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων σύμφωνα με τον ν.4412/2016 (Α' 147) και το παρόν Μέρος.

Άρθρο 253

Ορισμοί Μέρους ΣΤ'

Για τις ανάγκες του παρόντος Μέρους «νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών» νοούνται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου καθώς και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, τα οποία αποτελούν αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς σύμφωνα με τις περ. 1 έως 4 της παρ.1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016 (Α' 147).

Άρθρο 254

Πεδίο Εφαρμογής Μέρους ΣΤ'

Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Μέρους εμπίπτουν όλα τα έργα, οι μελέτες, οι παροχές τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προμήθειες και οι γενικές υπηρεσίες που ανατίθενται και εκτελούνται από τους δήμους, τις περιφέρειες και τα νομικά πρόσωπα αυτών, όπως αυτά ορίζονται στο προηγούμενο άρθρο και τα οποία συνιστούν αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς κατά τις περ. 1 έως 4 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί ορισμών.

Τα λοιπά νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών αναθέτουν και εκτελούν τα έργα, τις μελέτες, τις παροχές τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, τις προμήθειες και τις γενικές υπηρεσίες σύμφωνα με το καταστατικό τους και τις ειδικότερες ρυθμίσεις που διέπουν την επιδιωκόμενη σύμβαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ-ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Άρθρο 255

Διευθύνουσα Υπηρεσία ή Επιβλέπουσα Υπηρεσία

(άρθρο 3 π.δ.171/1987 και π.δ.7/2013,

Ως «Διευθύνουσα Υπηρεσία» ή «Επιβλέπουσα Υπηρεσία» για τα έργα, τις μελέτες και παροχές τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών νοείται:

α) για τους δήμους και τις περιφέρειες, η αρμόδια τεχνική διεύθυνση ή τμήμα αυτής. Εάν ο δήμος έχει αναθέσει με διαδημοτική ή διαβαθμιδική συνεργασία του άρθρου (Συμβάσεις διαδημοτικής ή διαβαθμιδικής συνεργασίας) την τεχνική του υπηρεσία σε άλλο δήμο ή περιφέρεια, καθήκοντα διευθύνουσας υπηρεσίας αναλαμβάνει η τεχνική διεύθυνση ή τμήμα αυτής του αντισυμβαλλόμενου φορέα, όπως προσδιορίζεται στη συγκεκριμένη σύμβαση,

β) για τα νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών η τεχνική τους υπηρεσία και όπου δεν υπάρχει, η τεχνική διεύθυνση ή τμήμα του δήμου ή της περιφέρειας που τα έχει συστήσει,

γ) για τα νομικά πρόσωπα στα οποία συμμετέχουν περισσότεροι του ενός δήμοι ή περιφέρειες, η τεχνική τους υπηρεσία και όπου δεν υπάρχει, η τεχνική υπηρεσία ενός από τα μέλη τους, που ορίζεται με απόφαση του διοικητικού τους συμβουλίου.

Άρθρο 256

Αρμόδια όργανα που αποφασίζουν κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης και κατά την εκτέλεση των συμβάσεων έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

(Άρ. 72,74Α,175Α και 176 ν.3852/2010)

1. Η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής, όπως αυτές ειδικότερα προσδιορίζονται στον ν.4412/2016 (Α'147) κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,
2. Η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή ασκεί όλες τις αρμοδιότητες της Προϊσταμένης Αρχής κατά το στάδιο εκτέλεσης των συμβάσεων έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, όπως αυτές ορίζονται στον ν.4412/2016,
3. Το διοικητικό συμβούλιο των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής, τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.
4. Η εκτελεστική επιτροπή των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.
5. Οι παρ. 1 έως 4 δεν εφαρμόζονται για τις συμβάσεις απευθείας ανάθεσης, που υπάγονται στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων αντίστοιχα.
6. Για τις συμβάσεις που υλοποιούνται με σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα του ν.3389/2005 (Α'232), η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή ασκεί τα καθήκοντα Προϊσταμένης Αρχής και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών και αποφασίζει για την τροποποίηση του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου τους, κατά τους όρους της σύμβασης σύμπραξης και της, κατά περίπτωση, εφαρμοζόμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 257

Τεχνικό Συμβούλιο

(άρθρο 4 π.δ.7/2013)

1. Το τεχνικό συμβούλιο συστήνεται στην έδρα της οικείας περιφέρειας, συγκροτείται με απόφαση του περιφερειάρχη και αποτελείται από:

α) δύο (2) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) με βαθμό Α' ή Β', που υπηρετούν στις διευθύνσεις Τεχνικών Έργων της

περιφέρειας ή των περιφερειακών ενοτήτων ή άλλων διευθύνσεων της με ομοειδές αντικείμενο και σε περίπτωση μη ύπαρξης από τεχνικούς υπαλλήλους κατηγορίας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.) με βαθμό Α' ή Β',

β) έναν (1) τεχνικό υπάλληλο με τον αναπληρωτή του κατηγορίας Π.Ε. με βαθμό Α' ή Β' και σε περίπτωση μη ύπαρξης από τεχνικό υπάλληλο κατηγορίας Τ.Ε. με βαθμό Α' ή Β. Ο ανωτέρω υπάλληλος με τον αναπληρωτή του υποδεικνύεται από το δήμαρχο και ορίζεται από την τεχνική υπηρεσία του δήμου της έδρας του νομού που εδρεύει το τεχνικό συμβούλιο,

γ) ένα (1) νομικό με τον αναπληρωτή του, της νομικής υπηρεσίας της περιφέρειας. Σε περίπτωση μη ύπαρξης νομικού, είναι δυνατή η συμμετοχή υπαλλήλου κάτοχου πτυχίου νομικής σχολής, της οικείας περιφέρειας. Η συμμετοχή του μέλους της παρούσας είναι υποχρεωτική όταν ανακύπτει νομικό ζήτημα,

δ) έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), ο οποίος υπηρετεί στο δημόσιο τομέα, με τον αναπληρωτή του, που ορίζεται από τα μέλη του Τ.Ε.Ε. που είναι εγκατεστημένα στην οικεία περιφέρεια,

ε) έναν (1) εκπρόσωπο δήμου της οικείας περιφέρειας με τον αναπληρωτή του, που ορίζεται από την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας,

στ) έναν (1) εκπρόσωπο των πανελλήνιων εργοληπτικών οργανώσεων με τον αναπληρωτή του, που υποδεικνύεται από τις οργανώσεις αυτές.

Στις περιπτώσεις που συζητούνται θέματα μελετών συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου και ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της περιφέρειας, με τον νόμιμο αναπληρωτή του.

Στις περιπτώσεις που κρίνονται ζητήματα χορήγησης ή αναθεώρησης των εμπειροτεχνικών εργοληπτικών βεβαιώσεων συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου και ένας (1) εκπρόσωπος του κλάδου των Εμπειροτεχνών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, που ορίζεται από την οικεία επαγγελματική οργάνωση, με τον αναπληρωτή του.

2. Με την απόφαση της παρ. 1 ορίζονται ο πρόεδρος του τεχνικού συμβουλίου και ο αναπληρωτής του, που προέρχονται από τους υπαλλήλους της περ. α) αυτής και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του, που προέρχονται από τεχνικούς υπαλλήλους των αρμοδίων διευθύνσεων της περιφέρειας.

3. Η θητεία των μελών του τεχνικού συμβουλίου και του γραμματέα είναι διετής.

4. Εισηγητής του τεχνικού συμβουλίου είναι ο προϊστάμενος του αρμόδιου τμήματος για το θέμα που συζητείται κάθε φορά και αναπληρώνεται σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας από τον νόμιμο αναπληρωτή του.

5. Η συγκρότηση, η σύνθεση και η λειτουργία του τεχνικού συμβουλίου της παρ. 1 διέπεται από τα άρθρα 13 έως 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999, Α'45).

6. Το τεχνικό συμβούλιο είναι αρμόδιο να γνωμοδοτήσει για θέματα έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που εκτελούνται από τις τεχνικές υπηρεσίες του δήμου, της περιφέρειας ή της περιφερειακής ενότητας και των νομικών τους προσώπων του άρθρου 2, για τα οποία απαιτείται γνωμοδότηση σύμφωνα με τον ν.4412/2016 (Α'147).

7. Με απόφαση του περιφερειάρχη, μετά από γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της έδρας της περιφέρειας, δύναται η μελέτη, εκτέλεση και συντήρηση τεχνικού έργου μίας περιφερειακής ενότητας να εκτελείται από τη διεύθυνση τεχνικών έργων άλλης περιφερειακής ενότητας.

8. Με απόφαση του περιφερειάρχη, δύναται να συσταθούν και άλλα τεχνικά συμβούλια με τοπική αρμοδιότητα σε μία ή περισσότερες περιφερειακές ενότητες. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η έδρα τους σε μία από τις έδρες των περιφερειακών ενοτήτων που εξυπηρετούν.

9. Τα τεχνικά συμβούλια της παρ. 8 γνωμοδοτούν:

α) για θέματα έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών αρμοδιότητας των διευθύνσεων τεχνικών έργων των περιφερειακών ενοτήτων που εξυπηρετούν,

β) για θέματα έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών των δήμων, των συνδέσμων τους, των ιδρυμάτων τους, των νομικών τους προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και των επιχειρήσεών τους, χωρικής αρμοδιότητας των περιφερειακών ενοτήτων που εξυπηρετούν.

9. Για έργα, μελέτες και παροχές τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που εκτελούνται από τις τεχνικές υπηρεσίες της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) Α.Ε και του Δικτύου Ελληνικών Πόλεων για την Ανάπτυξη (Δ.Ε.Π.ΑΝ.) Α.Ε. τεχνικό συμβούλιο είναι αυτό της περιφέρειας Αττικής.

Άρθρο 258

Απευθείας ανάθεση - Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας

(άρθρα 72,176 ν.3852/2010 και άρθρο 209 παρ.9 ν.3463/2006 και άρθρο 118 και 119 του ν.4412/2016)

1. Η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών επιτρέπεται, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το εκάστοτε ισχύον χρηματικό όριο, όπως αυτό κάθε φορά διαμορφώνεται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 118 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί απευθείας ανάθεσης.

2. Η απευθείας ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών διενεργείται με απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων **του άρθρου...**, αντίστοιχα, χωρίς προηγούμενη απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου, αντίστοιχα. Τα όργανα αυτά εγκρίνουν τα συντασσόμενα τεύχη και αποφασίζουν για κάθε ζήτημα που ανακύπτει, τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων απευθείας ανάθεσης έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

3. Σε περίπτωση ανάθεσης συμβάσεων μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με τη διαδικασία των άρθρων 118 και 118Α του ν.4412/2016, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Εταιρικού Συμφώνου για την Περιφερειακή Ανάπτυξης (Ε.Σ.Π.Α.), του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.) ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.), η σύναψη τους διενεργείται με αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του νομικού προσώπου αντίστοιχα. Τα ίδια όργανα αποφασίζουν για κάθε ζήτημα που ανακύπτει τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων απευθείας ανάθεσης, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

Άρθρο 259

Εκτέλεση έργων με αυτεπιστασία

(άρθρο 177 ν.4412/2016 και άρθρο 11 π.δ.171/1987)

1. Η με αυτεπιστασία εκτέλεση έργων, διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 177 του ν.4412/2016 (Α'147), περί εκτέλεσης ενεργειών με αυτεπιστασία. Ως Προϊσταμένη Αρχή νοείται το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα και ως διευθύνουσα υπηρεσία η εκάστοτε αρμόδια τεχνική διεύθυνση.

2. Για την εκτέλεση ενός έργου με αυτεπιστασία από το δήμο ή την περιφέρεια, απαιτείται απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, μετά από εισήγηση της εκάστοτε αρμόδιας τεχνικής διεύθυνσης.

3. Για την εκτέλεση έργων με αυτεπιστασία από τα νομικά πρόσωπα των δήμων ή των περιφερειών της **παρ. 1 του άρθρου ..**, ως προϊσταμένη αρχή νοείται το διοικητικό συμβούλιο αυτών και ως διευθύνουσα υπηρεσία η εκάστοτε αρμόδια τεχνική διεύθυνση και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει, η τεχνική διεύθυνση του δήμου ή της περιφέρειας που τα έχει συστήσει.

Για τα νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου ως προϊσταμένη αρχή νοείται η εκτελεστική τους επιτροπή και διευθύνουσα υπηρεσία η εκάστοτε αρμόδια τεχνική διεύθυνση και, σε περίπτωση που αυτή δεν υφίσταται, η τεχνική διεύθυνση του δήμου ή της περιφέρειας μέλους τους.

Άρθρο 260

Σύσταση επιτροπών παραλαβής έργων

(άρθρο 16 π.δ.171/1987 και άρθρο 172 ν.4412/2016)

1. Οι επιτροπές παραλαβής των έργων, η εκτιμώμενη αξία των οποίων υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον χρηματικό όριο μέχρι του οποίου επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση, συγκροτούνται με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής και για τα νομικά πρόσωπα της **παρ. 1 του άρθρου ..** με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, αντίστοιχα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 172 του ν. 4412/2016 (Α'147), περί παραλαβής.

Η εκτελεστική επιτροπή των νομικών προσώπων δήμων ή των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου αποφασίζει για τη συγκρότηση επιτροπών παραλαβής συμβάσεων έργων.

2. Η συγκρότηση των επιτροπών παραλαβής συμβάσεων έργων, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή κατώτερης του χρηματικού ορίου της απευθείας ανάθεσης, διενεργείται με απόφαση του δημάρχου, ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου για **τα νομικά πρόσωπα του άρθρου...**, αντίστοιχα.

3. Κατά τα λοιπά, αναφορικά με τη σύσταση επιτροπών παραλαβής έργων, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 172 του ν.4412/2016.

Άρθρο 261

Διοικητική και δικαστική επίλυση συμβατικών διαφορών

(άρθρα 174 και 198 του ν.4412/2016)

1. Κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της διευθύνουσας υπηρεσίας ή της προϊσταμένης αρχής ή του κυρίου του έργου, που προσβάλλουν για πρώτη φορά δικαίωμα του αναδόχου, χωρεί ένσταση.

2. Για τις ενστάσεις, οι οποίες αφορούν έργα τα οποία εκτελούνται από τους δήμους ή τις περιφέρειες ή τα νομικά πρόσωπα του άρθρου ..., με προϋπολογισμό κατώτερο του εκάστοτε ισχύοντος ορίου εφαρμογής των Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφασίζει ο οικείος Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν γνώμης του Τεχνικού Συμβουλίου της οικείας περιφέρειας. Για συμβάσεις έργων προϋπολογισμού μεγαλύτερου του εκάστοτε ισχύοντος ορίου εφαρμογής των Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφασίζει ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών, μετά από γνώμη του τεχνικού συμβουλίου Δημόσιων Έργων του άρθρου 5 της υπ' αρ. 80855/5439/1992 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων «Περιορισμός συλλογικών οργάνων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. » (Β'573).

3. Επί των ενστάσεων που αφορούν εκτελούμενες συμβάσεις μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με προεκτιμώμενη αμοιβή κατώτερη των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ, χωρίς το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), οι οποίες εκτελούνται από τους δήμους, τις περιφέρειες και τα νομικά πρόσωπα του άρθρου... αποφασίζει ο αρμόδιος Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν γνώμης του τεχνικού συμβουλίου της οικείας περιφέρειας. Για συμβάσεις μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με προεκτιμώμενη αμοιβή μεγαλύτερη των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., αποφασίζει ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών, μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων του άρθρου 5 της υπ' αρ. 80855/5439/92 απόφασης.

4. Για τη δικαστική επίλυση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, εφαρμόζονται τα άρθρα 175 και 198 του ν.4412/2016 (Α'147), περί δικαστικής επίλυσης διαφορών και διοικητικής και δικαστικής επίλυσης διαφορών αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Άρθρο 262

Αρμόδια όργανα για τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών

(Άρθρα 72, 74Α, 175Α και 176 ν.3852/2010)

1. Η δημοτική και περιφερειακή επιτροπή, ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής, όπως αυτά ειδικότερα προσδιορίζονται στον ν.4412/2016 (Α'147) τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

2. Το διοικητικό συμβούλιο των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών της παρ. του άρθρου... ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής, τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

3. Στο πλαίσιο της σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών για τα νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου

της παρ. του άρθρου ... η εκτελεστική επιτροπή ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής, τόσο κατά το στάδιο που προηγείται τη σύναψη της σύμβασης, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτής.

4. Οι παρ. 1 έως 3 δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις με απευθείας ανάθεση που υπάγονται στην αρμοδιότητα του δημάρχου, του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων αντίστοιχα.

5. Εξαιρούνται της υποχρέωσης ανάρτησης στο πρόγραμμα «Διαύγεια» οι εσωτερικές αποφάσεις της δημοτικής και περιφερειακής επιτροπής με τις οποίες εγκρίνονται τα πρακτικά της επιτροπής διαγωνισμού στις συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, που προηγούνται της κατακύρωσης σύμφωνα με το άρθρο 100 του ν.4412/2016, περί αποσφράγισης και αξιολόγησης προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών.

Άρθρο 263

Απευθείας ανάθεση – Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας

(Άρθρα 72,176 ν.3852/2010 και άρθρο 209 παρ.9 ν.3463/2006 και άρθρα 118 και 119 του ν.4412/2016)

1. Η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης προμηθειών και γενικών υπηρεσιών επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το εκάστοτε ισχύον χρηματικό όριο, όπως αυτό ορίζεται στην παρ.1 του άρθρου 118 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί απευθείας ανάθεσης.

2. Για συμβάσεις κοινωνικών και άλλων ειδικών υπηρεσιών των άρθρων 107 έως 110 του ν.4412/2016, η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το εκάστοτε ισχύον χρηματικό όριο, όπως αυτό ορίζεται στην παρ.1 του άρθρου 109Α του ν.4412/2016, περί διαδικασίας ανάθεσης.

3. Η απευθείας ανάθεση συμβάσεων προμηθειών, γενικών υπηρεσιών και κοινωνικών και άλλων ειδικών υπηρεσιών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών του άρθρου ... διενεργείται με απόφαση του δημάρχου, ή του περιφερειάρχη, ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, αντίστοιχα, χωρίς προηγούμενη απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου.

4. Για τις συμβάσεις της παρ.3, που ανατίθενται απευθείας, τα συντασσόμενα τεύχη εγκρίνονται από τον δήμαρχο, τον περιφερειάρχη ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου. Τα ίδια όργανα αποφασίζουν για κάθε ζήτημα που ανακύπτει τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων απευθείας ανάθεσης, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

5. Σε περίπτωση ανάθεσης συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών με τη διαδικασία των άρθρων 118 και 118Α του ν.4412/2016, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες τεχνικής βοήθειας των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Εταιρικού Συμφώνου για την Περιφερειακή Ανάπτυξης (Ε.Σ.Π.Α.), του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.) ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, καθώς και των τομεακών, περιφερειακών και ειδικών προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.), η σύναψή τους διενεργείται με αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του νομικού προσώπου αντίστοιχα. Τα ίδια όργανα αποφασίζουν για κάθε ζήτημα που ανακύπτει τόσο

κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων απευθείας ανάθεσης, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

Άρθρο 264

Σύσταση επιτροπών παραλαβής και παρακολούθησης συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών

(άρθρο 221 παρ.3 και 11 του ν.4412/2016).

1. Οι επιτροπές παρακολούθησης και παραλαβής συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, εκτιμώμενης αξίας μεγαλύτερης των δυο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, συγκροτούνται με απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής, ή του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου του δήμου και της περιφέρειας της παρ. 1 του άρθρου ... αντίστοιχα, για συγκεκριμένη ή περισσότερες συμβάσεις ή σε ετήσια βάση για τις συμβάσεις που συνάπτει η αναθέτουσα αρχή. Για τη συγκρότηση επιτροπών συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου αποφασίζει η εκτελεστική επιτροπή αυτών.
2. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι περί παρακολούθησης και παραλαβής προμηθειών και γενικών υπηρεσιών διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Άρθρο 265

Διοικητικές προσφυγές κατά τη διαδικασία εκτέλεσης των συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών

(Άρθρο 205 ν.4412/2016)

Επί των προσφυγών του αναδόχου που ασκούνται κατ' εφαρμογή των άρθρων 203, 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220 του ν.4412/2016 (Α' 147), αποφασίζει το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο ή το διοικητικό συμβούλιο των νομικών προσώπων του άρθρου ..., ύστερα από γνωμοδότηση του προβλεπόμενου στις περ. β) και δ) της παρ. 11 του άρθρου 221 του ν.4412/2016 οργάνου.

Άρθρο 266

Μελέτες και τεύχη προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών

(Άρθρο 209 παρ.4(ζ) ν.3463/2006)

1. Οι μελέτες προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και τα τεύχη που τις συνοδεύουν (περιγραφή, συγγραφές υποχρεώσεων και τεχνικές προδιαγραφές), για την εκτέλεση των οποίων δεν απαιτούνται τεχνικές γνώσεις ή τεχνική εμπειρία, δύνανται να συντάσσονται από υπάλληλο της υπηρεσίας που διαχειρίζεται την πίστωση, και θεωρούνται από τον προϊστάμενο της αντίστοιχης κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας, τηρουμένων κατά τα λοιπά των ισχυουσών διατάξεων. Σε περίπτωση έλλειψης προϊσταμένου η αρμοδιότητα θεώρησης ασκείται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου αντίστοιχα.
2. Η επίβλεψη, η παρακολούθηση και εποπτεία των ανωτέρω συμβάσεων γίνεται από τις αντίστοιχες καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες των φορέων, κατ' εφαρμογή του ν.4412/2016 (Α' 147).

3. Για τις υπηρεσίες και προμήθειες, εφόσον η δαπάνη τους δεν υπερβαίνει το ποσό μέχρι του οποίου γίνεται απευθείας ανάθεση, η ανάθεση γίνεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, την περιγραφή της υπηρεσίας, την περιγραφή της προμήθειας και τα λοιπά στοιχεία, τα οποία περιέχονται σε σχετική απόφαση του δημάρχου, του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου του αντίστοιχου νομικού προσώπου η οποία υποκαθιστά τη μελέτη και τα ανωτέρω τεύχη.

Άρθρο 267

Διαδικασίες σύναψης, εποπτεία και παρακολούθηση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών

(παρ.5 άρθρο 209 ν.3463/2006)

Επιτρέπεται η διεξαγωγή των διαδικασιών σύναψης, η εποπτεία και η παρακολούθηση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών από δήμο ή περιφέρεια με βάση τον ν.4412/2016 (Α' 147) για λογαριασμό των νομικών τους προσώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο .., μετά από σχετική απόφαση του οικείου διοικητικού συμβουλίου με μεταφορά και της αντίστοιχης πίστωσης στον προϋπολογισμό του δήμου ή της περιφέρειας-αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΥΤΩΝ

Άρθρο 268

Σύνταξη και θεώρηση μελετών από το προσωπικό της τεχνικής υπηρεσίας δήμων και περιφερειών

(παρ.4 άρθρο 209 του ν.3463/2006)

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 189 του ν.4412/2016 (Α'147), περί έγκρισης των μελετών και παραλαβής του αντικειμένου των συμβάσεων, οι μελέτες έργων και παροχής τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και τα τεύχη δημόσιου διαγωνισμού ανάθεσης μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των δήμων και των περιφερειών συντάσσονται από υπάλληλο της τεχνικής τους υπηρεσίας και θεωρούνται από τον προϊστάμενό της.

2. Η μελέτη θεωρείται εντός χρονικού διαστήματος ενός (1) μηνός από την υποβολή της στον προϊστάμενο της τεχνικής υπηρεσίας. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η θεώρηση λογίζεται ότι έχει εκδοθεί. Η μελέτη μετά τη θεώρησή της, αποστέλλεται, με επιμέλεια του προϊσταμένου της τεχνικής υπηρεσίας, στη δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή αντίστοιχα, η οποία εντός ενός (1) μηνός την αποδέχεται ή την επιστρέφει στην τεχνική υπηρεσία με παρατηρήσεις.

Άρθρο 269

Σύνταξη και θεώρηση μελετών από το προσωπικό της τεχνικής υπηρεσίας νομικών προσώπων των δήμων και περιφερειών

(παρ.4α άρθρο 209 του ν.3463/2006)

1. Οι μελέτες έργων και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και τα τεύχη δημόσιου διαγωνισμού ανάθεσης μελετών, ή παροχής τεχνικών και λοιπών

συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών του άρθρου συντάσσονται από το προσωπικό της τεχνικής υπηρεσίας και θεωρούνται από τον προϊστάμενο της τεχνικής υπηρεσίας τους και, αν δεν υπάρχει τέτοια υπηρεσία ή αυτή αδυνατεί, από την τεχνική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας που τα έχει συστήσει ή, σε περίπτωση συνδέσμου, από τεχνική υπηρεσία δήμου που συμμετέχει σε αυτούς.

2. Η μελέτη θεωρείται εντός χρονικού διαστήματος ενός (1) μηνός από την υποβολή της στον προϊστάμενο της τεχνικής υπηρεσίας. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η θεώρηση λογίζεται ότι έχει εκδοθεί. Η μελέτη μετά τη θεώρησή της αποστέλλεται, με επιμέλεια του προϊσταμένου της τεχνικής υπηρεσίας, στο διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου για αποδοχή, το οποίο εντός ενός (1) μηνός την αποδέχεται ή την επιστρέφει στην τεχνική υπηρεσία με παρατηρήσεις.

Άρθρο 270

Αδυναμία σύνταξης μελέτης

(παρ.4α άρθρο 209 του ν.3463/2006)

1. Η αδυναμία σύνταξης μελέτης από το δήμο, ή την περιφέρεια ή τα νομικά τους πρόσωπα, των παρ.1 και 2 του άρθρου ... βεβαιώνεται από τον προϊστάμενο της τεχνικής τους υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της δημοτικής ή περιφερειακής επιτροπής ή του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου αντίστοιχα, η ανάθεση εκπόνησης πάσης φύσεως μελετών σε ιδιώτες μελετητές και ιδιωτικά γραφεία μελετών σύμφωνα με τον ν.4412/2016 (Α' 147). Για τις περιπτώσεις της απευθείας ανάθεσης η αιτιολογημένη απόφαση εκδίδεται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του οικείου νομικού προσώπου.

2. Στην περίπτωση που οι φορείς της παρ. 1 έχουν αναθέσει με προγραμματική σύμβαση τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης, σε άλλον φορέα, κατά την παρ. 1 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016, περί κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών και κεντρικές αρχές αγορών η σύνταξη και θεώρηση λαμβάνει χώρα από τη νέα τεχνική υπηρεσία, κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 1.

Άρθρο 271

Όρια θεώρησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με γνωμοδότηση τεχνικού συμβουλίου

(Άρθρο 209 παρ.4β,γ,δ και ε του ν.3463/2006)

1. Η θεώρηση μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των δήμων και των νομικών προσώπων του άρθρου.., διενεργείται:

α) από την τεχνική τους υπηρεσία, κατόπιν γνώμης του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, εφόσον το όριο προϋπολογισμού των μελετών έργων και υπηρεσιών υπερβαίνει το ποσό των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

β) από την αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου αυτής, εφόσον το όριο προϋπολογισμού των μελετών έργων και υπηρεσιών για τους δήμους Αθηναίων, Πειραιά και Θεσσαλονίκης και των νομικών τους προσώπων, υπερβαίνει το ποσό είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.,

γ) από την αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου αυτής, εφόσον το όριο προϋπολογισμού των μελετών, έργων και υπηρεσιών των λοιπών δήμων και των νομικών τους προσώπων, υπερβαίνει το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α..

2. Η γνώμη του κάθε φορά αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου παρέχεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την πρωτοκόλληση υποβληθέντος αιτήματος.

Αν εντός της ανωτέρω προθεσμίας ζητηθούν συμπληρωματικά στοιχεία, αυτή παρατείνεται κατά δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την πρωτοκόλληση των συμπληρωματικών στοιχείων. Αν η ταχθείσα προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η αναθέτουσα ή προϊσταμένη αρχή δύναται να προχωρήσει στις περαιτέρω ενέργειες, χωρίς τη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου.

3. Τα χρηματικά όρια του παρόντος δύνανται να αναπροσαρμόζονται με την απόφαση της παρ. 1 του άρθρου (εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους ΣΤ).

Άρθρο 272

Συγκρότηση Τεχνικού Συμβουλίου Αποκεντρωμένης Διοίκησης

(περ. β, γ, δ, ε παρ. 4 άρθρο 209 του ν. 3463/2006)

1. Με απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης συγκροτείται στην έδρα αυτής τεχνικό συμβούλιο το οποίο αποτελείται από:

α) τον γενικό διευθυντή Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ως πρόεδρο με αναπληρωτή του τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Τεχνικού Ελέγχου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης,

β) έναν (1) μηχανικό της Αποκεντρωμένης Διοίκησης με τον αναπληρωτή του,

γ) έναν (1) μηχανικό της περιφέρειας στην έδρα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης με τον αναπληρωτή του,

δ) έναν (1) κοινό εκπρόσωπο των πανελλήνιων εργοληπτικών οργανώσεων, που υποδεικνύεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τις οργανώσεις αυτές,

ε) έναν (1) εκπρόσωπο της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων με τον αναπληρωτή του.

2. Η θεώρηση μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών, ασκείται από την αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της παρ. 1.

3. Με απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, δύναται να συσταθούν και άλλα τεχνικά συμβούλια και να καθορίζεται η χωρική αρμοδιότητα και η έδρα αυτών. Στα τεχνικά συμβούλια της παρούσας, ως πρόεδρος ορίζεται ένας προϊστάμενος που υπηρετεί στη Γενική Διεύθυνση Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με τον αναπληρωτή του. Κατά τα λοιπά για τα τεχνικά συμβούλια της παρούσας εφαρμόζονται αναλογικά οι περ. β) έως ε) της παρ. 1 και η παρ. 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΥΤΩΝ

(Οι διατάξεις του Κεφαλαίου είναι νέες με βάση την παρ. 7 του άρ. 209 του ΚΔΚ, άρ. 101 του π.δ. 30/1996, άρ. 32, 118, ν. 4412/2016)

Άρθρο 273

Αρμόδια όργανα για τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων καλλιτεχνικών έργων

1. Η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή και διοικητικό συμβούλιο των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής, όπως αυτές ειδικότερα προσδιορίζονται στον ν.4412/2016 (Α'147) τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων καλλιτεχνικών έργων, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.
2. Η εκτελεστική επιτροπή των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου ασκεί όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων καλλιτεχνικών έργων, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.
3. Η παρ. 1 δεν εφαρμόζονται για τις συμβάσεις απευθείας ανάθεσης, που υπάγονται στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων αντίστοιχα.
4. Η ανάθεση των συμβάσεων καλλιτεχνικών έργων σε κάθε περίπτωση αποβλέπει στην επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος από καλλιτεχνικής και αισθητικής αντίληψης, αρτιότητας και πληρότητας και δεν αφορά υποχρεωτικά στη μειοδοσία επί της αξίας του έργου, αλλά μπορεί να βασίζεται και στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχέδιο της σύμβασης ή της διακήρυξης.
5. Για τα ζητήματα που αφορούν την ανάθεση, παρακολούθηση και παραλαβή καλλιτεχνικού έργου, ανεξαρτήτως προϋπολογιζόμενης δαπάνης αυτού, τα οποία δεν ρυθμίζονται με το παρόν Κεφάλαιο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί παροχής γενικών υπηρεσιών του ν.4412/2016 (Α'147).

Άρθρο 274

Επιτροπή κρίσης καλλιτεχνικών έργων

1. Η επιτροπή κρίσης καλλιτεχνικών έργων («Επιτροπή»), συστήνεται σε κάθε δήμο και περιφέρεια με απόφαση του δημάρχου και του περιφερειάρχη, αντίστοιχα και αποτελείται από:
 - α) έναν (1) αρχιτέκτονα εκπρόσωπο του οικείου Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), στην χωρική αρμοδιότητα του οποίου εκτελείται το καλλιτεχνικό έργο του δήμου ή της περιφέρειας, με τον αναπληρωτή του, που υποδεικνύεται από το Τ.Ε.Ε.
 - β) δύο (2) μέλη του οικείου Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (Ε.Ε.Τ.Ε.) με τους αναπληρωτές τους και σε περίπτωση μη ύπαρξης από καλλιτέχνες εικαστικών τεχνών, που υποδεικνύονται από το Ε.Ε.Τ.Ε.,
 - γ) έναν (1) μηχανικό υπάλληλο του δήμου ή της περιφέρειας, κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ) με τον αναπληρωτή του και σε περίπτωση μη ύπαρξης από μηχανικό κατηγορίας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ), που ορίζεται με την απόφαση της παρούσας,
 - δ) δημοτικούς και περιφερειακούς συμβούλους ή μέλη του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, αντίστοιχα, με τον αναπληρωτή τους, που ορίζονται με την απόφαση της παρούσας.Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου της παρούσας ορίζεται ο πρόεδρος και ο γραμματέας της Επιτροπής.

Η Επιτροπή διατυπώνει την γνώμη της σε πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από τα μέλη της. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής δύνανται να συμμετέχουν, κατόπιν πρόσκλησης του προέδρου της, πρόσωπα, που διαθέτουν τις απαιτούμενες ειδικές γνώσεις και προσόντα σχετικά με το καλλιτεχνικό έργο της υπό ανάθεση σύμβασης. Τα πρόσωπα της παρούσας δεν έχουν δικαίωμα ψήφου.

Η Επιτροπή υποκαθιστά το έργο των οργάνων διενέργειας των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων της παρ.1 του άρθρου 221 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων.

2. Εάν οι φορείς των περ. α) και β) δεν ανταποκριθούν εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση του αιτήματος ορισμού, επιλέγονται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη, ένας (1) μέλος του Τ.Ε.Ε. και δυο (2) εικαστικοί καλλιτέχνες.

3. Η Επιτροπή συγκροτείται κατά περίπτωση για συγκεκριμένη σύμβαση μέχρι την ολοκλήρωση και παραλαβή του καλλιτεχνικού έργου.

4. Έργο της Επιτροπής αποτελεί η παροχή γνώμης για κάθε σχετικό θέμα που άπτεται της ανάθεσης εργασιών πολιτιστικού χαρακτήρα καθώς και:

α) ζητήματα προδιαγραφών των εικαστικών έργων που αποκτώνται, δημιουργούνται και τοποθετούνται σε δημόσιους χώρους και κτίρια,

β) ζητήματα προδιαγραφών συντήρησης εικαστικών έργων,

γ) της καλλιτεχνικής αρτιότητας του εικαστικού έργου,

δ) τα ειδικά επαγγελματικά προσόντα που απαιτούνται για την επιλογή του καλλιτέχνη.

5. Η Επιτροπή καθίσταται το αρμόδιο όργανο γνωμάτευσης επί ζητημάτων ανάθεσης παρακολούθησης της εκτέλεσης του καλλιτεχνικού έργου κατά τα διάφορα στάδια, της ποιοτικής παραλαβής του και της σύνταξης του τελικού πρωτοκόλλου σύμφωνα με τους εγκεκριμένους όρους της προκήρυξης/διακήρυξης του σχετικού καλλιτεχνικού διαγωνισμού.

Άρθρο 275

Απευθείας ανάθεση καλλιτεχνικών έργων

1. Η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης συμβάσεων καλλιτεχνικών έργων των δήμων και των περιφερειών επιτρέπεται, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το εκάστοτε ισχύον χρηματικό όριο, όπως αυτό κάθε φορά διαμορφώνεται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 118 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί απευθείας ανάθεσης.

2. Η απευθείας ανάθεση των συμβάσεων της παρ. 1 διενεργείται, με απόφαση του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ή του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων του άρθρου..., η οποία λαμβάνεται ύστερα από γνώμη της Επιτροπής κρίσης καλλιτεχνικών έργων του άρθρου (Επιτροπή κρίσης καλλιτεχνικών έργων).

3. Στην περίπτωση αυτή τα συντασσόμενα τεύχη εγκρίνονται από τον δήμαρχο, τον περιφερειάρχη ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου. Τα ίδια όργανα αποφασίζουν για κάθε ζήτημα που ανακύπτει τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων απευθείας ανάθεσης καλλιτεχνικών, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών.

Άρθρο 276

Διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

1. Η προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, για την ανάθεση καλλιτεχνικών έργων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων της παρ. 1 του άρθρου ..., διενεργείται, δυνάμει της υποπερ. α) της περ. α) της παρ. 2 του 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147), περί προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Η ανάθεση διενεργείται με απόφαση της δημοτικής ή της περιφερειακής επιτροπής, ή του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, αντίστοιχα, η οποία η οποία λαμβάνεται ύστερα από γνώμη της Επιτροπή κρίσης καλλιτεχνικών έργων του άρθρου (Επιτροπή κρίσης καλλιτεχνικών έργων). Το ίδιο συλλογικό όργανο εγκρίνει και τα συντασσόμενα τεύχη.
2. Για τα νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών με τη μορφή συνδέσμου της παρ. 2 του άρθρου..., αποφασίζει η εκτελεστική τους επιτροπή, η οποία εγκρίνει και τα συντασσόμενα τεύχη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' **ΛΟΙΠΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Άρθρο 277

Ανάδειξη προμηθευτών – χορηγητών προμηθειών δήμων, περιφερειών και νομικών προσώπων αυτών

(Η από 12-12-2012 Α' 240 ΠΝΠ που κυρώθηκε με το ν.4111/2013 Α' 18 και άρθρο 13 παρ.6 του ν.2503/1997)

1. Η διαδικασία ανάδειξης προμηθευτών-χορηγητών, για προμήθειες
α) τροφίμων,
β) λοιπών αναλώσιμων ειδών παντοπωλείου, καθώς και παροχών των σχετικών υπηρεσιών,
γ) πετρελαιοειδών και
δ) φαρμάκων και αναλώσιμου υγειονομικού υλικού για τις ανάγκες των δήμων και των περιφερειών, και των νομικών προσώπων του άρθρου..., πραγματοποιείται από τους οικείους δήμους και τις περιφέρειες.
2. Τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα των δήμων και των περιφερειών δύναται να διενεργούν και αυτοτελώς τις διαδικασίες ανάδειξης προμηθευτών για τις δικές τους ανάγκες των ειδών της παρ. 1.
3. Οι προμήθειες των παρ. 1 και 2 πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα XX(κοινωνικά παντοπωλεία) και τον ν.4412/2016 (Α' 147).

Άρθρο 278

Συμπράξεις δήμων και περιφερειών με τον ιδιωτικό τομέα

Για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών, οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα με τους όρους και τις διαδικασίες των ν.3389/2005 (Α' 232) και ν.4412/2016, (Α' 147).

Άρθρο 279

Υποστήριξη τεχνικών υπηρεσιών δήμων

Οι δήμοι δύνανται να συμβάλλονται με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα Δίκτυα Δήμων με προγραμματική σύμβαση για τη διοικητική τους υποστήριξη σε θέματα που άπτονται των υπολοίπων αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών αυτών. Στην περίπτωση αυτή, η αρμοδιότητα έκδοσης της τελικής διοικητικής πράξης ασκείται από τον προϊστάμενο της τεχνικής υπηρεσίας και σε περίπτωση έλλειψης προϊστάμενου, για οποιονδήποτε λόγο, από τον δήμαρχο. Αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία για τα μονομελή ή συλλογικά αιρετά όργανα ασκούνται από τον οικείο δήμο.

Άρθρο 280

Έλεγχος Ασφάλειας και Λειτουργίας των Έργων

(Άρθρο 210 του ν. 3463/2006 και άρθρο 138 του ν.4412/2016)

Ο έλεγχος και η εποπτεία για την ασφάλεια και λειτουργικότητα των δημοτικών και περιφερειακών έργων ασκείται από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες των δήμων και των περιφερειών. Οι υπηρεσίες αυτές προτείνουν στον κύριο του έργου τα αναγκαία μέτρα, που πρέπει να ληφθούν, για την αποτροπή κινδύνων και τις αναγκαίες εργασίες για αποκατάστασή σε περίπτωση βλαβών στα έργα.

Άρθρο 281

Παρεκκλίσεις έργων και εγκαταστάσεων από πολεοδομικές διατάξεις

(Άρθρο 209 παρ.6 του ν.3463/2006)

Τα τεχνικά έργα και οι εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την ύδρευση και αποχέτευση, την τηλεθέρμανση δήμων, την άρδευση περιοχών τους, καθώς και την κατασκευή και λειτουργία χώρων υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και υπολειμμάτων, Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων και Κέντρων Υπερυψηλής Τάσης και Υποσταθμών, με τα συνοδά τους έργα, δεν υπόκεινται στους όρους και περιορισμούς των πολεοδομικών διατάξεων και για την κατασκευή τους δεν απαιτείται η έκδοση άδειας δόμησης από τις αρμόδιες αρχές, εφόσον προβλέπονται από τεχνικές μελέτες. Στο πρώτο εδάφιο υπάγονται και οι Πράσινες Γωνιές Ανακύκλωσης, τα Ολοκληρωμένα Κέντρα Ανακύκλωσης και τα Πολυκέντρα Ανακύκλωσης, συνολικού εμβαδού έως τριάντα (30) τετραγωνικών μέτρων, και οι συνοδοί αυτών χώροι αποθήκευσης ανακυκλώσιμου υλικού, συνολικού εμβαδού έως τριάντα (30) τετραγωνικών μέτρων και υπό την προϋπόθεση ότι, κατά την εγκατάστασή τους σε κοινόχρηστους χώρους παραμένει λωρίδα ελεύθερης διέλευσης πεζών τουλάχιστον ενός μέτρου και ογδόντα (1,80) εκατοστών. Όσα από τα τεχνικά έργα και εγκαταστάσεις του παρόντος έχουν μεγάλο όγκο ή ύψος, εκτελούνται ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής του

άρθρου 7 του ν.4495/2017 (Α'167), περί Συμβούλιων Αρχιτεκτονικής, συγκρότησης και αρμοδιοτήτων.

Άρθρο 282

Διενέργεια τομών ή εκσκαφών στο οδικό δίκτυο των δήμων και των περιφερειών

(Άρθρο 30 του ν.1080/1980 και του άρθρου 51 παρ.3 του ν.5209/2025)

1. Για τη διενέργεια οποιασδήποτε τομής ή εκσκαφής οδοστρώματος, ερείσματος, πεζοδρόμου ή πεζοδρομίου εθνικής, επαρχιακής, δημοτικής οδού, η οποία είναι απαραίτητη για την κατασκευή έργου, που εκτελείται από επιχείρηση κοινής ωφέλειας, οργανισμό, νομικό ή φυσικό πρόσωπο εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 51 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν.5209/2025, Α'100), περί εργασιών και εναπόθεσης υλικών στις οδούς.
2. Η άδεια, που προβλέπεται από την περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 51 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, για να γίνει τομή ή εκσκαφή οδοστρώματος, ερείσματος πεζοδρόμου ή πεζοδρομίου εθνικής, επαρχιακής και δημοτικής οδού για την κατασκευή έργου από επιχείρηση κοινής ωφέλειας, οργανισμό, νομικό ή φυσικό πρόσωπο χορηγείται από την αρμόδια για τη συντήρηση της οδού υπηρεσία, ήτοι την τεχνική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα, η οποία θεωρείται πριν από την έναρξη των εργασιών από την αρμόδια Αστυνομική Αρχή. Για την χορήγηση της άδειας, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατάθεση από τον ενδιαφερόμενο εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένης τράπεζας που έχει εκδοθεί στο όνομά του. Το ύψος του ποσού για το οποίο εκδίδεται η εγγυητική επιστολή ορίζεται από την τεχνική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας αντίστοιχα.
3. Στην περίπτωση που ο δήμος δεν έχει δική του τεχνική υπηρεσία, η χορήγηση της άδειας, καθώς και ο καθορισμός του ύψους του ποσού της εγγυητικής επιστολής γίνονται από την τεχνική υπηρεσία του δήμου της έδρας του νομού ή άλλου φορέα που έχει αναλάβει καθήκοντα τεχνικής υπηρεσίας, μέσω προγραμματικής σύμβασης ή συνεργασίας.
4. Οι τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις αποκατάστασης των τομών στους κοινόχρηστους χώρους, καθώς και η διαδικασία και ο χρόνος τυχόν έκπτωσης της εγγυητικής επιστολής, δύνανται να καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση της τεχνικής υπηρεσίας του οικείου δήμου. Σε περίπτωση παραβίασης του πρώτου εδαφίου εφαρμόζεται το άρθρο 286 του Ποινικού Κώδικα (ν.4619/2019, Α'195), περί παραβίασης των όρων της οικοδομικής.
5. Στην άδεια της παρ. 2 παρατίθενται οι τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις αποκατάστασης των τομών ή εκσκαφών και εξειδικεύονται οι όροι βάσει των οποίων υποχρεούται ο ενδιαφερόμενος να επαναφέρει το οδόστρωμα, έρεισμα ή πεζοδρόμιο στη προηγούμενη κατάσταση σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της παρ. 4.
6. Οι αρμόδιες υπηρεσίες συντήρησης των οδών υποχρεούνται, μετά την παρέλευση της προθεσμίας η οποία ορίζεται στην άδεια, να αποκαθιστούν τις γενόμενες φθορές και να καταλογίζουν τη σχετική δαπάνη σε βάρος του οργανισμού, της επιχείρησης ή του προσώπου που εκτελεί ή για λογαριασμό του οποίου εκτελείται το έργο, κατά τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων.
7. Στο πεδίο εφαρμογής των παρ. 1 έως 6 δεν εμπίπτουν οι εταιρείες που εκτελούν εργασίες εγκατάστασης, τακτικής και έκτακτης συντήρησης των υπογείων δικτύων διανομής και παροχетеύσεων φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών εγκατάστασης, τακτικής και έκτακτης συντήρησης των μετρητικών και των ρυθμιστικών διατάξεων φυσικού

αερίου, καθώς και οι εταιρείες παραγωγής και διανομής θερμικής ενέργειας για την εγκατάσταση υπογείων δικτύων διανομής θερμότητας, για τις οποίες εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 2364/1995 (Α'252), περί λοιπών ρυθμίσεων.

8. Η διαδικασία χορήγησης δικαιωμάτων διέλευσης για την εγκατάσταση και λειτουργία δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών και κάθε άλλο σχετικό θέμα ρυθμίζονται με τον ν.4727/2020 (Α'184).

9. Οι όροι και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων διενεργούνται οι τομές ή εκσκαφές, καθώς και οι τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις αποκατάστασης αυτών, δύνανται να καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 3 του άρθρου (εξουσιοδοτικές Μέρους ΣΤ).

Άρθρο 283

Συμβάσεις παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών δήμων, περιφερειών και νομικών προσώπων αυτών

(παρ. 1 άρ.2 ν.4413/2016)

1. Οι δήμοι, οι περιφέρειες, και τα νομικά πρόσωπα αυτών του άρθρουδύνανται να αναθέτουν με τη διενέργεια διαγωνισμού σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή κοινοπραξίες την εκτέλεση έργων, την παροχή υπηρεσιών προς την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα ή προς τους δημότες και τους κατοίκους, καθώς και την εφαρμογή προγραμμάτων. Η ανάθεση του έργου ή της υπηρεσίας του παρόντος άρθρου συνοδεύεται είτε αποκλειστικά με την παραχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας, είτε με το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας σε συνδυασμό με την καταβολή πληρωμής κατά ειδικότερα οριζόμενα στον ν.4413/2016 (Α'148).

2. Η δημοτική ή περιφερειακή επιτροπή ή το διοικητικό συμβούλιο των νομικών προσώπων, αντίστοιχα, αποφασίζουν για κάθε ζήτημα που ανακύπτει τόσο κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων παραχώρησης έργου ή υπηρεσίας, όσο και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών. Επίσης συγκροτούν τις επιτροπές για τη διενέργεια των διαδικασιών ανάθεσης και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων αυτής, καθώς και την επιτροπή εκδίκασης προσφυγών. Ορίζουν με απόφασή τους τα γνωμοδοτικά όργανα των συμβάσεων ή τις οργανωτικές μονάδες ενταγμένες στη διοικητική δομή της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, κατά το στάδιο εκτέλεσης των συμβάσεων παραχώρησης.

Άρθρο 284

Ανάθεση συμβάσεων όμοιων ή ομοειδών δαπανών

(Άρθρο 6 παρ.14 του ν.4071/2012)

Όμοιες ή ομοειδείς δαπάνες δύνανται να εγγραφούν σε ξεχωριστές πιστώσεις κατά Ειδικό Φορέα και λογαριασμό προϋπολογισμού στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό και να εκτελεστούν αυτοτελώς,

α) στην περίπτωση περιφέρειας εφόσον αφορούν σε διαφορετικές περιφερειακές ενότητες και

β) στην περίπτωση δήμου και Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης, εφόσον η χωρική τους αρμοδιότητα περιλαμβάνει άνω των τεσσάρων (4) δημοτικών ενοτήτων και εκτελούνται ανά ομάδα δημοτικών ενοτήτων με μέγιστο αριθμό ομάδων τις δυο (2). Οι ομάδες της παρούσας ορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή διοικητικού συμβουλίου, αντίστοιχα.

Άρθρο 285

Ανάθεση συμβάσεων δημοτικών έργων ανά δημοτική κοινότητα ή οργανωμένους οικισμούς νησιωτικών δήμων

(Άρθρο 12 του Π.Δ. 171/1987)

Επιτρέπεται η εκτέλεση δημοτικών έργων και η σύνταξη των αντίστοιχων μελετών, με αναγραφή στον προϋπολογισμό του δήμου πιστώσεων για την εκτέλεση αυτών, ανά δημοτική κοινότητα ή σε οργανωμένους οικισμούς με λιγότερους από διακόσιους (200) κατοίκους των νησιωτικών δήμων με πληθυσμό μέχρι δύο χιλιάδες (2000) κατοίκους.

Άρθρο 286

Κατηγοριοποίηση έργων περιφερειών

(Άρθρο 186Α ν.3852/2010)

1. Τα έργα των περιφερειών δύνανται να κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:
 - α) μείζονος σημασίας έργα. Ως τέτοια νοούνται τα έργα γενικότερης σημασίας για την οικονομία όλης της χώρας, κοινής ωφέλειας υπέρ του δημοσίου, τα οποία εξυπηρετούν ανάγκες υπερτοπικού χαρακτήρα επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου,
 - β) έργα ειδικής κατάστασης πολιτικής προστασίας. Ως τέτοια νοούνται τα έργα που απαιτούνται για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών και λοιπών απειλών σε υπερτοπικό επίπεδο και την προστασία της ζωής, της ασφάλειας, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος, των υποδομών και των υπηρεσιών ζωτικής σημασίας από έκτακτες και επείγουσες καταστάσεις ανάγκης, φυσικά ή τεχνολογικά φαινόμενα και θεομηνίες.
2. Η ένταξη των έργων στις περ. α) και β) της παρ. 1 πραγματοποιείται ως εξής:
 - α) στην περ. α) με απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας της υπ' αρ. 16/2021 πράξης υπουργικού συμβουλίου «Συγκρότηση και λειτουργία Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας.» (Α'91), που εκδίδεται ύστερα από σχετική εισήγηση των οικείων περιφερειακών συμβουλίων,
 - β) στην περ. β) με απόφαση των Υπουργών Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από σχετική εισήγηση των οικείων περιφερειακών συμβουλίων.
3. Για έργα της παρ. 1 που απαιτούν περιβαλλοντική αδειοδότηση ακολουθείται η διαδικασία εκτίμησης της συνδρομής των προϋποθέσεων εξαίρεσης της περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.4014/2011 (Α'209), περί κατάταξης έργων και δραστηριοτήτων.
4. Με την επιφύλαξη της παρ. 3, καθώς και των προβλεπόμενων στην παρ. 5 του άρθρου 16 και στην παρ. 3 του άρθρου 25 του ν.998/1979 (Α'289), περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας, για τα έργα της παρ. 1, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, η έγκριση των αδειοδοτικών απαιτήσεων πραγματοποιείται από τις κατά

περίπτωση αρμόδιες διευθύνσεις της περιφέρειας, εντός αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών.

5. Οι ένδικες διαφορές που σχετίζονται με κάθε είδους ζήτημα που αφορά στα έργα της παρ. 1, εισάγονται στο Συμβούλιο της Επικρατείας και εκδικάζονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών. Η σχετική δικαστική απόφαση εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από την εκδίκαση. Το Δικαστήριο μπορεί να αναβάλει τη συζήτηση για σπουδαίο λόγο, μόνο για μία (1) φορά, σε ρητή δικάσιμο, που δεν δύναται να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες.

Άρθρο 287

Εκτέλεση έργου και εκπόνηση μελέτης ή παροχής τεχνικής υπηρεσίας από φυσικό ή νομικό πρόσωπο χωρίς επιβάρυνση Δημοσίου (παρ.3 του άρθρου 49 του ν.4412/2016)

1. Η εκτέλεση έργου και η εκπόνηση μελέτης ή παροχής τεχνικής υπηρεσίας από ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, με δαπάνη του χωρίς καμία επιβάρυνση του Δημοσίου ρυθμίζεται από την παρ. 3 του άρθρου 49 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί επάρκειας προϋπολογισμού, ωριμότητας και μελετών.

Αρμόδιο όργανο για την έγκριση της εκτέλεσης έργου ή τμήματός του που αφορά τους δήμους, τις περιφέρειες ή τα νομικά πρόσωπα αυτών **του άρθρου** από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, με δαπάνη του και χωρίς καμία επιβάρυνση του δήμου ή της περιφέρειας είναι το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο ή το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου αντίστοιχα, το οποίο καθορίζει και τους όρους με τους οποίους θα εκτελεστεί το έργο και θα γίνει η επίβλεψη και παραλαβή του.

2. Το αρμόδιο όργανο της παρ.1 με απόφασή του μπορεί να θέσει οποιουσδήποτε όρους κρίνει σκόπιμους για την πλήρη και έντεχνη εκτέλεση του έργου, όπως ιδίως:

α) την εκτέλεση του έργου βάσει μελέτης η οποία θα εγκριθεί από την τεχνική υπηρεσία του εκάστοτε φορέα προκειμένου να διασφαλιστεί η κατασκευή του με τον τεχνικοοικονομικά προσφορότερο τρόπο σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές και τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης,

β) την έγκριση κατασκευής του έργου από συγκεκριμένο εργολάβο, ο οποίος θα διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα και εμπειρία, καθώς και την απαιτούμενη τεχνική ικανότητα για την έγκαιρη, έντεχνη και άρτια κατασκευή του έργου,

γ) την επίβλεψη της κατασκευής του έργου είτε από μηχανικό τον οποίο θα επιλέξει το ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο και ο οποίος θα εγκριθεί από το αρμόδιο όργανο της παρ.1, είτε από την τεχνική υπηρεσία του εκάστοτε φορέα,

δ) την παραλαβή του έργου από την τεχνική υπηρεσία του εκάστοτε φορέα αφού προηγουμένως διαπιστωθεί ότι το έργο εκτελέστηκε σύμφωνα με τους όρους που τίθενται στην απόφαση του αρμοδίου οργάνου.

3. Η παρ. 2 εφαρμόζεται αναλογικά και για τις περιπτώσεις εκπόνησης μελέτης ή μέρους της για τις ανάγκες κατασκευής έργων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών από ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δαπάνη του και μετά από σχετική έγκριση του αρμοδίου οργάνου της παρ.1, το οποίο καθορίζει και τους όρους με βάση τους οποίους θα εκπονηθεί, εγκριθεί και παραληφθεί η σχετική μελέτη. Στην προκειμένη περίπτωση το αρμόδιο όργανο της παρ.1 μπορεί να θέσει όρους, όπως ιδίως:

α) την έγκριση εκπόνησης της μελέτης από μελετητή, ο οποίος θα διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα, εμπειρία και την αντίστοιχη ειδικότητα για την άρτια εκπόνησή της, ενώ παράλληλα θα πρέπει να κατέχει και τα προβλεπόμενα από το π.δ. 99/2018 (Α'187) επαγγελματικά δικαιώματα για την συγκεκριμένη ειδικότητα μηχανικού,

β) την επίβλεψη και έγκριση της μελέτης από την τεχνική υπηρεσία του εκάστοτε φορέα προκειμένου να πιστοποιηθεί η τήρηση όλων των προδιαγραφών, κανονισμών και τεχνικών οδηγιών που ισχύουν κατά το χρόνο σύνταξής της και να βεβαιωθεί η ποιοτική και ποσοτική της επάρκεια,

γ) την παραλαβή της μελέτης από την τεχνική υπηρεσία του εκάστοτε φορέα αφού προηγουμένως διαπιστωθεί ότι εκπονήθηκε με βάση τους όρους που έχουν τεθεί στην απόφαση του αρμοδίου οργάνου, διασφαλίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο την κατασκευή του έργου με τον τεχνικοοικονομικά προσφορότερο τρόπο και σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές και τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης.

4. Με την απόφαση του αρμοδίου οργάνου της παρ.1 δύναται να ορισθούν και οι συνέπειες της τυχόν παράβασης των ανωτέρω όρων εκ μέρους του φυσικού ή νομικού προσώπου, όπως η ανάκληση της εγκριτικής απόφασης, η αποβολή του εργολάβου από τις εγκαταστάσεις, η απόρριψη της μελέτης λόγω ελλείψεων ή σφαλμάτων, η αντικατάσταση του μελετητή και άλλα.

5. Για δήμους ή νομικά πρόσωπα που δεν έχουν δική τους τεχνική υπηρεσία εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο **...(Διευθύνουσα Υπηρεσία – επιβλέπουσα υπηρεσία).**

Άρθρο 288

Τεχνική υποστήριξη νησιωτικών δήμων της Περιφερειακής Ενότητας Νήσων της

Περιφέρειας Αττικής

(άρθρο 52 του ν.3979/2011)

1. Το τμήμα τεχνικής υποστήριξης νησιωτικών δήμων της περιφερειακής ενότητας νήσων της περιφέρειας Αττικής, το οποίο συστήθηκε και λειτουργεί με το άρθρο 52 του ν.3979/2011 (Α'138), περί μετάταξης προσωπικού πρώην ΤΥΔΚ από Δήμο Πειραιά σε περιφερειακή ενότητα Πειραιά αναλαμβάνει, τη διεξαγωγή των διαδικασιών σύναψης, τη διοίκηση, επίβλεψη και παραλαβή των συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και προμηθειών που απαιτούν τεχνικές γνώσεις των νησιωτικών δήμων της εν λόγω περιφέρειας, οι οποίοι δεν έχουν δική τους τεχνική υπηρεσία ή η τεχνική τους υπηρεσία δεν είναι επαρκής μετά από σχετικό αίτημα των δήμων, σύμφωνα με τον ν.4412/2016 (Α'147).

Το τμήμα τεχνικής υποστήριξης ασκεί όσες άλλες αρμοδιότητες του έχουν μεταβιβαστεί ή ανατεθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και περιλαμβάνονται στον εκάστοτε ισχύοντα οργανισμό εσωτερικών υπηρεσιών της περιφέρειας.

2. Για τους λοιπούς φορείς ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που εποπτεύονται από τους ως άνω νησιωτικούς δήμους της παρ. 1 η διοίκηση, παρακολούθηση και παραλαβή των συμβάσεων έργων, μελετών παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και προμηθειών που απαιτούν τεχνικές γνώσεις θα γίνεται από την τεχνική υπηρεσία του νησιωτικού δήμου που τα έχει συστήσει και σε περίπτωση που αυτή δεν υπάρχει από το ανωτέρω τμήμα τεχνικής υποστήριξης μετά από σχετικό αίτημα των εν λόγω φορέων.

3. Για την τεχνική υποστήριξη από το τμήμα τεχνικής υποστήριξης της παρ. 1, των νησιωτικών δήμων και των λοιπών φορέων που εποπτεύονται από αυτούς, παρέλκει η οποιαδήποτε σύναψη προγραμματικής σύμβασης ή σύμβασης διαβαθμιδικής συνεργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Άρθρο 289

Απαλλοτρίωση, δουλεία, εξαγορά επιχειρήσεων

(ν.3463/2006 αρ. 211, π.δ. 30/96 αρ. 102 παρ. 1-2)

1. Επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά υπέρ των δήμων και περιφερειών, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αστικά ή αγροτικά ακίνητα ή να συσταθεί δουλεία εις βάρος τους, για την υλοποίηση κάθε σκοπού που εμπίπτει στις αρμοδιότητές τους.
2. Αναγνωρίζεται δικαίωμα προτιμήσεως υπέρ δήμων και περιφερειών απέναντι σε άλλους δημόσιους φορείς, σε περίπτωση εξαγοράς επιχειρήσεων ή αναγκαστικής συμμετοχής σε αυτές, σύμφωνα με τις παρ. 3 έως 5 του άρθρου 106 του Συντάγματος.

Άρθρο 290

Κήρυξη απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας

(ν.3463/2006 αρ.212 παρ.1,2,12, π.δ. 30/96 αρ.102 παρ3,8,ν.2882/2001 αρ.1 παρ. 1β')

1. Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του.
2. Η απόφαση της παρ. 1 πρέπει να περιέχει επί ποινή ακυρότητας σαφή προσδιορισμό του ακινήτου που απαλλοτριώνεται ή του δικαιώματος δουλείας που συνιστάται και της δημόσιας ωφέλειας, για την οποία γίνεται η απαλλοτρίωση ή η σύσταση δουλείας.
3. Το νομοθετικό πλαίσιο για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις του δημοσίου εφαρμόζεται και στις απαλλοτριώσεις ή τις συστάσεις δουλειών, υπέρ δήμων και περιφερειών, εφόσον δεν είναι αντίθετο με το παρόν Κεφάλαιο.

Άρθρο 291

Προϋποθέσεις κήρυξης απαλλοτρίωσης και σύστασης δουλείας

(ν.3463/2006 αρ.212 παρ.3-8,11, π.δ. 30/96 αρ.102 παρ.4-7,ν.2882/2001 αρ.6,3παρ.1-6,29 παρ. 9)

1. Για την έκδοση της απόφασης του άρθρου (Κήρυξη απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας), τηρούνται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία των παρ. 1 έως 6 του άρθρου 3 και του άρθρου 6 και του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (ν.2882/2001, Α'17), εφόσον δεν είναι αντίθετες με τον παρόντα. Η ανακοίνωση της παρ. 5 του άρθρου 3 του

Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων, δημοσιεύεται σε μία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού, σύμφωνα με το άρθρο (δημοσίευση αποφάσεων δήμων και περιφερειών σε εφημερίδα), όπου βρίσκεται η απαλλοτριωτέα έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα της. Επιπροσθέτως, απαιτείται να έχει προηγηθεί η έκδοση σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης ή πολυετούς υποχρέωσης, η οποία μνημονεύεται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της απαλλοτρίωσης.

2. Η απόφαση με την οποία κηρύσσεται η απαλλοτρίωση ή συνιστάται εμπράγματο δικαίωμα, κοινοποιείται στον καθ' ου η απαλλοτρίωση ή σύσταση εμπράγματος δικαίωματος, εφόσον είναι γνωστός, με όργανο του οικείου δήμου και της περιφέρειας αντίστοιχα ή άλλο δημόσιο όργανο, που συντάσσει αποδεικτικό κοινοποίησης. Αν ο καθ' ου είναι άγνωστος, η κοινοποίηση γίνεται σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α'182). Ο καθ' ου έχει δικαίωμα προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο (ειδική διοικητική προσφυγή) εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης.

3. Σε περίπτωση απαλλοτρίωσης υπέρ δήμων, αν κηρυχθεί απαλλοτρίωση ή γίνει σύσταση δουλείας σε ακίνητο που βρίσκεται έξω από τη διοικητική περιφέρεια του δήμου, η σχετική απόφαση επιδίδεται σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στο δήμο, στη διοικητική περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο. Το δημοτικό συμβούλιο του δήμου αυτού υποχρεούται να γνωμοδοτήσει αιτιολογημένα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός, η οποία αρχίζει από την επόμενη της επίδοσης του πρώτου εδαφίου. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η διαδικασία της απαλλοτρίωσης ή της σύστασης δουλείας συνεχίζεται και χωρίς τη γνωμοδότηση αυτή.

Άρθρο 292

Δημοσίευση απόφασης κήρυξης απαλλοτρίωσης και σύστασης δουλείας

(ν.3463/2006 αρ. 212 παρ. 9-10, π.δ. 30/96 αρ. 102 παρ. 7, ν. 2882/2001 αρ. 1 παρ. 4)

1. Αν κριθεί ότι νόμιμα εκδόθηκε η απόφαση του άρθρου (Κήρυξη απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας), το πλήρες κείμενο αυτής δημοσιεύεται με φροντίδα του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας, μια (1) φορά σε εφημερίδα σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου (Δημοσίευση αποφάσεων των δήμων και των περιφερειών σε εφημερίδα).

2. Με τις δημοσιεύσεις αυτές ολοκληρώνεται η διαδικασία κήρυξης της απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας. Αν ακυρωθεί η απόφαση απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας, τηρούνται οι δημοσιεύσεις της παρ. 1.

Άρθρο 293

Λοιπές επεμβάσεις στην ιδιοκτησία

(ν.3463/2006 αρ. 213, π.δ. 30/96 αρ. 102 παρ. 9)

1. Οι κύριοι ή κάτοχοι κτημάτων και οικοπέδων υποχρεούνται να ανέχονται τη διενέργεια δοκιμαστικών γεωτρήσεων και εκσκαφών μέσα σε αυτά από τους δήμους, τις περιφέρειες ή τις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, όταν προβλέπεται τούτο από τεχνική ή γεωλογική μελέτη ή έκθεση για την ανεύρεση υδάτων, καθώς και την αξιοποίηση

υφιστάμενων πηγών ή την τοποθέτηση σωλήνων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης. Η μετατόπιση των σωλήνων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, που τοποθετούνται, γίνεται ύστερα από αίτηση του κυρίου ή του κατόχου του ακινήτου, με απόφαση του οικείου συμβουλίου, που εκδίδεται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες. Στην περίπτωση αυτή η σχετική δαπάνη επιβαρύνει το δήμο ή την περιφέρεια.

Επίσης, οι κύριοι ή κάτοχοι ακινήτων υποχρεούνται να ανέχονται την τοποθέτηση ενδεικτικών πινακίδων, για την κυκλοφορία και την ονοματοθεσία οδών και πλατειών, καθώς και τη στήριξη φωτιστικών σωμάτων.

2. Αν προκληθεί ζημιά από τις ενέργειες αυτές, η οφειλόμενη αποζημίωση ορίζεται με πρωτόκολλο που συντάσσει η τεχνική υπηρεσία του οικείου δήμου ή της περιφέρειας.

3. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει στο Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας του ακινήτου αίτηση για αύξηση του ποσού της οφειλόμενης αποζημίωσης. Η αίτηση αυτή πρέπει να ασκηθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, αφότου το πρωτόκολλο κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο και εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 294

Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων

(άρ. 100 ν.3852/2010)

1. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου ...**(Δίκτυα δήμων και περιφερειών)**, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.), τα οποία έχουν συστήσει ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.), στα οποία συμμετέχουν ή έχουν συστήσει η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης, τα Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης, οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων οποιασδήποτε νομικής μορφής, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και ιδρύματα και κληροδοτήματα που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, δύνανται να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ τους, ή με το δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) Α.Ε. ή με την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίων Α.Ε. (ΕΤΑΔ Α.Ε.) ή με την εταιρεία με την επωνυμία «ΓΑΙΑΟΣΕ Α.Ε.», κατόπιν σύμπραξης της εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος Ανώνυμη Εταιρεία» (Ο.Σ.Ε. Α.Ε.), όπου απαιτείται σύμφωνα με τον ν.3891/2010 (Α΄188), ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή με τον ΕΛ.Γ.Ο. - ΔΗΜΗΤΡΑ ή με τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.), ή με ν.π.δ.δ. ή με τους φορείς των παρ. 1 έως 5 του άρθρου 12 του ν.4412/2016 (Α΄147), μεμονωμένα ή από κοινού.

2. Τα ιδρύματα και τα κληροδοτήματα που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων, θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν.4412/2016, όπως ισχύει, και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές, ορίζοντας όργανα και υπηρεσίες που συγκροτούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων.

3. Στις προγραμματικές συμβάσεις στις οποίες μετέχει το δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας εκτελείται η προγραμματική σύμβαση.

4. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

5. Οι συμβαλλόμενοι φορείς στις προγραμματικές συμβάσεις της παρ.1 με αντικείμενο τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την παρακολούθηση δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, προμηθειών και γενικών υπηρεσιών θα πρέπει να αποτελούν αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς κατά την έννοια των περ. 1 έως 4 της παρ.1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016.

Άρθρο 295

Προγραμματικές συμβάσεις με Αναπτυξιακούς Οργανισμούς

Πέραν των περιπτώσεων του άρθρου ..(Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων) οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των δήμων και των περιφερειών και οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης δύνανται να συμβάλλονται με τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την υποστήριξη της άσκησης αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων και την παροχή υπηρεσιών προς όφελος της τοπικής κοινωνίας.

Άρθρο 296

Προγραμματικές συμβάσεις πολιτισμικής ανάπτυξης

1. Σε προγραμματική σύμβαση με αντικείμενο έργα, προγράμματα και υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, συμβάλλεται υποχρεωτικά το Υπουργείο Πολιτισμού.

2. Στις προγραμματικές συμβάσεις που αφορούν στη διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, στην ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, στην υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, το Υπουργείο Πολιτισμού συμβάλλεται δυνητικά.

3. Η προγραμματική σύμβαση του παρόντος καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης». Το τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα που δύναται να επιβληθεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό Τέλος».

Άρθρο 297

Σύναψη προγραμματικών συμβάσεων στο τομέα πολιτικής προστασίας σε νησιωτικούς δήμους

1. Σε νησιωτικούς δήμους είναι δυνατή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με αντικείμενο δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτικής προστασίας μεταξύ των φορέων του άρθρου (Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων) και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου τους κατέχει ένας από τους φορείς του άρθρου (Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων) και, εάν πρόκειται για δράσεις πολιτικής προστασίας και δασοπυρόσβεσης, κατόπιν σχετικής πιστοποίησης τους από την Πυροσβεστική Ακαδημία.
2. Κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος οι ανωτέρω εταιρείες θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν.4412/2016 (Α'147) και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές, ορίζοντας όργανα και υπηρεσίες που συγκροτούν με αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων τους.
3. Με το παρόν δεν θίγεται το άρθρο 14 του ν.3013/2002 (Α'102) περί αποστολής και δράσης των εθελοντών πολιτικής προστασίας καθώς και ο ν.4029/2011 (Α'245).
4. Στο πλαίσιο των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος δεν επιτρέπεται η πιστοποίηση ή εκπαίδευση εθελοντικών ή άλλων οργανώσεων για δραστηριοποίηση στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

Άρθρο 298

Συμμετέχοντες φορείς στις προγραμματικές συμβάσεις

Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των δήμων και περιφερειών, των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν, των επιμελητηρίων, των επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, των Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων (Ε.Π.Ι.), των συνεταιρισμών, των ενώσεων συνεταιρισμών και των εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων. Επιπλέον, επιτρέπεται η συμμετοχή συστάδων σύμπραξης φορέων και επιχειρήσεων (clusters), που λειτουργούν ως αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες σε περιφερειακό επίπεδο και στις οποίες συμμετέχουν ως μέλη τουλάχιστον τέσσερις (4) από τους φορείς του άρθρου (Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων).

Άρθρο 299

Συμβάσεις έργου της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης

1. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 44 του ν.4412/2016 (Α'147), η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.) μπορεί, στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, να συνάπτει συμβάσεις έργου με μηχανικούς της απαιτούμενης ειδικότητας, κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 του ν.2527/1997 (Α'206), μέσω μητρώου μηχανικών που η ίδια τηρεί. Ως προς το περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, τις ευθύνες που προκύπτουν από αυτή, τους εκπροσώπους των μερών και τα αποφαινόμενα όργανα, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στα άρθρα (περιεχόμενο προγραμματικών συμβάσεων - χρηματοδότηση και προϋπολογισμός).
2. Για τον υπολογισμό της αμοιβής των συμβάσεων έργου του παρόντος, εφαρμόζεται αναλογικά η υπό στοιχείο 137675/ΕΥΘΥ1016/2018 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης «Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/ 1020/20.10.2016 (ΦΕΚ Β' 3521)

υπουργικής απόφασης με τίτλο «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.7.2015 (Β' 1822) υπουργικής απόφασης "Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020 - Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων"» (Β' 5968).

Άρθρο 300

Περιεχόμενο προγραμματικών συμβάσεων

1. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται τουλάχιστον:

- α) το αντικείμενο, ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης,
- β) το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών και η προεκτιμώμενη συνολική δαπάνη αυτών,
- γ) τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών και τα καθήκοντα που αναλαμβάνει ο κύριος του έργου και η νέα υπηρεσία,
- δ) το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, το απαιτούμενο προσωπικό για την κάθε επιμέρους εργασία, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις,
- ε) ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και η διαδικασία καταβολής τους. Ως «λειτουργικά έξοδα» λογίζονται, ιδίως, οι πάσης φύσεως αμοιβές προσωπικού και οι δαπάνες χρήσης ακινήτων, μηχανημάτων, μέσων και υλικοτεχνικής υποδομής,
- στ) οι ποινικές ρήτρες και άλλες συνέπειες σε βάρος του συμβαλλόμενου που επιβάλλονται σε περίπτωση υπαίτιας πλημμελούς εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του και παραβίασης των όρων της σύμβασης,
- ζ) το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης και οι αρμοδιότητές του, καθώς και τα αποφαινόμενα όργανα των εκτελεστικών συμβάσεων.

Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις.

2. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος Κεφαλαίου και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλόμενου στον άλλον, καθώς και η μεταξύ τους παραχώρηση χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων.

3. Με την προγραμματική σύμβαση, επίσης, ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο. Αν ο συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση αναθέσει σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων αυτών, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τον κατά τη σύμβαση υπόχρεο συμβαλλόμενο.

Άρθρο 301

Χρηματοδότηση και προϋπολογισμός

1. Οι προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να χρηματοδοτούνται:

α) από το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους,

β) από τον Τακτικό Προϋπολογισμό,

γ) ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα ή τα ειδικά προγράμματα των άρθρων 69 και 71 του ν.4509/2017 (Α'201), καθώς και

δ) από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων.

Είναι επίσης δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.

2. Ο συνολικός προϋπολογισμός των συμβάσεων της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 44 του ν.4412/2016 (Α'147) μπορεί να προσauζάνεται έως έξι τοις εκατό (6%) για την κάλυψη λοιπών λειτουργικών εξόδων εκτέλεσης της προγραμματικής σύμβασης.

Άρθρο 302

Λοιπά αντικείμενα προγραμματικών συμβάσεων

1. Οι δήμοι, οι περιφέρειες και τα νομικά πρόσωπα αυτών, σύμφωνα με το άρθρο (Συμβαλλόμενοι φορείς προγραμματικών συμβάσεων) δύνανται να συμβάλλονται σε προγραμματικές συμβάσεις, όπως:

α) προγραμματικές συμβάσεις φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα του άρθρου 25 του ν.2971/2001 (Α'285), για τη μελέτη προγραμμάτων ανάπτυξης και εκτέλεσης λιμενικών έργων και την παροχή υπηρεσιών στη ζώνη λιμένα,

β) προγραμματικές συμβάσεις εφαρμογής κοινωνικών δράσεων και προγραμμάτων του άρθρου 11 του ν.3106/2003 (Α'320),

γ) προγραμματικές συμβάσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος του άρθρου 12 του ν.3513/2006 (Α'265),

δ) προγραμματικές συμβάσεις προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας και εθελοντισμού του άρθρου 17 του ν.3329/2005 (Α'81),

ε) προγραμματικές συμβάσεις υλοποίησης δράσεων κοινωνικής οικονομίας του άρθρου 6 του ν.4430/2016 (Α'205),

στ) προγραμματικές συμβάσεις για την ανάπτυξη των δημόσιων δομών Υγείας του άρθρου 54 του ν.4456/2017 (Α'24),

ζ) προγραμματικές συμβάσεις της περ. δ της παρ. 4 του άρθρου 11 του ν.3685/2008 (Α'148) των Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων για έρευνα που εξυπηρετεί την ανάπτυξη τομέων του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

η) προγραμματικές συμβάσεις της παρ. 5 του άρθρου 2 του ν.4018/2011 (Α'215) για την παροχή υπηρεσιών και την εκτέλεση έργων που αφορούν την υποδοχή και την εξυπηρέτηση των πολιτών, ημεδαπών και αλλοδαπών,

θ) προγραμματικές συμβάσεις πολιτισμικής ανάπτυξης του άρθρου 44 του ν.4179/2013 (Α'213) για την εξειδίκευση έργων, προγραμμάτων και υπηρεσιών πολιτιστικού χαρακτήρα εντός των επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων,

ι) προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 61 του ν.4609/2019 (Α'67) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τη διασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών υποδοχής και φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών και για τη σύνταξη και εφαρμογή προγραμμάτων ένταξης στην τοπική κοινωνία δικαιούχων προστασίας και μεταναστών,

- ια) προγραμματικές συμβάσεις του της παρ.1 του άρθρου 5 του ν.4407/2016 (Α'134) της Μονάδας Μελετών και Κατασκευών του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας για την μελέτη και την εκτέλεση έργων τοπικού ενδιαφέροντος,
- ιβ) προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 76 του ν.4483/2017 (Α'107) για την απομάκρυνση πυλώνων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης μεταξύ δήμων, περιφερειών και του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε. ή και τον Ανεξάρτητο Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε.,
- ιγ) προγραμματικές Συμφωνίες Οικονομικής Υποστήριξης του άρθρου (Προγραμματική Συμφωνία) για τη χρηματοδότησή τους με στόχο την κάλυψη του ελλείμματος των προϋπολογισμών τους,
- ιδ) προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 37 του ν.4685/2020 (Α'92) του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής,
- ιε) προγραμματικές Συμφωνίες Λειτουργίας Γραφείων Ενημέρωσης Ανέργων ή Επιχειρήσεων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης του άρθρου 15 του ν.2434/1996 (Α'188),
- ιστ) προγραμματικές Συμβάσεις Δια Βίου Μάθησης του άρθρου 21 του ν.3879/2010 (Α'163) για την πραγματοποίηση επενδύσεων, την εφαρμογή προγραμμάτων και την υλοποίηση δράσεων που περιλαμβάνονται σε εθνικό ή περιφερειακό ή τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, για την παροχή υπηρεσιών δια βίου μάθησης κάθε είδους και για την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης,
- ιζ) προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 44 του ν.4412/2016 (Α' 147) μεταξύ αναθετουσών αρχών που κρίνουν ότι δεν έχουν τεχνική επάρκεια ή που η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης,
- ιη) προγραμματικές συμβάσεις της παρ. 8 του άρθρου 9Α του ν.3199/2003 (Α'280) για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης λειψυδρίας,
- ιθ) προγραμματικές συμβάσεις της παρ. 2 του άρθρου 26 του ν.5223/2025 (Α'137), φορέων δημοσίου τομέα με τον Φορέα Αξιοποίησης Ακινήτων Ενόπλων Δυνάμεων για την αξιοποίηση ακινήτων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Μέρους ΣΤ΄

Άρθρο 303

Εξουσιοδοτικές διατάξεις Μέρους ΣΤ΄

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών δύναται να αναπροσαρμόζονται τα χρηματικά όρια του άρθρου Όρια Θεώρησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με γνωμοδότηση τεχνικού συμβουλίου/ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Μεταφορών και Υποδομών είναι δυνατόν να καθορίζονται ειδικοί όροι για τις συμπράξεις του άρθρου (συμπράξεις δήμων και περιφερειών με τον ιδιωτικό τομέα.
3. Με απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Εσωτερικών και του εποπτεύοντος Υπουργού την επιχείρηση κοινής ωφέλειας ή οργανισμό που εκτελεί τομές ή

εκσκαφές επί του οδοστρώματος, ερείσματος, πεζόδρομου ή πεζοδρομίου εθνικής, επαρχιακής, δημοτικής οδού, οι οποίες είναι απαραίτητες για την κατασκευή έργου, δύναται να καθορίζονται όροι και προϋποθέσεις βάσει των οποίων διενεργούνται οι τομές ή εκσκαφές, καθώς και οι τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις αποκατάστασης αυτών.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, δύναται να ρυθμίζονται επιμέρους ζητήματα εφαρμογής του άρθρου **(Σύναψη προγραμματικών συμβάσεων στο τομέα πολιτικής προστασίας σε νησιωτικούς δήμους)**.

5. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης –και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής δύναται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου **(Συμμετέχοντες φορείς στις προγραμματικές συμβάσεις)** να εμπίπτουν και οι τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ειδικά για τους **δήμους, τις περιφέρειες** –και τα νομικά πρόσωπα αυτών καθορίζεται το ανώτατο όριο κατανάλωσης καυσίμων των υπηρεσιακών οχημάτων, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση κάθε **δήμου και περιφέρειας** και τις υπηρεσιακές ανάγκες. Με την ίδια απόφαση **δύναται** να καθορίζονται εξαιρέσεις από το ανωτέρω όριο για τα οχήματα του δημάρχου, των αντιδημάρχων σε ορεινούς δήμους, των περιφερειάρχων και των αντιπεριφερειάρχων.

Άρθρο 304

Μεταβατική διάταξη ανάθεσης συμβάσεων όμοιων ή ομοειδών δαπανών ανά δημοτική ενότητα

(παρ. 14 άρ. 6 ν.4071/2012)

Συμβάσεις δήμων και Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης, οι οποίες έχουν συναφθεί κατ' εφαρμογή της παρ. 14 του άρθρου 6 του ν.4071/2012 (Α'85), περί ρυθμίσεων για το σύστημα διακυβέρνηση των δήμων και των περιφερειών και εκτελούνται κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται σύμφωνα με την ίδια παράγραφο.

Άρθρο 305

Καταργούμενες διατάξεις Μέρους ΣΤ'

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα καταργούνται:

1. Το π.δ.171/1987 (Α'84) και η υπ' αρ. 40700/2006 απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Αποφαινόμενα και γνωμοδοτούντα όργανα των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, Δημοτικών και Κοινοτικών Ιδρυμάτων, λοιπών Δημοτικών και Κοινοτικών Νομικών Προσώπων Δημο-σίου Δικαίου, Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσε-ων των νόμων 1069/1980 και 890/1979 και Επιχειρήσε-ων και λοιπών Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού του π.δ/τος 410/1995 σε εφαρμο-γή του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ 42 Α') » (Β'1196)
2. Το π.δ. 7/2013 (Α'26).
3. Η παρ. 6 του άρθρου 13 του ν.2503/1997 (Α'107).

